

KUOPIO

Tilinpäätös 2021

Kuopion kaupunki

Sisällysluettelo

1 Toimintakertomus.....	5
1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	6
1.1.1 Kaupunginjohtajan katsaus	6
1.1.2 Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	8
1.1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	10
1.1.4 Olennaiset muutokset Kuopion kaupungin toiminnassa ja taloudessa	14
1.1.5 Henkilöstö	17
1.1.6 Ympäristökijät	23
1.1.7 Muut ei-taloudelliset asiat	24
1.1.8 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	25
1.1.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	25
1.2 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä	31
1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	33
1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	33
1.3.2 Toiminnan rahoitus	36
1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset	40
1.5 Kunnan kokonaistulot ja -menot	44
1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous	46
1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	46
1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus	46
1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	46
1.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	46
1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	46
1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	48
1.7 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet	55
1.7.1 Tilikauden tuloksen käsittely	55
1.7.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet	55
2 Talousarvion toteutuminen	56
2.1 Tavoitteiden toteutuminen	57
2.1.1 Strategisten tavoitteiden seuranta	58
2.1.2 Valtuustoon nähden sitovat mittarit tavoitearvoineen	78
2.1.3 Konserniyhteisöille asetetut tavoitteet	79
2.2 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen	91
2.2.1 Käyttötalouden toteutuminen	92
2.3 Talousarvion toteutumisvertailu	191
2.3.1 Tuloslaskelmaosan toteutuminen	192
2.3.2 Investointien toteutuminen	197

2.3.3 Investointien seurantatekstit	200
2.3.4 Rahoitusosan toteutuminen	205
2.3.5 Valtuuston hyväksymien sitovien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen	209
3 Tilinpäätöslaskelmat	212
3.1 Tuloslaskelma	213
3.2 Rahoituslaskelma	215
3.3 Tase	217
3.4 Konsernilaskelmat	219
4 Liitetiedot	223
4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	224
4.1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	224
4.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet	226
4.1.3 Tuloslaskelman liitetiedot	228
4.1.4 Taseen liitetiedot, vastaavaa	231
4.1.5 Taseen liitetiedot, vastattavaa	237
4.1.6 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	239
4.1.7 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot	248
5 Eriytetyt tilinpäätökset	251
5.1 Eriytettyjen yksiköiden tilinpäätökset	252
5.1.1 Kuopion Tilapalvelut	252
5.1.2 Pohjois-Savon pelastuslaitos	255
5.2 Taseyksiköiden vaikutus kunnan talouteen	258
5.3 Kilpailulain 30 d §:n mukaiset eriytyt tilinpäätökset	260
6 Allekirjoitukset ja merkinnät	263
7 Luettelot ja selvitykset	265
7.1 Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja niiden säilytyksestä	266
7.2 Luettelo käytetyistä tositelajeista	267

1 Toimintakertomus

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1 Kaupunginjohtajan katsaus

Vuosi 2021 menee aikakirjoihin Kuopion kaupungin osalta kaksijakoisena. Toistamiseen tili-vuotta varjosti maailmanlaajuinen pandemia. Kuitenkin monilla mittareilla kaupunki menestyi jopa odotettua paremmin. Kuluvan vuoden alku toi entistäkin poikkeuksellisemman haasteen: juuri kun oli lupa odottaa tilanteen normalisoitumista, kohtasimme Venäjän hyökkäyksen Ukrainaan tuoman koettelemuksen.

Pandemia muutti asukkaiden arkea, toi epävarmuutta elinkeinoelämään ja on vaatinut monilla aloilla poikkeuksellista työpanosta. Kuopion kaupungin palvelut pystyttiin pitämään toimivina. Vaikka vallitseva tilanne vaati poikkeuksellisia toimia ja koetteli erityisesti palvelualoja, jatkui kaupungin kasvu vahvana. Ukrainan tilanteen kaikista vaikutuksista ei ole vielä tietoa. Kuopion näkymiin voidaan kuitenkin edelleen suhtautua luottavaisesti.

Kuopion kaupungissa oli ennakkotiedon mukaan 121 557 asukasta vuoden 2021 lopussa. Kasvu oli ennätyksellinen, yli 1300 asukasta. Kuopio oli kuntien välisessä muutossa toiseksi vetovoimaisin kunta. Myönteinen kehitys näkyi mm. verotulojen kasvuna, yrittäjyyden ja yritysten kasvuna, rakentamisen vilkkautena ja työvoiman kysyntänä. Samalla kasvu haastaa palvelutarjonnan, investointien ajoituksen ja riittävyyden sekä työvoiman saatavuuden.

Koronan osalta valtakunnallisten ja alueellisten linjausten sekä suositusten toimeenpano, suunnittelu ja viestintä työllisti lähes läpi organisaation. Erityisesti rokotukset ja mielenterveyspalvelut olivat keskiössä. Molempien osalta saatiin vuoden mittaan parannuksia aikaan. Koronarokotusten osalta Kuopio ylsi kattavuudessa yli maan keskiarvon. Kaupungin monissa tehtävissä jatkettiin etätöitä ja hoidettiin päivittäiset tapaamiset ja kokoukset verkossa. Päätöksentekoelementit kokoukset sujuivat jo totutusti verkossa tai osin hybridimallilla.

Valtio muutti koronatuksensa yleiskatteisesta rahoituksesta pääasiallisesti eri kriteereillä haetaviksi valtionapuihin. Koronan testaus-, jäljitys- ja rokotuskustannukset katettiin täysimääräisesti. Tukea kohdennettiin edelleen joukkoliikenteeseen, varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen sekä kulttuuripalvelujen tulonmenetyksiä kompensoimaan. Yleiskatteisena tukimuotona säilyi kaksivuotiseksi päätetty kuntien yhteisöveron jako-osuuden korotus, joka toikin merkittävän ja osin ennakoimattoman tulojen lisäyksen kunnille talouden yleisvireen parantuessa ja yritysten tulosten kohentuessa. Kuopion kaupungille vaikutus oli noin 9 miljoonaa euroa.

Kuopion kunnallisverotulot kasvoivat kokonaisuudessaan 3,8 % ja kaikki verotulot lähes 8 %. Vakituisten asuntojen kiinteistövero korotettiin maltillisesti. Koronavaikutuksiin vuonna 2020 suunnatun valtionosuusrahoituksen päätyttyä valtionosuuksien määrä laski noin 17 miljoonaa euroa. Kaupungin vuosikate oli 61,1 miljoonaa euroa ja se nousi 503 euroon/asukas, kasvua edellisvuodesta oli 27 euroa/asukas. Vuosikate kattaa 125 % poistoista.

Kuopion kaupungin, mukaan lukien taseyksiköt, vuoden 2021 talousarvio laadittiin alun perin 19,9 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Tilinpäätöksen ylijäämää on 12,5 miljoonaa euroa. Valtion kunnille kohdentamien koronatuksien vaikutus Kuopion kaupungille oli noin 18,6 miljoonaa euroa. Suurelta osin kaupungille aiheutui myös vähintään vastaavankokoiset menonlisäykset. Omistusjärjestelyt vuokrataloyhtiöissä, yhdessä sairaanhoitopiirin kanssa, toivat 8,3 miljoonan euron osakkeiden myyntivoiton. Koko kaupungin toimintakate oli vuonna 2021 yhteensä -705,9 miljoonaa euroa, vertailukelpoinen kasvu edellisvuoteen oli 2,1 %. Tilinpäätöksen ennakkotietojen mukaan yli 100 000 asukkaan kaupungeissa kasvu oli 3,8 %.

Bruttoinvestoinnit olivat 81,8 miljoonaa euroa. Suurimmat investointikohteet olivat Savilahden alueen liikennejärjestelyt ja kunnallistekniikka, Kuopion taidelukio Lumit, Niiralan koulun peruskorjaus, Nilsiä pelastusasema ja Savilahden liikunta-, tapahtuma- ja väestönsuojakeskuksen rakentamisen aloitus. Tulorahoitus riitti 77 %:iin investointeihin. Vuoden 2020 lopussa olleen

poikkeuksellisen suuren kassan ja vuoden mittaan parantuneen tulorahoituksen myötä lainanottotarve oli vähäinen ja loppujen lopuksi kokonaislainamäärä laski noin 23 miljoonalla eurolla ja jäi talousarvioon merkittävä yli 800 euroa/asukas pienemmäksi. Lainamäärä vuoden 2021 lopussa oli 436,6 miljoonaa euroa, 3.592 euroa/asukas. Kuopion omistamat tytäryhtiöt ja muut konserniyhteisöt sisältävän kaupunkikonsernin tulos vuodelta 2021 oli 47,1 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

Hyvinvointialuelainsäädäntö hyväksyttiin 1.7.2021 ja toiminnan valmistelu väliaikaisen valmistelutoimielimen työnä alkoi täysimääräisesti. Tällä on ollut vaikutuksensa myös kaupungin toimintoihin, koska keskeiset valmistelun vastuuhenkilöt ovat tulleet kunnista. Ensimmäisten aluevaalien myötä aluevaltuustot ovat jo päässeet työhön ja päätöksiä kunnista siirtyvistä henkilöistä, omaisuudesta ja sopimuksista tehdään lähiaikoina. Hyvinvointialueiden aloittaminen vuoden 2023 alussa vaikuttaa merkittävästi kaupungin talouteen ja toimintaan. Henkilöstöstä ja budjetista noin puolet siirtyy hyvinvointialueelle. Hyvinvointialue tulee olemaan kaupungin merkittävin yhteistyökumppani.

Vuosi 2021 oli myös kunnallisvaalivuosi. Vaaleja myöhennettiin pandemian vuoksi huhtikuulta kesäkuulle. Vaalijärjestelyt olivat osin poikkeukselliset tavanomaista pidemmän ennakoöäntytysajan ja terveysturvallisuuden mukanaan tuomin järjestelyin. Uusi valtuusto pääsi aloittamaan työnsä elokuussa. Tämä toi haastetta etenkin talousarviovalmisteluun ja lykkäsi strategian vahvistamisen vuoden 2022 puolelle. Uudistetun johtamisjärjestelmän mukaisesti kaupunginhallituksen puheenjohtajan tehtävästä tuli kokoaikainen ja lautakuntien rooliin lisättiin omalta osaltaan talousarvioletyksen tekeminen.

Käsillä oleva kriisi tulee monella tavalla näkymään myös Kuopiossa. Päättäjien ja kaupungin henkilöstön hyvä yhteishenki ja päätöksentekokulttuuri antavat tukevan pohjan tämänkin haasteen edessä. Vahva kumppanuus ja yhteisöllisyys on leimallisesti kuopiolainen voimavara, josta voimme olla ylpeitä. Rakennamme tulevaisuutta asukkaiden, järjestöjen, oppilaitosten, elinkeinölämän ja muiden toimijoiden kanssa.

Kiitan kaupungin henkilöstöä, päätöksentekijöitä, asukkaita ja yhteistyökumppaneita turvallisen ja menestyvän kaupungin rakentamisesta.

Kuopiossa maaliskuun 21. päivänä 2022

Jarmo Pirhonen

Kaupunginjohtaja

1.1.2 Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Vuoden 2021 kuntavaalit pidettiin 13.6.2021. Uusien kuntavaaleissa valittujen valtuutettujen toimikausi alkoi 1.8.2021 lukien. Kaupunginhallituksen, tarkastuslautakunnan, muiden lautakuntien sekä yhteisöjen luottamushenkilöjäsenet valittiin elokuun 9. päivänä pidetyssä valtuuston kokouksessa.

Kaupungin hallinto 30.7.2021 saakka

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajana toimi Sari Raassina (kok.), valtuuston I varapuheenjohtajana Markku Rossi (kesk.) ja II varapuheenjohtajana Tuula Väättäinen (sd.). Kaupunginhallituksen puheenjohtajana toimi Antti Kivelä (kesk.), hallituksen I varapuheenjohtajana Allu Koskinen (kok.) ja hallituksen II varapuheenjohtajana Jaakko Kosunen (sd.).

Kuopion kaupunginvaltuuston ja -hallituksen poliittiset voimasuhteet olivat 30.7.2021 saakka seuraavat:

	Valtuusto	Hallitus
Suomen Keskusta	14	3
Kansallinen Kokoomus	12	3
Suomen Sosiaalidemokraattinen puolue	11	2
Vihreä liitto	8	1
Vasemmistoliitto	6	1
Perussuomalaiset	4	1
Suomen Kristillisdemokraatit	3	-
Petri Kaunisto valtuustoryhmä	1	
yht.	59	11

Kaupungin hallinto 1.8.2021 lukien

Kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 30.11.2020 kaupungin johtamisjärjestelmän uudistamisesta siten, että uudistukset astuvat voimaan vuonna 2021 pidettävien kuntavaalien jälkeen alkavasta uudesta valtuustokaudesta lukien. Kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 17.5.2021, että muutokset astuvat voimaan 1.8.2021 alkavasta valtuustokaudesta lukien.

Johtamisjärjestelmän uudistamisessa keskeisenä tavoitteena on mm. demokratian ja vuoropuhelun lisääminen luottamushenkilöiden ja kuntalaisten välillä parantamalla luottamustehtävien hoitamisen edellytyksiä mahdollistamalla joidenkin luottamustehtävien hoitaminen jatkossa pää- tai osa-aikaisena siten, että luottamustehtävän hoitamisesta maksettaisiin jatkossa erillistä palkkaa. Lisäksi keskeisenä muutoksena oli myös lautakuntien roolin vahvistaminen talousarviovalmistelussa jatkossa siten, että lautakunnat tekisivät oman palvelualueensa talousarvioesityksensä.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajana toimi 9.8.2021 alkaen Tuula Väättäinen (sd.), valtuuston I varapuheenjohtajana Leila Savolainen (kesk.) ja II varapuheenjohtajana Harri Auvinen (vihr.).

Kaupunginhallituksen kokoaikaisena puheenjohtajana toimi Aleksi Eskelinen (kesk.), osa-aikaisena (50 %) hallituksen I varapuheenjohtajana Ari (Allu) Koskinen (kok.) ja osa-aikaisena (25 %) hallituksen II varapuheenjohtajana Tiina Kaartinen (sd.).

Kuopion kaupunginvaltuuston ja -hallituksen poliittiset voimasuhteet olivat 1.8.2021 lukien seuraavat:

	Valtuusto	Hallitus
Suomen Keskusta	14	3
Kansallinen Kokoomus	12	3
Suomen Sosiaalidemokraattinen puolue	10	2
Perussuomalaiset	8	2
Vihreä liitto	8	1
Vasemmistoliitto	4	
Suomen Kristillisdemokraatit	2	-
Liike Nyt	1	
yht.	59	11

Kaupungin toimielinten päätöksenteko

Kuopion kaupungissa ylintä päätöksentekovaltaa käyttää kaupunginvaltuusto. Valtuusto päättää mm. siitä, mitä toimielimiä kaupungissa on ja miten toimivalta ja tehtävät jaetaan luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden kesken.

Valtuustolla on yleinen toimivalta päättää kaupungin asukkaiden yhteisistä asioista. Päätösvalta kuuluu valtuustolle, jollei erikseen ole toisin säädetty tai jollei valtuusto ole itse siirtänyt toimivaltaansa kunnan muille viranomaisille vahvistamallaan hallintosäännöllä.

Kaupunginvaltuuston tehtäviin kuuluu kuntalain 14 §:n mukaisesti päättää:

- 1) kuntastrategiasta;
- 2) hallintosäännöstä;
- 3) talousarviosta ja taloussuunnitelmasta;
- 4) omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta;
- 5) liikelaitokselle asetettavista toiminnan ja talouden tavoitteista;
- 6) varallisuuden hoidon sekä rahoitus- ja sijoitustoiminnan perusteista; (21.5.2021/419)
- 7) sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista;
- 8) palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista;
- 9) takaussitoumuksen tai muun vakuuden antamisesta toisen velasta;
- 10) jäsenten valitsemisesta toimielimiin, jollei jäljempänä toisin säädetä;
- 11) luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista;
- 12) tilintarkastajien valitsemisesta;
- 13) tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapaudesta;
- 14) muista valtuuston päätettäviksi säädettyistä ja määrätyistä asioista.

Kaupunginvaltuusto käsitteli kokouksissaan vuonna 2021 mm. seuraavia asioita:

- vuoden 2020 tilinpäätös (KV 17.5.2021)
- Kuopion Pysäköinti Oy:n sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon sijoittamisesta päättäminen Kuopion Savilahteen rakennettavan 600 autopaikan pysäköintilaitoksen rakentamiseksi (KV 17.5.2021)
- Kaupungin johtamisjärjestelmän uudistamisen voimaantulo 1.8.2021 lukien (KV 17.5.2021)
- Kuopion kaupungin asuntotonttihintojen päivitys (KV 17.5.2021)
- Asemakaava ja asemakaavan muutos, Hiltulanlahden 3. asemakaava (17.5.2021)
- Pitäjäraatien toimintasäännön päivittäminen (KV 17.5.2021)
- Alavan palvelutalon harrastetilojen vuokrasopimuksen jatkaminen ajalle 1.7.2021-31.12.2021 (KV 17.5.2021)
- Kuopion kaupunkiseudun MAL-sopimus 2020 - 2031 (KV 17.5.2021)
- Kuopion laaja hyvinvointikertomus- ja suunnitelma vuosille 2021 - 2025 (KV 21.6.2021)
- Keskuskentän stadionin hankesuunnitelma (KV 21.6.2021)
- Osallistuminen Itärata Oy:n omistamiseen ja rahoittamiseen (KV 21.6.2021)
- Asemakaavan muutosehdotus / Tahkovuori Panorama Sky (KV 21.6.2021)
- Kaupunginvaltuuston puheenjohtajiston valinta (KV 9.8.2021)
- Jäsenten valinta kaupunginhallitukseen ja lautakuntiin (KV 9.8.2021)
- Jäsenten valinta muihin kunnallisiin ja ylikunnallisiin luottamustoimiin (KV 9.8.2021)
- Työhyvinvointiin käytettävän määrärahan lisääminen vuosille 2021 - 2022 (KV 9.8.2021)
- Yhteistyösopimus 2022-2025 / Kuopion Perheentalo (KV 9.8.2021)
- Kuopion hyvinvointisuunnitelma vuosille 2021 - 2025 (KV 8.11.2021)
- Vuoden 2022 veroprosentit (KV 8.11.2021)
- Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymän vuoden 2021 tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen hyväksyminen (KV 29.11.2021)
- Talousarvio 2022 ja taloussuunnitelma 2022 - 2025 (KV 29.11.2021)
- Asemakaavan muutosehdotus / Puistokadun kasarmikorteli / Hatsala 6-11-1 (Puistokatu 29) (13.12.2021)
- Kuopion kaupunkikonsernin riskienhallintapolitiikka (KV 13.12.2021)

Kaupunginhallitus on kaupungin keskeisin toimielin. Sen tehtävänä on johtaa kuntalain 38 §:n mukaisesti kaupungin toimintaa, hallintoa ja taloutta. Lain mukaan kaupunginjohtaja johtaa kaupunginhallituksen alaisena kunnan hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa.

Kaupunginjohtajana ja kaupunginhallituksen esittelijänä toimi kaupunginjohtaja Jarmo Pirhonen. Kaupunkiympäristöstä vastaavana apulaiskaupunginjohtajana toimi Jari Kyllönen. Jari Saarinen toimi perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueista vastaavana apulaiskaupunginjohtajana. Kasvun ja oppimisen palvelualueen sekä hyvinvoinnin edistämisen palvelualueiden apulaiskaupunginjohtajana toimi Pekka Vähäkangas.

Kaupunginhallituksen tehtävänä on kuntalain 39 §:n mukaisesti:

- 1) vastata kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta;
- 2) vastata valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta;
- 3) valvoa kunnan etua ja, jollei hallintosäännössä toisin määrätä, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa;
- 4) edustaa kuntaa työnantajana ja vastata kunnan henkilöstöpolitiikasta;
- 5) vastata kunnan toiminnan yhteensovittamisesta;
- 6) vastata kunnan toiminnan omistajaohjauksesta;
- 7) huolehtia kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Tarkemmin hallituksen toimi- ja päätösvalta määritellään valtuuston hyväksymässä hallintosäännössä.

Kaupunginvaltuusto päättää hallintosäännössä kunnan lautakunta ym. toimielinrakenteen. Kaupunginvaltuusto asettaa kaupunginhallituksen alaisena toimivia lautakuntia ja päättää niiden jäsenmäärästä sekä toimi- ja päätösvalloista.

Kaupungin toimielimet tekivät päätöksiä (ml. salassa pidettävät asiat) vuonna 2021 seuraavasti:

Toimielinpäätökset vuonna 2021

Toimielin	1.1.-30.7.2021	1.8.-31.12.2021	Yhteensä
Kaupunginvaltuusto	59	53	112
Kaupunginhallitus	266	170	436
Kasvun ja oppimisen lautakunta	66	68	134
Kaupunkirakennelautakunta	154	106	260
Kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta	33	24	57
Lähidemokratiajaosto	16	23	39
Omistajaohjausjaosto	46	52	98
Perusturva- ja terveyslautakunta	61	56	117
Pohjois-Savon aluepelastuslautakunta	46	46	92
Savon Pielisen lautakunta	6	22	28
Tarkastuslautakunta	72	59	131
Ympäristö- ja rakennuslautakunta	57	30	87
Yhteensä	882	709	1 591

1.1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Yleinen taloudellinen kehitys

Bruttokansantuotteen on arvioitu kasvavan 3,4 % vuonna 2021 Valtiovarainministeriön taloudellisen katsauksen mukaan (joulukuu 2021). Koronapandemian pahentuminen vuoden 2021 lopulla lisäsi epävarmuutta ja hidasti talouskasvua vuoden viimeisellä neljänneksellä. Korkea säästämisaste ja kuluttajien luottamus on luonut edellytykset yksityisen kulutuksen nopealle kasvulle. Yksityiset investoinnit kasvoivat jo vuoden 2021 alkupuolella ja erityisesti asuntorakentamisen kehitys on ollut suotuisaa. Maailmantalouden vahvistuminen, elvytystoimet ja Suomen vientituotteiden kysynnän kasvu tärkeillä kauppa-alueilla nostivat sekä vientiä että tuontia.

Työllisten määrä lisääntyi merkittävästi vuonna 2021. Työllisten määrä on kuitenkin suurempi vain määrä- ja osa-aikatyötä tekevien palkansaajien keskuudessa. Jatkuvaan koko-aikatyötä tekevien määrä on edellistä vuotta pienempi. Työtuntien määrä pysyi edellisvuoden tasolla, kun se lisääntyi vain 0,4 %. Työ- ja elinkeinoministeriön tilastoima pitkäaikaistyöttömyys kääntyi vuoden loppuina pieneen laskuun, mutta pitkäaikaistyöttömyyden kasvu koronapandemiaa edeltäneestä tasosta on merkittävä. Työttömyysasteen arvioidaan olevan samalla tasolla kuin edellisenä vuonna, 7,6 %.

Inflaation vuosimuutos kiihtyi yli 3 prosenttiin vuoden 2021 loppupuolella, vaikka vuoden 2021 inflaatio jää 2,2 prosenttiin. Hintojen nousu oli suurimmalta osalta seurausta energian hinnan noususta. Myös tavaroiden hintojen nousu on alkanut näkyä inflaatiota kiihdyttävänä tekijänä pitkään jatkuneiden hintojen laskun jälkeen.

Julkisen talouden menojen ja tulojen välinen epätasapaino pieneni voimakkaasti vuoden 2021 huomattavan suuresta alijäämästä. Julkista taloutta ovat vahvistaneet erityisesti talouskasvun ja työllisyyden kohenemisen tuottama vero- ja sosiaaliturvamaksutulojen kasvu. Lisäksi talouden taantumasta väistyminen on vähentänyt elvytys- ja tukitoimien tarvetta. Toisaalta koronapandemia kuormittaa yhä sosiaali- ja terveydenhuoltoa. Julkisen talouden alijäämä on lähivuodet edelleen pandemiaa edeltänyttä aikaa suurempi. Julkisen talouden menot ovat rakenteellisesti tuloja suuremmat, eikä alijäämä poistu kokonaan reippaan talouskasvun aikana. Talouskasvun vaimentuessa valtion sekä hyvinvointialueiden ja paikallishallinnon alijäämät kääntävät velkasuhteen jälleen kasvuun vuodesta 2023 alkaen. Velkasuhteen arvioidaan olevan vuonna 2026 noin 69 % eli likimain 10 prosenttiyksikköä pandemiaa edeltänyttä aikaa korkeammalla tasolla.

Valtiovarainministeriö arvioi joulukuussa 2021 bruttokansantuotteen kasvuksi 3 % vuonna 2022. Talouden näkymää tulee heikentämään Venäjän hyökkäys Ukrainaan helmikuun lopulla. Kuntarahoitus arvioi Suomen bkt-kasvun asettuvan kuluvana vuonna 1–2 prosentin haarukkaan. Arvio perustuu näkymään, ettei sodalle ole toistaiseksi odotettavissa nopeaa ratkaisua, mutta ettei se myöskään laajene. Venäjän taloudelle asetettujen sanktioiden negatiiviset vaikutukset ulottuvat myös Suomeen, erityisesti niihin yrityksiin, jotka eivät löydä raaka-aineilleen, tuotteilleen tai palveluilleen korvaavia markkinoita.

Suomen Kuntaliiton mukaan sota näkyy energia- ja raaka-ainemarkkinoilla välittömästi hintojen nousuna. Raaka-aineiden ja yritysten tuotantokustannusten nousu välittyy nopeasti kuluttajahintoihin ja inflaatioon, jonka pitkäkestoinen kasvu heikentää kuluttajien ostovoimaa ja vähitellen myös yksityistä kulutusta. Hintojen nousuakin suurempi vaikutus kulutukseen ja investointien kehitykseen voi syntyä sodan aiheuttamasta epävarmuudesta, tulevaisuudenuskon heikentymisestä, eristäytymisestä ja maariskistä, joka liittyy Suomen ja Venäjän maantieteelliseen läheisyyteen ja tiiviisiin talouskytköksiin.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan vaikuttaa myös julkisen sektorin menoihin ja tuloihin. Ensimmäiseksi vaikutukset näkyvät menopaineina lähinnä valtiontaloudessa: uusina puolustustoimintana, turvallisuuteen, varautumiseen ja maahanmuuttoon liittyvinä määrärahatarpeina.

Kuntatalouden kehitys

Valtiokonttorin kokoamien Manner-Suomen kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2021 ennakkollisten tilinpäätösarvioiden mukaan tilikauden tulokset säilyivät vahvoina toisenakin koronavuotena. Tilikauden tulos on 1,5 mrd. euroa, eikä jäänyt kauas huippuvuoden 2020 poikkeuksellisesta 1,7 mrd. euron tuloksesta. Huomioitava, että kertaluonteiset myynnit paransivat tulosta ja ilman myyntivoittoja tulos olisi jäänyt alle 1 mrd. euron.

Koronaepidemia kasvatti osaltaan toimintakuluja, ne kasvoivat 7,7 %. Tulokehitys oli myös hyvää koronavastustusten ja verotulojen myötä. Kunnille maksettiin koronatukea 2,4 mrd. euroa. Valtaosa tuesta, noin 1,5 mrd. euroa maksettiin valtionavustuksina, joilla kompensoitiin koronasta välittömästi aiheutuvia kustannuksia. Tukitoimia kohdennettiin myös opetus- ja kulttuuritoimen sektoreille sekä peruspalvelujen valtionosuuteen yhteensä vajaat 0,4 mrd. euroa. Kuntien verotulot kasvoivat 1,5 mrd. euroa (6,5 %). Korotetun yhteisövero-osuuden vaikutus oli 0,6 mrd. euroa. Valtionosuudet puolestaan vähenivät 0,9 mrd. euroa (8,3 %), kun vuodelle 2020 kohdistui merkittävät koronatukipaketit.

Tilinpäätösarvioiden mukaan 68 kuntaa tekee negatiivisen tuloksen, vuosi sitten vastaavia kuntia oli 32. Suomen Kuntaliiton mukaan suurimmat kaupungit tekevät euromääräisesti suurimmat tilikauden tulokset. Suurimmat ovat Helsinki (+352 milj. euroa), Espoo (+187 milj. euroa), Tampere (+75 milj. euroa) ja Jyväskylä (+ 64 milj. euroa).

Investoinnit olivat ennakkotietojen mukaan 5,3 miljardia euroa. Investointien määrä laski vuodesta 2020, mikä näkyi kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirran vahvistumisena ja lainanottotarpeen pienentymisenä. Investoinnit huomioiden kuntatalous oli vuonna 2021 lähes tasapainossa. Lainakanta kasvoi maltillisesti, vajaat 800 miljoonaa euroa, ollen 24,1 mrd. euroa.

Kuntaliiton mukaan kertaluonteiset koronatuet tai muut tulot eivät ratkaise kuntatalouden rakenteellisia ongelmia, kuten kroonista tulojen ja menojen epätasapainoa tai mittavia investointitarpeita. Kuntien ja kuntakonsernien lainakanta on jo nyt suuri, ja esimerkiksi korkotason nousu loisi lisäpainetta rahoituksen riittävyyteen.

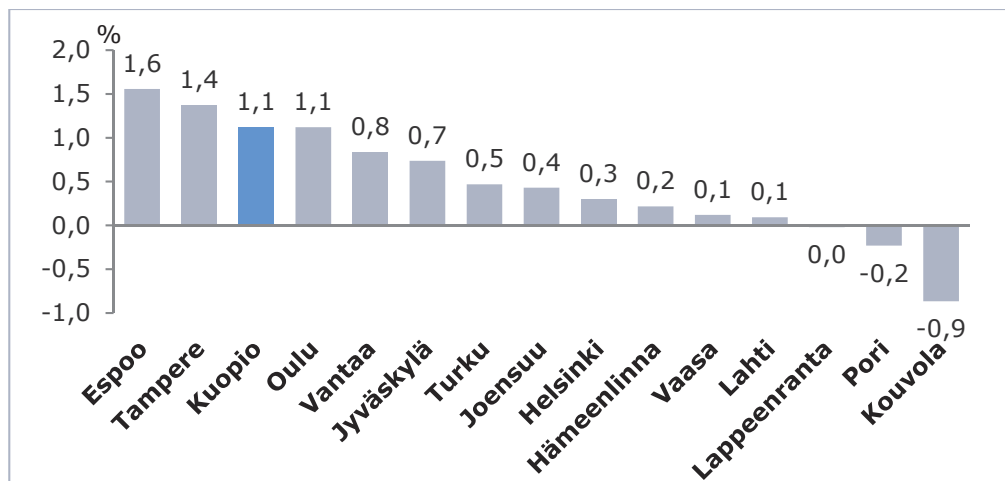
Venäjän hyökkäys Ukrainaan vaikuttaa myös kuntatalouteen. Kuntien huoltovarmuuteen, häiriöihin ja hybridi-vaikuttamiseen liittyvä varautumistoiminta on tarkistettava tai otettava työn alle. Kunnille aiheutuu menopaineita myös ukrainalaisten turvapaikanhakijoiden tai tilapäisen suojelun direktiivin perusteella maahan tulleiden

henkilöiden palveluiden järjestämisestä. Venäjän hyökkäyksellä on väistämättä vaikutuksia myös julkisen sektorin verokertymiin.

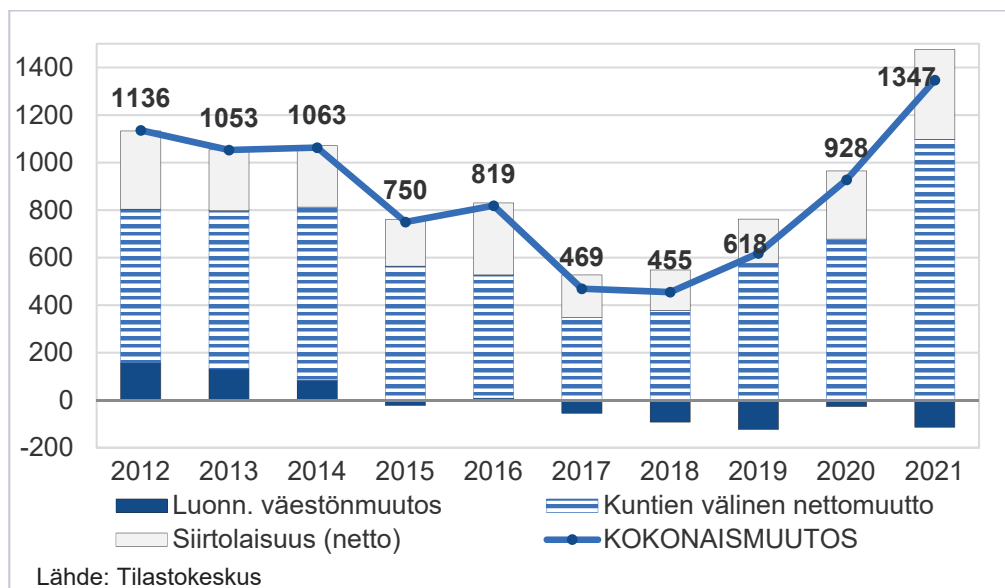
Toimintaympäristön kehitys

Kuopion väkiluku vuoden 2021 lopussa oli Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan 121 557 henkeä. Vuoden 2021 väestönlisäys 1 347 henkilöä, 1,1 %, oli ennätysuusi. Kuopio on väkiluvultaan Suomen 8. suurin kaupunki.

Väestönmuutos 15 suurimmassa kaupungissa 2021

Kuopion väestönmuutokset 2012–2021

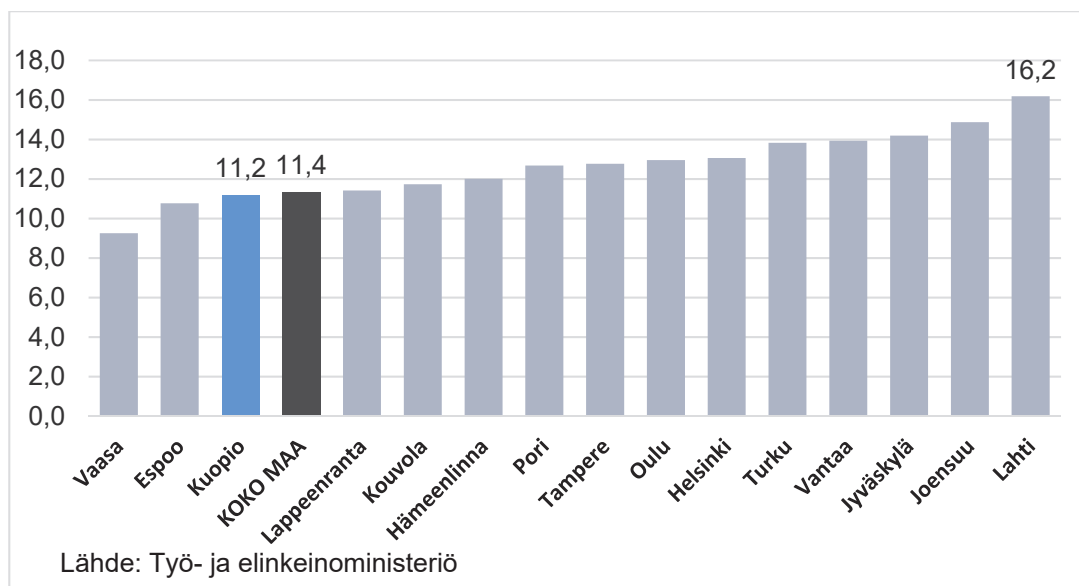

Tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan vuonna 2021 syntyi 1 091 lasta ja kuoli 1 205 henkeä. Luonnollinen väestönmuutos oli 114 henkeä negatiivinen. Kuntien välinen nettomuutto, 1 098 henkeä, oli suurin Kuopion historiassa. Muuttoliike yhteensä oli 1 362 henkeä. Kokonaismuutos oli 1 347 henkeä.

Työttömyys

Kuopiossa oli keskimäärin 6 400 työtöntä vuonna 2021 ja työttömyysaste oli 11,2 %. Kuopion työttömyys väheni edellisvuodesta noin 1 000 työttömällä, 1,8 prosenttiyksikköä. Koko maan työttömyys väheni 1,7 prosenttiyksikköä. Pitkäaikaistyöttömiä oli vuoden aikana keskimäärin 2 620, noin 500 työtöntä enemmän kuin vuotta aiemmin. Avoimia työpaikkoja oli keskimäärin 2 400, joka oli noin 600 työpaikkaa enemmän kuin vuosi sitten. 15 suurimman kaupungin joukossa Kuopion työttömyysaste oli kolmanneksi pienin.

Työttömyysaste suurimmissa kaupungeissa vuonna 2021

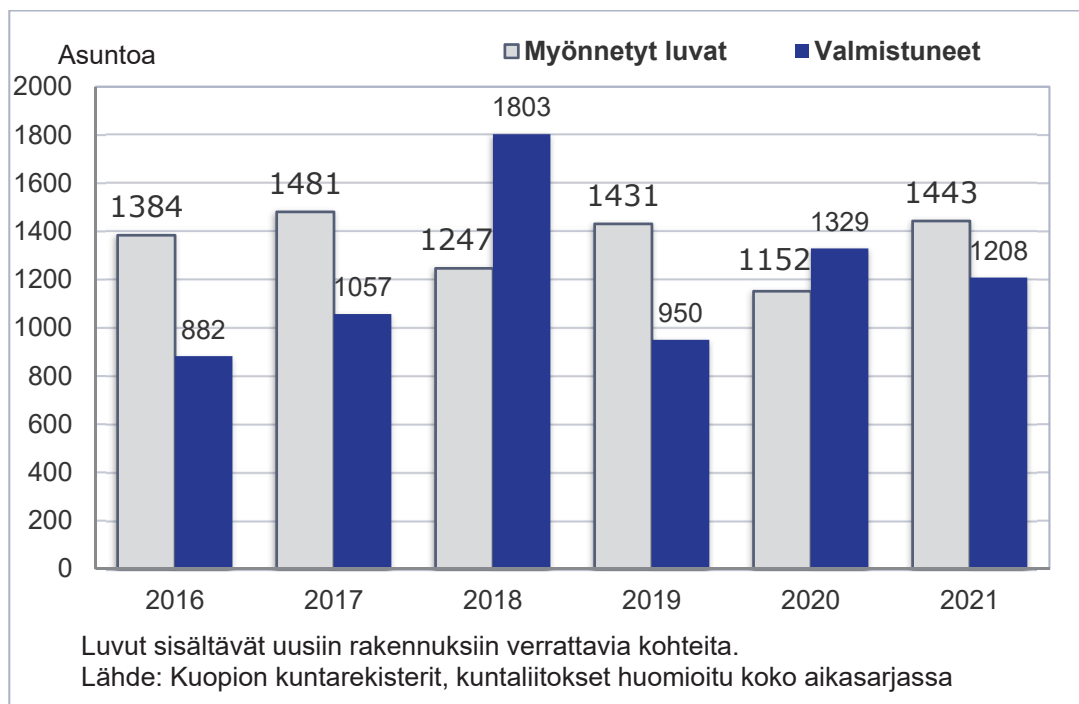

Työvoima ja työssäkäynti

Kuopion työvoiman määrä oli noin 57 200 vuoden 2020 lopulla. Työllisten määrä väheni (-1 400) ja työttömien ja työvoiman ulkopuolella olevien määrät kasvoivat (+1 300 ja +1 000). Työvoiman ulkopuolella oli hieman yli puolet väestöstä, noin 63 000 henkeä. Kuopion työllisyysaste eli 18–64-vuotiaiden työllisten osuus vastaavan ikäisestä väestöstä oli 67,3 (koko maa 69,0). Taloudellinen huoltosuhde eli työttömien ja työvoiman ulkopuolella olevien määrä sataa työllistä kohden kasvoi hieman edellisvuodesta ja oli 142,0 vuonna 2020. Vuoden 2020 työssäkäyntitiedot perustuvat Tilastokeskuksen joulukuussa 2021 julkistettuihin ennakkotietoihin.

Rakentaminen

Rakentaminen jatkui vilkkaana. Vuonna 2021 valmistui 1 208 asuntoa ja rakennuslupia myönnettiin 1 443 asunnolle. Asuntoja valmistui hieman edellisvuotta vähemmän, mutta tavoitteena ollut 1 200 asunnon määrä saavutettiin. Myönnetyissä luvissa oli noin 1 400 asuntoa. Rakentaminen jatkui monilla alueilla. Eniten asuntoja valmistui Keskustaan, Puijonlaaksoon sekä Petosen ja Saaristokaupungin alueille. Maaseutualueille valmistui 47 pientaloa.

1.1.4 Olennaiset muutokset Kuopion kaupungin toiminnassa ja taloudessa

Tuloperusteiden muutokset

Verotulojen kertymä oli 524,2 milj. euroa, 38 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Verotulot kasvoivat 7,8 %, mikä oli suurempaa kuin koko maassa (6,5 %). Talousarviomuutoksena verotulokertymään lisättiin 21,3 milj. euroa. Verotulojen toteuma ylittyi 6,4 milj. euroa (1,2 %) muutetusta talousarviosta ja 27,7 milj. euroa (5,6 %) alkuperäisestä talousarviosta.

Kunnallisverotulojen kertymä oli 437,8 milj. euroa, joka oli 16,2 milj. euroa (3,8 %) enemmän kuin edellisenä vuonna. Hyvää kunnallisverotuottoa selittää taloudellisen tilanteen kohentuminen. Yhteisöverotulojen kertymä oli 41,7 milj. euroa, mikä oli 14,2 milj. euroa (51,8 %) enemmän kuin edellisenä vuonna. Yhteisöverotulojen kertymää kasvatti yhteisöveron jako-osuuden korotus 10 prosenttiyksiköllä, sen vaikutus oli lähes 9 milj. euroa. Kiinteistöverotulojen toteuma oli 44,7 milj. euroa, kasvua 7,6 milj. euroa (20,4 %) edelliseen vuoteen verrattuna. Vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosenttia korotettiin 0,1 prosenttiyksiköllä vuodelle 2021. Korotuksen vaikutus oli noin 2,8 milj. euroa.

Valtionosuuksien kertymä oli 230,8 milj. euroa, joka oli 17,7 milj. euroa pienempi kuin edellisenä vuonna. Valtionosuudet toteutuivat edellisvuotta pienempinä, koska tuolloin peruspalvelujen valtionosuutta kasvatti useat kuntatalouden tukipaketit koronavirusepidemian kustannusten kattamiseen. Valtionosuuksiin ei tehty talousarviomuutoksia. Valtionosuudet toteutuivat lähes talousarvion mukaisesti, 0,3 milj. euroa talousarviota suurempina.

Verotulot ja valtionosuudet eli verorahoitus oli yhteensä 755 milj. euroa. Ne olivat 20,3 milj. euroa (2,8 %) suuremmat kuin edellisenä vuonna.

Toiminnan ja tehtävien muutokset

Yritystonttikysyntä on jatkunut hyvänä ja vapaiden tonttien reservi on vähentynyt entisestään. Maankäyttöä, asumista ja liikennettä koskeva sopimus (MAL-sopimus) allekirjoitettiin vuonna 2021 ja sen myötä Kuopion seudun keskinäinen yhteistyö tiivistyi. Myös ekosysteemisopimuksen toimeenpano organisointiin ja ensimmäiset hankkeet käynnistyivät. Sopimuksen tavoitteena on edistää vesiklusterin ja terveys- ja hyvinvointiteknologian kehittymistä Kuopiossa. Itärata-hankkeen hankeyhtiön perustamisen eteneminen.

Kuopion strategian päivittäminen aloitettiin nykyisen strategian arvioinnilla ja muutostarpeiden kartoituksella. Strategialinjausten päivitys ja päätöksenteko siirrettiin vuodelle 2022. Samoin siirtyi vuodelle 2022 uuden rakennerahastokauden ”Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027” käynnistyminen.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilu alkoi 1.3.2021. Käynnistämistä hankaloitti jatkuva henkilöstövaje ja työvoiman saatavuus. Pitkäaikaistyöttömyyden merkittävä kasvu asetti lisähaasteita. Työllisyyspalveluun rekrytoitiinkin lisähenkilöstöä asiakastyöhön ja työnjohtoon.

Keskeiset strategisen maankäytön suunnittelutyöt Vanuvuori, keskusta ja Kelloniemi ovat edenneet suunniteltua hitaammin. Kuopion kasvutavoitteiden toteutumisen edellyttämät asemakaavat kuten Tasavallankadun yritysalueen, Tahkovuoren Panorama Sky:n ja Sääskiniementien asemakaavat valmistuivat ohjelmoidusti. Tullinkulman ja Puistokadun Kasarmikorttelin kaavat ovat valmistuneet. Uusia asuntoja valmistui eniten Puijolaaksoon, Saaristokaupunkiin, keskusta- ja Hiltulanlahteen. Rakentamisen painopisteinä olivat Savilahti, Hiltulanlahden alue, Lehtorinteen asuntoalue, Kuntolaakson alue ja Sammakkolammen puistoalue. Reilu kolmasosa yhdyskuntarakentamisen investointien määrärahoista käytettiin Savilahteen.

Jätelainsäädäntö uudistui vuoden 2021 aikana ja käynnistettiin jätehuoltomääräysten päivittäminen ja uusien tavoitteiden määrittely kunnalliselle jätehuollolle.

Strategista metsäsuunnitelma valmisteltiin ja suunnitelma eteni kaupunginvaltuuston käsittelyyn alkuvuonna 2022.

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualueella asiakasmäärä- ja tulotavoitteet eivät toteutuneet tavoitteiden mukaisesti. Poikkeuksena lasten- ja nuorten hyvinvointiranneke, joka saavutti Kuntolaakson uimahallissa kävijätavoitteen. Peruskorjatun museo Kantin ja Lippumäen uimahallin avaaminen viivästyivät, samoin Kuopion museon perusnäyttelyjen toteutuksen aikatauluihin tuli viivästyksiä poikkeustilanteen vuoksi.

Kaupunginteatteri oli suljettuna kevätkauden. Syyskaudella esityksiä järjestettiin, mutta ryhmämyynti ja ulosvuokraustapahtumat vähentyivät. Kaupunginorkesteri tarjosi koko kevään ajan striimattuja konsertteja eri

kohderyhmille. Alkusyksyn osalta viihdekonserdit vetivät hyvin yleisöä, mutta koronatilanteen pahennettua yleisö ei käynyt konserteissa entiseen tapaan.

Hyvällä mielellä Pohjois-Savo -hanke / Mieliteko-ohjelma eteni suunnitellusti. Ohjelmaan osallistuu 17 Pohjois-Savon kuntaa.

Varhaiskasvatuksen lapsiryhmien kokoja pienennettiin vuonna 2020 lakimuutoksen vuoksi. Päiväkotien tilatehokkuus laski ja kunnalliset päiväkodit olivat täynnä, vaikka päiväkotihoidossa olevien lasten määrä väheni. Varhaiskasvatuksen maksuja alennettiin 1.8.2021 alkaen, mikä lisäsi myös palvelusetelikustannuksia. Samoin elokuussa 2021 astui voimaan varhaiskasvatuksen lakimuutos henkilöstömitoituksesta poikkeamisesta.

Oppivelvollisuuden laajentaminen ja maksuttoman toisen asteen palveluiden järjestäminen käynnistyi 1.8.2021, mikä toi uusia lisävelvoitteita lukiopalveluihin mm. ilmaiset oppimateriaalit ja laitteet syksyllä 2021 aloittaville opiskelijoille.

Sote-uudistuksen voimaantulolaki tuli voimaan heinäkuussa 2021, jonka jälkeen käynnistyi Pohjois-Savon hyvinvointialueen toimeenpanon valmistelu väliaikaistoimielimessä. Johtavien viranhaltijoiden ja asiantuntijoiden työpanosta on kohdentunut merkittävästi hyvinvointialueen valmisteluun pääosin oman työn ohella.

Ostopalveluna järjestettävien asumispalvelupaikkojen suunnitellusta lisäyksestä toteutui 80 % (19 paikkaa), mutta kokonaismäärä väheni lopulta kolme paikkaa Attendo Muurutvirran toiminnan keskeytyessä. Marras-kuussa 2021 avautui tehostetun palveluasumisen yksikkö Liito-orava kaupungin omana palvelutuotantona, siellä on 64 asukaspaikkaa.

Vanhuspalveluiden keskeinen kehittämistyö toteutettiin valtuuston myöntämällä erillisellä kehittämisrahalla. Kehittämistyön ansiosta kuntouttava arviointijakso, tilapäinen kotisairaanhoito ja tuettu kotiutuminen muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden. Toiminta käynnistyi tammikuussa 2022. Vammaispalveluissa lasten ja nuorten tilapäisen ja pitkäaikaisen hoivayksikön toiminta alkaa omana tuotantona huhtikuussa 2022. Perhekeskustoimintamallin suunnittelua ja käyttöönottoa jatkettiin yhteistyössä eri tahojen kanssa.

Terveyspalveluissa hoitotakuu toteutui lukuun ottamatta lasten ja nuorten mielenterveyspalveluja sekä yksittäisillä asiakkaila Harjulan poliklinikalla. Lasten ja nuorten mielenterveysyksikön toiminta ruuhkaantui keväällä 2021 ja sinne jouduttiin asettamaan lähetesulku sekä lasten että nuorten tiimiin. Yksikköön palkattiin lisää henkilöstöä ja ostettiin työvoimaa palveluntuottajilta. Sairaanhoitopiirin kanssa päästiin yhteisymmärrykseen toiminnan muutoksesta ja kehittämisestä.

Sairaalapalveluissa koronavirusepidemian aikana on sovittu työnjakoa sairaanhoitopiirin kanssa. Koronapotilaiden hoito Harjulan osastolla 1 on vaatinut sairaansijojen vähentämistä sekä potilassiirtoja osastojen välillä. Sairaaansijojen jouduttiin tilapäisesti sulkemaan. Potilaiden pääsy kotihoitoon, kotisairaalaan ja asumispalveluihin hidastui henkilöstövajauksien takia. Harjulan remontointi aiheuttaa sairaansijojen sulkua vuoden 2022 lopulle saakka. Erikoissairaanhoidon hoitoon pääsy on toteutunut edellisvuotta paremmin. Merkittävää hoidon saatavuuden huonontumista ja tästä seuraavaa hoidon jonoutumista koronapandemian vuoksi ei vuoden 2021 aikana enää tapahtunut.

Terveystenhuollossa palveluja jouduttiin sopeuttamaan koko vuoden 2021 aikana, jotta työvoimaa saatiin siirrettyä koronatyöhön. Tällä on ollut vaikutusta perhekeskustoimintaan sekä viiveen syntymiseen kaikissa peruspalveluissa.

Olenaiset poikkeamat talousarvioon

Tilinpäätösvouden aikana hyväksytyt määrärahamuutokset heikensivät toimintakatetta 23,7 milj. euroa, kun toimintatuotot lisääntyivät 12,3 milj. euroa ja toimintakulut 36 milj. euroa. Merkittävimmät muutokset toimintakatteissa olivat perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueilla. Perusturvan toimintakate heikkeni 8,7 milj. euroa ja terveydenhuollon 12,3 milj. euroa.

Perusturvan 8,7 milj. euron toimintakatteen heikentyminen johtui sekä henkilöstömenojen että asiakaspalveluostojen lisäyksestä. Terveystenhuollon ja perusturvan palvelualueiden oman tuotannon ja yksityisten palveluntuottajien koronaan liittyvät kustannukset sekä koronatestaukseen liittyvät laboratoriokustannukset sisältyivät perusturvan tukipalvelumenoihin. Määrärahamuutoksista päätettäessä valtion korvausta em. kustannuksiin arvioitiin saatavan täysimääräisesti, yhteensä 9,4 milj. euroa.

Terveystenhuollon toimintakatteen suurin muutos liittyi erikoissairaanhoidon palveluihin, joissa ylitys 10,3 milj. euroa. Korona aiheutti myös lisäkustannuksia hygieniavalmiuden ylläpidossa ja henkilöstökuluissa. Uusi asiakasmaksulaki tuli voimaan 1.7.2021 ja muutoksen myötä asiakasmaksut vähenivät.

Talousarviomuutoksissa verotulojen tuloarvioita korotettiin 21,3 milj. eurolla verotilitysten hyvän kasvun myötä.

Talousarviomuutokset suurensivat tilikauden alijäämää 4,8 milj. eurolla 24,6 milj. euroon. Alkuperäisessä talousarviossa tilikausi oli alijäämäinen 19,9 milj. euroa.

Tilinpäätöksessä toimintatuottoja kertyi 296,5 milj. euroa (toteuma 102,9 %) ja se oli 8,2 milj. euroa muutettua talousarviota enemmän. Alkuperäiseen talousarvioon nähden toimintatuottoja kertyi 20,5 milj. euroa enemmän. Merkittävimmät poikkeamat olivat perusturvan palvelualueella, 6,5 milj. euroa ja yleishallinnossa 4,9 milj. euroa muutettua talousarviota enemmän. Toimintatuottoja kertyi 7,6 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.

Toimintakulujen toteuma oli 1.005 milj. euroa (toteuma 98,5 %), 15,6 milj. euroa muutettua talousarviota pienempi, mutta 20,4 milj. euroa alkuperäistä talousarviota suurempi. Merkittävimmät poikkeamat muutettuun talousarvioon nähden olivat perusturvan palvelualueella 4,7 milj. euroa ja hyvinvoinnin edistämisen palvelualueella 2,6 milj. euroa. Toimintakulut kasvoivat edellisestä vuodesta 9 milj. euroa.

Toimintakatteen toteuma oli -705,9 milj. euroa (toteutuma 96,4 %). Toimintakate toteutui 23,9 milj. euroa muutettua talousarviota ja 2,9 milj. euroa alkuperäistä talousarviota parempana. Toimintakate heikkeni edelliseen vuoteen verrattuna 16,7 milj. euroa (2,4 %).

Lähes kaikkien palvelualueiden toimintakatteet olivat parempia kuin muutetussa talousarviossa, poikkeuksena hyvinvoinnin edistämisen palvelualue, sen toimintakate oli 0,2 milj. euroa muutettua talousarviota heikompi. Perusturvan toimintakate oli 11,2 milj. euroa, yleishallinnon 7,3 milj. euroa ja kaupunkiympäristön 5 milj. euroa parempi kuin muutetussa talousarviossa. Tilapalveluiden toimintakate oli 0,8 milj. euroa parempi kuin muutetussa talousarviossa.

Vuosikate oli 61,1 milj. euroa, selvästi parempi kuin alkuperäisessä ja muutetussa talousarviossa. Alkuperäisessä talousarviossa vuosikate oli 28,4 milj. euroa ja muutetussa talousarviossa 25,9 milj. euroa.

Poistojen toteuma oli 48,8 milj. euroa, 1,9 milj. euroa talousarviota pienemmät.

Tilikausi oli ylijäämäinen 12,4 milj. euroa, kun alkuperäisessä talousarviossa se oli alijäämäinen 19,9 milj. euroa. Edellisenä vuonna tilikausi oli ylijäämäinen 19,4 milj. euroa. Talousarvio sisältää sisäiset erät, joten edellä olevassa tarkastelussa sisäiset erät ovat mukana.

Koronavirusepidemia vaikutti edelleen kaupungin talouteen vuonna 2021. Seuraavalla sivulla olevaan taulukkoon on koottu koronan taloudelliset vaikutukset, jotka on pystytty luotettavalla tavalla arvioimaan.

	Tulojen lisäys (+) Tulojen menetyks (-) M€	Menojen lisäys (-) Menojen väheneminen (+) M€
Avustus joukkoliikenteeseen	1,3	
Joukkoliikennelipputulot	-1,4	
Valtionavustukset varhaiskasvatukseen, perusopetukseen sekä lukiokoulutukseen ja vastaavat toteutetut toimenpiteet palveluina lapsille ja nuorille	2,0	-2,0
Valtion avustukset teatterille, orkesterille, museolle ja liikuntatoimelle	1,0	
Asiakasmaksujen, lipputulot ja myyntitulot menetykset	-3,2	
Toiminnan rajoitusten (erityisesti tapahtumat, kulttuuri) vuoksi syntyneet kustannussäästöt		1,1
Henkilöstökustannukset (sijaiset, testaajat jne.)		-3,0
Testaus- ja jäljityskustannukset		-3,7
Hoitotarvikkeet, ICT, puhelin ym. välitön pandemian hoitoon liittyvä		-1,8
Siivoustason nosto		-0,8
Suojavarusteet: saadut avustukset ja menot	0,3	-0,4
Työmarkkinatukimenojen kasvu		-0,2
Vammaisten/kehitysvammaisten kuljetuskustannukset		0,3
Avustukset, hanketoiminta ym.	-0,2	0,6
Työn tekemisen toimintatapojen muutoksen tuomat säästöt kokous-, matkustus- ja koulutusmenoihin		1,1
Sosiaali- ja terveysministeriön korvaus välittömistä pandemiakustannuksista	14,0	
Käyttötalous yhteensä	13,8	-8,8

Peruspalvelujen valtionosuuksien lisäys	1,0	
Veronmaksun lykkäyskompensaation takaisinperintä	-1,8	
Yhteisöveron jako-osuuden korotus	9,0	
YHTEENSÄ	22,0	-8,8

Olennaiset poikkeamat talousarvioon selvitetään tarkemmin käyttötalouden toteutumisvertailussa ja taseyksiköiden erillistilinpäätöksissä.

1.1.5 Henkilöstö

Kertomusvuosi oli erittäin poikkeuksellinen ja raskas henkilöstölle maaliskuussa 2020 alkaneen ja kertomusvuonna koko vuoden kestäneen maailmanlaajuisen koronapandemian vuoksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen ja työnantajapalvelun avainhenkilöt osallistuivat paljon Pohjois-Savon hyvinvointialueen valmisteluun Kuopion kaupungin edustajina.

Kaupunginhallitus päätti syyskuussa 2019 käynnistää tuotannollisin ja taloudellisin perustein työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa annetun lain (2007/449) mukaiset neuvottelut henkilöstön edustajien kanssa talouden tasapainottamiseen tarvittavien toimenpiteiden toteuttamiseksi vuosina 2020–2021 Kuopion kaupungissa, taseyksiköissä ja liikelaitoksissa. Kaupunginhallituksen päätöksen mukaan tavoitteena oli saada henkilöstömenoissa noin 8,8 milj. euron säästö ja 180 henkilötyövuoden vähennys vuosina 2020–2021.

Pysyvät henkilöstömenosäästöt

Vuonna 2020: Henkilöstömenojen sopeuttamisohjelmassa sovitut pysyvät 4 milj. euroa henkilöstömenojen säästöt ja 80 henkilötyövuoden vähennys toteutuivat suunnitellusti. Avoimeksi tulleita virkoja ja tehtäviä jätettiin täyttämättä 1,7 milj. euroa (33 htv), määräaikaisten käyttöä vähennettiin 1,5 milj. euroa (30 htv), toimeenpantiin 31 henkilön irtisanominen 0,7 milj. euroa (15 htv) ja vähennettiin tukityöllistämisen määrärahaa 0,1 milj. euroa (2 htv).

Vuonna 2021: Sopeuttamisohjelmassa sovitusta 4,8 milj. euroa pysyvistä henkilöstömenojen säästöistä ja 100 henkilötyövuoden vähennyksestä toteutui 3,4 milj. euroa. Toteutumatta jäi 1,4 milj. euroa ja 29 henkilötyövuotta. Avoimeksi tulleita virkoja ja tehtäviä jätettiin täyttämättä 1,6 milj. euroa (33 htv), määräaikaisten käyttöä vähennettiin 0,4 milj. euroa (8 htv) ja irtisanomisten vaikutus oli 1,4 milj. euroa (30 htv).

Kertaluonteiset henkilöstömenosäästöt

Vuonna 2020: Henkilöstömenojen sopeuttamisohjelmassa tavoitteena oli saavuttaa 2 milj. euron säästö henkilökunnan vapaaehtoisilla lomarahaj- ja säästövapailla. Kertaluonteiset henkilöstömenosäästöt toteutuivat, kun henkilöstö otti vapaaehtoisia palkattomia vapaita ja vaihtoi lomarahojaa vapaaksi, säästö yhteensä noin 1,5 milj. euroa. Sen lisäksi henkilöstön koulutusmäärärahoja ja kesätyöllistämisen määrärahoja vähennettiin noin 0,5 milj. euroa.

Vuonna 2021: Talousarviossa varauduttiin 1 milj. euron vapaaehtoisiin lomarahaj- ja säästövapaisiin. Vapaaehtoisilla vapailla saavutettiin yli 1 milj. euron säästö ja tavoite ylittyi 43.000 euroa. Sen lisäksi koulutus- ja matkakustannukset alittuivat talousarvioon nähden noin 0,7 milj. euroa, mutta vastaavasti epäsuorasti kustannukset ylittivät noin 0,1 milj. euroa.

Sopeuttamisohjelman toteutuminen vuosina 2020–2021 ja palkkakustannukset

Sopeuttamisohjelman mukaiset vuosille 2020–2021 kohdistuvat pysyvät henkilöstömenojen säästötavoitteet toteutuivat pääosin suunnitellusti. Tavoite oli pysyvien henkilöstömenojen säästötavoitteen osalta 8,8 milj. euroa, mutta toteutuma oli 7,4 milj. euroa. Poikkeama johtui pääosin siitä, että säästöohjelma ei toteutunut vuonna 2021 kasvun ja oppimisen palvelualueella (1,2 milj. euroa), terveydenhuollon palvelualueella (0,1 milj. euroa) ja perusturvan palvelualueella (0,1 milj. euroa). Kasvun ja oppimisen palvelualueella tavoite jäi saavuttamatta avoimeksi tulevien virkojen ja tehtävien täyttämättä jättämisen ja määräaikaisten käytön vähentämisen osalta. Terveydenhuollon palvelualueella tavoite jäi saavuttamatta määräaikaisten käytön vähentämisen osalta. Koronapandemian takia sijaistyövoimaa jouduttiin täyttämään avoimeksi tulleita tehtäviä aikaisemmasta suunnitelmasta poiketen. Kertaluonteisten säästöjen (lomarahavapaat, säästövapaat, koulutus- ja matkakustannukset) vaikutus oli 3,6 milj. euroa. Kokonaisuudessaan henkilöstökuluissa saavutettiin yhteensä 11,0 milj. euron henkilöstömenojen säästöt vuosina 2020–2021.

Vuonna 2020 henkilöstön palkkakustannuksiin varatut talousarviomäärärahat sivukuluineen alittuivat tilinpäätöksen (ydinkaupunki, liikelaitokset, taseyksiköt) mukaan talousarvioon nähden 8,4 milj. euroa ja 5,3 milj. euroa vuonna 2021.

Jhl ry:n, Jyty ry:n, Juko ry:n kanssa oli voimassa paikallinen virka- ja työehtosopimus lomarahaj- ja työehtosopimus lomarahaj- ja työehtosopimuksen soveltamisalalla ja Kunnallisen teknisen henkilöstön virka- ja työehtosopimuksen soveltamisalalla. Jhl ry:n kanssa oli voimassa paikallinen työehtosopimus lomapalkkavapaasta Kunnallisen tuntipalkkaisen henkilöstön työehtosopimuksen soveltamisalalla. Sopimukset koskevat vuosina 2020–2021 maksettavia lomarahojaa ja lomapalkkaa.

Haltuun-projektissa tarkoituksena oli koota hallinto- ja tukipalvelut suuremmiksi kokonaisuuksiksi. Tavoitteena on, että tehtävien uudelleenjärjestelyillä ja henkilöstön moniosaamisen sekä digitalisaation hyödyntämisellä pystytään suoriutumaan vähemmällä henkilökuntamäärällä, sujuvoittamaan palveluprosesseja ja vähentämään henkilöriskejä. Projekti ei edennyt kaikilta osin asetetussa aikataulussa. Projekti jatkuu vuonna 2022.

Etätyö avasi uusia mahdollisuuksia tarkastella työn tekemisen muotoja. Monipaikkaista ja paikasta riippumatonta työtä tehtiin erityisesti asiantuntijatehtävissä.

Henkilöstöjohtamisen painopistealueita olivat vuonna 2021 työhyvinvoinnin parantaminen, osaamisen vahvistaminen, työturvallisuudesta huolehtiminen ja ennakoiva henkilöstösuunnittelu.

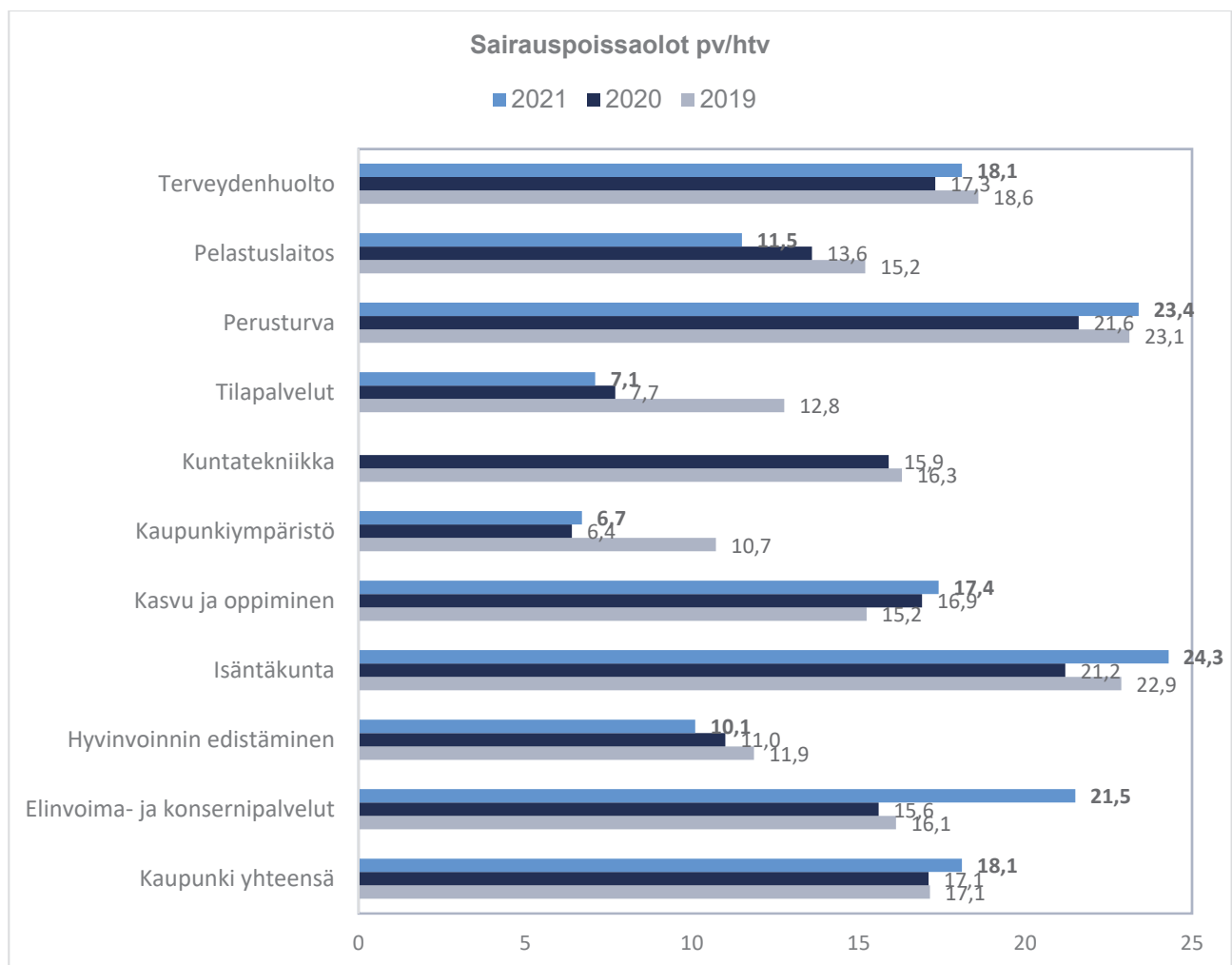
Työhyvinvoinnin parantaminen

Työhyvinvoinnin parantamisessa ei onnistuttu parhaalla mahdollisella tavalla.

Vuonna 2021 tavoitteena oli vähentää kaupungin sairauspoissaoloja 1 pv/htv, jolla tavoiteltiin 1,5 milj. euron säästötavoitetta henkilöstömenoissa. Tavoitteeseen ei päästy. Vuonna 2020 sairauspoissaolot olivat 17,1 pv/htv. Sairauspoissaolot kasvoivat 1,0 pv/htv, ollen kertomusvuonna 18,1 pv/htv. Sairauspoissaolojen määrän kasvuun vaikutti osaltaan se, että koronapandemian vuoksi henkilökuntaa on ohjeistettu jäämään kotiin, jos työntekijällä on lieviäkin hengitystieoireita.

Sairauspoissaolot kasvoivat elinvoima- ja konsernipalvelujen palvelualueella (5,9 pv/htv), Isäntäkuntapalveluissa (3,1 pv/htv), perusturvan palvelualueella (1,8 pv/htv), kasvun ja oppimisen palvelualueella (0,5 pv/htv), terveydenhuollon palvelualueella (0,8 pv/htv), kaupunkiympäristön palvelualueella (0,3 pv/htv). Sairauspoissaolot vähenivät Pohjois-Savon pelastuslaitoksella (-2,1 pv/htv), hyvinvoinnin edistämisen palvelualueella (-0,9 pv/htv) ja Tilapalveluissa (-0,6 pv/htv).

Eniten sairauspoissaoloja oli Isäntäkuntapalveluissa, 24,3 pv/htv ja perusturvan palvelualueella, 23,4 pv/htv. Vähiten sairauspoissaoloja oli kaupunkiympäristön palvelualueella, 6,7 pv/htv ja Tilapalveluissa, 7,1 pv/htv.

Painopistettä on yhdessä Järviseudun Työterveys Oy:n kanssa pyritty siirtämään sairaanhoidosta ennaltaehkäisevään suuntaan, jotta työkyvyttömyyden, sairauspoissaolojen ja ennen aikaisen eläköitymisen kustannuksia saadaan alennettua. Järviseudun Työterveys Oy osallistui hyvin ja joustavasti koronatööhön.

Kevan työkyvyttömyyseläkemaksut ovat viimeisen kahden vuoden kasvaneet, ollen 3,3 milj. euroa vuonna 2019 ja 5,5 milj. euroa vuonna 2021.

Henkilöstön kehittämisen määrärahoihin varattiin 150.000 euron ylimääräinen panostus työhyvinvoinnin edistämiseen. Työyhteisöt laativat työhyvinvointisuunnitelmat, joissa määriteltiin työyhteisön kehittämisen kohteet, toimenpiteet, vastuut ja aikataulu. Työhyvinvoinnin edistämisen työryhmä myönsi määrärahaa seuraavasti: 98.850 euroa psykososiaaliseen tukeen, tästä summasta pelkästään työnohjaukseen käytettiin 52.700 euroa. Esiimestyön tukeen myönnettiin 18.250 euroa ja fyysisen toimintakyvyn tukeen 7.500 euroa. Lisäksi valtuuston myöntämästä työhyvinvointirahasta myönnettiin yksilölliseen uni-, painonhallinta- ja nikotiinittomuustukeen

14.000 euroa. Nämä yksilölliset tuen palvelut tuotti Järviseudun Työterveys Oy. Lisäksi Työhyvinvoinnin edistämisen työryhmä myönsi tunnustuspalkintoja korvaavan työn kekseliästä käytöstä ja työarjen hyvistä käytännöistä mm. korona-aikana tehdystä merkityksellisestä työstä.

Osaamisen vahvistaminen

Henkilöstön kehittämistä toteutettiin keskitetysti ja palvelualueiden omien koulutusohjelmien mukaisesti. Koulutusmuotona vahvistuivat edelleen verkkokoulutukset ja webinaarit vahvistaen edelleen työssä tapahtuvaa osaamisen päivittämisen kulttuuria. Palvelualueilla toteutuivat henkilöstön lakisääteiset täydennyskoulutukset palvelualueiden koulutussuunnitelmien mukaisesti. Organisaatiotasoisesti kaupungin henkilöstökoulutus koostui yhteensä 10 568 koulutuspäivästä (1 kpv = 6 t) ja koulutuksiin osallistui 4 301 henkilöä.

Henkilöstön osaamista ylläpidettiin ja uudistettiin sujuvasti osana työtehtävää, hyödyntäen henkilöstön digiosaamista tarjoten ajankohtaisia sähköisesti tuotettuja sisältöjä. Vuoden 2021 aikana otettiin käyttöön digitaalinen oppimisympäristö Priima, jonne kerättiin sisältöjä eri aihepiireittäin. Oppimisympäristöä tullaan hyödyntämään sekä keskitetyn koulutustarjonnan että substanssikoulutusten järjestämisessä.

Työnteckemisen muuttuessa ja kehittyessä itseohjautuvampaan suuntaan, esimiestyön merkitys korostuu. Siksi esimiesten valmentavan johtamisen ja ratkaisukeskeisyyden taitoja on vahvistettu. Painopisteenä sisällöissä vuonna 2021 olivat esimiestyön tukeminen, järjestelmien käytön osaamisen varmistaminen nk. digikyvykkyyden edelleen kasvattaminen, saavutettavuus, työturvallisuus ja työhyvinvointi sekä työelämätaidot. Kertomusvuonna otettiin käytäntöön toimintakulttuuri, joka mahdollistaa osaamisen lisäämisen joustavasti henkilön oman aikataulun mukaisesti. Omien koulutusten sisältöjä ja koulutusmuotoja uudistettiin.

Työturvallisuudesta huolehtiminen

Työturvallisuusjohtaminen on tärkeää. Työsuojelun toimintaohjelman valmistelu aloitettiin kertomusvuonna. Ohjelma hyväksytään vuonna 2022.

WPro-työturvallisuusjohtamisjärjestelmä oli käytössä. Työturvallisuusilmoituksia järjestelmään tehtiin 2 885 kappaletta. Näistä työtapaturmailmoituksina vakuutusyhtiölle eteenpäin ilmoitettiin 366 kpl. Eniten työturvallisuusilmoituksia tehtiin väkivallan uhkatilanteista (1 303 kpl). Väkivallan uhkatilanteella tarkoitetaan tilanteita, joissa työntekijöitä loukataan sanallisesti, uhataan tai pahoinpidellään työhön liittyvissä oloissa ja jotka suoraan tai epäsuorasti vaarantavat työntekijöiden turvallisuuden, terveyden tai hyvinvoinnin. Työpaikkojen riskienarvioinnit ja työterveyshuollon työpaikkaselvitykset tehdään WPro-työturvallisuusjärjestelmään. Erityistä huomiota kiinnitettiin työn psykososiaalisten kuormitustekijöiden tunnistamiseen ja biologisten riskien arviointiin.

Psykososiaalisen kuormituksen vähentämisen keinoja kehitetään myös yhdessä koko ajan työterveyshuollon kanssa ja vuonna 2020 aloitettujen toimenpiteiden vaikuttavuutta arvioidaan seuraamalla työnohjausten palautteita. Koronaan (covid-19) liittyviä työtehtäviä oli vuoden aikana paljon ja se osaltaan vaikutti työn tekemiseen paljon. Kaupungilla toimii useita työryhmiä, jotka vastasivat osaltaan koronavirustartuntojen torjuntatoimista ja epidemian aiheuttamien muutosten hallinnasta. Koronavirukselle työssä altistuneista aloitettiin pitämää luetteloa.

Esimiehet ja työhyvinvointiparit on perehdytetty uudistetun sisäilmaohjeen käyttöön. Työpaikkojen riskien arviointia on tehty ja riskien arviointien päivitys on osa työyksiköiden jatkuvaa toimintakulttuuria. Työhyvinvointisuunnitelmia on laadittu yksikkökohtaisesti.

Työsuojeluvaalit käytiin syksyllä ja kaupunkiin valittiin kahdeksan (8) päätoimista työsuojeluvaltuutettua tulevalle nelivuotiskaudelle.

Ennakoiva henkilöstösuunnittelu

Ennakoivaa henkilöstösuunnittelua tehostettiin. Henkilöstösuunnittelun tavoitteena on varmistaa, että kaupungin henkilöstörakenne on optimaalinen ja palveluja tuottaa riittävä määrä osaavaa henkilöstöä. Kaupungin tavoitteena on henkilöstön osaamisen laajentaminen ja monipuolinen käyttö siten, että oikeat henkilöt ovat oikeissa tehtävissä. Sisäistä liikkuvuutta lisätään. Kun virka tai tehtävä vapautuu, tarkastellaan virkojen ja tehtävien täyttämistä kriittisesti. Palvelualueilta edellytettiin kokonaisvaltaista henkilöstösuunnittelua; eläköitymisen ja vaihtuvuuden hyödyntämistä ja tehtäväjärjestelyjä organisaatorajat ylittäen.

Henkilöstösuunnitelmassa on arvioitu tarvittavat palkalliset henkilötövuodet. Suunnitelma sisältää koko sen henkilöstön, jolle on varattu talousarvioon palkkamenot lukuun ottamatta palkkatukityöllistettyjä, kesätyöntekijöitä ja oppisopimuskoulutettavia. Suunnitelmaan sisältyi ulkopuolisella hankerahoituksella palkattu/palkattava henkilöstö.

Vuodelle 2021 jaksottuva 99 henkilötövuoden pysyvä sopeutus, henkilötövuosien vähennys sisältyi henkilöstösuunnitelmaan. Suunnitelmaan sisältyi myös sairauspoissaolojen 1 pv/htv vähennystavoite, jonka arvioitiin vähentävän sijaistytövoiman tarvetta 33 henkilötövuodella. Vastaavasti palvelutarpeen muutoksesta, erilisrahoituksella käynnistyvistä hankkeista ja muista syistä johtuvat henkilötövuosien lisäykset kasvattavat henkilötövuosia, ja ne oli selostettu käyttötalousosassa palvelualuekohtaisissa henkilöstösuunnitelmissa. Henkilötövuosien määräksi valtuusto hyväksyi 6 282 vuodelle 2021.

HENKILÖTÖVUODET 2021

Vertailu edellisen vuoden tilinpäätökseen

Palvelualue	2021 htv	2020 htv	Muutos htv	Toteuma %
Muutos tammi - joulukuu				
Keskusvaalilautakunta	3		3	
Tarkastustoimi	2	2	0	75 %
Yleishallinto	5	4	1	28 %
Elinvoima- ja konsernipalvelu	305	303	2	96 %
Kaupunkiympäristön palvelualue	207	217	-10	93 %
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue	370	364	6	96 %
Kasvun ja oppimisen palvelualue	2 537	2 438	99	101 %
Perusturvan palvelualue	1 591	1 600	-10	101 %
Terveystieteiden palvelualue	898	874	23	102 %
Ydinkaupunki yhteensä	5 917	5 803	115	100 %
Taseyksiköt				
Pohjois-Savon Pelastuslaitos	296	292	5	99 %
Isäntäkuntapalvelut	39	42	-3	88 %
Tilapalvelut	42	45	-2	95 %
Taseyksiköt yhteensä	377	378	-1	97 %
Yhteensä	6 294	6 181	114	100,2 %
Lisäksi:				
Palkkatukityöllistettyjen htv	33	51	-18	
Kesätyöntekijöiden htv	26	16	10	
Oppisopimuskoulutus htv	37	27	9	
	95	95	0	
KAIKKI YHTEENSÄ	6 390	6 276	114	

Toteuma % = tilanne 31.12. vuoden 2020 henkilöstösuunnitelmaan nähden.

Henkilötövuodet kasvoivat 1,8 % vuoteen 2020 nähden, kasvua 114 henkilötövuotta. Kasvua oli eniten kasvun ja oppimisen palvelualueella, 99 henkilötövuotta. Henkilötövuosien kasvu johtui mm. siitä, että varhaiskasvatuksen ryhmien osalta tuli voimaan varhaiskasvatuslain muutos sitovasta henkilöstömitoituksesta 1.8.2021 lukien. Opetuspuolella kasvua selittää valtion myöntämien korona-avustusten avulla palkattu opetushenkilöstö, jonka tehtävänä on ollut tukea oppilaille aiheutuneen opetusvajauksen kompensatiota. Terveystieteiden palvelualueella henkilötövuodet kasvoivat 23 henkilötövuotta. Terveystieteiden palvelualueella henkilöstömäärän kasvu johtuu koronapandemian näytteenotto- ja rokotustyöstä sekä niihin liittyvästä ajanvarauksesta. Henkilötövuodet vähenivät kaupunkiympäristön palvelualueella ja perusturvan palvelualueella, molemmissa 10 henkilötövuotta. Henkilötövuosien väheneminen johtui mm. rekrytointien viivästymisestä ja henkilökunnan saatavuusongelmista.

Henkilötövuosien muutoksien syyt on todettu tarkemmin henkilöstökertomuksessa.

Henkilöstön sosiaalinen hyvinvointi

Lähtökohtana ovat kaupungin strategiset tavoitteet, työlaainsäädännön velvoitteet, virka- ja työehtosopimusten määräykset ja kaupungin omat ohjeet ja toimintamallit henkilöstön sosiaalisen hyvinvoinnin huolehtimisessa.

Hyvällä henkilöstöjohtamisella ja työyhteisötaidoilla voidaan parantaa ja edistää organisaation työhyvinvointia, motivaatiota ja vahvistaa työyhteisön sosiaalista pääomaa ja sitoutumista yhteiseen kaupungin strategiseen

arvopohjaan. Kaupungin tavoitteena on tuloksellisesti toimiva työpaikka, jossa henkilöstö voi hyvin ja sillä on kyky oppia ja kehittää jatkuvasti omaa toimintaansa ja itseään asiakkaan parhaaksi.

Yhtenä kaupungin menestystekijänä on kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen. Esimiesten henkilöstöjohtamistaitoja vahvistetaan jatkuvalla esimiestyötä tukevalla koulutustarjonnalla. Myös työntekijöille järjestetään monipuolista koulutusta työssä selviytymisen tueksi.

Teams-kokouskäytännöt toivat myös monenlaisia rakenteellisia uudistuksia kokouskäytänteisiin ja sisäiseen viestintään.

Etätyö lisäsi työhyvinvointia, tehokkuus parani, se vähensi työ- ja koulutusmatkoja ja mahdollisti työ- ja yksityiselämän paremman yhteensovittamisen ja oman ajankäytön johtamisen.

Kimmoiset työntekijät muuttuvassa työelämässä pitkittäistutkimushankkeen kolmas ja viimeinen kysely toteutettiin Työterveyslaitoksen toimesta 1.11.–3.12.2021 (vastaajia 2 229 kpl, vastausprosentti 37 %).

Kaiken kaikkiaan muutokset Kuopiossa olivat hyvin vähäisiä vuosiin 2019 ja 2020 verrattuna, mikä kertoo, että Kuopiossa on selvitty hyvin korona-ajasta. Myös yksikkötasolla viime vuoden tavoin muutokset edellisvuoteen nähden ovat pääasiassa olleet pieniä.

Työn tekemisen voimavarat ja vaatimukset olivat koko organisaation keskiarvoissa pysyneet lähes samalla tasolla kuin kahtena edellisvuotena. Työhön liittyvät voimavarat pysyivät samalla tasolla koko seurantajakson. Työnvaatimuksista työn määrällinen kuormittavuus oli hieman lisääntynyt. Se ja muut työn vaatimukset olivat vertailuryhmää (muut organisaatiot) hieman korkeammat ja vaikutusmahdollisuudet hieman vähäisemmät.

Työtoverisuhteet olivat säilyneet samalla melko hyvällä tasolla. Aloitteellisuus oman työyhteisön kehittämiseksi ja oman työn myönteisten haasteiden lisäämiseksi olivat säilyneet samalla tasolla. Työhyvinvoinnissa ja terveydessä oli tapahtunut lievää laskua edellisvuoteen verrattuna.

Myös työtyytyväisyydessä sekä itsearvioidussa terveydessä ja työkyvyssä oli hyvin lievää laskua ja työuupumuksessa vastaavasti nousua. Suurin osa vastaajista arvioi, että ns. hybridityö eli etä- ja lähityön yhdistelmä sopisi itselle hyvin ja enemmistö näki sen myös hyödyttävän työssä suoriutumista ja luovuutta.

Kaiken kaikkiaan Kuopion vahvuus on, ettei isoja yksikkökohtaisia eroja kokemuksissa työoloista ja työhyvinvoinnista ja terveydestä esiinny. Korona-aika olisi voinut merkitä tiettyjen sektoreitten erityistä kuormittumista, mutta tästä ei löydy vahvoja merkkejä.

Sisäilma-asioihin on kiinnitetty entistä enemmän huomiota. Kaupungissa toimii moniammatillinen sisäilmaryhmä, joka kokoontuu säännöllisesti ja raportoi vuosittain yhteistyötoimikunnalle. Sisäilmaryhmä jatkoi sisäilmaohjeen päivytystä. Lisäksi on tapauskohtaisesti perustettuja sisäilman tarkastusryhmiä. Työergonomiaan on panostettu hankkimalla sähkökäyttöisiä työpöytiä ja uusimalla työtuoleja.

Henkilöstön tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma hyväksyttiin kaupungin valtuustossa vuonna 2019 ja palvelualueiden tehtävänä on noudattaa suunnitelmassa määriteltyjä periaatteita.

Järvisuudun Työterveys Oy tuotti henkilöstön työterveyshuoltopalvelut. Lisäksi Terveyspalvelu Verso Oy tuotti työterveyshuoltopalveluja mm. pelastuslaitokselle ja lomituspalvelulle. Kaupunki tarjoaa henkilöstölle lakisääteistä työterveyshuoltoa laajemmat palvelut, eli myös sairaanhoidon. Lakisääteiseen työterveyshuoltoon kuuluvat mm. terveystarkastukset, työkykyarviot ja työkykyneuvottelut.

Henkilöstön työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen on kiinnitetty huomiota lainsäädännön velvoitteiden lisäksi kaupungin omilla ohjeilla ja linjauksilla. Henkilökunnan psykososiaaliseen kuormittumiseen on kiinnitetty huomiota mm. työsuojelutoimikuntien kokouksissa ja työyhteisöillä on tarpeen mukaan mahdollisuus pyytää työterveyshuollosta suunnattua työpaikkaselvitystä, jossa kiinnitetään huomiota työtiloihin ja psykososiaaliseen kuormittumiseen.

Kannustavasta palkkauksesta ja palkitsemisesta on tehty kaupunkitasoiset linjaukset.

Henkilökuntakerho KalakukkoSpurtti järjestää vapaa-ajan virkistystoimintaa ja tapahtumia, johon koko henkilöstö on oikeutettu osallistumaan. Työyhteisöt järjestävät tyhy-toimintaa.

Kertomusvuonna järjestettiin useita yhteistoiminnallisia neuvotteluja, joissa henkilökunta kuultiin mm. työtehtävien ja toimintatapojen muutosten johdosta. Henkilökunnan kuulemiskulttuuria on lisätty kaupungin työyksiköissä. Työpaikkakokouksia on sovittu pidettäväksi vähintään kaksi kertaa vuodessa ja lisäksi yhteistoiminta-asioiden sitä vaatiessa.

Henkilöstökertomuksessa on tarkemmin kuvattu kaupungin henkilöstövoimavaroja, henkilöstöpoliittisia toimenpiteitä ja kehityssuuntia.

1.1.6 Ympäristötekijät

Ympäristönsuojelun tulot ja menot ovat säilyneet lähes samalla tasolla kuin vuonna 2020. Ympäristönsuojeluun liittyviä investointeja tehtiin vuonna 2021 hieman enemmän kuin edellisellä vuonna. Isompia ympäristövahinkoja ei vuonna 2021 tapahtunut.

Koronan vaikutus talouteen näkyi edelleen koulutusmäärärahojen ja päivärahojen aiempaa pienemmällä käytöllä. Tapahtumia järjestettiin aiempia vuosia vähemmän ja useat järjestetyt tapahtumat pidettiin virtuaalisina. Suunnitelmallisten tarkastusten apuna käytettiin esimerkiksi maatilojen tarkastuksissa etukäteishaastatteluja kyselylomakkeiden avulla ja tarkastukset paikan päällä tehtiin vain ulkotiloissa.

Kuopion kaupungin tavoitteena on vähentää kasvihuonekaasupäästöjä vähintään 80 % vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta ja olla hiilineutraali vuonna 2030. Hiilineutraalius tarkoittaa sitä, että kaupungin toiminta tuottaa kasvihuonekaasupäästöjä ilmakehään vain sen verran kuin se pystyy niitä ilmakehästä sitomaan.

Vuoden 2020 ennakkotiedon perusteella Kuopion asukaskohtaiset kasvihuonekaasupäästöt (ilman teollisuutta) ovat pienentyneet 50 % vertailuvuoden 2007 tasosta. Suurimman päästölähteen tieliikenteen osuus kokonaispäästöistä oli 35 %. Kesäkuusta 2021 alkaen joukkoliikenteessä 13 linjan käyttövoimana toimi uusiutuva sähkö ja 27 linjan käyttövoimana biodiesel, eli joukkoliikenteen kalustosta noin 80 % oli EU:n direktiivin määrittelemiä puhtaita ajoneuvoja.

Ilmanlaatuun vaikuttavat nykyisin eniten tieliikenteen päästöt (ml. katupöly) ja paikoin pientaloalueilla puun pienpoltto. Kuopio on mukana erilaisissa ilmanlaatua parantavissa hankkeissa, joissa tutkitaan mm. keinoja katupölyn torjuntaan. Kuopiossa tieliikenteen melualueilla asuu noin 35 000 asukasta ja raideliikenteen melualueilla noin 2 000 asukasta.

Vuonna 2020 Kuopiossa käytettiin uusiutuvia energiavaroja sähkön- ja lämmöntuotantoon yhteensä noin 1129 GWh Kuopion Energian ja Savon Voiman tuotantolaitoksissa. Tämä on noin 75 % koko energiantuotannosta. Kuopion kaupungin omissa kiinteistöissä kulutettiin lämpöenergiaa yhteensä noin 93 GWh, josta uusiutuvien osuus oli noin 94 %. Sähkön kulutus oli vastaavasti 45 GWh, josta uusiutuvia oli 100 %. Aurinkoenergian hyödyntäminen kasvoi vuonna 2021 niin kaupungin omissa kohteissa kuin yksityis- ja yrityskohteissa. Uusia aurinkovoimaloita otettiin kaupungin kohteissa käyttöön Nilsin pelastusasemalla ja lisäksi tehtiin päätös Juankosken päiväkodin voimalasta (asennus 2022). Yhteensä kaupungin kohteissa aurinkosähköä tuotettiin noin 80 MWh.

Kuopion kaupungin koordinoima Pohjois-Savon energianeuvonta -hanke on vuoden 2021 aikana järjestänyt tai ollut mukana 28 tapahtumassa, jotka on suunnattu kuntalaisille, taloyhtiöille, kunnille ja pk-yrityksille. Tapahtumiin osallistui noin 3 100 henkilöä.

Kiertotalouden ja resurssiviisauden edelläkävijäkuntaverkostojen jäsenenä Kuopio on sitoutunut vähentämään kotitalousjätteen määrää ja nostamaan sen kierrätysasteen 65 % tasoon vuoteen 2030 mennessä. Kuopiossa kotitalouksien tuottaman jätteen määrä on vuosien 2016–2019 aikana säilynyt ennallaan, ollen 267 kg/hlö vuonna 2019. Kierrätetyn eli materiaalina hyödynnetyn jätteen osuus oli 45 % vuonna 2019. Kierrättämätön kotitalousjäte on hyödynnetty energiana.

Kuopion luonto on rikas ja monipuolinen, mikä luo hyvät lähtökohdat, mutta myös vastuun monimuotoisuuden vaalimiseen. Kaupungin teettämien luontoselvitysten avulla kerätään tietoa eri lajiryhmistä ja luontotyypeistä kaavoituksen tarpeita varten sekä kartutetaan tietämystä luonnonsuojelualueiden ja muiden luonnon kannalta arvokkaiden kohteiden lajistosta. Vuonna 2021 selvitettiin mm. pikkutikkakannan tilannetta Kuopion kaupunkialueella, Maaningalla ja Nilsissä. Pikkutikkaa tavattiin rehevillä lehtipuuvaltaisilla ranta-alueilla, mutta parhassakin elinympäristöissä laji osoittautui harvalukuiseksi. Kesällä 2021 tehtiin myös sudenkorentokartoitus kahdeksalla Kuopion kaupunkialueen lammella. Kartoituksessa havaittiin, että sudenkorentolajisto oli pienille, pääosin reheville lammille tyyppilistä. EU:n luontodirektiivin IV -liitteeseen sisältyvää lummelampikorentoa löytyi useimmilta tutkituilta lammilta.

Vuonna 2021 järjestettyjen luontoretkien teemana oli mielenrauhaa luonnosta. Koronan takia isoja tapahtumia, kuten Puijon lyhtykävely, ei järjestetty. Myös bussi- ja laivaretket puuttuivat ohjelmasta. Tästä huolimatta 21 retkeä saatiin järjestettyä ja niille osallistui yli 200 henkilöä.

Kuopion alueella sijaitsevien suurten järvien ekologinen tila on suurimmaksi osaksi hyvä. Pienvesistä heikoimassa tilassa ovat pienet matalat lammet. Pohjavesien tila Kuopion alueella on pääosin hyvä. Riskikohteita ovat Harjamäki-Käärmelahti, Nilsin kirkonkylä ja Laatanlampi. Uudet vesienhoitosuunnitelmat vuosille 2022–2027 hyväksyttiin valtioneuvostossa joulukuussa 2021. Vuoksen ja Kymijoki-Suomenlahti vesienhoitoalueiden vesienhoitosuunnitelmissa ja niitä täydentävässä Pohjois-Savon vesienhoidon toimenpideohjelmassa esitetään tietoa vesien tilasta ja niihin vaikuttavista tekijöistä sekä tarvittavista toimista, joilla vesien hyvä tila aiotaan saavuttaa ja ylläpitää.

Tulevien vuosien suuria ympäristöhaasteita ovat luonnon monimuotoisuuden varmistaminen kaupungin metsä- ja vesialueilla sekä kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja ilmastonmuutokseen varautumis- ja sopeutumistoimet. Lisäksi tulee varautua kunnan ympäristövalvontakohteiden määrän kasvuun, kun lainsäädäntö muuttuu ja valvottavia kohteita siirtyy valtiolta kunnille.

Erillisessä Kuopion ympäristökertomuksessa 2021 on päivitettyä tietoa Kuopion ympäristön tilasta ja ympäristönsuojelutyöstä, jota kaupunki on tehnyt vuonna 2021. Lisäksi siinä on kerrottu tiivistetysti niistä toimenpiteistä ja hankkeista, joita Kuopiossa on vuonna 2021 toteutettu. Ympäristökertomus auttaa myös ymmärtämään ympäristöasioiden merkittävyyttä. Vuonna 2018 julkaistuun Kuopion ympäristökatsaukseen taas on koottu laajasti tietoa Kuopion ympäristön nykytilasta ja sen kehityksestä.

1.1.7 Muut ei-taloudelliset asiat

Kirjanpitolain 3a luvun mukaan toimintakertomuksessa tulee antaa tiedot siitä, miten kunta huolehtii korruption ja lahjonnan torjunnasta sekä ihmisoikeusasioista. Tiedot annetaan siinä laajuudessa kuin se on tarpeen kirjanpitovelvollisen toiminnan vaikutusten ymmärtämiseksi.

Sisäisen valvonnan yleisohjeen tarkoituksena on varmistaa, että yhteisesti sovittuja ja hyväksytyjä toimintatapoja ja ohjeita noudatetaan Kuopion kaupungin toiminnassa. Sisäisen valvonnan yleisohje koskee kaikkia kaupungin toimielimiä, ylintä johtoa ja muita esimiesasemassa olevia sekä laajassa mielessä koko henkilöstöä. Sisäinen tarkastus omalta osaltaan varmistaa, että organisaation toiminta on tavoitteiden, päämäärien ja toimintaperiaatteiden sekä säädösten ja määräysten mukaista.

Konsernin toiminnanohjaus ja valvonta toteutetaan kaupunginvaltuuston syyskuussa 2019 hyväksymien Konserniohje -asiakirjan sekä Kuopion kaupunkikonsernin omistajapoliittiset linjaukset -asiakirjan periaatteiden mukaisesti. Omistajaohjausjaosto vastaa niiden kuntayhtymien, yhtiöiden, yhdistysten ja säätiöiden sekä muiden yhteisöjen omistajaohjauksesta, toiminnan ohjaamisesta sekä valvonnasta, joiden osakkaana tai jäsenenä kaupunki on tai joissa kaupungilla on määräysvalta tai oikeus nimittää hallituksen tai muiden toimielimien jäseniä.

Kuopion kaupungilla on ohje vieraanvaraisuudesta, edustuskäytännöstä ja menettelytapaohjeista. Ohjeisto linjaa kaupungin vieraanvaraisuuden osoittamisen yleiset perusteet ja menettelytavat, joita käytetään ohjeina päätettäessä vieraanvaraisuuden myöntämisestä. Lisäksi on ohje edustamisesta, vieraanvaraisuuden tarjoamisesta ja vastaanottamisesta sekä niihin liittyvien laskujen selvittämisestä. Ohjeen mukaan edustamisen ja erityisesti vastaanotetun vieraanvaraisuuden tulee kestää hyvän hallinnon ja oikeusperiaatteiden vaatimukset sekä hallinnon uskottavuus.

Kuopion kaupunki on ottanut henkilöstön käyttöön Eettisen ilmoituskanavan (Whistleblowing) joulukuussa 2021. Käyttöä tarkennetaan ja laajennetaan sidosryhmille Ilmoittajansuojelulain voimaantultua keväällä 2022. Eettisen ilmoituskanavan avulla torjutaan korruptiota ja se antaa mahdollisuuden puuttua epäkohtiin ja kehittää toimintaa.

Kuopion kaupungin palveluja koskevan lakisääteisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman päivittäistyö on käynnistynyt. Edellinen suunnitelma on vuodelta 2016. Taustatietoja yhdenvertaisuuden tilanteesta on koottu haastatteluin. Suunnitelma laaditaan vuoden 2022 aikana. Kuopiosta on osallistuttu valtakunnallisiin Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ja Kuntaliiton asiantuntijaverkostoihin.

Luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden sidonnaisuusilmoitukset on julkaistu kaupungin verkkosivuilla kuntalain mukaisesti.

Kaupungin toiminnan avoimuutta ja läpinäkyvyyttä on edistetty julkaisemalla Kuopion kaupungin ostolaskuaineistot avoimena datana kaupungin verkkosivuilla. Vuoden 2021 ostolaskuaineisto julkaistaan kaupungin verkkosivuilla.

1.1.8 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vuoden 2021 kuntatalouden ennakollisten tilinpäätöstietojen mukaan kuntien ja kuntayhtymien tilikauden tulokset säilyivät vahvoina toisenkin koronavuoden jäljiltä. Talous vahvistui myös kuntayhtymissä. Korona kasvatti osaltaan vuonna 2021 kuntien ja kuntayhtymien menoja voimakkaasti, mutta kuntien verokehitys oli hyvää jo toista vuotta peräjäälkeen. Kuntien tuloja lisäsivät myös korona-avustukset, jotka ovat olleet esimerkiksi välittömien koronasta johtuvien sosiaali- ja terveystoimen menojen osalta täysimääräisiä.

Talouden näkymää heikentää Venäjän hyökkäys Ukrainaan helmikuun lopulla. Valtiovarainministeriön mukaan sota tulee heijastumaan negatiivisesti myös Suomen talouteen. Energian ja ruoan hinnat todennäköisesti nousevat myös Suomessa, kasvu hidastuu ja inflaatio kiihtyy, ainakin väliaikaisesti. Stagflaation riski kasvaa. Venäjän viennin loppuminen leikkaisi arviolta 1–1,5 % Suomen BKT:sta. Huomattavasti heikompi skenaario on hyvinkin mahdollinen mm. epäsuorien vaikutusten ja arvaamattomien kehityskulkujen kautta.

Suomen Kuntaliiton mukaan Venäjän Ukrainaan kohdistuvan hyökkäyksen vaikutukset ovat monisyisiä ja kansainvälisiä. Ensimmäiseksi vaikutukset näkyvät menopaineina lähinnä valtiontaloudessa puolustustoimintaan, turvallisuuteen, varautumiseen ja maahanmuuttoon. Kunnissa on varauduttava talousvaikutuksiin, turvallisuuden parantamiseen ja sotaan pakenevien ukrainalaisten auttamiseen. Kunnille aiheutuu menopaineita myös ukrainalaisten turvapaikanhakijoiden tai tilapäisen suojelun direktiivin perusteella maahan tulleiden henkilöiden palveluiden, kuten terveyspalveluiden, varhaiskasvatuksen tai opetuksen, järjestämisestä. Sodan ja pakotteiden vaikutukset näkyvät myös yritysten toiminnassa ja sitä kautta kuntien verotuloissa. Eteen voi tulla esimerkiksi tuonnin ja viennin haasteita sekä energiariippuvuuden ongelmia.

Sanna Marinin hallitus on torjunut koronapandemiaan liittyneiden rajoitustoimien taloudellisia menetyksiä lukuisilla eri tukikierroksilla. Tukitoimet ovat loiventaneet talouden iskua, mutta samalla velkaannuttaneet valtiontaloutta voimakkaasti. Kuntatalous on pysynyt tasapainossa hyvän verokehityksen, valtion koronatukien sekä joistakin rajoitustoimista aiheutuneiden menosäästöjen vuoksi.

Koronavirusta kiertää väestössä edelleen laajasti. Epidemiaa torjutaan paikallisin ja alueellisin kohdennetuin toimin. Hallitus on sitoutunut korvaamaan koronaan liittyvät välittömät kustannukset, kuten testaukseen liittyvät kustannukset, täysimääräisesti niin kauan kuin tautitilanne ja koronastrategian toimeenpano sitä edellyttävät. Menot katetaan vuosina 2021–2023 kehityksen ulkopuolisina menoina.

Sote- ja pelastustoimen uudistuksen lait tulevat voimaan porrastetusti. Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa 1.7.2021. Osa säännöksistä tuli voimaan 1.3.2022 uusien aluevaltuustojen aloittaessa toimintansa. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen. Kuntien vastuulla säilyy asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Uudistuksen valmistelu työllistää kaupungin henkilöstöä vielä kuluvan vuoden aikana.

Hyvinvointialueiden perustamiseen, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistukseen liittyvää rahoituslainsäädäntöä on tarkoitus muuttaa vielä keväällä 2022 eduskuntaan annettavalla hallituksen esityksellä. Kevään 2022 aikana päivitetään myös laskelmat kunnista hyvinvointialueille siirtyvistä kustannuksista ja tuloista, kuntien tuloveron leikkausprosentista sekä kuntakohtaisesta ja hyvinvointialuekohtaisesta rahoituksesta vuoden 2023 tasolle.

Pääministeri Sanna Marinin hallitus on linjannut TE-palveluiden siirrosta kunnille. Linjaus liittyy hallitusohjelman työllisyystavoitteeseen ja kuntien vastuun vahvistamiseen työllisyyspalveluissa. TE-palvelujen siirtoa koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syyskuussa 2022. Kuntien vastuulle palvelut on tarkoitus siirtää vuoden 2024 aikana. Uudistuksen valmistelu on käynnissä.

Koronavirusepidemian aikana palveluita on siirtynyt verkkoon. Digitalisaatio tarjoaa uusia mahdollisuuksia uudistaa toimintaa, parantaa asiakaskokemusta sekä palvelun saatavuutta ja laatua. Tulevaisuudessa tämä tuo kustannussäästöjä työn tehostumisen ja tuottavuuden kasvun kautta. Etätyö on vähentänyt tarvetta toimistotiloille. Kun työtä tehdään entistä paikkariippumattomammin, se mahdollistaa säästöjä tilakustannuksissa. Työvoiman saatavuutta voidaan parantaa työtehtävissä, jotka soveltuvat etätyön tekemiseen.

1.1.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Riskien arvioinnin tavoitteena on tunnistaa ja arvioida tilanteet, tapahtumat tai tapahtumaketjut, jotka voivat estää saavuttamasta asetettuja tavoitteita, uhata toiminnan jatkuvuutta tai turvallisuutta. Kaupunginvaltuuston hyväksymän Kuopion kaupunkikonsernin riskienhallintapolitiikan (2021) mukaisesti kaupunkikonsernin riskit

jaotellaan strategisiin, operatiivisiin, taloudellisiin ja vahinkoriskeihin sekä niihin liittyviin mahdollisuuksiin. Tunnistetut riskit arvioidaan määrällisesti ja/tai laadullisesti, jolloin arvioidaan tunnistetun riskin toteutumisen todennäköisyys sekä seurauksen luonne ja vakavuus. Riskien arviointi suoritetaan riskien tunnistamisen yhteydessä. Tunnistetut riskit priorisoidaan eli jaetaan vähäisiin, kohtalaisiin, merkittäviin ja kriittisiin riskeihin. Riskienhallintapolitiikka-asiakirjassa edellytetään, että kokonaisvaltainen riskien arviointi toteutetaan vähintään joka kolmas vuosi. Tämän lisäksi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa ja tuloksellisuutta seurataan ja arvioidaan säännönmukaisesti talousarviovuoden aikana ja sen tuloksellisuudesta raportoidaan osana tilinpäätöstä. (Sisäisen valvonnan ohje 2021).

Kuopion kaupungin riskienhallintaoppaan (2004) mukaan Kuopiossa riskienhallintatyön järjestäminen, toteutus ja seuranta on toimialojen vastuulla. Toimialojen johto vastaa tarvittavien turvallisuussuunnitelmien laadinnasta sekä tekee vuosittaiset riskienhallinnan toimintasuunnitelmat ja -kertomukset. Riskienarvioinneissa soveltuvien toimenpiteiden toteutumisesta seurataan säännöllisesti vähintään kerran vuodessa. Kuopion kaupungin konserniohjeen (2019) mukaan konserniyhteisön hallituksen on huolehdittava siitä, että yhteisön toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan, arvioidaan ja niitä seurataan ja että riskienhallinnan periaatteet on määritelty.

Vuodesta 2016 alkaen Kuopion kaupungilla on toiminut kaupunginjohtajan nimeämä riskienhallintatyöryhmä, joka vastaa konsernitason riskianalyysin laatimisesta. Työryhmän kokoonpano ja tehtäväkuva tarkastettiin viimeksi kaupunginjohtajan johtoryhmässä 3/2021. Viimeisin konsernitason riskianalyysi on tarkistettu lokakuussa 2021. Riskianalyysissä on tunnistettu 20 kaupunkitasoista riskiä. Suurimmissa konserniyhteisöissä riskienhallintaa on toteutettu järjestelmällisesti ja suunnitelmallisesti, osassa myös riskienhallintaa tukevien työkalujen tai tietojärjestelmien avulla. Kaupungin palvelualueet ja taseyksiköt eivät ole laatineet kaupungin riskienhallintaohjeistuksen mukaisia arvioita vuoden 2021 aikana, mutta riskien ja riskienhallinnan toteutumisesta on kuitenkin tarkasteltu vuosittaisen sisäisen valvonnan raportoinnin yhteydessä. Kuopion kaupungilla ei ole tällä hetkellä käytössä tietojärjestelmää riskienhallinnan dokumentointiin ja seurantaan.

Lisäksi riskien arviointeja toteutetaan yleisesti muun muassa seuraavien prosessien yhteydessä:

- Kaupunkistrategian tavoitteisiin liittyvien riskien arviointi talousarvion yhteydessä
- Organisaatioiden laadunarvioinnit (CAF-arvioinnit)
- Työturvallisuuslain nojalla suoritettavat työolojen arvioinnit
- Kiinteistöjen pelastussuunnittelu
- Kybertoimintaympäristön riskien arvioinnit
- Hankkeisiin ja projekteihin liittyvät riskiarviot
- Valmiussuunnittelutyön yhteydessä tapahtuva toiminnan jatkuvuutta uhkaavien riskien arviointi

Kokonaisuudessaan vuoden 2021 toimintaa leimasi edellisen vuoden tavoin koronaviruksen aiheuttama pandemia. Pandemian vuoksi Suomessa todettiin poikkeusolot uudelleen 1.3.2021–27.4.2021 väliseksi ajaksi, jonka vuoksi valmiuslaki otettiin käyttöön. Kaupunginhallitus ja kaupunginvaltuusto hyväksyivät 16.3.2020 kaupungin hallintösäätöön lisäyksen kaupunginjohtajan erityistoimivallasta vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Kuopion kaupungilla on kokoontunut koko koronaviruspandemian ajan (lähes viikoittain) kaupunginjohtajan johtamana niin sanottu laajennettu koronaryhmä, mihin on kuulunut laaja asiantuntijajoukko kaupungin eri vi-
ranhaltijoita. Kaupunki on omassa viestinnässään, ohjeistuksissaan sekä toiminnassaan noudattanut koronaviruspandemian hoidossa vahvasti valtakunnallisia sekä alueellisia viranomaisohjeita (mm. Pohjois-Savon alueellinen covid-19-työryhmä).

Yhteyshenkilönä ja terveysturvallisuuteen liittyvien ohjeiden antajana kaupungin puolelta on ollut tartuntatautilääkäri. Tartuntatautilain 58 §:n mukaisen laajaan tartuntavaaraan liittyvät toimenpiteet -päätöksen voi tehdä joko aluehallintovirasto tai kunnan tartuntataudeista vastaava toimielin (Kuopiossa perusturva- ja terveystalouden johtaja), mikäli päätös on välttämätön esim. Pohjois-Savon alueellisen koronakoordinaatioryhmän tai tartuntatautilääkäriin mukaan.

Konserniyhteisöille koronavirustilanne on aiheuttanut uusia haasteita. Suurimmissa konserniyhteisöissä koronatilannetta on seurattu johtoryhmän toimesta viikoittain tai useammin. Osa konserniyhtiöistä, kuten asuntojen vuokrausta harjoittavat yhtiöt sekä pysäköintilaitos, ovat kärsineet taloudellisesti koronaviruspandemian takia. Joissakin yhtiöissä tulokertymä on ollut oletettuaakin parempi.

Strategiset riskit

Strategiset riskit liittyvät organisaation pitkän aikavälin tavoitteisiin, kriittisiin menestystekijöihin sekä niihin kohdistuviin sisäisiin tai ulkoihin epävarmuustekijöihin. Strategisia riskejä arvioidaan muun muassa osana toiminnan ja talouden suunnittelua sekä seuranta.

Yhtenä tunnistettuna strategisena riskinä on sote-uudistuksen myötä muuttuva tulorakenne ja uudistukseen valmisteluun liittyvät riskit. Sote-uudistuksella voidaan arvioida olevan pitkän aikavälin ei-toivottuja seurauksia, kuten verotulojen merkittävä lasku, jolla on negatiivinen vaikutus kaupungin talouteen, erityisesti investointien rahoitusmahdollisuuksiin. Siirtymävaiheen hallinta puolestaan sitoo voimavaroja ja vastuunjaon sekä käytäntöjen yhteensovittaminen vienee aikaa.

Strategiseksi riskiksi on arvioitu myös resurssit ylittävä kuntalaisten palvelutarpeen kasvu koronaviruspandemian takia, jonka vaikutuksia ovat muun muassa väestön terveydentilan heikkeneminen ja hoitovajeet ja potoutuneen palvelukysynnän kasvu. Strategiseksi riskiksi luetaan myös strategisten tavoitteiden johtamiseen ja toimeenpanoon liittyvät riskit, virheellinen tai puutteellinen sopimusmenettely, merkittävien kilpailutusten tai hankkeiden epäonnistuminen, väärinkäytökset, ilmastonmuutokseen liittyvässä riskienhallinnassa epäonnistuminen ja kaupunkia koskeva negatiivinen uutisointi, jolla voi olla esimerkiksi maineriskin osalta negatiivinen vaikutus kaupungin julkisuuskuvaan ja maineeseen, asukkaiden ja kumppanien asenteisiin sekä henkilöstön motivaatioon.

Perusturvan ja terveydenhuollon palvelualue arvioi strategiseksi riskiksi myös työvoiman saannin, covid-19-epidemian sekä tulevan hyvinvointialueen käynnistämisen ja suunnittelun. Talousarvioon sisältyvistä strategisista riskeistä tilinpäätösvuonna toteutuivat koronan siivittämänä muun muassa seuraavat: työttömyys kasvoi, joukkoliikenteen käyttö väheni, sairauspoissaolot eivät vähentyneet ja erikoissairaanhoidon budjetti ylittyi.

Kaupunkiympäristön palvelualue arvioi, että vuonna 2021 strategisia riskejä toteutui joko kokonaan tai osittain muun muassa suurten hankkeiden määrässä suhteessa resursseihin. Hankkeiden osalta isoimmat riskit liittyivät suunnittelun alla olevien hankkeiden lupien ja suunnitelmien etenemiseen. Lisäksi nostettiin esille mm. henkilöstöresurssien riittävyys ja työn kuormittavuus henkilöstöresurssien vajauksen vuoksi sekä rekrytointihaasteet ja työvoiman saatavuus. Hankintoihin liittyviä riskejä huomioitiin sopimuksissa ja ostopalvelujen seurannan avulla, reklamaatiot etenivät kilpailutetuissa hankinnoissa Sansia Oy:n kautta.

Taloudelliset riskit

Taloudellisiksi riskeiksi Kuopion kaupungilla on arvioitu muun muassa velkaantumisen jatkuminen, korkomakujen kehitys, kaupungin toiminnan sopeuttaminen muuttuvassa taloustilanteessa sekä konserniyhtiöiden talouteen liittyvät riskit. Perusturvan palvelualueella ikääntymiskehityksestä johtuva palvelutarpeen kasvu, lapsiperhepalveluissa sekä palvelutarpeiden monimuotoistuminen että kilpailutuksen yhteydessä tehdyt hinnankorotukset ja vammaispalveluissa ennakoimattomat palvelutarpeen muutokset ovat vaikeuttaneet talouden sopeuttamistoimissa onnistumista.

Koronavirusepidemia vaikutti edelleen kaupungin toimintaan ja talouteen. Se kasvatti toimintamenoja varsin voimakkaasti. Tulokehitys pysyi kuitenkin menojen kehityksessä mukana, kun verokehitys oli hyvää jo toista vuotta peräkkäin. Kaupunki sai myös merkittävän määrän kertaluonteisia koronatukia, sosiaali- ja terveystoimen menojen katteeksi.

Kaupungin velkaantumiseen ja lainamäärän kasvuun liittyy korkoriski, johon on varauduttu sitomalla yksittäisiä lainoja yli vuoden mittaisiin viitekorkoihin tai kiinteisiin korkoihin. Lisäksi korkoriskiltä suojautumiseen on käytetty koronvaihtosopimuksia. Tilinpäätöshetkellä kaupungin lainakannasta noin 72 % oli suojattu mainituilla menetelmillä siten, että noin 39 % oli suojattu pitkiin viitekorkoihin ja noin 33 % koronvaihtosopimuksin. Tulevaisuudessa alkavia johdannaisopimuksia ei kaupungilla ole tällä hetkellä.

Rahoitusmarkkinoiden tilanne on ollut vakaa, eikä kaupunki ole kohdannut lainarahoituksen saatavuusriskiä. Jälleenrahoitusriskin todennäköisyys on pieni, ja mahdollisen riskin hallinta on toteutettu laina-aikojen hajautuksen kautta. Kaupungin maksuvalmius on ollut toimintakertomusvuoden aikana hyvä, joten pitkäaikaisten lainojen nettomäärää on saatu pienennettyä vuoden 2021 aikana. Vallitsevan markkinatilanteen vuoksi lainatarvetta on hoidettu Kuntarahoituksen kautta, josta aiheutuu pientä vastapuoliriskiä.

Pitkäaikaistyöttömyyden kasvu oli voimakasta koko vuoden ja se heijastui myös työmarkkinatukimaksuihin, jotka ylittivät talousarviosta 1,5 milj. euroa. Niiden kasvuun vaikutti lisäksi koronavirusepidemia-ajan poikkeuslainsäädäntö, kun yrittäjät saivat oikeuden työmarkkinatukeen. Osaa kaupungin työllisyyspalveluista ei pystytty toteuttamaan suunnitellussa laajuudessa.

Kertaluonteiset koronatuotot tai muut tulot eivät ratkaise kuntatalouden rakenteellisia ongelmia, kuten kroonista tulojen ja menojen epätasapainoa tai mittavia investointitarpeita. Talouden pysyvä, rakenteellinen alijäämäisyys vaatii kaupungin toiminnan sopeuttamista. Mikäli toimintaa ei onnistuta sopeuttamaan, se haittaa vastaamista kasvaviin palvelutarpeisiin ja kehittämisinvestointien toteuttamista sekä nostaa lainamäärää. Sote-uudistus helpottaa kuntatalouden ennustettavuutta, kun nopeasti kasvavat sote-kustannukset siirtyvät kokonaan valtion rahoitusvastuulle. Toisaalta sote-uudistus jättää kuntien niskaan mittavat velat ja kiinteistöt. Osana julkisen talouden kokonaisuutta, kuntatalouteen tulee kohdistumaan uusia, taloutta sopeuttavia päätöksiä.

Kaupungin toimintoja on yhtiötetty viime vuosien aikana. Omistajaohjauksen näkökulmasta riskinä on se, että tytäryhtiöt eivät noudata kaupungin strategian tavoitteita ja omistajapolitiittisia linjauksia. Tärkeää on varmistua, että tytäryhtiöt toimivat tehokkaasti ja taloudellisesti.

Toiminnalliset riskit

Toiminnalliset riskit ovat kaupungin organisaation päivittäisen toiminnan ja palvelutuotannon jatkuvuutta, prosesseja ja järjestelmiä uhkaavia riskejä. Kuopion kaupungissa keskeisiksi toiminnallisiksi riskeiksi on arvioitu muun muassa henkilöstön vaihtuvuus ja osaavan työvoiman rekrytointihaasteet, integroitujen palveluketjujen toimimattomuus, elintärkeiden palvelujen keskeytymisestä aiheutuvat seurannaisvaikutukset, toiminnalle kriittisten tietojärjestelmien toimimattomuus sekä avainhenkilöihin, työhyvinvointiin ja henkilöstön työkykyyn liittyvät riskit.

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen toiminnan osalta tunnistettuja riskejä olivat myös henkilöstöresurssien riittämättömyys sekä rekrytointiongelmat pienissä kunnissa, varallaolovaatimusten käsittely oikeusasteissa ja paloasemakiinteistöjen sisäilmaongelmat. Koronavirustilanteen takia myös eräiden muiden lakisääteisten viranomaistehtävien hoitaminen on vaikeutunut. Muun muassa tiettyjen kohteiden palotarkastukset olivat keskeytyneinä. Pohjois-Savon pelastuslaitoksessa päivitetään ja arvioidaan säännöllisesti toiminnallisia tavoitteita.

Kuopion kaupungilla astui 22.3.2021 voimaan etätyön periaatteet -ohje, jonka mukaan työnantaja kannustaa henkilöstöä hyödyntämään etätyötä edelleen siellä, missä se on mahdollista. Kaupunkiympäristön palvelualueen mukaan henkilöstö työskenteli suurimmaksi osaksi etänä ja etätyöskentely sujui pääsääntöisesti hyvin. Työn kuormittavuus oli kuitenkin korkealla tasolla henkilöstöresurssien vajauksen vuoksi. Perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueella etätyöskentelyn työtapoja on kehitetty asiakastyöhön ja sitä on yleisellä tasolla toteutettu työtehtävien mahdollistamassa laajuudessa.

Terveydenhuollon palvelualueella koronavirusepidemian hoito on edellyttänyt henkilöstön siirtoja eri palveluprosesseista epidemian torjuntaan liittyviin tehtäviin. Seurauksena on ollut henkilöstövaje normaaliolojen palvelutuotannossa ja tilanne voi pahentua merkittävästi henkilöstön sairastamisen seurauksena. Epidemiatilanne aiheutti myös patoutunutta palvelujen kysyntää. Koronasta johtuen perusturvan palvelualueella on ollut haasteita työhyvinvoinnin tukemisessa.

Vahinkoriskit

Vahinkoriskillä tarkoitetaan riskiä, joka toteutuessaan aiheuttaa taloudellisia menetyksiä, henkilövahinkoja tai haittaa ympäristölle. Vahinkoriski kohdistuu tyypillisesti tiettyyn kohteeseen. Vahinkoriskejä ovat esimerkiksi organisaation omaisuuden vaurioituminen, tuhoutuminen ja häviäminen esimerkiksi rikoksen tai tulipalon seurauksena (sisäisen valvonnan ohje).

Kuopion kaupungissa vahinkoriskeiksi on arvioitu henkilöstöön kohdistuvat uhka- ja väkivaltatilanteet sekä muu työturvallisuuspoikkeamat, toimitilojen turvallisuuteen, terveellisuuteen ja käytettävyyteen liittyvät riskit (sisäilmaongelmat ja kosteusvahingot), kiinteistöihin ja omaisuuteen kohdistuvat rikolliset teot, kuten varkaudet ja vahingonteot sekä muut vahingot, onnettomuudet, luonnonilmiöt ja tekniset viat sekä kybertoimintaympäristöön sekä tiedonhallintaan liittyvät riskit.

Kaupungin työturvallisuusjärjestelmiin tehtiin vuonna 2021 yhteensä 2 885 työturvallisuusilmoitusta. Näistä työtapaturmia tai vastaavia vakuutustapahtumia oli 366 kpl. Eniten työturvallisuusilmoituksia tehtiin väkivallan uhkatilanteista (1 303 kpl). Työturvallisuutta koskeissa riskienarvioinneissa ja työterveyshuollon työpaikkaselvityksissä erityistä huomiota kiinnitettiin työn psykososiaalisten kuormitustekijöiden tunnistamiseen. Potilasturvallisuusilmoituksien käsittelyssä on yksikkökohtaisia eroja. Tutkijatyöryhmä toimi vakavien vaaratapah- tumien tutkinnassa.

Tietohallinto toteaa arviossaan suurimpien riskien liittyvän kyberturvallisuuteen, tietohallinnon ja ICT-palvelun- tuottajien rooleihin ja vastuisiin sekä tietohallinnon rajallisiin resursseihin. Nopeasti kehittyvä teknologia ja di- gitalisaation hyödyntäminen ilman tarkkaa tietoturvan ja tietosuojan huomioimista aiheuttaa riskejä.

Oikeudelliset riskit

Hyvinvoinnin edistämisen ja kasvun ja oppimisen palvelualueen osalta säännösten ja määräysten noudattamisessa ei havaittu oikeusseuraamuksia aiheuttaneita ongelmia. Palvelualueiden toimintasääntöä tarkistettiin elo-, syys- ja joulukuussa 2021. Tarkistuksissa huomioitiin muun muassa pidennetyn oppivelvollisuuden muutoksen aiheuttamat toimivallan delegointimuutokset sekä palvelualueen hallinnon esimiesten (palvelupäälliköt ja työnjohtajat) vastuiden tarkistukset. Tarkistettu toimintasääntö vastaa palvelualueen organisaatiota.

Pohjois-Savon pelastuslaitosta/Kuopion kaupunkia koskevassa varallaolokorvauskiistassa työtuomioistuin antoi ensimmäisen välipäätöksensä kesäkuussa 2021. Välipäätös koski 13 viranhaltijan vaatimusta lukea varallaoloaika työajaksi. Viiden henkilön osalta varallaolo luettiin kuuluvaksi työajaksi ja kahdeksan osalta varallaoloaika ei ollut työaikaa. Varallaoloa koskevissa korvausvaatimuksissa on vaadittu, että varallaoloaika tulisi lukea kokonaan työajaksi ja ko. henkilöille tulisi varallaoloaika korvata palkkana kaikkine työaikalaisineen. Työtuomioistuin käsittelee korvausten määrää viiden henkilön osalta keväällä 2022.

Korvausvaatimuksia Pohjois-Savon pelastuslaitokselle/Kuopion kaupungille on esittänyt alkuvuoden 2022 tiedon mukaan yhteensä 137 viranhaltijaa ja työsuhtesuhteista (sivutoimista) henkilöä. Kaikki vaatimusten esittäjät eivät ole vaatimuksissaan esittäneet euromääräistä vaatimusta. Kokonaisvaatimussummaksi 137 vaatijan osalta on arvioitu noin 30 milj. euroa. Vuoden 2021–2022 vaihteessa Työtuomioistuimen käsittelyyn on mennyt uusia vaatimuksia.

Tiedotusta ja ohjausta annettiin myös kohdennetusti muun muassa viranhaltijapäätösten valmistelusta ja tekemisestä. Asioiden valmistelussa korostui yhteistyö ja vuorovaikutus. Vuoden 2021 viranhaltijapäätösten julkisuus ja verkkojulkaiseminen eivät aiheuttaneet palvelualueilla ongelmaa eikä poikkeamia yhteisesti sovitusta ja valtakunnallisista käytännöistä ja määräyksistä.

Tulevaisuuden näkymät

Koronaviruspandemia tulee vaikuttamaan kaupungin toimintaan myös vuoden 2022 aikana. Muun muassa kevään 2022 aluevaalien järjestelyihin liittyen on tunnistettu riskejä. Uusien virusmuunnosten leviäminen saattaa asettaa edelleen uusia valtakunnallisia rajoituksia epidemioiden rajoittamiseksi.

Pandemian aiheuttaman terveydenhuollollisen kriisin hellittäessä kunnat joutunevat kohtaamaan taloudellisen sekä sosiaalisen kriisin. Joka tapauksessa kaupungin merkittävimmät riskit liittyvät lähitulevaisuudessaakin palvelutarpeen ennakointiin, päätöksentekoon, talouden ja strategian hallintaan sekä henkilöstön riittävyyteen suhteessa lakisääteisten tehtävien hoitamiseen.

Venäjä aloitti hyökkäyksensä kaikkiin Ukrainan suurimpiin kaupunkeihin varhain torstaiaamuna 24.2.2022. Sotatilanne Venäjän ja Ukrainan välillä aiheuttaa vaikutuksia moniin toimijoihin Suomessa, myös kuntiin. Pakotteet vaikuttavat Suomessa sekä Venäjän vientiin että tuontiin, tavaroiden liikkumiseen ja logistiikkaan. Vaikka tilanne on toistaiseksi Suomessa rauhallinen, sisältää tilanteen eskaloituminen kuitenkin suuret ja historialliset riskit. Kuopion kaupungin tulee varautua myös vastaanottamaan Ukrainasta saapuvia siviilejä.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kaupunkitasoiset painopisteet vuosina 2022–2023 ovat hyvinvointialueiden valmistelu ja kaupungin strategia hyvinvointialueen kumppanina, työelämään liittyvä muutosten hallinta, etätyöskentely ja sen johtamisen tuomat haasteet, monipaikkatyöskentely sekä uudenlaiset työympäristöt. Myös työhyvinvointiin ja sairauspoissaolojen määrään liittyvät tunnistettavat epävarmuustekijöitä.

Kuopion kaupungin tulee pystyä pitkän aikavälin riskienhallintatoimenpiteillä suojelemaan erityisesti elinympäristöön liittyviä vetovoimatekijöitään. Digitaalisuus ja teknologia on osattava ottaa huomioon entistä paremmin, koska ne vaikuttavat lähes kaikkiin muihin riskeihin.

Häiriötilanteisiin varautuminen ja valmiussuunnittelu

Kuopion kaupungin varautumisen ja valmiussuunnittelun tavoite on kaupungin strategiaa tukien turvallisen elinympäristön luominen, kunnan palvelutuotannon mahdollisimman häiriötön hoitaminen kaikissa olosuhteissa, häiriötilanteiden hallinta ja niistä toipuminen. Kuopion kaupungin varautumistyötä johtaa kaupunginjohtaja yhdessä kaupunginhallituksen kanssa. Varautumistoimenpiteitä ovat muun muassa valmiussuunnittelu, jatkuvuudenhallinta, etukäteisvalmistelut, koulutus ja valmiusharjoitukset.

Kuopion kaupungin valmiussuunnitelman yleinen osa (2022) sisältää kuvauksen kaupungin varautumisesta häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin sekä kaupungin elintärkeistä toiminnoista ja uhkamalleista, yhteenvedon yksiköiden valmiussuunnitelmien tavoitteista ja toimenpiteistä sekä linjauksen kriisijohtamisesta eri tilanteissa. Valmiussuunnitelman yleisen osan lisäksi palvelualueet ja muut yksiköt varautuvat häiriö- ja poikkeusolojen

kriisijohtamiseen ja tehtäviin valmius- ja jatkuvuussuunnitelmillaan, kaupungin kiinteistöille tehdyillä pelastussuunnitelmilla, resursoinnilla ja harjoittelemalla säännöllisesti suunnitelmien mukaista toimintaa. Konserniyhteisöjen on huolehdittava valmiussuunnittelunsa ajantasaisuudesta ja suunnitelmiensa yhteydestä kaupungin valmiussuunnitteluun ja kokonaisturvallisuuteen. Suunnitelmien tarkistaminen tehdään vähintään kerran valtuustokaudessa. Varautumisessa otetaan huomioon myös ulkoistetut palvelut sekä yhteistyö elinkeinoelämän ja järjestöjen kanssa.

Ukrainan tilanteen takia kuntien kannattaa varmistaa huoltovarmuuden näkökulmasta ainakin polttoaine-, lääke-, elintarvike ja muiden aineiden ja tarvikkeiden saatavuus ja varastot sekä tarkistaa mahdolliset hankintaketjut ja arvioida kriisin merkitystä niihin. On myös syytä huomioida keskeisten toimittajien riippuvuus Venäjän energian- tai sähköntuonnista sekä polttoaineista.

Turvapaikanhakijoiden määrä ei tämän hetkisen arvioinnin mukaan tule yltämään laajamittaiseksi maahantuloiksi. Tähän on kuitenkin syytä varautua ajantasaisesti, koska tilanteet voivat muuttua. On arvioitu, että yksin Ukrainasta voisi lähteä liikkeelle jopa neljä miljoona ihmistä. Kuopion kaupungin varautumissuunnitelma vastaanottokeskuksen perustamiseksi on päivitetty vuonna 2022.

Kuopion kaupunki osallistui marraskuussa 2021 Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakunnan kuntien, kuntayhtymien ja pelastuslaitoksien sekä Itä-Suomen aluehallintoviraston ja muiden alueen hallintoviranomaisten SAVO2021-valmiusharjoitukseen. Harjoituksen tavoitteena oli harjoituttaa osallistujia ja antaa tietoa väestönsuojelun uhkamalleihin liittyvästä osaamisesta sekä tunnistaa organisaatioiden väestönsuojeluvelvoitteita sekä edistää suunnittelussa ja valmisteluissa tarvittavaa yhteistyötä. Vuoden 2021 harjoitus liittyy osana myöhemmin vuonna 2023 pidettävään seuraavaan valmiusharjoitukseen.

Kaupungin valmiussuunnittelutyöryhmä kokoontui virallisesti neljä kertaa vuoden 2021 aikana. Kokouksissa käsiteltiin mm. koronatilanteen oppeja, tarkasteltiin valmiussuunnitelmien ajantasaisuutta sekä riskinarvioita. Koronan hallinnassa käytettiin apuna lukuisia työryhmiä, joihin vastuuhenkilöt säännöllisesti osallistuivat. Koronavirustilanteen eskaloitumisen varalle tehtyjä useita yksikkö- tai organisaatitasoisia varautumissuunnitelmia ja toimintaohjeita hyödynnettiin kaupungin palvelualueilla sekä konserniyhtiöissä. Tilannetta käytiin läpi johtoryhmien kokouksissa viikoittain.

Kuopion kaupungille tarjottiin keväällä 2021 mahdollisuutta osallistua harjoitukseen/harjoituksen pilotointiin yhdessä Espoon, Helsingin ja Oulun kanssa. Kuntasektorin sekä kriittisten infrastruktuuripalveluiden kyberturvallisuusharjoitukseen (KYHA22KI) osallistujien valinnat tehtiin valtion kyberturvallisuusjohtajan LVM:n, Turvallisuuskomitean sihteeristön, VM ja DVV välisessä yhteistyössä. Harjoitus tullaan käymään kokonaisuudessaan virtuaaliympäristössä.

Syksyllä 2021 tietohallinto teki päätöksen olla osallistumatta Taisto21-harjoitukseen ja alkoi keskittymään keväällä 2022 järjestettävään KYHA22KI-harjoitukseen.

1.2 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Kuntalain 14 § velvoittaa kunnanvaltuustoa päättämään sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista, joiden tarkoitus on ohjata kaupunginhallitusta huolehtimaan kuntalain 39 §:n velvoitteista sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämiseksi. Kunnan konsernijohtoon tehtävä on konsernivalvonnan avulla varmistaa, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta on hoidettu asiaankuuluvalla tavalla. Konserniyhteisöissä sisäinen valvonta ja riskienhallinta kuuluvat hallitusten ja toimitusjohtajien vastuulle. (Kuntalaki 67 §, HE 268/2014.)

Sisäinen valvonta on osa kunnan johtamisjärjestelmää sekä kunnan johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa. Kuopiossa kaupunginvaltuusto hyväksyi 10.3.2014 kaupunkioorganisaation ja konserniyhtiöiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet. Sen mukaan sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa toteutetaan valtuuston hyväksymän riskienhallintapolitiikan perusteella. Kuopion kaupunginvaltuusto hyväksyi päivitetyn riskienhallintapolitiikan 13.12.2021. Kaupunginhallitus hyväksyy vuosittain sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelman kalenterivuositain.

Sisäisen valvonnan tarkoitus on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskienhallintaa ja toiminnan tuloksellisuuden arviointia. Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa järjestetään ja toteutetaan Kuopion kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminnan luonne, laajuus ja riskit huomioiden. Toiminta kattaa hallinnon, talouden ja toiminnan lisäksi omistukseen, sopimuksiin ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan sekä osallistumisen kuntien yhteistoimintaan. Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa perustuu järjestelmälliseen ja dokumentoituun toimintatapaan sekä sisäisiin ohjeisiin.

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tavoite on erilaisin menettelyin varmistaa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen ja toiminnan tuloksellisuus. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta operatiivisena toimintana kuuluu kaupunginhallitukselle, kaupunginjohtajalle sekä kunnan muulle johdolle. Keskeisin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjausväline on valtuuston hyväksymä hallintosääntö. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukainen ja tuloksellinen järjestäminen koskee jokaista Kuopion kaupungin ja kaupunkikonsernin toimintaa, tilivelvollista johtoa ja esimiestä. Konserniyhteisöissä vastuu on hallituksilla ja toimitusjohtajilla. Henkilöstön velvollisuus on toimia lainsäädäntöä, kaupungin määräyksiä ja ohjeita noudattaen sekä asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Sisäistä valvontaa tukee omalla työllään sisäinen tarkastaja, joka tarvittaessa selvittää ja arvioi toimintaa sekä tukee yksiköitä valvontaan liittyvissä kehittämistoimissa.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa sisältäen riskien tunnistamista, arviointia ja seuranta. Toimiva riskienhallinta edellyttää järjestelmällistä ja ennakoivaa tapaa tunnistaa, analysoida sekä hallita toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia. Kaupunkitasolla sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on vuodesta 2016 alkaen koordinoitu riskienhallintaryhmän avulla. Riskienhallintaryhmän tehtävänä on laatia ja päivittää ohjeistus riskienhallinnasta ja sisäisestä valvonnasta, suunnitella koulutusta esimiehille ja henkilöstölle, laatia riskienhallintatyön arviointi- ja toimintamalli, koota kaupunkitason riskianalyysi ja määritellä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vuosittaiset painopisteet. Ryhmä kokoontuu vuosittain 3–6 kertaa ja raportoi kaupungin johdolle merkittävimpien riskien ja epävarmuustekijöiden toteutumisesta sekä tehdyistä riskienhallintatoimenpiteistä. Riskienhallintaryhmän kokoonpanoa täydennettiin vuonna 2021 konsernipalvelujen edustajien lisäksi jokaisen palvelualueen edustajalla.

Sisäinen tarkastus on osa kaupunkikonsernin ohjaus- ja johtamisjärjestelmää, jota kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja käyttävät valvontatoimissaan. Sisäinen tarkastus on riippumatonta ja objektiivista arviointia, varmistusta ja konsultointia. Sisäisellä tarkastuksella on oikeus saada tarpeelliset tiedot ja asiakirjat tarkastustehtävien suorittamiseksi. Tarkastustyöhön sovelletaan kansainvälisen sisäisen tarkastuksen periaatteita, ja saatut havainnot raportoidaan operatiiviselle johdolle, kaupunginhallitukselle, tarkastuslautakunnalle ja tilintarkastajalle. Tarkastuskohteen kanssa sovittujen korjaavien toimenpiteiden toteutumisesta seurataan jälkitarkastuksin tai omavalvontana.

Keskeiset johtopäätökset ja sisäisen valvonnan kehittäminen taloussuunnittelukaudelta 2021

Sisäiselle valvonnalle ja riskienhallinnalle määritellyt kaupunkitason painopisteet taloussuunnittelukaudelle 2021 olivat: 1) talouden sopeutustoimissa onnistuminen ja henkilöstövaikutuksiin varautuminen peruspalvelujen toimivuus ja työhyvinvointi huomioiden, 2) työelämän muutosten hallinta: etätyöskentely ja sen johtaminen, monipaikkatyöskentely ja uudenlaiset työympäristöt, työhyvinvointi ja sairauspoissaolot sekä 3) sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osaamisen vahvistaminen sekä ohjeiden päivitys ja henkilöstön koulutus. Tytär-yhteisöiltä edellytettiin sitoutumista kaupunkistrategiaan, osallistumista kuntatalouden sopeutustoimiin ja

konserniohjeen noudattamista. Palvelualueet ja taseyksiköt raportoivat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan havainnoista osavuosi- ja vuosikatsausten yhteydessä ja taloussuunnittelukauden päätyttyä sisäisen valvonnan selonteossa. Vuoden 2021 selontekojen yhteydessä toteutettiin kaupunkitasoinen itsearviointi.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan itsearviointi sisälsi hallinto- ja johtamiskulttuurin, riskienhallinnan järjestämisen, valvonnan, seurannan ja viestinnän arviointialueet. Palvelualueet ja taseyksiköt arvioivat riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan käytäntöjensä toteutuvan toimintaa velvoittavien lakien ja säännösten ja hyvän hallinto- ja johtamistavan mukaisesti. Alle 2 % vastauksista periaatteiden arvioitiin toteutuvan osittain tai ei lainkaan. Itsearviointien mukaan riskienhallinnassa tulee kiinnittää edelleen huomiota henkilöstöresursseihin (esim. henkilöstön riittävyys, saatavuus, rekrytoinnissa onnistuminen ja sijaistarpeet), koronavirusepidemian mahdolliseen jatkumiseen, hyvinvointialuevalmistelusta aiheutuvien lisätöiden määrään sekä oikean ja tarpeellisen seurantatiedon saantiin. Talouden seurantajärjestelmän käyttöönoton viivästymisen todettiin aiheuttaneen haasteita suunnittelukauden talousseurannalle. Itsearviointit sisälsivät palvelualueiden ja taseyksiköiden suunnitelmat korjaavista toimenpiteistä.

Sisäisen valvonnan käytäntöjä tulee jatkossakin kehittää varmistamalla riittävät sisäisen valvonnan resurssit ja osaaminen sekä huolehtimalla ohjeiden, riskianalyysien ja valmiussuunnitelmien ajantasaisuudesta. Kaupunginhallituksen 19.11.2011 hyväksymä Sisäinen valvonta osana hyvää hallinto- ja johtamistapaa Kuopion kaupungissa -ohjeistus uusitaan vuoden 2022 aikana. Palvelualueiden omien ja kaupungin yhteisten ohjeiden saatavuutta on jo parannettu kokoamalla ohjeet kaupungin intranetin ohjekeskukseen. Häiriötilanneviestintää on tehostettu koronavirusepidemian liittyen. Kaupungin vakuutusturvasta laadittiin kattava selvitys, jonka pohjalta valmistaudutaan uusimaan vakuutukset vuoden 2023 alusta. Riskienhallintaa tulee edelleen parantaa riskien tunnistamisen, hallintatoimenpiteiden ja riskikohtaisesti nimettyjen vastuuhenkilöiden avulla. Sisäisen tarkastuksen 0,5 henkilötyövuoden resurssi käytettiin hankehallintaan, luottokorttien käyttöön ja hankintoihin liittyviin tarkastuksiin. Tarkastuslautakunnan mukaan sisäisen tarkastuksen resurssit tulee turvata myös jatkossa.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi unionin oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta (ns. whistleblowing-direktiivi) velvoittaa myös kuntia perustamaan ilmoituskanavan väärinkäytösten ilmoittamista varten. Ilmoituskanavaan liittyy ilmoitusten vastaanottaminen, kommunikointi ilmoittajan kanssa sekä asian selvittäminen. Ilmoituskanavan tarkoitus on edistää eettisyyttä ja torjua korruptiota sekä edistää toiminnan kehittämistä. Direktiivin mukainen toimintamalli teknologiaratkaisuineen käyttöön otetaan Kuopiossa vuoden 2022 aikana.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tilikaudelle jaksoitettujen tulojen riittävyys jaksoitettuihin menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla. Arvioinnissa käytetään lisäksi tuloslaskelman eristä ja välituloksista laskettuja tunnuslukuja. Kustakin tuloslaskelman erästä esitetään vastaava tieto neljältä edelliseltä tilikaudelta (vertailutieto). Tuloslaskelmalla ovat mukana ydinkaupungin ja taseyksiköiden ulkoiset tulot ja menot tuloslaskelmariveittäin yhdisteltynä. Tuloslaskelmalla sisäiset erät eliminoidaan.

Toimintatuotot, valmistus omaan käyttöön ja toimintakulut

Toimintatuotot olivat yhteensä 187,7 milj. euroa. Toimintatuottojen kertymä oli 22,7 milj. euroa (13,8 %) suurempi kuin edellisenä vuonna. Korona-avustuksia maksettiin 18,6 milj. euroa ja käyttöomaisuuden myyntivoittoa kertyi 7,2 milj. enemmän kuin edellisenä vuonna. Vuonna 2020 koronatukia maksettiin pääosin valtionosuuksissa. Toimintatuotot kattoivat toimintakuluista 20,9 %, kun edellisenä vuonna tunnusluku oli 18,9 %.

Valmistus omaan käyttöön oli 2,7 milj. euroa, kun se oli edellisenä vuonna 17,7 milj. euroa. Valmistus omaan käyttöön on tuloslaskelman oikaisua, jolla omaan käyttöön valmistuksen vaikutus eliminoidaan tilikauden tulokseen silloin, kun taseeseen kirjatun hyödykkeen valmistuksen menoja sisältyy tuloslaskelman menoihin. Kuntatekniikkaliikelaitoksen yhtiöittäminen on vähentänyt valmistusta omaan käyttöön.

Toimintakulujen toteutuma oli 896,3 milj. euroa, kasvua 24,1 milj. euroa (2,8 %) edelliseen vuoteen verrattuna. Toimintakuluista eniten käytettiin palveluiden ostoihin, 466,3 milj. euroa. Palvelujen ostoihin käytettiin 50 milj. euroa (12 %) enemmän kuin edellisenä vuonna. Erikoissairaanhoidon ostopalveluihin käytettiin 193,8 milj. euroa, 3,9 milj. euroa (1,2 %) edellisvuotta enemmän. Palvelusetelimenot olivat yhteensä 19,1 milj. euroa ja ne on edellisestä vuodesta poiketen kirjattu palvelujen ostoihin.

Henkilöstökulut olivat yhteensä 335,8 milj. euroa, joista palkkojen ja palkkioiden toteutuma on 264,5 milj. euroa, eläkekulujen 60,6 milj. euroa ja muiden henkilösivukulujen 10,7 milj. euroa. Henkilöstökulut kasvoivat 4,3 milj. euroa (1,3 %) edellisestä vuodesta.

Avustuksia maksettiin yhteensä 35,1 milj. euroa, huomattavasti edellisvuotta vähemmän, 25 milj. euroa (41,6 %). Avustusten määrää vähensi se, että palvelusetelimenot ja sairaanhoitopiiriin alijäämien kattamista ei kirjattu vuonna 2021 avustuksiin kuten edellisenä vuonna. Työmarkkinatuen kuntaosuutta maksettiin 12,6 milj. euroa, omaishoidon tukea 4,7 milj. euroa ja lasten kotihoidontukea 4,3 milj. euroa.

Toimintakate

Toimintakate eli toimintatuottojen ja -menojen erotus osoittaa paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakate oli -705,9 milj. euroa, se on heikentynyt edellisestä vuodesta 16,3 milj. euroa (2,4 %).

Verotulot ja valtionosuudet

Verotulokertymä oli 524,2 milj. euroa, kasvua 38 milj. euroa (7,8 %) edelliseen vuoteen verrattuna. Valtionosuudet olivat 230,8 milj. euroa, 17,7 milj. euroa (7,1 %) edellisvuotta vähemmän. Tarkemmat erittelyt verotulosten ja valtionosuuksien kertymistä ja kehityksestä on esitetty edellä kohdassa 1.1.4.

Verotulot ja valtionosuudet eli verorahoitus olivat yhteensä 755 milj. euroa, 20,3 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Rahoitustuotot ja -kulut

Korkotuotot olivat edellisen vuoden tasolla, 10,9 milj. euroa. Muita rahoitustuottoja kertyi 5,2 milj. euroa, joista osinkotuottoja 3,8 milj. euroa ja takausmaksuja 0,7 milj. euroa. Korkokuluja kirjattiin 4,1 milj. euroa, 0,2 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.

Vuosikate, poistot ja arvonalentumiset sekä satunnaiset erät

Vuosikate osoittaa tulo- ja rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen välitulos arvioitaessa tulo- ja rahoituksen riittävyyttä lyhyellä aikavälillä.

Vuosikatetta kertyi tilikaudella 61,1 milj. euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna vuosikate parani 3,9 milj. euroa. Vuosikate oli 12,3 milj. euroa suurempi kuin suunnitelman mukaiset poistot. Vuosikate kattaa poistoista 125,3 %, kun edellisenä vuonna luku oli vähän pienempi, 119,6 %, Kunnan tulorahoituksen voidaan katsoa olevan riittävä, jos poistot kattavat pitkällä aikavälillä keskimääräiset poistonlaiset investoinnit. Asukaskohtainen vuosikate oli 503 euroa, hieman parannusta (27 euroa) edellisestä vuodesta.

Suunnitelman mukaisia poistoja oli 48,8 milj. euroa, 0,9 milj. euroa edellisvuotta enemmän. Satunnaisia eritä ei ollut lainkaan. Edellisenä vuonna satunnaiset erät olivat 9,2 milj. euroa, jotka kertyivät Kuntatekniikkaliiketoiminnan yhtiöittämisen omistusjärjestelyjen myyntivoitosta.

Tilikauden tulos ja tilikauden alijäämä

Tilikaudelle kohdistuvien tulojen ja menojen erotuksesta muodostuu tilikauden tulos. Vuoden 2021 tilikauden tulos oli 12,3 milj. euroa. Tuloslaskelmassa tilikauden tuloksen jälkeiset tuloksen käsittelyerät ovat poistoeron sekä varausten ja rahastojen muutoksia. Poistoeron vähennyksiä kirjattiin tilikaudelle 0,1 milj. euroa.

Vuoden 2021 tilikauden ylijäämäksi muodostui 12,5 milj. euroa. Edellisenä vuonna tilikausi oli ylijäämäinen 19,2 milj. euroa.

TULOSLASKELMA

Sisältää liikelaitokset ja taseyksiköt, sisäiset eliminoitu

milj. euroa

	2017	2018	2019	2020	2021
Toimintatuotot	182,8	185,3	186,7	165,0	187,7
Valmistus omaan käyttöön	18,9	25,0	24,3	17,7	2,7
Toimintakulut	-800,8	-830,4	-871,0	-872,2	-896,3
TOIMINTAKATE	-599,1	-620,1	-660,0	-689,6	-705,9
Verotulot	452,7	441,3	464,0	486,2	524,2
Valtionosuudet	197,3	197,3	203,3	248,5	230,8
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	7,6	7,5	7,4	11,1	10,9
Muut rahoitustuotot	3,7	9,6	5,0	5,0	5,2
Korkokulut	-4,7	-3,9	-3,2	-3,9	-4,1
Muut rahoituskulut	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	6,6	13,2	9,2	12,1	12,0
VUOSIKATE	57,5	31,6	16,5	57,2	61,1
Poistot ja arvonalentumiset	-48,3	-48,1	-54,6	-47,8	-48,8
Satunnaiset erät	0,0	12,4	92,9	9,2	0,0
TILIKAUDEN TULOS	9,2	-4,2	54,7	18,6	12,3
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0,4	0,2	0,2	0,2	0,1
Rahastojen lisäys(-) tai vähennys (+)	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	9,6	-3,9	54,9	19,2	12,5

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot / Toimintakulut, %

= 100 * Toimintatuotot / Toimintakulut

22,8 22,3 21,4 18,9 20,9

Vuosikate / Poistot, %

= 100 * Vuosikate / Poistot ja arvonalentumiset

119,0 65,6 30,2 119,6 125,3

Vuosikate, €/asukas

487 266 138 476 503

Asukasmäärä

118 209 118 664 119 282 120 210 121 557

1.3.2 Toiminnan rahoitus

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana kuvataan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelman ja sen tunnuslukujen tehtävänä on osoittaa rahoituksen riittävyyttä. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen toiminnan rahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden nettomäärien erotus osoittaa kunnan rahavarojen muutoksen tilikaudella.

Eri yksiköiden väliset sisäiset erät on rahoituslaskelmassa eliminoitu.

Toiminnan ja investointien rahavirta

Vuosikate oli 61,1 milj. euroa, mikä on 3,9 milj. euroa parempi kuin edellisvuonna. Vuosikatetta oikaistaan toiminnan rahavirtaa laskettaessa satunnaisilla erillä ja tulorahoituksen korjauserillä, joista pääosa koostuu käyttöomaisuuden myyntivoitoista. Satunnaisia eriä ei toimintakertomusvuonna ollut. Tulorahoituksen korjauserät olivat -17,4 milj. euroa, kun ne edellisenä vuonna olivat -12,8 milj. euroa.

Toiminnan rahavirta oli 43,7 milj. euroa ja se heikkeni 10,0 milj. euroa edellisestä vuodesta. Luku osoittaa, paljonko varsinainen toiminta on tuottanut tilikauden aikana rahavaroja käytettäväksi investointeihin ja lainan lyhennyksiin.

Investointimenot olivat 81,8 milj. euroa, kun ne vuotta aikaisemmin olivat 81,7 milj. euroa. Tästä ydinkaupungin bruttoinvestointien määrä oli 37,1 milj. euroa, Tilapalvelujen 42,4 milj. euroa. Rahoitusosuuksia investointeihin saatiin eri viranomaisilta 2,4 milj. euroa, mikä on 0,5 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloja eli omaisuuden myyntituloja kirjattiin 15,0 milj. euroa. Luovutustulot kertyivät osakkeiden ja osuuksien (10,7 milj. euroa Kiinteistö-KYS Oy:n ja Vapaarahoitteinen-KYS Oy:n) myyntivoitoista. Muut luovutustulot kertyivät maa- ja vesialueiden (3,7 milj. euroa) sekä kiinteistöjen (0,7 milj. euroa) myynneistä.

Investointien rahavirta oli 64,3 milj. euroa negatiivinen. Investointien rahavirta kuvaa investointeihin käytetyn ja omaisuuden myynnistä saatujen tuottojen vaikutusta rahavaroihin.

Investointien vuoden 2021 tulorahoitusprosentiksi, joka lasketaan vuosikatteen ja investointien omahankintamenon suhteesta, muodostui 77,0 %. Tunnusluku kertoo, että investointien omahankintamenosta on kyetty rahoittamaan tulorahoituksella yli kolme neljäsosaa, loppu on rahoitettu omaisuuden myynnillä, kassavaroilla ja lainanotolla. Edellisenä vuonna tunnusluku oli 72,7 %.

Toiminnan ja investointien rahavirta oli yhteensä 20,7 milj. euroa negatiivinen, kun se vuotta aikaisemmin oli 6,8 milj. euroa negatiivinen.

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta on 19,4 milj. euroa, edellisenä vuonna se oli 37,9 milj. euroa. Tunnusluvun avulla voidaan seurata investointien omahankituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omahankitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilikautena on positiivinen. Kuopion kaupungin osalta vuonna 2021 omahankitusvaatimus täyttyi. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi. Negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Rahoituksen rahavirta

Uusia antolainoja annettiin 0,3 milj. euroa, kaupungille maksettiin takaisin antolainoja 6,9 milj. euroa, antolainat vähenivät siten 6,5 milj. euroa.

Uutta pitkäaikaista lainaa nostettiin 40,0 milj. euroa ja lyhennettiin 62,9 milj. eurolla. Lainakannan nettovähennys oli siten 22,9 milj. euroa, kun lainamäärän nettolisäys oli edellisvuonna 63,2 milj. euroa.

Rahoituslaskelman tunnusluku laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainamäärä kahdeksalla. Raja-arvona on 0,8, jonka alle oleva luku kuvaa kunnan erittäin vaikeaa taloudellista asemaa. Tuossa tilanteessa lainojen hoitoon käytettävissä oleva tulorahoitus riittäisi vain 80 prosenttisesti laskennallisiin lainojen lyhennyksiin ja korkokuluihin. Kriisikuntakriteeristöissä tarkastellaan konsernin tunnuslukua. Viime vuodelta Kuopion kaupungin laskennallinen lainanhoitokate oli 1,1 ja edellisvuonna se oli 1,0.

Taseen oman pääoman erän muutoksia ei ole ollut.

Muut maksuvalmiuden muutokset olivat yhteensä 18,0 milj. euroa negatiiviset, kun ne edellisenä vuonna olivat 12,1 milj. euroa positiiviset. Saamisten määrä pieneni 17,6 milj. euroa. Korottomat velat pienenivät 4,2 milj. euroa, vuotta aikaisemmin ne vähenivät 14,7 milj. euroa.

Rahavarojen muutos

Rahoituksen rahavirta oli yhteensä 34,4 milj. euroa negatiivinen. Rahavarat pienenivät vuoden ensimmäisen ja viimeisen päivän tilanteen erotuksena 55,1 milj. euroa ja olivat vuoden 2021 lopussa 44,6 milj. euroa. Kas-san riittävyys vuoden lopussa oli 16 päivää, vuotta aikaisemmin se oli 36 päivää vähemmän.

RAHOITUSLASKELMA

Sisältää liikelaitokset ja muut taseyksiköt, sisäiset eliminoitu

milj. euroa

	2017	2018	2019	2020	2021
Toiminnan ja investointien rahavirta					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	57,5	31,6	16,5	57,2	61,1
Satunnaiset erät	0,0	12,4	92,7	9,2	0,0
Tulorahoituksen korjauserät	-1,3	-12,6	-97,7	-12,8	-17,4
Toiminnan rahavirta yhteensä	56,3	31,3	11,5	53,7	43,7
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-57,1	-86,5	-123,2	-81,7	-81,8
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,9	1,6	1,7	2,9	2,4
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	7,1	18,6	184,7	18,3	15,0
Investointien rahavirta yhteensä	-49,1	-66,3	63,1	-60,4	-64,3
Toiminnan ja investointien rahavirta yhteensä	7,1	-35,0	74,6	-6,8	-20,7
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	-0,6	-3,9	-125,8	-6,6	-0,3
Antolainasaamisten vähennykset	0,2	4,5	4,5	2,5	6,9
Antolainauksen muutokset yhteensä	-0,4	0,5	-121,4	-4,1	6,5
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	35,0	83,0	105,0	115,0	40,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-52,1	-44,8	-51,7	-51,8	-62,9
Lyhytaikaisten lainojen muutos	7,3	-25,0	0,0	0,0	0,0
Lainakannan muutokset yhteensä	-9,8	13,2	53,3	63,2	-22,9
Oman pääoman muutokset					
Oman pääoman muutokset	-1,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Oman pääoman muutokset yhteensä	-1,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0,2	-0,2	0,0	4,0	-0,2
Vaihto-omaisuuden muutos	0,0	0,1	0,3	0,2	0,0
Saamisten muutos	-0,8	-6,6	2,6	4,0	-13,6
Korottomien velkojen muutos	3,7	17,8	-14,7	3,8	-4,2
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	3,0	11,2	-11,8	12,1	-18,0
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-8,9	25,0	-79,9	71,2	-34,4
Rahavarojen muutos	-1,7	-10,0	-5,3	64,4	-55,1
Rahavarojen muutos					
Rahavarat 31.12.	50,5	40,5	35,2	99,6	44,6
Rahavarat 1.1.	52,2	50,5	40,5	35,2	99,6
Muutos	-1,7	-10,0	-5,3	64,4	-55,1

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2017	2018	2019	2020	2021
INVESTOINNIT					
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, milj €	22,1	12,1	40,9	37,9	19,4
Investointien tulorahoitus, % = 100 * Vuosikate / Investointien omahankintameno	102,4	37,2	13,6	72,7	77,0
Laskennallinen lainanhoitokate = (Vuosikate + Korkomenot) / (Korkomenot + Laskennalliset lainanlyhennykset)	1,4	0,8	0,4	1,0	1,1
MAKSUVALMIUS					
Rahavarat 31.12., milj € = Rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset	50,5	40,5	35,2	99,6	44,6
Kassastamaksut / vuosi, milj €	915,3	969,6	1 175,0	1 016,2	1 045,4
Toimintakulut	800,8	830,4	871,0	872,2	896,3
Korkokulut	4,7	3,9	3,2	3,9	4,1
Muut rahoituskulut	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Investointimenot	57,1	86,5	123,2	81,7	81,8
Antolainojen lisäys	0,6	3,9	125,8	6,6	0,3
Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset)	52,1	44,8	51,7	51,8	62,9
Kassan riittävyys, pv = 365 pv * Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella	20	15	11	36	16
Asukasmäärä	118 209	118 664	119 282	120 210	121 557

1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta. Tase sisältää myös taseyksiköiden vastaavat erät. Sisäiset erät on eliminoitu.

Kuopion kaupungin taseen loppusumma oli 1.173 milj. euroa 31.12.2021, mikä on 20 milj. euroa pienempi kuin vuotta aikaisemmin.

Vastaavaa

Taseen vastaavaa puolen pysyvien vastaavien tasearvo oli 1.079,3 milj. euroa, vähennys pysyvien vastaavien tasearvossa oli 21 milj. euroa. Pysyvien vastaavien merkittävin omaisuuserä on aineelliset hyödykkeet 543,7 milj. euroa. Ne kasvoivat 29,9 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna, kasvu selittyy ennakkomaksuilla ja keskeneräisillä hankinnoilla. Sijoitusten tasearvo oli 534 milj. euroa, ne vähentyivät 8,3 milj. euroa. Merkittävin muutos oli muissa lainasaamisissa, 6,7 milj. euroa edellisvuotta vähemmän.

Vaihtuvien vastaavien tasearvo oli 91,9 milj. euroa, vähennystä 41,5 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Rahat ja pankkisaamiset ovat vähentyneet merkittävästi, 55,1 milj. euroa. Niiden määrä oli vuoden lopussa 44,6 milj. euroa.

Vastattavaa

Taseen vastattavaa puolen oma pääoma oli 621,9 milj. euroa tilikauden lopussa, se kasvoi 12,5 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Omaa pääomaa kasvatti edellisten tilikausien ylijäämäisyys. Edellisten tilikausien kertynyt ylijäämä oli 176,2 milj. euroa. Ko. ylijäämää on kasvattanut erityisesti vuosien 2019 ja 2020 ylijäämät, yhteensä 74,1 milj. euroa. Vuoden 2019 tilinpäätöksen tilikauden ylijäämä 54,9 milj. euroa aiheutui Kuopion Vesi Liikelaitoksen yhtiöittämiseen liittyvistä omistusjärjestelyjen myyntivoitosta, vuoden 2020 tilikauden ylijäämä oli 19,2 milj. euroa. Kuluneen vuoden tilinpäätöksen ylijäämä oli 12,5 milj. euroa. Asukasta kohden laskettuna kertynyt ylijäämä oli 1.552 euroa, tunnusluku parani 86 euroa.

Kaupungin omavaraisuusaste oli 53,4 %, kun se edellisenä vuonna oli 51,5 %. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Hyvänä taivoitasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Pakollisissa varauksissa muut pakolliset varaukset ovat pienentyneet 5,4 milj. eurolla 1 milj. euroon, kun osuus Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriin alijäämästä on katettu. Toimeksiantojen pääomat olivat 8,9 milj. euroa, samalla tasolla kuin edellisenä vuonna. Suurimpana eränä valtion toimeksiannot, 5,1 milj. euroa, johon sisältyy ELY-keskuksen myöntämä avustus Pohjois-Savon pääomasijoitusrahastoon.

Vieraan pääoman tasearvo oli 540,8 milj. euroa, se väheni 27,1 milj. euroa edellisestä vuodesta. Pitkäaikainen vieras pääoma väheni 13,4 milj. euroa ja lyhytaikainen 13,7 milj. euroa. Kaupungin lainakanta oli vuoden 2021 lopussa 436,6 milj. euroa, se pieneni 22,9 milj. euroa edellisvuodesta. Lainamäärä asukasta kohden väheni 231 eurolla ollen 3.592 euroa vuoden 2021 lopussa.

Suhteellinen velkaantuneisuus parani ja se oli 59,2 %. Tunnusluku kertoo, kuinka paljon käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisin maksuun. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuloista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista. Mitä pienempi tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulo-rahoituksella.

Lainat ja vuokravastuut olivat 516,9 milj. euroa, vähennystä 22,9 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Lainat ja vuokravastuut olivat 4.252 euroa asukasta kohden.

Kuopion lainakannan kehitys 2017 - 2021

Lainakannan kehitys	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021
Lainakanta, milj. €	329,8	343,0	396,3	459,5	436,6
Lainamäärän muutos, milj. €	-9,8	13,2	53,3	63,2	-22,9
Lainamäärän muutos, %	-2,9	4,0	15,5	15,9	-5,0
Lainat, €/as	2 790	2 891	3 322	3 823	3 592
Lainamäärän muutos, €/as	-94	101	432	501	-231

TASE
Sisältää liikelaitokset ja muut taseyksiköt, sisäiset eliminoitu
milj. euroa

VASTAAVAA	2017	2018	2019	2020	2021
A PYSYVÄT VASTAAVAT					
I Aineettomat hyödykkeet					
Aineettomat oikeudet	0,0	0,0	0,0	0,7	0,7
Tietoliikenneohjelmat	0,5	0,3	0,4	0,1	0,1
Muut pitkävaikutteiset menot	2,6	2,8	1,9	1,2	0,8
	3,1	3,1	2,3	2,1	1,6
II Aineelliset hyödykkeet					
Maa- ja vesialueet	124,3	127,0	130,0	130,9	132,2
Rakennukset	219,8	227,2	214,7	229,7	230,5
Kiinteät rakenteet ja laitteet	139,1	152,6	99,7	107,3	104,1
Koneet ja kalusto	15,2	15,9	15,2	14,1	15,2
Muut aineelliset hyödykkeet	2,0	2,2	2,2	2,4	2,8
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	7,7	10,5	28,3	29,5	58,9
	508,0	535,4	490,1	513,9	543,7
III Sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet	242,8	246,2	276,7	279,6	277,8
Muut lainasaamiset	135,9	135,4	256,7	260,8	254,0
Muut saamiset	1,8	1,8	1,9	1,9	2,1
	380,5	383,4	535,3	542,3	534,0
Pysyvät vastaavat yhteensä	891,6	921,9	1 027,7	1 058,3	1 079,3
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT					
Valtion toimeksiantojen varat	0,2	0,2	0,2	1,2	1,6
Lahjoitusrahastojen varat	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
	0,6	0,6	0,6	1,6	1,9
C VAIHTUVAT VASTAAVAT					
I Vaihto-omaisuus					
Aineet ja tarvikkeet	1,4	1,2	0,9	0,7	0,7
II Saamiset					
Pitkäaikaiset saamiset					
Myyntisaamiset	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Lainasaamiset	0,9	0,7	0,6	0,6	0,6
Muut saamiset	0,1	1,5	2,3	2,5	2,5
	1,0	2,3	3,0	3,1	3,1
Lyhytaikaiset saamiset					
Myyntisaamiset	10,4	9,7	9,1	7,6	8,0
Lainasaamiset	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Muut saamiset	7,1	9,5	12,3	7,9	7,8
Siirtosaamiset	14,4	17,9	12,4	14,2	27,5
	32,1	37,4	34,0	29,9	43,5
Saamiset yhteensä	33,1	39,7	37,0	33,0	46,6
III Rahoitusarvopaperit					
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0
	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0
IV Rahat ja pankkisaamiset	49,7	40,5	35,2	99,6	44,6
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	85,0	81,4	73,2	133,4	91,9
VASTAAVAA	977,2	1 003,9	1 101,4	1 193,2	1 173,1

VASTATTAVAA	2017	2018	2019	2020	2021
A OMA PÄÄOMA					
Peruspääoma	432,4	432,4	432,4	432,4	432,4
Arvonkorotusrahasto	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Muut omat rahastot	1,1	1,1	1,1	0,7	0,7
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	96,5	106,1	102,1	157,1	176,2
Tilikauden yli-/alijäämä	9,6	-3,9	54,9	19,2	12,5
	539,6	535,7	590,6	609,4	621,9
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET					
Poistoero	1,3	1,1	0,7	0,5	0,4
	1,3	1,1	0,7	0,5	0,4
C PAKOLLISET VARAUKSET					
Eläkevaraukset	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Muut pakolliset varaukset	0,8	0,8	5,3	6,5	1,0
	1,1	1,1	5,5	6,7	1,2
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT					
Valtion toimeksiannot	0,4	0,4	0,4	5,2	5,1
Lahjoitusrahastojen pääomat	1,3	1,2	1,0	1,0	0,9
Muut toimeksiantojen pääomat	2,3	2,2	2,3	2,6	2,9
	3,9	3,7	3,7	8,7	8,9
E VIERAS PÄÄOMA					
I Pitkäaikainen					
Lainat vakuutus- ja rahoituslaitoksilta	262,0	294,3	346,5	396,6	383,0
Ostovelat	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut velat ja liittymismaksut	15,6	16,6	0,1	0,0	0,2
	278,4	310,9	346,6	396,6	383,2
II Lyhytaikainen					
Joukkovelkakirjalainat	25,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	42,8	48,7	49,8	62,9	53,6
Saadut ennakot	3,6	5,2	4,9	9,0	8,3
Ostovelat	27,5	31,0	32,5	36,4	38,2
Muut velat	11,1	12,2	15,4	15,1	13,9
Siirtovelat	42,9	54,2	51,6	47,8	43,6
	152,8	151,4	154,2	171,2	157,6
Vieras pääoma yhteensä	431,2	462,3	500,9	567,9	540,8
VASTATTAVAA	977,2	1 003,9	1 101,4	1 193,2	1 173,1
TASEEN TUNNUSLUVUT					
Omavaraisuusaste, %	55,6	53,7	53,9	51,5	53,4
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	51,3	55,5	58,1	62,1	59,2
Kertynyt yli-/alijäämä, milj €	106,1	102,1	157,1	176,2	188,7
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	897	861	1 317	1 466	1 552
Lainakanta 31.12., milj €	329,8	343,0	396,3	459,5	436,6
Lainat euroa/asukas	2 790	2 891	3 322	3 823	3 592
Lainat ja vuokravastuut 31.12., milj € *		428,2	480,5	539,8	516,9
Lainat ja vastuut, €/asukas		3 609	4 028	4 490	4 252
Lainasaamiset 31.12., milj €	135,9	135,4	256,7	260,8	254,0
Asukasmäärä	118 209	118 664	119 282	120 210	121 557

Omavaraisuusaste, %

= $100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokravastuut}$

* yhtenäinen laskentatapa vuodesta 2018 lähtien

1.5 Kunnan kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat ja joissa taseyksiköt on yhdistelty rivi riviltä. Kokonaistulo ja -meno -käsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.

Vuoden 2021 kokonaistulot olivat 1.011 milj. euroa ja ne olivat 38,7 milj. euroa pienemmät kuin edellisenä vuonna. Suurimmat muutokset edelliseen vuoteen verrattuna olivat pitkäaikaisissa lainoissa, kun pitkäaikaista lainaa otettiin 75 milj. euroa vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Verotuloja kertyi 38 milj. euroa ja toimintatuloja 22,7 milj. euroa edellisvuotta enemmän.

Kokonaismenot olivat 1.048 milj. euroa, 50,7 milj. euroa suuremmat kuin edellisenä vuonna. Toimintamenot olivat 24,1 milj. euroa ja pitkäaikaisten lainojen vähennys 11,1 milj. euroa suuremmat kuin edellisenä vuonna. Vastaavasti valmistus omaan käyttöön oli 15 milj. euroa edellisvuotta pienempi.

Kokonaistulojen ja -menojen erotus oli 37 milj. euroa, kun kokonaismenot olivat -tuloja suuremmat. Edellisenä vuonna kokonaistulot olivat 52,3 milj. euroa kokonaismenoja suuremmat.

KUNNAN KOKONAISTULOT JA -MENOT

Sisältää liikelaitoksen ja muut taseyksiköt, sisäiset eliminoitu

TULOT	2021		2020	
	1 000 €	%	1 000 €	%
Toiminta				
Toimintatulot	187 682	18,6	164 958	15,7
Verotulot	524 225	51,8	486 187	46,3
Valtionosuudet	230 764	22,8	248 504	23,7
Korkotulot	10 936	1,1	11 056	1,1
Muut rahoitustulot	5 183	0,5	5 009	0,5
Satunnaiset tuotot	0	0,0	9 214	0,9
Tulorahoituksen korjauserät				
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-12 008	-1,2	-13 928	-1,3
Investoinnit				
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 378	0,2	2 923	0,3
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	15 037	1,5	18 320	1,7
Rahoitustoiminta				
Antolainasaamisten vähennykset	6 852	0,7	2 483	0,2
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	40 000	4,0	115 000	11,0
Kokonaistulot yhteensä	1 011 047	100,0	1 049 725	100,0
MENOT	2021		2020	
	1 000 €	%	1 000 €	%
Toiminta				
Toimintamenot	896 281	85,3	872 199	85,7
- Valmistus omaan käyttöön	-2 734		-17 690	
Korkomenot	4 082	0,4	3 922	0,4
Muut rahoitusmenot	59	0,0	61	0,0
Tulorahoituksen korjauserät				
+/- Pakollisten varausten muutos	5 446	0,5	-1 148	-0,1
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot	-49	0,0	-13	0,0
Investoinnit				
Investointimenot	81 764	7,8	81 677	8,2
Rahoitustoiminta				
Antolainasaamisten lisäykset	347	0,0	6 594	0,7
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	62 898	6,0	51 788	5,2
Kokonaismenot yhteensä	1 048 094	100,0	997 390	100,0
Erotus	-37 047		52 336	

Täsmäytys v. 2021:

Kokonaistulot - Kokonaismenot =

1 011 047 - 1 048 094 = -37 047

Rahavarojen muutos - Muut maksuvalmiuden muutokset =

55 069 - 18 022 = 37 047

1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty 24 osakeyhtiötä ja viisi kuntayhtymää. Neljä tytäryhteisöä muodostaa alakonsernin, joissa on yhteensä kahdeksan tytäryhteisöä. Lisäksi tilinpäätökseen on yhdistelty kaksi osakkuusyritystä.

Yksityiskohtainen luettelo konsernitilinpäätökseen yhdistellyistä ja yhdistelemättä jätetyistä yhteisöistä on tilinpäätöksen liitetiedoissa.

1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Kuntalain 46 §:n mukaan omistajaohjauksella tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä aktiivisesti myötävaikuttaa yhtiön tai muun yhteisön hallintoon ja toimintaan. Konsernin johdon muodostavat kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus, kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto, kaupunginjohtaja, kaupunkiympäristön apulaiskaupunginjohtaja ja talousjohtaja. Konsernin johdon eri toimielinten tehtävistä on säädetty kuntalaissa ja määrätty kaupungin hallintosäännössä.

Konsernin toiminnanohjaus ja valvonta toteutetaan kaupunginvaltuuston 9.9.2019 hyväksymien konserniohjeen ja omistajapolitiikan periaatteiden mukaisesti.

Konserniohjeiden tavoitteena on tehostaa kaupunkikonsernin johtamisen edellytyksiä siten, että kaupunkikonsernia ja kaupungin muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kaupunkikonsernin kokonaisuus huomioon ottaen. Kaikki kaupunkikonserniin kuuluvat tytäryhteisöt noudattavat toiminnassaan konserniohjetta. Osakkuusyhteisöissä kaupungin edustajien tulee pyrkiä siihen, että konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä. Kuntayhtymien omistajaohjauksesta annetaan tarvittaessa erillisiä ohjeita.

1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Kuntatekniikkaliikelaitoksen toiminta lakkasi 31.12.2020 ja Mestar Kuopio Oy aloitti liiketoimintansa 1.1.2021, joten vuosi 2021 oli yhtiön ensimmäinen toimintavuosi. Toiminta lähti hyvin käyntiin ja ensimmäisen toimintavuoden aikana on valmisteltu yhtiön strategiaa.

Kuopion kaupunki myi omistamansa Kiinteistö-KYS Oy:n ja Vapaarahoitteinen-KYS Oy:n osakkeet tammi-kuussa 2021 Niiralan Kulma Oy:lle. Yhtiöiden toiminta jatkui ennallaan vuoden loppuun Niiralan Kulman tytäryhtiöinä ja ne yhdistettiin Niiralan Kulman taseeseen 31.12.2021 tytäryhtiösulautumisen myötä.

Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymä purettiin vuonna 2021.

1.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Konsernissa on valmistauduttu hyvin toimintaympäristön muutoksiin mm. yhtiö- ja omaisuusjärjestelyin. Toteutetut yhtiöittämiset ja yritysjärjestelyt parantavat konserniyhteisöjen toimintaedellytyksiä ja turvaavat siten entistä kilpailukykyisemmän ja ajanmukaisemman palvelutuotannon niin kuntalaisille, asiakkaille kuin omistajille. Konserniyhteisöjen taloudellisen aseman arvioidaan pysyvän vakaana myös tulevina vuosina.

Hyvinvointialueen toiminnan käynnistyminen muuttaa kuntakonsernin talouden rakennetta vuodesta 2023 alkaen. Muutoksen myötä peruskunnan osuus suhteessa muuhun konserniin pienenee ja konsernin tytäryhtiöiden merkitys kasvaa. Tukipalveluyhtiöt varautuvat vuoden 2022 aikana palvelutuotannon laajenemiseen hyvinvointialueelle ja toiminta-alueen laajenemiseen. Tulevaisuudessa on varauduttava myös palvelutuotannon mahdollisiin kilpailutuksiin ja omistusjärjestelyihin.

1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Toimivallan ja vastuunjako konserniohjauksessa

Kaupunginvaltuusto määrittelee ja hyväksyy kaupungin tavoitteet ja sen mukaiset omistajapolitiikan linjaukset ja omistajapolitiikan. Kaupunginvaltuusto päättää omistajapolitiikan periaatteista ja hyväksyy konserniohjeet.

Kaupunginvaltuusto hyväksyy vuosittain talousarviossa merkittävimmille kaupunkikonserniin kuuluville yhteisöille toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Kaupunginhallitus johtaa kaupunkikonsernia ja valvoo, että konserniin kuuluvat yhteisöt toimivat asetettujen tavoitteiden ja omistajapolitiikan linjausten mukaisesti. Kaupunginhallitus antaa konsernihallintoa koskevia ohjeita.

Kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto ohjaa ja valvoo kaupungin omistamien tai määräysvallassa olevien yhteisöjen toimintaa. Jaosto nimeää kaupungin edustajat yhteisöjen yhtiö-, yhtymä- ja vuosikokouksiin ja valitsee kaupungin edustajat kaupungin organisaation ulkopuoliseen hallintoon. Se päättää kaupungin kannanotoista yhtiökokouksissa ja muissa vastaavissa kokouksissa käsiteltäviin merkittäviin asioihin ja ohjeiden antamisesta kaupunkia yhteisöissä ja säätiöissä edustaville henkilöille.

Kaupunginjohtaja huolehtii konsernin toiminnan ja talouden suunnittelusta ja seuraa konsernin toimivuutta ja tekee ehdotuksia konsernirakenteen kehittämisestä. Kaupunginjohtaja huolehtii kaupungin edunvalvomisesta niissä yhteisöissä, joissa kaupungilla on määräysvalta. Kun omistajaohjausjaosto ei ole nimennyt kaupungin edustajia yhteisöjen kokouksiin tai päättänyt kaupungin kannanotoista yhteisöjen kokouksissa käsiteltäviin merkittäviin asioihin tai antanut ohjeita kaupunkia edustaville henkilöille, tekee sen kaupunginjohtaja. Näitä tehtäviä hoitaa myös kaupunkiympäristön apulaiskaupunginjohtaja ja talousjohtaja.

Konsernin johto (kaupunginjohtaja, kaupunkiympäristön apulaiskaupunginjohtaja ja talousjohtaja) voi antaa myös yksityiskohtaisempaa ohjausta konserniohjeessa mainituista asioista.

Ohjeiden anto kunnan edustajille tytäryhteisöissä

Kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto tai kaupunginjohtaja on nimennyt kaupungin edustajat konserniyhteisöjen yhtiö-, yhtymä- ja vuosikokouksiin sekä kaupungin organisaation ulkopuoliseen hallintoon. Jaosto tai kaupunginjohtaja on päättänyt kaupungin kannanotoista yhtiökokouksissa ja muissa vastaavissa kokouksissa käsiteltäviin merkittäviin asioihin ja antanut ohjeita kaupunkia yhteisöissä edustaville henkilöille.

Tytäryhtiöt ovat konserniohjetta noudattaen jo valmisteluvaiheessa hakeneet omistajan ennakkokäsityksen tehdessään päätöstä omistajan kannalta merkittävästä asiasta. Pääsääntöisesti ohjeet ovat olleet riittäviä ja omistajapolitiittisia linjauksia on noudatettu. Poikkeamat ovat olleet vähäisiä ja niistä on raportoitu omistajaohjausjaostolle.

Konsernitavoitteiden asettamista ja toteutumista koskeva arviointi

Kaupunginvaltuusto on asettanut vuoden 2021 talousarviossa keskeisille konserniyhtiöille tavoitteet. Pääsääntöisesti toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet on saavutettu. Vuosi 2021 oli jatkuneen koronapandemian vaikutusten vuoksi edelleen poikkeuksellinen ja joidenkin tavoitteiden toteuma jäi asetetusta tavoitteesta, mutta yhtiöiden raportoidut poikkeamat eivät ole merkittäviä. Yhteisöt ovat raportoineet toiminnastaan ja taloudestaan osavuositarkastusten yhteydessä ja tilinpäätöksessä kaupunginhallitukselle, joka on edelleen raportoinut kaupunginvaltuustolle.

Lisäksi kaikille yhteisöille asetettiin yhteisiksi tavoitteiksi Kuopion kaupungin työllisyyden parantaminen ja resurssiviisuus ja kiertotalouden toimintaperiaatteiden parantaminen. Tytäryhteisöt ovat huomioineet omassa toiminnassaan asetetut tavoitteet ja toimineet sen mukaisesti.

Konsernitavoitteet ovat toteutuneet pääsääntöisesti omistajan asettamien tavoitteiden mukaisesti. Tulevien vuosien talousarvioissa kaupunginvaltuuston tytäryhteisöille asettamien tavoitteiden määrään ja mitattavuuteen tullaan kiinnittämään aikaisempia vuosia enemmän huomiota. Konsernitavoitteiden toteutumista selvitetään erillisessä tavoitteiden toteutumista koskevassa luvussa.

Tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi

Tytäryhteisöjen toiminnan ja talouden seuranta toteutettiin vuonna 2021 neljännesvuosittain kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle laadittavan Kuopion kaupungin osavuositarkastuksen yhteydessä sekä tilinpäätöksessä. Raportointi sisälsi talousarviossa tytäryhteisöille asetettujen tavoitteiden toteumaseurannan sekä yhteenvedon kunkin yhteisön toiminnan ja talouden kehittymisestä. Raportoinnin katsotaan olevan riittävä.

Omistajaohjausjaosto on lisäksi perehtynyt kokouksissaan keskeisten konserniyhteisöjen toimintaan ja talouteen yhtiökohtaisten esittelyjen yhteydessä. Konsernijohtajalla on ollut säännöllisiä yhteistapaamisia yhtiöiden johdon kanssa, joissa on käyty läpi yhteisöjen ajankohtaisia asioita.

Sisäisen valvonnan riskienhallinnan järjestämistä ja toteuttamista koskeva raportointi

Kuopion kaupunginvaltuuston 13.12.2021 § 47 hyväksymän Kuopion kaupunkikonsernin riskienhallintapolitiikkaa noudatetaan myös Kuopion kaupungin taseyksiköissä ja konserniyhtiöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä tai yhtiöjärjestyksestä muuta johdu.

Konserniohjeen mukaan yhteisön hallituksen velvollisuus on huolehtia, että yhteisön toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan, arvioidaan ja niitä seurataan ja että riskienhallinnan periaatteet on määritelty. Kokonaisvastuu yhtiön riskienhallinnasta kuuluu sen hallitukselle. Hallituksen edellytetään säännöllisesti arvioivan riskienhallinnan tarkoituksenmukaisuutta. Sisäinen tarkastus ja tilintarkastaja arvioivat niitä prosesseja, joilla organisaatiossa varmistetaan, että merkittävät riskit on ymmärretty ja että niitä hallitaan asianmukaisesti.

Sisäinen tarkastus ja tilintarkastajat ovat arvioineet tytäryhteisöjen toimintaa ennalta laatimiensa työohjelmien mukaisesti. Lisäksi tytäryhteisöt ovat raporteissaan tilivuoden aikana selostaneet riskienhallinnan tilaa. Pääsääntöisesti riskienhallinnassa on onnistuttu kohtalaisen hyvin eikä konserniyhteisön toiminnan laatuun ja laajuuteen nähten ole realisoitunut merkittäviä menetyksiä. Keskeiset ja merkittävimmät toiminnan riskit on vaikutettu.

Kaupunginjohtajan johtoryhmässä 18.12.2020 päätettiin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kaupunkitasoisista painopisteistä vuonna 2021. Tytäryhtiöiden painopisteet olivat

1. Tytäryhteisöjen osallistuminen kuntatalouden sopeutustoimiin.
2. Kaupunkistrategian tavoitteiden toteutuminen tytäryhteisöjen toiminnassa.
3. Konserniohjeen soveltaminen tytäryhteisön toimintaan.

Tytäryhteisöt ovat raportoineet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan etenemisestä tammi-kesäkuun osavuosiraportissa sekä koko vuoden osalta laatimalla sisäisen valvonnan selonteon tilinpäätöksen ja vuosiraportoinnin yhteydessä.

Keskitettyjen konsernitoimintojen ja -palvelujen käyttö

Tytäryhteisöt ovat pääsääntöisesti keskittäneet rahaliikenteensä kaupungin konsernitilille. Tytäryhteisöt ovat neuvotelleet rahoitukseen liittyvistä asioista talousjohtajan kanssa. Yhteisöt ovat esittäneet lainoitustarpeensa kaupungille talousarvion valmistelun yhteydessä ja sopineet talousjohtajan kanssa lainoituksen järjestämistä vasta. Kaupunki on antanut tytäryhteisöille takauksia, joista peritään takauspalkkio.

Konserniohjeen mukaan yhteisöjen tulee tukipalveluja hankkiessaan ensisijaisesti selvittää kaupungin tai muiden konserniyhteisöjen tarjoamat palvelut ja kilpailukykyisyys muihin käytettävissä oleviin vaihtoehtoihin nähden. Näitä palveluja ovat mm. toimitila- ja kiinteistöpalvelut, hankintapalvelut, talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut, ateriapalvelut, laitoshuoltopalvelut, puhtaanapitopalvelut, keskusvarastopalvelut, vakuutusten hankkiminen, ICT-palvelut, tarkastuspalvelut, lakipalvelut ja arkistointi sekä monistus- ja painatuspalvelut. Käytetyimpiä konsernipalveluja ovat hankintapalvelut, ateria- ja laitoshuollon palvelut sekä talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut.

1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernitilinpäätöksessä esitetään kuntakonsernin tulos ja taloudellinen asema siten kuin konserniyhteisöt olisivat yksi kirjanpitovelvollinen. Kunnan konsernitilinpäätös käsittää konsernituloslaskelman, konsernitaseen, konsernin rahoituslaskelman sekä niiden liitetiedot.

Konsernin tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

Konsernin tuloslaskelmalla liitetietoineen osoitetaan kaupunkikonsernin tulorahoituksen riittävyys ja toiminnan taloudellinen tulos. Tuloslaskelmassa on vähennetty konserniyhteisöjen väliset sisäiset tuotot ja kulut sekä sisäinen voitonjako. Ulkopuolisten omistus tytäryhteisöjen tuloksesta on omana eränään nimikkeellä Vähennistöosuudet. Konsernin osuus osakkuusyhteisöjen tuloksesta on omalla rivillään nimikkeellä Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta). Lisäksi saadut osingot ja muut vastaavat voitto-osuudet on vähennetty konsernituloslaskelmasta.

Konsernin tilikausi oli 45,7 milj. euroa ylijäämäinen, mikä oli 1,4 milj. euroa parempi kuin edellisenä vuonna.

Kuopio-konsernin toimintatuotot olivat tilikaudella 657 milj. euroa ja toimintakulut 1.294 milj. euroa. Toimintatuotot kasvoivat 12 % ja toimintakulut kasvoivat 7 %. Toimintatuotot kattoivat 51 % konsernin toimintamenoista.

Emokaupungin vastaava tunnusluku oli 21 %. Konsernin toimintakate oli -635 milj. euroa, joka on 13 milj. euroa heikompi kuin edellisenä vuonna.

Konsernin verotulot olivat 524 milj. euroa (kaupungin tulovero, kiinteistövero ja osuus yhteisöveron tuotosta). Verotulot olivat 38 milj. euroa suuremmat kuin edellisenä vuonna. Valtionosuudet olivat 300 milj. euroa. Konsernin valtionosuus muodostuu Kuopion kaupungin saamasta valtionosuudesta 231 milj. euroa sekä kaupungin osuudesta Savon koulutuskuntayhtymän valtiolta saamasta opiskelijoiden yksikköhintarahoituksesta ja Savonia-ammattikorkeakoulu oy:n valtiolta saamasta perusrahoituksesta, yhteensä 70 milj. euroa. Valtionosuudet olivat 14 milj. euroa pienemmät kuin edellisenä vuonna.

Konsernin rahoitustuotot olivat 4,6 milj. euroa ja rahoituskulut 11,5 milj. euroa. Rahoitustuotot kasvoivat 1,2 milj. euroa ja rahoituskulut pienenivät 1,7 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna.

Konsernin vuosikate oli 183 milj. euroa, joka on 14 milj. euroa parempi kuin edellisenä vuonna. Vuosikate kattoi tilikauden poistot, tunnusluvun ollessa 147 %, kun se edellisenä vuonna oli 144 %. Poistot kasvoivat edellisestä vuodesta 8 milj. eurolla ja olivat suuruudeltaan 124 milj. euroa. Vuosikate asukasta kohden oli 1.502 euroa, kun se edellisvuonna oli 1.405 euroa/asukas. Emokaupungin vastaavat tunnusluvut olivat 125 % ja 503 euroa/asukas.

Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

Konsernin rahoituslaskelmalla osoitetaan varojen hankinta ja niiden käyttö tilivuoden aikana. Laskelmassa otetaan huomioon tuloslaskelmaan ja taseeseen tehty eliminointi- ja yhdistelykirjaukset. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulo-rahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa konsernin rahavarojen muutoksen tilikaudella.

Konsernin varsinaisen toiminnan rahavirta eli tulo-rahoitus oli 161 milj. euroa, joka on noin 6 milj. euroa (4 %) edellisvuotta suurempi. Tulo-rahoituksen korjauserät olivat -16 milj. euroa. Korjauserillä oikaistaan vuosikatetta kaupunkikonsernin saamien pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoittojen ja -tappioiden, osakkuusyhteisöjen tulososuuksien ja pakollisten varausten muutosten osalta.

Kaupunkikonsernin investoinnit olivat 238 milj. euroa, joka on 2 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Kaupunkikonsernin suurin investoija oli Kuopion kaupunki 81,8 milj. euroa.

Toiminnan ja investointien yhteenlaskettu rahavirta oli 2 milj. euroa negatiivinen eli rahavirrat eivät kattaneet konsernin nettoinvestointeja. Tulo-rahoituksen riittävyttä kuvaava investointien tulo-rahoitusprosentti oli 78,7%, mikä on noin 6 prosenttia edellisvuotta parempi. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viimeisen viiden vuoden ajalta on voimakkaasti negatiivinen, -159 milj. euroa. Negatiivinen määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Konsernin rahoituksen rahavirta oli 63 milj. euroa negatiivinen. Kaupunkikonsernissa pitkäaikaisia uusia lainoja nostettiin 68 milj. euroa ja vanhoja lainoja lyhennettiin 103 milj. euroa.

Konsernin rahavarat vähenivät 65 milj. euroa ja ne olivat vuoden lopussa 232 milj. euroa. Konsernin maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa konsernin rahavaroilla. Konsernin kassan riittävyys oli 51 päivää, kun se edellisenä vuonna oli 70 päivää.

Laskennallinen lainanhoitokate on uusi tunnusluku. Perusajatus on, että tunnusluku kuvaa velanhoitokykyä, kun vuosikatteen riittävyttä verrataan lainojen korkokuluihin ja lyhennyksiin. Koska lainojen lyhennysaikataulut vaihtelevat kunnittain, laskennassa käytetään kaavamaisesti kahdeksaa vuotta kaikkien kuntien osalta. Konsernin laskennallinen lainanhoitokate on kriisikuntakriteeristössä, jota sovelletaan ensimmäisen kerran vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten perusteella vuonna 2022. Kuntalaissa määritellään tunnusluvun raja-arvoksi 0,8, joka kuvaa kunnan erityisen vaikeaa taloudellista asemaa. Laskennallisen lainanhoitokateen arvon 1,0 alittuessa kunnan tulisi kiinnittää erityistä huomioita taloutensa kehitykseen ja analysointiin. Kuopion kaupunkikonsernin laskennallinen lainanhoitokate oli 1,3 vuonna 2021.

Konsernin tase ja sen tunnusluvut

Konsernitaseella ja sen liitteillä osoitetaan kuntakonsernin taloudellinen asema selvittämällä konserniyhteisöjen varat, velat ja vastuut ulkopuolisille. Konserniyhteisöjen keskinäiset saamiset ja velat sekä omistukset on

eliminoitu. Konsernitilinpäätökseen yhdisteltyjen yhteisöjen taseisiin aktivoitujen sisäisten katteiden muutokset tilikauden aikana otetaan huomioon.

Konsernitaseen loppusumma oli 2.077 milj. euroa, jossa oli kasvua edelliseen vuoteen verrattuna 27 milj. euroa (1 %). Taseen vastaavista 1.700 milj. euroa (82 %) on pysyvien vastaavien hyödykkeitä ja 223 milj. euroa (11 %) rahaa ja pankkisaamisia. Pysyvät vastaavat kasvoivat 55 milj. euroa (3 %).

Konsernin oma pääoma oli 545 milj. euroa. Oman pääoman osuus taseesta on 26 %. Konsernitaseen kertynyt ylijäämä on 103 milj. euroa. Asukasta kohden laskettuna ylijäämä oli 843 euroa.

Konsernin ulkoinen lainakanta vuoden lopussa oli 1.129 milj. euroa. Lainakanta pieneni edellisvuodesta 39 milj. eurolla. Asukaskohtainen tunnusluku pieneni 430 euroa edellisvuodesta olleen 9.284 euroa. Konsernin ulkoisesta lainakannasta 1.1073 milj. euroa oli lainoja rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta ja suurimmat näistä olivat Kuopion kaupungin 437 milj. euroa ja Niiralan Kulma Oy:n 208 milj. euroa.

Konsernin omavaraisuusasteeksi muodostui 29 %. Omavaraisuusaste mittaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Alle 50 %:n omavaraisuusaste merkitsee kuntakonsernissa merkittävää velkarasitetta. Emokaupungin omavaraisuusaste oli 53 %.

Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus oli 96 %. Tunnusluku kertoo, kuinka paljon konsernin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Emokaupungin vastaava tunnusluku oli 59 %.

Kuopio konserni
TULOSLASKELMA

	2017 M€	2018 M€	2019 M€	2020 M€	2021 M€
Toimintatulot	614,6	662,8	683,8	588,2	656,5
Toimintamenot	-1 170,6	-1 232,3	-1 281,6	-1 212,6	-1 293,6
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	1,1	1,0	0,3	2,5	2,0
TOIMINTAKATE	-554,9	-568,6	-597,5	-621,9	-635,1
Verotulot	452,7	441,3	464,0	486,2	524,2
Valtionosuudet	258,0	257,3	265,5	314,4	300,3
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotulot	0,4	0,4	0,7	0,5	0,4
Muut rahoitustulot	2,5	6,5	3,8	2,9	4,2
Korkomenot	-14,1	-12,4	-11,7	-13,0	-12,3
Muut rahoitusmenot	-0,7	-1,2	0,0	-0,2	0,8
Rahoitustulot ja -menot	-11,9	-6,8	-7,2	-9,8	-6,9
VUOSIKATE	143,9	123,2	124,7	168,9	182,5
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-103,6	-106,0	-114,8	-117,1	-124,8
Omistuksen eliminointierot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8
Arvonalentumiset	0,0	-0,1	-1,3	0,0	-0,2
Poistot ja arvonalentumiset	-103,6	-106,1	-116,1	-117,1	-124,2
Satunnaiset erät	0,0	1,4	0,0	0,6	0,0
TILIKAUDEN TULOS	40,3	18,5	8,6	52,4	58,3
Tilinpäätössiirrot	0,0	-1,0	-0,1	0,4	0,0
Tilikauden verot	-2,4	-1,5	-3,0	-2,8	-5,0
Laskennalliset verot	-2,5	-5,1	-4,4	-1,6	-2,2
Vähennistöösuus	-2,6	-1,0	-2,7	-2,7	-4,0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	32,8	9,9	-1,6	45,7	47,1
KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT					
Toimintatulot / Toimintamenot, %	52,5 %	53,8 %	53,4 %	48,5 %	50,7 %
Vuosikate / Poistot, %	138,9 %	116,2 %	107,4 %	144,2 %	147,0 %
Vuosikate, € / asukas	1 217	1 038	1 046	1 405	1 502
Asukasmäärä	118 209	118 664	119 282	120 210	121 557

Kuopio konserni
RAHOITUSLASKELMA

	2017 M€	2018 M€	2019 M€	2020 M€	2021 M€
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	143,9	123,2	124,7	169	183
Satunnaiset erät	0,0	1,4	0,0	1	0
Tilikauden verot	-2,4	-1,5	-3,0	-3	-5
Tulorahoituksen korjauserät	-5,5	-26,6	-20,4	-11	-16
Toiminnan rahavirta yhteensä	136,0	96,4	101,3	156	161
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-218,6	-238,5	-247,4	-236	-238
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2,4	2,6	2,8	3	7
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	55,8	113,9	65,3	49	68
Investointien rahavirta yhteensä	-160,4	-122,0	-179,2	-184	-163
Toiminnan ja investointien rahavirta	-24	-26	-78	-29	-2
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	-0,8	-0,6	-0,5	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	0,0	0,2	0,1	0	0
Antolainauksen muutokset yhteensä	-0,8	-0,3	-0,4	0	0
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	84,0	121,4	212,5	174	68
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-123,4	-95,6	-92,6	-78	-103
Lyhytaikaisten lainojen muutos	42,6	-24,0	0,3	-4	-5
Lainakannan muutokset yhteensä	3,2	1,8	120,2	92	-39
Oman pääoman muutokset					
Oman pääoman muutokset	-0,6	3,8	-1,0	-1	0
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0,1	-0,2	0,1	4	0
Vaihto-omaisuuden muutos	1,2	-0,3	-1,1	-4	-1
Saamisten muutos	-22,1	-1,6	-2,1	1	-36
Korottomien velkojen muutos	11,2	36,3	8,0	16	14
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	-9,6	34,2	4,9	17	-24
Rahoituksen rahavirta	-7,9	39,4	123,8	108	-63
Rahavarojen muutos	-32,4	13,8	45,8	79	-65
Rahavarojen muutos					
Rahavarat 31.12.	158,2	172,0	217,8	297	232
Rahavarat 1.1.	190,6	158,2	172,0	218	297
Rahavarojen muutos	-32,4	13,8	45,8	79	-65
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT					
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, euroa	-177	-114	-139	-157	-159
INVESTOINNIT					
Investointien tulorahoitus, %	66,5 %	52,2 %	51,0 %	72,3 %	78,7 %
= 100 * Vuosikate / Investointien omahankintameno					
Pääomamenojen tulorahoitus, %	42,5 %	37,2 %	37,0 %	54,2 %	54,6 %
= 100 * Vuosikate / (Investointien omahankintameno + Antolainojen nettolisäys + Lainanlyhennykset)					
LAINANHOITO					
Laskennallinen lainanhoitokate	1,1	1,0	0,9	1,1	1,3
= (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)					
Kassan riittävyys, pv	38	40	49	70	51
Asukasmäärä	118 209	118 664	119 282	120 210	121 557

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, euroa

Toiminnan ja investointien rahavirta välituloksen viiden vuoden kertymän avulla seurataan investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä.

Investointien tulorahoitus

100 * Vuosikate / Investointien omahankintameno

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman pysyvien vastaavien lisäyksiä, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Laskennallinen lainanhoitokate

(Vuosikate+Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Lainanlyhennyksillä tarkoitetaan rahoituslaskelman mukaisia pitkäaikaisten lainojen lyhennyksiä.

Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla konsernitaseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset.

Kassan riittävyys, pv

365 * Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Kuopio konserni

TASE	2017 M€	2018 M€	2019 M€	2020 M€	2021 M€
VASTAAVAA					
PYSYVÄT VASTAAVAT					
Aineettomat hyödykkeet					
Aineettomat oikeudet	8,7	10,0	10,7	11,6	12,5
Muut pitkävaikutteiset menot	8,5	9,6	9,3	13,2	12,0
Ennakkomaksut ja keskeneräiset aineettomat hyödykkeet	0,4	0,3	0,9	2,4	0,0
Aineettomat hyödykkeet	17,6	19,8	20,9	27,2	24,6
Aineelliset hyödykkeet					
Maa- ja vesialueet	135,2	140,0	142,8	139,9	140,6
Rakennukset	799,3	832,2	840,2	1 044,6	1 036,0
Kiinteät rakenteet ja laitteet	201,0	224,7	261,3	105,7	110,7
Koneet ja kalusto	165,8	158,2	150,4	164,6	156,1
Muut aineelliset hyödykkeet	4,3	5,6	5,8	5,6	6,3
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	70,4	55,3	91,8	79,6	133,7
Aineelliset hyödykkeet	1 376,0	1 416,1	1 492,4	1 540,2	1 583,5
Sijoitukset					
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	9,7	12,6	19,5	27,5	28,6
Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeiden arvonorotukset	35,4	32,8	39,1	47,5	60,4
Joukkovelkakirjasaamiset	0,0	0,2	0,2	0,1	0,1
Muut lainasaamiset	0,5	0,5	0,5	0,7	0,6
Muut saamiset	2,3	2,4	2,8	2,6	2,6
Sijoitukset	47,9	48,6	62,1	78,4	92,3
PYSYVÄT VASTAAVAT	1 441,4	1 484,5	1 575,3	1 645,8	1 700,3
TOIMEKSIANTOJEN VARAT					
Valtion toimeksiannot	2,7	2,8	1,8	4,9	4,6
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	1,5	1,6	1,9	1,8	1,8
Muut toimeksiantojen varat	1,3	1,3	1,2	1,4	1,5
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	5,5	5,7	4,9	8,1	7,9
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Vaihto-omaisuus					
Aineet ja tarvikkeet	12,1	13,5	14,6	18,3	19,6
Keskeneräiset tuotteet	0,2	0,2	0,2	0,1	0,0
Vaihto-omaisuus	12,3	13,6	14,7	18,4	19,7
Saamiset					
Pitkäaikaiset saamiset					
Myyntisaamiset	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Lainasaamiset	0,2	0,3	0,2	0,1	0,1
Muut saamiset	0,1	0,9	1,7	2,0	1,7
Siirtosaamiset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pitkäaikaiset saamiset	0,3	1,2	1,9	2,2	1,8
Lyhytaikaiset saamiset					
Myyntisaamiset	30,8	48,7	44,2	41,9	40,3
Lainasaamiset	0,1	0,1	0,1	0,1	2,7
Laskennalliset verosaamiset					0,0
Muut saamiset	24,3	18,5	23,1	15,7	29,0
Siirtosaamiset	32,1	25,5	26,1	20,7	43,5
Lyhytaikaiset saamiset	87,2	92,8	93,5	78,5	115,6
Saamiset	87,5	94,0	95,4	80,7	117,4
Rahoitusarvopaperit					
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut arvopaperit	1,3	1,0	1,0	2,1	8,5
Rahoitusarvopaperit	2,0	1,0	1,0	2,1	8,5
Rahat ja pankkisaamiset	156,2	171,0	216,7	294,8	223,1
VAIHTUVAT VASTAAVAT	258,1	279,7	327,9	396,0	368,6
VASTAAVAA	1 705,0	1 769,9	1 908,1	2 049,9	2 076,8

Kuopio konserni

TASE	2017 M€	2018 M€	2019 M€	2020 M€	2021 M€
VASTATTAVAA					
OMA PÄÄOMA					
Peruspääoma	432,4	432,4	432,4	432,4	432,4
Ylikurssirahasto	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Arvonkorotusrahasto	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Muut omat rahastot	11,6	11,5	10,9	10,5	10,0
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	-30,6	0,9	12,3	9,6	55,4
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	32,8	9,9	-1,6	45,7	47,1
OMA PÄÄOMA	446,3	454,9	454,2	498,4	545,1
VÄHEMMISTÖOSUUDET	39,1	42,9	51,2	47,0	50,3
PAKOLLISET VARAUKSET					
Eläkevaraukset	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Muut pakolliset varaukset	12,2	14,2	13,5	15,2	15,2
PAKOLLISET VARAUKSET	12,5	14,4	13,7	15,4	15,4
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT					
Valtion toimeksiannot	2,8	3,0	2,1	8,3	8,1
Lahjoitusrahastojen pääomat	2,4	2,4	2,6	3,1	2,4
Muut toimeksiantojen pääomat	3,7	3,4	3,6	4,0	5,5
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	8,9	8,9	8,3	15,4	16,0
VIERAS PÄÄOMA					
Pitkäaikainen vieras pääoma					
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	788,3	823,2	926,7	1 005,2	976,5
Pääomalainat	0,0	1,6	9,4	9,3	9,1
Lainat julkisyhteisöiltä	51,6	43,9	48,7	42,1	35,7
Saadut ennakot	0,2	1,0	0,0	0,0	0,2
Ostovelat	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Liittymismaksut ja muut velat	52,2	53,5	63,1	63,0	65,5
Siirtovelat	0,0	0,0	0,0	1,4	0,1
Laskennallinen verovelka	13,6	17,4	20,7	21,8	23,5
Pitkäaikainen vieras pääoma	906,7	940,6	1 068,6	1 142,8	1 110,7
Lyhytaikainen vieras pääoma					
Joukkovelkakirjalainat	25,0	0,0	0,0	0,0	5,3
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	75,4	79,9	84,3	104,6	96,3
Pääomalainat	0,0	0,0	0,2	0,2	0,2
Lainat julkisyhteisöiltä	6,9	7,1	6,7	6,5	5,3
Saadut ennakot	8,5	17,9	15,1	20,5	22,3
Ostovelat	56,8	59,4	61,1	62,8	69,2
Muut velat	27,4	33,1	34,1	29,2	27,9
Siirtovelat	87,0	104,9	103,9	99,7	105,1
Laskennalliset verovelat	4,5	5,8	6,9	7,3	7,8
Lyhytaikainen vieras pääoma	291,5	308,1	312,1	330,8	339,4
VIERAS PÄÄOMA	1 198,3	1 248,7	1 380,7	1 473,6	1 450,1
VASTATTAVAA	1 705,0	1 769,9	1 908,1	2 049,9	2 076,8
KONSERNIN TUNNUSLUVUT					
Omavaraisuusaste, %	28,6	28,4	26,7	26,9	29,0
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	89,8	90,3	96,6	104,6	96,4
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), milj €	2,2	10,9	10,7	55,4	102,5
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), € / asukas	18	92	90	460	843
Konsernin lainat, € / asukas	8 013	8 053	9 020	9 715	9 284
Konsernin lainakanta 31.12., milj €	947,2	955,7	1 075,9	1 167,8	1 128,5
Lainat ja vuokravastuut 31.12., milj € *		1 112,9	1 266,3	1 315,5	1 265,3
Lainat ja vuokravastuut, € / asukas		9 379	10 616	10 944	10 409
Konsernin lainasaamiset 31.12., milj €	0,5	0,7	0,7	0,8	0,7
Kunnan asukasmäärä	118 209	118 664	119 282	120 210	121 557
Konsernin henkilöstön lukumäärä keskimäärin	8 383	9 985	10 076	9 340	9 478

Konsernin omavaraisuusaste, %

= 100 x (Oma pääoma + Vähemmistöosuus + Konsernireservi + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus, %

= 100 x (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

* yhtenäinen laskentatapa vuodesta 2018 lähtien

1.7 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

1.7.1 Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden tulos ennen tuloksenkäsittelyä on 12.324.871,19 euroa ylijäämäinen.

Kaupunginhallitus esittää tilikauden tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- Tuloutetaan tehtyjä poistoeroja suunnitelman mukaan seuraavasti: ydinkaupunki 7.574,52 euroa, Tilapalvelut 41.923,08 euroa ja Pohjois-Savon pelastuslaitos 95.925,96 euroa, yhteensä 145.423,56 euroa.
- Tilikauden ylijäämä 12.470.294,75 euroa lisätään edellisten tilikausien ylijäämään kuluvaan vuoteen (2022) kirjanpidossa.

1.7.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi (Kuntalaki 115 §).

Esitystä talouden tasapainottamisesta ei tarvita, koska taseessa on aikaisemmilta tilikausilta kertyneitä ylijäämiä 176.238.350,00 euroa ja tilikauden 2021 ylijäämän 12.470.294,75 euroa lisäämisen jälkeen taseessa on kertynyttä ylijäämää yhteensä 188.708.644,75 euroa.

2 Talousarvion toteutuminen

2.1 Tavoitteiden toteutuminen

2.1.1 Strategisten tavoitteiden seuranta

Vuoden 2021 talousarviossa oli yhteensä 35 valtuustoon nähden sitovaa kaupunkitason strategiaa toteuttavaa tavoitetta. Tavoitteista 29 (83 %) on edennyt suunnitellusti. Kaikkien asetettujen tavoitteiden suuntaan on kuitenkin edetty, sillä täysin toteutumattomia tavoitteita ei ole. Asetetuista tavoitteista vain 6:ssa (17 %) on edetty odotettua hitaammin. Näiden tavoitteiden toteutumista ovat hidastaneet erityisesti resurssihaasteet, covid19-pandemian jatkuminen, ennakoimattomat tietotekniset ongelmat sekä toimenpiteiden toteutumiseen tarvittava pitkä, yli tilikausien ulottuva toteutusaika.

Taulukko: Tavoitteiden toteutuminen strategian näkökulmittain vuonna 2021

Tavoitteen toteutuminen		Strategian näkökulma				Yhteensä	% -osuus
Symboli	Selite	Kasvava Kuopio	Hyvinvoiva Kuopio	Resurssiviisas Kuopio	Uudistuva Kuopio		
✓ ●	valmis / etenee suunnitellusti	9	6	7	7	29	83 %
■	etenee osittain tai hitaasti	1	-	1	4	6	17 %
▼	ei etene	-	-	-	-	-	-
Tavoitteita yhteensä		10	6	8	11	35	100 %

1. KASVAVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
1.1. Kilpailukykyinen yrittäjyyssympäristö	yritysten työvoiman saatavuus, väestökehitys, ulkomaan kansalaiset ja vieraskieliset (%) väestöstä, oppilaitoksista valmistuneista jää alueelle (%), tarjotut harjoittelu- ja kesätyöpaikat	Edistetään opiskelu- ja työperäistä muuttoa ja maahanmuuttoa Kuopioon sekä ulkomaa-laisten ammattiosajien sitoutumista alueeseen.	● (etenee suunnitellusti) Kuopio oli vuonna 2021 maan sisäisessä muutossa 2. vetovoimaisin kunta 1 098 henkilöllä heti Tampereen jälkeen. Työvoiman saatavuutta ja työperäistä muuttoa on edistetty käynnistämällä filippiiniläisten hoitajien rekrytointi, maahanmuuttajien ja muiden työttömien oppisopimuskoulutus hoiva-avustajiksi ja lähihoitajiksi sekä ulkomaalaisten sairaanhoitajaopiskelijoiden harjoittelu- ja urapolkuyhteistyö Savonian kanssa. Sitoutumista alueeseen on edistetty toteuttamalla ulkomaisten opiskelijoiden ja osaajien alueelle sitouttamiseen tähtäävää Talent Hub -hanketta yhdessä Savonian ja Itä-Suomen yliopiston kanssa, uudistettu muuttajapalvelukonsepti sekä edistetty alueen kv-toimijoiden verkottumista. <i>Jatkuu...</i>	Kaikki palvelualueet

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähtävä tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
1.1. Kilpailukykyinen yrittäjyyssympäristö	yritysten työvoiman saatavuus, väestökehitys, ulkomaan kansalaiset ja vieraskieliset (%) väestöstä, opilaitoksista valmistuneista jää alueelle (%), tarjotut harjoittelu- ja kesätyöpaikat	Edistetään opiskelu- ja työperäistä muuttoa ja maahanmuuttoa Kuopioon sekä ulkomaa-alaisten ammattiosaajien sitoutumista alueeseen.	 (etenee suunnitellusti) <i>Jatkuu...</i> Sitoutumista on lisäksi edistetty mm. tiivistämällä yhteistyötä Kompassin kanssa uusien kuopiolaisten maahanmuuttajien kotoutumisen ja hyvinvoinnin edistämiseksi, kartoittamalla maahanmuuttajien näkemyksiä osallisuudesta, lisäämällä Suomi 2. kielenä opetusta, opettajien määrää ja yhteistyötä opetuksessa, vahvistamalla kieli- ja kulttuuritietoisuutta varhaiskasvatuksessa sekä käynnistämällä valmistava opetus esiopetuksessa 1.8.2021. Lisäksi toteutettu yhdenvertaisuussuunnitelman päivitys ja aloitettu sen jalkautus, opetettu kirjaston käyttöä maahanmuuttajaryhmille sekä hankittu siirtokokoelmia eri kielillä ja aineistoja suomen kielen opiskeluun sekä mahdollistettu maahanmuuttajille ilmainen sisäänkäynti museoihin.	Kaikki palvelualueet
	tonttivaranto	Huolehditaan riittävästä ja monipuolisesta yritystonttitarjonnasta.	 (etenee hitaasti tai osittain) Kuopion vetovoima ja yritysten korkea investointivalmius ovat lisänneet yritystonttien kysyntää. Tonttivaranto on pienentynyt edelleen. Savilahden ja Haapaniemen alueen asemakaavat ovat edenneet suunnitelmien mukaisesti. Logistiikka-alueen vaihtoehtoisen sijainnin alustavia selvityksiä on tehty. Vanhan Varikon itäosan (Sarastuskaari) asemakaavan kunnallistekniikka on valmiina. Tasavallankadun länsiosan yritystonttien käytön mahdollistavat työt ovat käynnissä Kumpusaarentiellä. Tasavallankadun varren liiketonttien kaavoituksesta ja tonttien luovutuksesta on neuvoteltu.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue
	matkailijoiden yöpymiset, hankkeiden eteneminen	Kehitetään matkailun ja tapahtumien toimintaympäristöä (mm. Puijo, Tahko, Kuopionlahti, Matkustajasaatama).	 (etenee suunnitellusti) Puijon ja Tahkon kaavahankkeet ovat edenneet suunnitellusti. Puijon laialueen uusimistyöt ovat käynnissä. Urheilulaakson valaistusta ja mäkien turvallisuutta on parannettu. Tahkon keskustassa on parannettu Sääskiniementietä yhteishankkeena ELY-keskuksen kanssa. Tahkon laen Panorama-matkailuhankkeelle on valmisteltu maanvuokraus. Puijolla, Tahkolla ja Kallaveden saaristossa on parannettu retkeilyn ja ulkoilun reitistöjä. <i>Jatkuu...</i>	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite		Seuranta 31.12.	Vastuutaho
1.1. Kilpailukykyinen yrittäjyysympäristö	matkailijoiden yöpymiset, hankkeiden eteneminen	Kehitetään matkailun ja tapahtumien toimintaympäristöä (mm. Puijo, Tahko, Kuopionlahti, Matkustajasatama).	●	(etenee suunnitellusti) <i>Jatkuu...</i> Siikaniemen asemakaava on edennyt suunnitelmien mukaisesti. Koronapandemian vaikutukset matkailutoimintaan ovat hidastaneet Kuopionlahden hankkeen toteuttamista. Matkustajasataman pysäköinti- ja kunnossapitoselvitys on valmistunut.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue
	uudet/uudistetut palvelut, hankkeiden eteneminen, uudet yritykset	Kehitetään yrityksille suunnattuja palveluja yhteistyössä kumppanien kanssa.	●	(etenee suunnitellusti) Business Center -palveluverkosto on jatkanut yritys- ja innovaatiopalvelujen tarjoamista hankkeen päättymisen jälkeen rahoittajaorganisaatioiden hyväksymällä sopimusmallilla syyskuusta 2021 alkaen. Living Lab -hanke päättyi 31.12.2021. Toiminta jatkuu yrityksille vastikkeellisena palveluna. Koordinaatorakenne palvelualueilla on otettu käyttöön. Yhteistyösopimuksen tarve (esim. markkinoinnin osalta) on edelleen tarkastelussa. Hankeaikana 2019–2022 yhteiskehittämisen kokeiluja yritysten kanssa tehtiin 69, joihin osallistui 45 suomalaista ja 2 ulkomaista yritystä. Kokeiluihin osallistui lisäksi yli 100 Kuopion kaupungin, KYSin ja Savonia-amk:n henkilöstön edustajaa.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue
1.2. Vetovoimainen innovaatio- ja oppimisympäristö sekä laadukas koulutusketju	tutkimus- ja kehittämisrahoitus, kaupungin panostus innovaatiotoimintaan, hankkeiden eteneminen	Innovaatioympäristön synergia toimii ja tukee start up-toimintaa sekä yritysten kansainvälistymistä. Toteutetaan laadittavan ekosysteemisopimuksen toimenpiteitä.	●	(etenee suunnitellusti) Ekosysteemisopimus on allekirjoitettu ja ekosysteemisopimuksen johtoryhmätoiminta on käynnistynyt. Valmisteluhankkeet (AKKE) ovat saaneet rahoituspäätökset ja käynnistyneet. Startup Hub Panostamon toiminta käynnistyi.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue
	käynnissä olevat kehittämissuunnitelmat	Savilahden ICT-ympäristöä rakennetaan avoimeksi ja yritystoimintaa edistäväksi.	●	(etenee suunnitellusti) Kuopion tietoliikenneverkko- ja ohjelmistojen kehittäminen on valmistunut ja ohjelmistojen jalkauttaminen käyttöön käynnistyy. Kuopion älykäs liikenneinfra -hanke (Källi) on edennyt suunnitelmien mukaisesti mm. älykkään pysäköinninohjausjärjestelmän ja adaptiivisten liikennevalojen osalta.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
1.3. Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta	edunvalvonnan vaikutavuus	Viestintää ja edunvalvontaa kehitetään systemaattisesti edelleen (vaikuttamisen kohteet, vaikuttavuusviestintä, yhteistyö).	(etenee suunnitellusti) Seudun maankäyttö-, asuminen ja liikenne (MAL)-sopimus on allekirjoitettu kesäkuussa. Rekrytoitu yhteyspäällikkö edistämään sopimuksen toteuttamista. Kaupunkiseutusuunnitelman valmistelu on käynnistynyt. MAL-sopimuksen lisäksi muita merkittäviä edunvalvontakohteita ovat olleet EU-rahoitusratkaisu ohjelmakaudelle 2021–2027, innovaatio-ekosysteemisopimus, Itärata sekä hyvinvointialue-/PoSoTe20-valmisteluun osallistuminen. Seudun isoissa liikennehankkeissa ei ole päästy eteenpäin. Järjestetty vetovoimaan ja edunvalvontaan painottunut maakunnallinen työpaja, maakunnallinen vetovoimafoorumi sekä 10. alueellinen brändiseminaari yhteistyössä alueen yritysten kanssa. Uudet Asumisen Kuopio -sivut (www.asumisenkuopio.fi) otettu käyttöön. Vaikuttavuusviestinnän suunnitelma on valmis. Viestinnän kehittämistoimenpiteitä, mm. hyvinvointiviestintä, monikanavainen viestintä, palvelu- ja someviestintä ja viestinnän saavutettavuuden parantaminen, on tehty laajasti läpi organisaation.	Kaikki palvelualueet; Kuopion Tilapalvelut
1.4. Rohkea kaupunkikehitys, elinvoimainen kaupunkikeskusta, monimuotoinen kaupunkikulttuuri	kaupunkikeskustan elinvoimaluvun muutos (%), tyhjien liikeilojen osuus, uudet tapahtumat	Aktivoidaan kaupunkikeskustan elinvoimaa ja tapahtumatoimintaa yhdessä asukkaiden, yritysten, järjestöjen yms. kanssa.	(etenee suunnitellusti) Kaupunkikeskustan elinvoimamittaus on toteutettu keväällä 2021. Keskustan elinvoima on parantunut 0,4 prosenttia pandemian jatkumisesta huolimatta. Tyhjiä liikeiloja on 0,9 %-yksikköä vähemmän kuin vuonna 2020. Kaupunkikeskustan elinvoiman ja tapahtumatoiminnan kehittymisen mahdollistavan keskustan osayleiskaavan päivittäminen ja torin länsireunan kehittäminen ovat käynnissä. Kuopion kaupunkikeskustan kehittämisyhdistys on saanut REACT-EU-rahoituksen Digikeskusta -kehittämishankkeeseen. <i>Jatkuu...</i>	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue; Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite		Seuranta 31.12.	Vastuutaho
1.4. Rohkea kaupunkikehitys, elinvoimainen kaupunkikeskusta, monimuotoinen kaupunkikulttuuri	kaupunkikeskustan elinvoimaluvun muutos (%), tyhjien liiketilojen osuus, uudet tapahtumat	Aktivoidaan kaupunkikeskustan elinvoimaa ja tapahtumatoimintaa yhdessä asukkaiden, yritysten, järjestöjen yms. kanssa.	●	(etenee suunnitellusti) <i>Jatkuu...</i> Kaupunkikeskustan elinvoimaa on edistetty lisäksi mm. jatkamalla toritoimikunnan toimintaa yhteistyössä keskustan kehittämissyöstyksen kanssa, järjestämällä tapahtumatoimijoiden verkostoitumistilaisuus, edistämällä tapahtuma-alueiden lupa-asioita sekä tukemalla tapahtumatoimijoita uudistetulla tapahtumapalveluiden yhteistyömallilla. Lisäksi yhteisöllisen Meidän Kuopio -kaupunkifestivaalin tuotanto on käynnistynyt yhteistyössä tapahtumatoimijoiden kanssa.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue; Hyvinvoinnin edistämisen palvelu-alue
	rakentamisen määrä, kaupunkikeskustan väestömäärä ja työpaikkamäärä	Edistetään kaupunkikeskustan ja sen lähi-alueiden täydennysrakentamista.	●	(etenee suunnitellusti) Kaupunkikeskustan asukasmäärä on kasvussa, mutta työpaikkamäärä on kääntynyt laskuun. Useita keskustan täydennysrakennuskaavoja on valmistunut. Lähiö-hankkeet Neulamäessä ja Puijonlaaksossa ovat edenneet. Sammakkolammenpuiston saneeraustyöt Puijonlaaksossa ovat käynnissä. Hatsalan Health City -aluetta koskeva esisopimus on hyväksytty kaupunginhallituksessa 7.6.2021, maanvuokraussopimukset on tehty ja hanke on käynnistynyt.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue
	Savilahden rakentamisen eteneminen	Savilahden toteutus etenee suunnitellusti ja alueen tunnettuus kehittyi.	●	(etenee suunnitellusti) Savilahden alueen infran toteutus etenee suunnitellusti. Valosali-urakka Prismen ja Novapoliksen välissä on valmis ja Hehkun Sydän-urakka Yliopistorannan kohdalla on käynnissä. Voltti-urakka Savilahdentien ja Volttikadun risteyksessä on kilpailutuksessa. Sarastuskaaren alueella pääosa kunnallistekniikasta on tehty ja Vanhan varikon pohjoisosan eli Lohkareen alueen rakennussuunnitelmien teko on käynnissä. Varikon alueen alueluovutuskilpailu ja asemakaavoitus sekä Puijon sairaalan asemakaava etenevät. FinVector Oy:n hankkeen rakennusluvan edellyttämät maanvuokra-, raite-, autopaikka- ja Valon kaavamaksusopimukset on neuvoteltu ja tehty. Savilahden tunnettuutta lisätty tuottamalla kaksi Savilahti Stage -keskusteluohjelmaa verkkoon yhteistyössä Savilahden alueen toimijoiden kanssa.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue

Mittari	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Väestö	114 055	115 108	116 171	116 921	117 740	118 209	118 664	119 282	120 210	121 557*
Ulkomaan kansalaiset / vieraskieliset (%)	2,0 / 2,7	2,0 / 2,9	2,2 / 3,2	2,4 / 3,4	2,5 / 3,6	2,5 / 3,8	2,6 / 3,9	2,7 / 4,1	2,7/4,2	..
Kuopion seudun pk-yritykset, joissa työvoiman saatavuus merkittävin työllistämisen este (%)	19,0	..	15,0	19,0	18,0	30,0	33,0	23,0	23,0	14,0
Oppilaitoksista valmistuneista alueelle jääneet (%), ISY/AMK	34,7/58,5	36,4/64,6	39,8/62,3	37,4/63,0	35,1/62,2	31,4/59,6	32,5/60,7	31,5/60,0	..	..
Yöpymiset majoitusliikkeissä (kpl), Kuopio	578 439	572 838	539 244	527 824	551 306	542 103	533 836	544 424	408 589	493 965
Uudet yritykset (kpl)	..	484	468	482	494	506	631	628	712	641**
Tutkimus- ja kehitysrahoitus (milj. €)	119,1	113,1	113,4	109,8	108,6	122,4	142,4	151,7	199,1***	..
Kuopion kaupunkikeskustan elinvoimaluvun muutos (%)	..	..	..	..	..	..	0,4	-2,4	-6,2	0,4
Kuopion kaupunkikeskustan tyhjät liiketilat (%)	..	..	..	..	..	8,3	6,9	6,0	8,7	7,8
Asuntorakentaminen (asuntoa) myönnetty / valmistuneet	..	790/974	964/859	909/933	1384/882	1481/1057	1247/1803	1431/950	1152/1329	1443/1208
Kuopion keskusta-alueen väestö	12 856	13 071	13 156	13 288	13 528	13 416	13 501	13 626	14 190	..
Kuopion keskusta-alueen työpaikat	11 769	11 603	11 124	11 692	11 650	11 698	11 881	11 658	..	..

*) Ennakkotieto

**) Q1-Q3

***) Pohjois-Savo yhteensä (Tilastoalue muuttunut v. 2020)

2. HYVINVOIVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
2.1. Aktiivisuuteen innostava arki	harrastaminen, fyysinen aktiivisuus ja kulttuuriharrastuksiin osallistuminen, harrastuspaikkojen käyttöaste	Harrastaminen ja fyysinen aktiivisuus lisääntyvät ja edellytykset niihin paranevat. Kanustetaan asukkaita omaehtoiseen harrastamiseen.	 (etenee suunnitellusti) Jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisan ja maksuttoman harrastusmahdollisuuden koulupäivän yhteydessä mahdollistava Harrastamisen Suomen malli -pilottihankkeen (OKM) toteutus käynnistyi. Syksyllä mukana oli 22 koulua, joissa oli yhteensä 50 kerhoa (1–3 kerhoa/ koulu). Kerhojen sisällöt on toteutettu oppilaiden toiveiden mukaisesti. Taloudellista tukea harrastamiseen kouluikäisille lapsille mahdollistava Unelmista totta-palvelualusta (www.unelmista.fi) on ollut käytössä Kuopiossa ja palvelun kehittämistä on jatkettu. <i>Jatkuu...</i>	Kaupunkiympäristön palvelualue; Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue; Kasvun ja oppimisen palvelualue; Perusturvan palvelualue; Terveystuon palvelualue

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite		Seuranta 31.12.	Vastuutaho
2.1. Aktiivisuuteen innostava arki	harrastaminen, fyysinen aktiivisuus ja kulttuuriharrastuksiin osallistuminen, harrastuspaikkojen käyttöaste	Harrastaminen ja fyysinen aktiivisuus lisääntyvät ja edellytykset niihin paranevat. Kannustetaan asukkaita omaehtoiseen harrastamiseen.	●	(etenee suunnitellusti) <i>Jatkuu...</i> Kuopion Seinä -sivustolle (www.kuopionseina.fi) lisätty "Löydä harrastus" -ominaisuus. Toteutettu Hiltulanlahden uusi uimaranta, Juankosken Pikonniemen uimarannan perusparannus sekä käynnistetty Kirveslahden uimarannan esteettömyysparannusten ja Väinölänniemen ulkokuntosalin suunnittelu. Asukkaita kannustettu omaehtoiseen harrastamiseen mm. tarjoamalla maksutonta liikuntatoimintaa eri-ikäisille kuntalaisille, mahdollistamalla sporttikortti kaikille alakoululaisille elokuussa, järjestämällä lasten ja nuorten kesäleirejä, käynnistämällä uusia toimintamuotoja mm. erityistä tukea tarvitsevien lasten leiri, ulkoliikuntaryhmiä ja teatterileiri, tuottamalla museoihin lapsiperheitä ja nuoria kiinnostavaa näyttely- ja oheismateriaalia, tuottamalla erityisryhmien kirjastopalveluja, järjestämällä kirjastoihin lukemisen edistämisen sekä yhteiskunnallisen ja kulttuurisen vuoropuhelun tapahtumia, tuomalla kulttuuria hoivakoteihin ja palvelutaloihin, kannustamalla ikäihmisiä kulttuuriaktiviteetteihin sekä järjestämällä asukastapatoimintaa.	Kaupunkiympäristön palvelualue; Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue; Kasvun ja oppimisen palvelualue; Perusturvan palvelualue; Terveystieteiden palvelualue
2.2. Varhainen tuki	monitoimijaisten arviointien lukumäärä, sosiaalihuoltolain mukaisten asiakkaiden osuus lastensuojelun ja perhepalveluiden asiakasmäärästä, huostassa/ kiireellisesti sijoitetut 0-17v, lastensuojelun avoimuuden osuus 0-17 v	Lapsiperheiden hyvinvointia edistetään tukemalla vanhemmuutta eri keinoin. Edistetään monitoimijaisia ja ennaltaehkäisevää työtä sekä perhekeskusverkoston rakentumista.	●	(etenee suunnitellusti) Lasten ja nuorten hyvää arkea ja koko perheen terveyttä ja hyvinvointia tukeva alueellisten lähipalvelujen verkosto eli ns. perhekeskus -toimintamalli on otettu käyttöön 1.1.2021. Toiminnan sisältöjen kehittämistä on jatkettu. Perheessä olevien arjen ongelmallisten tilanteiden ratkaisemiseen monitoimijaisesti apua tarjoava Yhteinen aika -tiimityömalli on käynnistynyt. Perhekeskuksen palveluohjausmallin pilotoiminen on toteutettu ja konsultaatiokäytännöt sovittu. Arjen ympäristöihin jalkautuvan tuen kehittäminen on käynnissä. Neuropsykiatrista (Nepsy) -koulutusta on järjestetty erityisrahoituksen turvin.	Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue; Kasvun ja oppimisen palvelualue; Perusturvan palvelualue; Terveystieteiden palvelualue

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
2.2. Varhainen tuki	päihteiden käyttö ja päihdemyönteisyys sekä tarjolla olevan tuen määrä, kouluki- saaminen, mielenter- veyden oireilu, mielen- terveyskäynnit ja nuor- ten huolta herättävä toiminta	Päihteiden käyttö vä- henee ja mielen hyvin- vointi lisääntyy. Paino- piste on erityisesti syr- jäytymisuhan alla ole- vien nuorten hyvin- voinnin edistämässä. Ympäristö kannustaa päihteettömyyteen. To- teutetaan Hyvällä mie- lellä Pohjois-Savo - hanketta.	(etenee suunnitellusti) Työikäisten mielen hyvinvoinnin ja mielenterveyden vahvistamiseen sekä päihteiden käytön vähenemiseen tähtäävä, Kuopion kaupungin hallinnoima Hyvällä Mielellä Pohjois-Savo hanke (ESR) on käynnistynyt 1.5.2021. Oppivelvollisuuslain vaatimiin tehtäviin tehty opiskelijoiden hyvinvointia tukevia rekrytointia: opinto-ohjaaja, erityisopettaja ja oppivelvollisuus-ohjaaja. Varhaiskasvatuksessa (16 päiväkotia) on toteutettu päihde- ja peliasioi- den puheeksioton koulutus ja kehitetty malli ko. kohderyhmän tavoitta- miseksi. 8. luokkalaisten terveystarkastuksissa on otettu puheeksi sekä nuoren että vanhemman alkoholin käyttö. Kouluissa ja lukioissa asia- kastyön painopisteinä ovat olleet päihteet ja mielenhyvinvointi. Toteu- tettu ehkäisevän päihdetyön kampanjoita. Kaupunki on osallistunut matalan kynnyksen ARA-vuokra-asuntojen asi- akkaiden asumis- ja talousneuvonnan rahoitukseen.	Kaikki palvelualueet
2.3. Työllistymi- nen ja toimeen- tulo	työttömyysaste, työllis- yysaste, pitkäaikais- työttömien määrä ja osuus, työmarkkina- tuen kuntaosuus, työ- kyvyttömyyseläkettä saavat 25-64-vuotiaat, alle 30-vuotiaiden nuorten työttömien määrä ja osuus, koulu- tuspalkan ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat	Kehitetään työllisyyttä edistäviä moniammatil- lisia ohjaus- ja neuvon- tapalveluja. Työllisyyden kuntako- keilu käynnistyy.	(etenee suunnitellusti) Työttömyys väheni vuonna 2021, mutta pitkäaikaistyöttömyys kasvoi. Vuonna 2021 työttömyysaste oli keskimäärin 11,2 % (13,0 % v. 2020). Joulukuun lopussa työttömiä oli 6 145 (7 517 v. 2020), pitkäaikaistyöttö- miä 2 693 (2 378 v. 2020) ja nuorisotyöttömiä 862 (980 v. 2020). Työllisyyden kuntakokeilut käynnistyivät 1.3.2021. Asiakkaat siirtyivät kuntakokeiluun Kuopiossa 15.3.2021. Työllisyyden palvelutori, johon kuuluvat nuorten Ohjaamo-palvelut ja ai- kuisten ohjaus- ja neuvontapalvelut, toimii suunnitellusti vahvaan ver- kostoyhteistyöhön ja toimiviin kumppanuuksiin nojautuen.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kasvun ja oppimi- sen palvelualue; Perusturvan pal- velualue; Terve- denhuollon palve- lualue; Kaupunki- konserni

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	toteutetut hankkeet, viheralueiden osuus kaavoitetusta alueesta, luonnon koettu merkitys hyvinvoinnin kannalta	Luonnon saavutettavuutta parannetaan ja kehitetään luontokohteita ja puistoja asukkaiden kohtaamispaikkoina yhdessä asukkaiden kanssa.	(etenee suunnitellusti) Tahkolla, Puijolla, Kallaveden saaristossa ja Korkeakosken Kanjoninkierroksella on parannettu retkeily- ja ulkoilureitistöjä sekä rakenteita. Kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelman laadinta ja teemareittien kehittäminen ovat käynnissä. Valtiolta on saatu avustusta Etelä-Kallaveden virkistyspalveluiden ja Puijon ulkoilureitistöjen kehittämiseen. Rahoitettu Leader-hankkeita: Huutavanholma, Vanuvuoren näkötorni ja Syvänniemen monitoimikaukalo. Poikkiahallinnollista yhteistyötä tiivistetty puistojen ja luonnon saavutettavuuden ja virkistyskäytön lisäämiseksi. Liikkuva Kuopio -kanavissa aktivoitu luontoon liikkumaan. Järjestetty asiantuntijaopastettuja luontoretkiä. Viestitty Kuopion luonto- ja retkeilykohteista. Toteutettu yhteistyössä Sakky:n opiskelijoiden kanssa lähiluontotapahtumia asukastoimintaan.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue; Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	uudet monikäyttöiset tilat ja ulkoalueet, tilojen käyttöaste/-aika vuorokaudessa	Tilojen suunnittelussa otetaan huomioon tilojen monikäyttöisyys ja -käyttäjäisyys sekä omatoimiratkaisut. Osallistetaan asukkaat suunnitteluun tarveselvityksen yhteydessä.	(etenee suunnitellusti) Asukkaita on osallistettu laajasti palveluiden ja tilojen käytön suunnitteluun mm. seuraavissa kohteissa: Männistön päiväkotia (otettu käyttöön 1.8.2021), Lumit-taidelukio (rakennusvaiheessa), Riistaveden koulu osana lähipalvelukeskusta (rakennusvaiheessa), Vehmersalmen nuorisotila Majakka (suunnitteluvaiheessa), Maaningan lähikirjasto (remontointi omatoimikirjastoksi), Kurkimäen lähikirjasto (väliaikainen viipaleratkaisu), pääkirjasto (aukioloajan laajennus sunnuntaille), uusi maaseutualueilla liikkuva nuorisotila -matkailuauto (otettu käyttöön keväällä 2021), Maljalahden uusi aallonmurtajan alue, Sammakkolammenpuisto sekä asukastoiminta ja -tilat. Käynnistetty Kuopion lähiöohjelman ja kaupunginosien kehittämisen toimenpideohjelmien laadinnat alueiden tasapainoisen kehittämisen varmistamiseksi yhdessä alueiden asukkaiden ja toimijoiden kanssa.	Kaupunkiympäristön palvelualue; Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue; Kasvun ja oppimisen palvelualue; Kuopion Tilapalvelut

Mittari	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Harrastaa jotakin vähintään yhtenä päivänä viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista	..	..	..	..	..	..	..	87,0	..	85,7
Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista	..	..	..	..	..	89,2	..	95,0	..	95,4
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 4. ja 5. luokan oppilaista	..	..	..	..	..	45,1	..	40,3	..	48,4

Mittari jatkuu...	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 8. ja 9. luokan oppilaista	..	..	..	..	..	19,6	..	21,8	..	25,6
Harrastaa taidetta ja kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista	..	..	..	..	..	..	..	77,6	..	77,5
Harrastaa taidetta ja kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista	..	..	..	..	..	..	..	50,7	..	46,7
Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 0 - 17-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä	10,5	11,0	10,3	6,6	6,2	5,3	3,9	3,6	3,8	..
Perheitä lastensuojelun tehostetussa perhetyössä, % lapsiperheitä	..	..	..	0,5	0,4	1,4	1,4	1,4	1,4	..
Huostassa tai kiireellisesti sijoitettuna olleet 0 - 17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	1,7	1,7	1,6	1,5	1,6	1,6	1,7	1,7	1,9	..
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista	..	11,0	..	..	..	8,4	..	9,7	..	9,7
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	..	17,0	..	..	..	11,9	..	18,0	..	17,6
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	..	34,1	..	..	..	28,5	..	25,7	..	26,5
Päihdehuollon avopalveluiden asiakkaat /1 000 asukasta	7,0	6,8	6,2	7,1	8,0	9,0	8,5	8,9	10,8	..
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista	..	..	..	..	..	5,9	..	6,6	..	6,3
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista	..	7,1	..	..	..	4,9	..	6,0	..	6,1
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista	..	12,1	..	..	..	10,6	..	13,2	..	20,1
Vähintään kaksi viikkoa kestänyt masennusoireilu, % 8. ja 9. luokan oppilaista	..	..	..	..	..	15,8	..	18,6	..	24,0
Lasten ja nuorten mielenterveyskäynnit, sis. Sihti-käynnit v. 2020 saakka (lkm)	3 302	4 022	4 118	4 319	7 272	7 126	8 244	8 090	9 352	9 869*
Perusterveydenhuollon mielenterveyskäynnit yhteensä / 1 000 asukasta	56	27	46	49	46	49	64	66	49	..
Nuorten huolta herättävä toiminta, % 8. - 9. luokkalaisista	..	..	..	..	..	7,7	..	8,8	..	6,7
Työttömyysaste, keskimäärin vuoden aikana	10,7	12,3	13,9	14,5	13,7	11,9	10,5	9,9	13,0	11,2
Työllisyysaste (%), 18 - 64-vuotiaat	67,2	66,3	65,3	65,1	65,9	67,5	69,3	69,2	..	..
Pitkäaikaistyöttömien määrä 31.12. (hlöä)	2 216	2 449	1 934	2 809	2 567	2 219	1 793	1 866	2 378	2 693
Pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä (%), keskimäärin vuoden aikana	25,0	24,8	26,5	27,5	33,0	35,7	33,3	32,9	24,9	40,9
Kuopion Kelalle maksama työmarkkinatuen kuntaosuus (milj. €)	..	..	..	..	..	12,292	11,289	10,813	12,042	12,639
Nuorisotyöttömien määrä 31.12. (hlöä)	751	951	1 205	1 397	1 287	1 014	968	907	980	862
Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta, keskimäärin vuoden aikana	11,9	13,6	15,4	18,6	17,5	15,4	13,2	12,5	15,9	13,9
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	8,2	6,6	6,5	5,5	5,5	5,1	5,1	5,4	..	..
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	10,5	10,2	9,8	9,4	9,1	8,7	8,5	8,4	8,2	..
Asemakaavoitetut metsäiset virkistysalueet (ha)	..	..	..	..	..	..	..	1 400	..	..

*) Palvelujen organisointi ja tilastointi muuttunut v. 2021

3. RESURSSIVIISAS KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
3.1. Viisas liikkuminen	kaupungin henkilökunnasta etätyötä tehneiden henkilöiden määrä, etätyöpäivien määrä	Edistetään etä- ja monipaikkaista työskentelyä ja uusien etätyöratkaisujen käyttöönottoa ja kehitetään näitä tukevaa työ kulttuuria.	(etenee suunnitellusti) Etätyömahdollisuutta on hyödynnetty edelleen laajasti niissä tehtävissä, joissa se on ollut mahdollista. Etätyötä teki 1 608 henkilöä (2 248 hlöä v. 2020) yhteensä 88 575 päivää (107 944 päivää v. 2020). Toteutettiin henkilöstölle etätyökysely helmikuussa 2021 (vastaajia 779). Vastaajista 79 % prosenttia oli tyytyväisiä etätyöhön ja 69 % ilmoitti haluavansa tehdä etätyötä myös covid19-pandemian jälkeen. Uudistettiin etätyöohjeistus. Etä- ja monipaikkaista työskentelyä on edistetty mm. avaamalla Kuopion alueen -verkkosivuille (www.kuopionalue.fi) etätyöpalvelu, johon on koottu alueen etätyöpisteitä, järjestämällä koulutusta etätyöalustoista (Teams, Miro, Orchidea), tiivistämällä työtiloja, ottamalla käyttöön Timmi-työpistevarausjärjestelmän kokeilu, yhdenmukaistamalla työpaikkojen varustusta monipaikkaiseen työskentelyyn sopivaksi, perustamalla uusia etätyöskentelytiloja mm. kirjastoihin, lisäämällä hybridikokous- ja koulutusmahdollisuuksia sekä kehittämällä etätyötä tukevaa työ kulttuuria.	Kaikki palvelualueet; Kuopion Tilapalvelut
	kaupunkiliikenteen matkustajamäärä, kaupunkipyörien käyttöaste, jalankulun ja pyöräilyn kulkutapaosuus	Edistetään kestävien liikkumismuotojen (joukkoliikenne, jalankulku, pyöräily, yhteiskäyttöautot) käyttöä ja toimintaedellytyksiä.	(etenee suunnitellusti) Joukkoliikenteen matkustajamäärä oli 5,9 milj. (5,2 milj. vuonna 2020). Uusi matkakeskus otettiin käyttöön vuoden alussa. Joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä on parannettu poistamalla bussireittien esteitä ja uudemalla pysäkkejä sekä niiden infojärjestelmiä. Pyöräilyn opastusta ja pysäköintimahdollisuuksia on parannettu. Savilahteen on rakennettu joukkoliikenne- ja pyöräkaistoja sekä uusia joukkoliikenteen pysäkkejä pyöräasemineen. Kaupunkipyöriä oli käytössä 250 kpl ja pyörien käyttöaste oli 6,8 käyttökerta/pyörä/vrk. Kaupunkilaisten käytössä on kolme yhteiskäyttöautoa ja valtuustotalolla on sähköautoja henkilökunnan käyttöön.	Kaupunkiympäristön palvelualue

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite		Seuranta 31.12.	Vastuutaho
3.2. Kiertotalous ja resurssien viisas käyttö	sekajätteen määrä	Kaupungin omistamissa toimitiloissa muovinkeräys hoidetaan mahdollisimman tehokkaasti.	✓	(valmis) Muovijätteen keräysastioiden sijoittaminen kaupungin toimitilojen jäteka- toksiin on toteutettu.	Kuopion Tilapal- velut; Servica
	syntyneen ruokahävi- kin määrä	Ruokahävikin seuranta laajennetaan kaikkiin kaupungin tiloissa toi- miviin ruokapalvelupis- teisiin.	●	(etenee suunnitellusti) Servican uusi ruokahävikin seurantajärjestelmän pilotointi on toteutettu ja sen käyttöönotto on käynnissä. Hävikkilajikohtaisia tietoja on saata- vissa vuodesta 2022 alkaen.	Servica
	jätteen määrä, raken- tamisen jätteiden hyö- dyntämisen osuus kaupungilla ja konser- niyhtiöissä (%)	Sisällytetään resurssi- viisaus hankintapro- sesseihin koko konser- nissa ja koulutetaan henkilökunta.	■	(etenee hitaasti tai osittain) Sansia Oy:n ja kaupungin yhteistyötapaamisessa keskusteltu valtuus- toon nähden sitovista tavoitteista, jotka pitää huomioida hankinnoissa. Resurssiviisaiden hankintojen toteutuminen koko konsernissa on ollut vähäistä. Resurssiviisaus toimintatapana on otettu käyttöön organisaatiossa mm. viherrakentamisessa, oppimateriaali- ja laitehankinnoissa (koulut), sisäl- lyttämällä resurssiviisaus toimintaohjelmaan (nuorisopalvelut), kierrättä- mällä lavasteita (teatteri) sekä ottamalla käyttöön oma ilmasto-ohjelma (kirjasto).	Kaikki palvelu- alueet; Kuopion Tila- palvelut; Sansia
3.3. Energiatehok- kuus ja uusiutuva energia	kasvihuonekaasu- päästöt, aurinkoener- gian ja muun uusiutu- van energian tuotanto- määrä (MWh/v)	Hyödynnetään älyenergiaverkkoja ja automaatiota entistä paremmin energiate- hokkuuden lisää- miseksi.	●	(etenee suunnitellusti) Aurinkovoimaloiden rakentamista on jatkettu vähintään yksi voi- mala/vuosi -tahtia. Vuonna 2021 uusi aurinkovoimala on asennettu Nil- siän uudelle pelastusasemalle. Juankosken päiväkotin suunniteltu au- rinkovoimalan asennus on siirtynyt vuodelle 2022.	Kuopion Tilapal- velut
	vähäpäästöisten ajo- neuvojen lukumäärä	Kuljetushankintojen kil- pailutuksessa suosi- taan vähäpäästöisiä käyttövoimia. Ajoneu- vohankinnoissa tulee selvittää ensisijaisesti vähäpäästöisten ajo- neuvojen hankinta- mahdollisuus.	●	(etenee suunnitellusti) Autojen ja huoltoleasingpalveluiden kilpailutus, joka sisältää vähäpääs- töiset ajoneuvot, on käynnissä. Hankintailmoitus julkaistaan keväällä 2022. 13 uutta sähköbussia otettu on käyttöön. Kesäkuusta 2021 alkaen pai- kallisliikenteestä n. 80 % on ajettu puhtailla käyttövoimilla.	Kaikki palvelu- alueet; Kuopion Tila- palvelut; Kaupun- kikonserni

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite		Seuranta 31.12.	Vastuutaho
3.3. Energiatieteiden kehitys ja uusiutuva energia	uusiutuvan energian osuus sähkön ja lämmön hankinnasta sekä omasta tuotannosta	Tarkastellaan uusiutuvien energiamuotojen hyödyntämismahdollisuudet kaikissa peruskorjaus- ja uudiskohteissa sekä uusilla rakentamisalueilla.		(etenee suunnitellusti) Uusiutuvien energiamuotojen tarkastelu on tehty kaikissa uusissa peruskorjaus- ja uudiskohteissa.	Kuopion Tilapalvelut; Kaupunkikonserni

Mittari	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Etätyötä tehneet henkilöt	..	..	..	..	..	..	..	478	2 248	1 608
Etätyöpäivät	..	..	..	..	..	..	..	7 053	107 944	88 575
Paikallisliikenteen matkustajamäärä (1 000 matkustajaa)	4 460	4 641	4 750	4 909	5 660	6 196	6 448	7 358	5 200	5 906
Kaupunkipyörien käyttöaste (käyttökerta/pyörä/vrk)	..	..	..	..	..	..	..	5,1	6,8	6,8
Pyöräilyn ja jalankulun osuus tehdyistä matkoista (%)	31,4	..	..	..	..	..	43,0	..	..	..
Yhdyskuntajätteen kierrätysaste (%)	..	..	..	..	..	..	..	56	..	..
Rakennus- ja purkujätteen kierrätysaste (%)	..	..	..	..	..	..	..	81	..	..
Syntyneen ruokahävikin määrä (kg)	..	..	..	..	..	..	..	22 602	21 148	..*
Kasvihuonekaasupäästöt ilman teollisuutta (kt CO ₂ -ekv)	738,6	704,0	609,9	581,0	606,0	536,6	578,9	532,0	480,5**	..
Kasvihuonekaasupäästöt ilman teollisuutta (t CO ₂ -ekv/asukas)	6,5	6,1	5,3	5,0	5,1	4,5	4,9	4,5	4,0**	..
Kasvihuonekaasupäästöt yhteensä (kt CO ₂ -ekv)	903,9	849,3	745,7	721,0	738,4	671,8	728,4	684,5	..	..
Kasvihuonekaasupäästöt yhteensä (t CO ₂ -ekv/asukas)	7,9	7,4	6,4	6,2	6,3	5,7	6,1	5,7	..	..
Aurinkosähkön tuotanto kaupungin kiinteistöissä (MWh/vuosi)	..	..	..	..	..	..	..	78	..	..
Uusiutuvan energian osuus sähkön ja lämmön tuotannosta (%)	..	..	..	..	55	61	..	68	..	..
Sähkö- ja kaasuhenkilöautojen, sis. hybridit ensirekisteröinnit (kpl)	3	1	6	9	18	44	90	117	347	608
Sähkö- ja kaasukäyttöisten henkilöautojen, sis. hybridit osuus ajoneuvokannasta (%)	..	..	..	..	..	..	0,71	0,98	1,87	3,17

*) Ruokahävikin seurantarjestelmä uusittu v. 2021. Tietoja saatavissa v. 2022 alkaen

**) Ennakkotieto

4. UUDISTUVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	sairauspoissaolot pv/htv, tapaturmapoissaolot pv/htv, työtyytyväisyys, toteutetut toimenpiteet	Henkilöstön työhyvinvointi ja työturvallisuus paranevat. Sairauspoissaolot vähenevät kaupunkitasoisesti - 1pv/htv.	 (etenee hitaasti tai osittain) Sairauspoissaolojen vähennystavoite ei toteutunut. Sairauspoissaolot olivat 18,1 pv/htv (17,14 pv/htv v. 2020). Tapaturmapoissaoloista ei ole saatavissa tietoa vuodelta 2021 (0,65 pv/htv v. 2020), koska HR-raportointijärjestelmä ei ole ollut käytettävissä. Covid19-pandemian jatkuminen ja henkilöstöresursseihin liittyvät leikkaukset ovat kuormittaneet merkittävästi henkilökunnan jaksamista joissakin yksiköissä. Työkykyjohtamisen 360-analyysi toteutettiin yhteistyössä Kevan kanssa. Käynnistettiin korjaavat toimenpiteet analyysin tuloksien seurauksena. Työterveyslaitoksen Kimmoiset työntekijät muuttuvassa työelämässä -pitkittäistutkimuksen kysely toteutettiin marraskuussa. Sisäilmaohje on uudistettu. Sähköisen ilmoitusmenettelyn käyttöönotto WPro-työturvallisuusjärjestelmässä ei ole toteutunut suunnitellun aikataulun mukaisesti. Työhyvinvointia on palvelualueilla edistetty mm. rekrytoimalla varahenkilöstöä, ottamalla käyttöön korvaavan työn mahdollisuus ja työnteko hybridimallilla, tunnistamalla työkyvyn ylläpitämisen ongelmakohtia, reagoimalla kasvaneisiin sairauspoissaoloihin yhdessä työterveyshuollon kanssa, hyödyntämällä varhainen puheeksiotto -toimintamallia, lisäämällä Heti purku -koulutuksia, tekemällä työhyvinvointisuunnitelmia, hyvinvointikyselyjä ja työnvaativuuden arviointeja, uudistamalla tehtävänkuvia, toteuttamalla kehittämisseskusteluja, hyödyntämällä ns. työhyvinvointipari/-ryhmätoimintaa, toteuttamalla työnohjausta, järjestämällä työhyvinvointia tukevia valmennuksia henkilöstölle ja johtamiskoulutusta esimiehille, kiinnittämällä huomiota ikäjohtamiseen, edistämällä yhteydenpitoa etätyössä, mahdollistamalla kaikille työntekijöille mahdollisuus oman työn/palvelujen kehittämiseen CAF:n avulla, kannustamalla henkilöstöä omaehtoiseen liikkumiseen sekä järjestämällä koronarajoitusten puitteissa henkilöstön kasvokkaisia tapaamisia, kehittämispäiviä ja ulkoilutapahtumia.	Kaikki palvelualueet; Kuopion Tilapalvelut

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiin tyytyväisten osuus, kuntalais- ja asiakaspalautteiden määrä	Kehitetään osallisuuden ja vaikuttamisen toimintamalleja. Parannetaan kuntalaisviestintää osallistumis- ja vaikuttamistavoista.	(etenee suunnitellusti) Osana lähiöohjelman valmistelua on käynnistetty digitaalisen osallisuus-alustan luominen lähidemokratian ja asukkaiden osallisuuden edistämisen työvälineeksi. Erityisenä kohderyhmänä ovat nuoret. Kuopion kulttuurifoorumin toiminta on käynnistynyt kaikille avoimena toimintana. Osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksia on edistetty lisäksi mm. parantamalla sosiaali- ja terveysalan ympäristöjä ja palveluita kielellisesti paremmin saavutettaviksi erilaisille asiakkaille, ottamalla käyttöön kaa-vojen 3D-mallintaminen suunnitelmien havainnollistamiseksi asukkaille sekä kehittämällä ja ottamalla käyttöön uusia digitaalisia osallistamisen menetelmiä, alustoja sekä palautepalveluja.	Kaikki palvelualueet
	kokeilut ja kehittämiss-hankkeet	Kehitetään tiedolla johtamista (tiedon kerääminen, analysointi ja hyödyntäminen) kaupunkitasoisesti, jotta se palvelee paremmin toiminnan, palvelujen ja palveluverkostojen suunnittelua ja seurantaa. Panostetaan eri toimenpiteiden (mm. investoinnit, verkostoratkaisut, palvelutarjonnan muutokset) vaikutusten arviointiin.	(etenee suunnitellusti) Talousraportoinnissa on otettu käyttöön MonetTiedon -järjestelmä ja toteutettu laskentatunnisteuudistus. Kuopion seudun MAL-sopimuksen indikaattoreiden laadinta on siirtynyt vuoteen 2022. Lapsivaikutusten arviointiprosessin kehittäminen on käynnistynyt. Henkilöstön ideointialusta IdeaPulputtamon kehittäminen on käynnissä ja se otetaan käyttöön kevään 2022 aikana. Tiedolla johtamista on lisäksi edistetty DigiPave 2 -hankkeen (palveluverkostosuunnittelu) kautta ja Datajalostamo -hankkeen (resurssivii-sautta sekä kiertotaloutta edistävä älykaupunkialusta) kautta. Lisäksi tiedolla johtamista on edistetty käynnistämällä perhekeskustoiminnan indikaattoreiden kehitystyö Tulevaisuuden sotekeskus -hankkeessa sekä kehittämällä raportointia lapsiperhepalveluissa, vammaispalveluissa ja kehitysvammahuollossa. Kaupungin omaa PowerBi -raportointia on kehitetty toimimaan paremmin johtamisen, kehittämisen ja arvioinnin tukena (mm. tulokortit, sähköinen hyvinvointisuunnitelma, tiedon visualisointi).	Kaikki palvelualueet; Kuopion Tilapalvelut

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	kunnan digitalisaatioaste, hankkeiden määrä ja eteneminen, asiakaspalaute	Palvelujen saavutettavuuden ja sujuvuuden parantaminen digitalisaation avulla. Viedään eteenpäin toimintaa ja palveluja uudistavia digihankkeita.	(etenee suunnitellusti) Verkkoasiointia ja sähköisen asiainnin konseptointia kehittävä Oma-Kunta -kehittämishanke (VM) on käynnistynyt. Tavoitteena on tarjota kuntalaisille digitaalisia palveluja keskitetysti yhdestä paikasta ja yhden tunnistautumisen kautta. Digipalveluiden kartoitukset, alustan kehitys, digipalveluiden kehittämisen konseptin luominen ja digitaalisten palveluiden koonti OmaKuopio-portaaliin ovat käynnissä. Osana Ihmisläheinen digitaalinen kunta (IDK) -hanketta on käynnistynyt yhdeksän monialaista, palvelualuerajat ylittävää digikehityskohdetta. Digitalisaatiota on edistetty palvelualueilla mm. ottamalla käyttöön sähköiset kiinteistökaupat, käynnistämällä palveluohjauksen chat-palvelut (perusturva), ottamalla kokeiluun etäkuntoutuksen VideoVisit -järjestelmä (kotikuntoutus), ottamalla käyttöön hoitoaikojen sähköinen ilmoittaminen (varhaiskasvatus), kehittämällä verkkonuorisotyötä, rekrytoimalla digipedagogeja ja ottamalla käyttöön Kuopio TV-palvelu (www.kuopio.tv) opetuksen tukena (lukiot), ottamalla käyttöön sähköinen opiskelijaviesti ja digitaalinen musiikkikirjasto liikunnan opetuksessa (kansalaisopisto), vahvistamalla kuntalaisten digiosaamista etädigituntien avulla ja ottamalla käyttöön omatoimikirjastoja (kirjasto), edistämällä digitaalisten kokoelmien ja aineistojen digitaalista saavutettavuutta (museo) sekä tuottamalla virtuaalisia esitys- ja juhlataltiointeja (teatteri, musiikkikeskus).	Kaikki palvelualueet; Kuopion Tilapalvelut
	osaamiskartoitukset, koulutusten määrä, koulutuksiin osallistuneiden määrä	Parannetaan esimiesten ja henkilöstön digitaalista kyvykkyyttä.	(etenee suunnitellusti) Kaupunkiorganisaation digitalisaation tilannekuvaa on täydennetty osaamiskartoituksilla, parannettu henkilöstön digitalisaatio-osaamista mm. PowerBi-, Teams-, Orchidea-, Miro-, Taavi- ja QGIS -koulutuksilla, viety koulutuksia osaksi kaupungin henkilöstön digitaalista oppimisympäristöä sekä järjestetty tilaisuuksia hyvien käytänteiden esiin tuomiseksi. Ihmisläheinen digitaalinen kunta (IDK) -hanke järjesti vuoden 2021 aikana koulutusta/valmennusta/konsultaatiota 338 osallistujalle, yhteensä 650 koulutuspäivää.	Kaikki palvelualueet; Kuopion Tilapalvelut

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite		Seuranta 31.12.	Vastuutaho
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	uudistusten eteneminen	Poliittisen johtamisjärjestelmän uudistamisen kuntavaalien jälkeen. Tarkistetaan strategialinjaukset.		(etenee suunnitellusti) Poliittisen johtamisjärjestelmän uudistus on toteutettu ja muutokset ovat astuneet voimaan kuntavaalien siirtymisen vuoksi 1.8.2021 alkaen. Toteutettu Kuopio 2030 -strategian arviointikysely luottamus- ja virkahenkilöille toukokuussa, koottu tietoa strategian tarkistamisen pohjaksi, järjestetty johdon strategiaseminaari huhtikuussa ja valtuustoseminaari elokuussa sekä valmisteltu strategiaan liittyvää maaseutuohjelmaa toimijoiden yhteisissä työpajoissa. Toteutettiin joulukuussa strategiakyselyt henkilöstölle, asukkaille ja sidosryhmille. Strategialinjausten päivitys on siirtynyt vuoteen 2022.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupungin johto
	toteutetut toimenpiteet	Toteutetaan koko kaupungin palveluverkoston ja toimitilarvetta koskeva tarkastelu, jonka tavoitteena toiminnallisesti ja taloudellisesti tehokkaampi verkostoratkaisu.		(etenee hitaasti tai osittain) DigiPaVe 2 -hankkeessa luotava uusi nykyaikainen palveluverkoston suunnittelumalli ei ole vielä käytettävissä. Taavi-paikkatietopalvelun tietosisältöä on laajennettu osana DigiPave 2 -hanketta. Palveluverkoston suunnittelua on pohjustettu päivittämällä väestöennusteet, käynnistämällä tilojen ja toiminnallisten palvelujen tarkastelua ja yhteensovittamista sekä keräämällä kuntotietoa olemassa olevien rakennuksista.	Kaikki palvelualueet; Kuopion Tilapalvelut
4.3. Kestävä talous	investointien sisällön ja kustannusarvioiden pitävyys	Investointien hankesuunnitteluprosessin kehittämistä jatketaan, investointien käyttöalustavaikutukset otetaan paremmin huomioon prosessissa.		(etenee hitaasti tai osittain) Investointien hankesuunnitteluprosessia on kehitetty mm. ottamalla investointien käyttöalustavaikutukset paremmin huomioon jo suunnitteluprosessissa. Talonrakennushankkeiden hankeohjeistuksen päivitys on käynnistetty keväällä 2021 ja tavoitteena on saada uusi hankeohje hyväksyttyä kevään 2022 aikana.	Kaikki palvelualueet; Kuopion Tilapalvelut
	lainamäärä €/asukas, lainahoitokyky, taseen ulkopuoliset sopimukset, (vuokra)tilakustannusten muutos	Selvitetään vaihtoehtoisia investointimalleja kokonaistalouden huomioon ottaen investointitasoa pienentämiseksi. Investointitasoa hallinta (vaikutusarviointi, priorisointi, lykkääminen).		(etenee suunnitellusti) Investointien suunnitteluprosessia on tehostettu ja suunnittelua aikaisutettu. Eri vaihtoehtoja (laina, vuokra, leasing, elinkaari) käyty läpi kohteiden hankesuunnittelussa. Rakentamisen puitesopimusjärjestelyt on kilpailutettu, tavoitteena on saada hankkeita nopeammin käyntiin. Suunnittelun ja toteutuksen lisäksi myös suunnitelmien kehitysvaiheen sisältävän ns. STK-urakamallin käyttö on vakiintunut.	Kaikki palvelualueet; Kuopion Tilapalvelut

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
4.3. Kestävä talous	henkilöstömenot	Talousarvioon vuosille 2020-2021 asetettu 8,8 milj. euron henkilöstömenosäästö toteutuu. Henkilötyövuosien kasvua hillitään kehittämällä toimintatapoja ja ennakoidaan henkilöstösuunnittelua sekä edistämällä henkilöstön sisäistä liikkuvuutta ja kokoamalla hallinto- ja tukipalveluja.	(etenee hitaasti tai osittain) Henkilöstökulut kasvoivat 4,26 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna, mutta alittuivat talousarvioon varattuihin määrärahoihin nähden. Talouden sopeuttamisohjelmassa vuosille 2020–2021 arvioidut henkilöstömenosäästöt eivät toteutuneet. Toteuma oli 7,4 milj. euroa. Monetra hankki HR-raportointiin MonetTiedon -raportointisovelluksen, joka mahdollistaa reaaliaikaisen henkilöstötunnuslukujen seurannan. Henkilöstöraportoinnin käyttöönotto ei ole edennyt suunnitellussa aikataulussa. Raportoinnin odotetaan olevan valmiina alkuvuodesta 2022. Ennakoidaan henkilöstösuunnittelua on kehitetty mm. resursoimalla työnantajapalveluun HR-kehittämispäällikön vakinainen tehtävä sekä päivittämällä täyttölupamenettelyprosessi ja sisäisen liikkuvuuden ohje. Hallinto- ja tukipalvelujen kokoaminen on kesken. Haltuun-projektin mukainen toiminnallinen muutos on otettu käyttöön perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueilla. Kasvun ja oppimisen sekä hyvinvoinnin palvelualueilla käyttöönotto on siirtynyt v. 2022.	Kaikki palvelualueet; Kuopion Tilapalvelut
	tilikauden tulos, toimintakulujen kasvu, toimintakatteen kasvu%	Toteutetaan kaupungin talouden tasapainotussuunnitelman mukaisia toimenpiteitä, jotta kaupungin talous on tasapainossa vuonna 2025.	(etenee suunnitellusti) Kuopion kaupungin vuoden 2021 tilikauden tulos on 12,3 milj. euroa ylijäämäinen. Toimintakulut kasvoivat 2,8 % ja toimintakate kasvoi 2,4 % edelliseen vuoteen verrattuna. Talouden tasapainotussuunnitelman toimenpiteet ovat sisältyneet vuoden 2021 talousarvioon.	Kaikki palvelualueet; Kuopion Tilapalvelut

Mittari	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Henkilöstön sairauspoissaolot (pv/htv)	16,3	15,3	15,8	16,2	17,0	17,0	17,4	17,1	17,1	18,1
Henkilöstön tapaturmapoissaolot (pv/htv)	0,90	0,60	0,90	0,90	0,90	0,90	0,8	0,71	0,65	..
Kuntalais- ja asiakaspalautteet (kpl)	..	..	1 919	2 671	3 211	3 970	3 961	3 049	4 333	6 641
Kunnan digitalisaatioaste (%)	..	..	..	..	..	..	..	52	..	..
Ihmisläheinen digitaalinen kunta -hankkeen koulutuspäivät / osallistujat	..	..	..	..	..	..	..	..	17/52	650/338
Lainat (€/asukas)	2 010	2 339	2 800	2 802	2 884	2 790	2 891	3 322	3 823	3 592

Mittari jatkuu...	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Konsernilainat (€/asukas)	6 694	7 758	8 030	8 103	8 022	8 013	8 053	9 020	9 715	9 284
Laskennallinen lainanhoitokate	..	..	..	..	..	1,4	0,8	0,4	1,0	1,1
Henkilöstökulut (milj.€)	262,8	284,1	289,3	308,6	309,8	317,1	327,2	338,5	331,5	335,8
Tilikauden tulos (milj. €)	-19,007	0,638	118,017	-13,455	-6,251	9,183	-4,163	54,707	18,604	12,325
Toimintakulujen kasvu (%)	6,81	12,79	2,09	1,37	1,55	3,17	3,70	4,88	0,14	2,76
Toimintakatteen kasvu (%)	8,21	11,80	2,14	9,71	2,03	4,36	3,51	6,43	4,28	2,37

STRATEGIAN LÄPILEIKKAAVIEN TEEMOJEN TOTEUTUMINEN

Digitalisaatio	Kansainvälisyys	Kumppanuus
Digitalisaation kokonaiskuva, oppeja, haasteita ja tarpeita nostettu yhteiseen keskusteluun ja kehittämiseen paikallisten, alueellisten, kansallisten ja kansainvälisten kumppaneiden kanssa osana Savilahden kehittämistä, hyvinvointialueen valmistelua, Kuopion innovaatioekosysteemisopimusta sekä ystävyyskaupunkiverkostoa. Systemaattisia digitalisaation tarkastelun käytäntöjä edistetty tiedolla johtamisen rakenteiden määrittelyllä sekä palveluiden digitaalisen kypsyystason seurannalla toiminnan vaikuttavuuden kehittämiseksi entisestään. Digitalisaation tuoman työn murroksen osaamistarpeiden ja kyvykkyyksien kehittäminen on jatkunut vahvasti, mm. Ihmiskeskeinen digitaalinen kunta (IDK) -hankkeen kautta v. 2021 järjestettiin 650 koulutus- ja valmennuspäivää yli 330:lle kaupungin osallistujalle etätilaisuuksina (n. 96%) digitaalisia teknologioita hyödyntäen. Jatkuu...	Covid19-pandemiatilanne näkyi kansainvälisessä toiminnassa: vierailuja ei toteutettu, mutta etätapaamiset lisääntyivät. Kuopion ystävyyskaupunkiyhteistyö keskittyi Pohjoismaiseen yhteistyöhön. Järjestettiin konferenssi 21–22.9.2021 Bodön, Jönköpingin ja Svendborgin ystävyyskaupunkien kansainväliseen yhteistyöhön kytkeytyvälle henkilöstölle, luottamushenkilöille ja yhteistyökumppaneille. Lisäksi järjestettiin virallinen ystävyyskaupunkikokous ja allekirjoitettiin uusi yhteistyösopimus 2022–2029. Pohjoismaisten ystävyyskaupunkien kesken järjestettiin teemallisia tapaamisia: Toukokuussa Böödi oli koollekutsuja teemalla ”Euroopan Kulttuuripääkaupunkihanke /Po liittinen näkökulma”. Kuopio toteutti marraskuussa yhteistyökeskustelun teemalla ”Kansainvälisyys ja kotoutumisen edistäminen”. Jatkuu...	Osallistuttiin suurten kaupunkien C21 -yhteistyöhön. Itärata-hanketta edistettiin yhteistyössä itäsuomalaisten kaupunkien ja toimijoiden kanssa. Kuopion kaupunkiseudun maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittämistä ohjaava MAL-sopimus allekirjoitettiin kesäkuussa. MAL-sopimus perustuu Kuopion kaupunkiseudun kuuden kunnan (Kuopio, Lapinlahti, Leppävirta, Siilinjärvi, Suonenjoki ja Tuusniemi), Pohjois-Savon liiton ja valtion yhteiseen tahtotilaan seudun kehittämisestä. Kuopion kaupungin ja valtion (TEM) välinen ekosysteemisopimus allekirjoitettiin helmikuussa. Sopimuksilla kehitetään vuosina 2021–2027 alueen innovaatiotoiminnan ekosysteemejä eli tiiviitä yhteistoimintaverkostoja, vahvistetaan osaamiskärkeä (Kuopiossa terveys ja hyvinvointitekniologia ja vesiosaaminen) sekä lisätään TKI-toiminnan vaikuttavuutta. Jatkuu...

Digitalisaatio	Kansainvälisyys	Kumppanuus
<i>Jatkuu...</i> Syksyn 2021 aikana henkilöstön digitaalinen koulutuslustin käyttöönnotto eteni ensimmäisten koulutussisältöjen rakentumisella, joka mahdollistaa entistä paremman oman työn kehittämisen digitaalisten valmennusten ja koulutusten avulla. Henkilöstön etä- ja monipaikkaisuuden mahdollisuuksia kehitetty erilaisilla etätyöratkaisujen ko-keiluilla. Palveluiden saavutettavuuden ja sujuvuuden parantamiseksi osallistuttu kuntien yhteisiin hankkeisiin (VM), joissa kehitetään mm. rakennusvalvonnan sähköistä lupaprosessia, kiinteistöjen enakoivaa kunnossapitoa sekä rakentamisen yhteisten topten käytäntöjen julkaisualustaa. Asukkaiden osallisuuden mahdollisuuksien kasvattamiseksi käynnistetty digitaalisen osallisuus- alustan selvitys. KATSO MYÖS KRIITTINEN MENESTYSTEKIJÄ 4.2.	<i>Jatkuu...</i> Kiinan Shanghai Pudongin kanssa järjestettiin tapaaminen kesäkuussa ja allekirjoitettiin kulttuuri-, liikunta- ja turis- miyhteistyön MoU -sopimus vuosille 2021–2024. Saatu valmistelurahoitusta NPA-ohjelmalta SWATCH (Smart Water Management Against the Threats of Climate Change) -hankkeelle (vastuutaho Savonia-AMK). Mukana konsortiossa ovat Bodø, Central Solutions Ltd (Irlanti) ja Heriot-Watt University (Skotlanti). Tuettiin European Region of Gastronomy (ERG) -hanketta. Covid19-pandemian takia juhlovuotta jatkettiin vuodelle 2021. Osallistuttiin WHO Healthy Cities -verkoston toimintaan. Alueellinen ympäristönsuojelu osallistui ICLEI-verkoston toimintaan. Kuopion kv-tapahtumista toteutuivat Ironman Finland Tahko-Kuopio, Kuopio Tanssii ja Soi -festivaali sekä Kan- sainvälinen ANTI-Contemporary Art Festival. Tapahtumista peruuntui Finland Ice Marathon. Kansainvälisyystyöryhmä kokoontui vuoden aikana kolme kertaa. Kv-aamukahvit toteutettiin kuusi kertaa. Kansain- välisyysseminaaria ei järjestetty. Osallistuttiin Kuntaliiton EU- ja kv-verkostojen toimintaan. Edistettiin Kuopion kv-näkyvyyttä mm. vaikuttamisviestin- nän Kuopio HighLights -verkkosivuston ja Kuopio by Na- ture 2021 -vuosijulkaisun avulla.	<i>Jatkuu...</i> Osallistuttiin laajasti hyvinvointialueuudistuksen PoSoTE20- ja Vate-yhteistyöhön alueen kuntien, kuntayhtymien ja sairaanhoitopiirin kanssa. Osallistuttiin Savonlinnaa Euroopan kulttuuripää- kaupungiksi edistäneeseen Saimaa-ilmiö 2026 - hankkeeseen. Koordinoitiin maakunnallisen vetovoimatyön joh- toryhmäyöskentelyä. Järjestettiin vetovoimafoo- rumi-webinaari. Lisäksi järjestetty säännöllisiä kuntajohtajako- kouksia ja kaupunkien yhteistapaamisia, osallis- tuttu alueellisiin, kansallisiin ja kansainvälisiin työ- ja ohjausryhmiin, oltu kumppanina useissa kym- menissä kansallisissa ja EU-rahoitteisissa hank- keissa sekä toteutettu järjestökumppanuuksia.

2.1.2 Valtuustoon nähden sitovat mittarit tavoitearvoineen

Mittarin nimi	Mittari	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	Tavoite 2021
Suorituskykymittarit						
Joukkoliikenteen matkustajamäärä	matkustajaa vuodessa	6.450.000	7.004.000	5.500.000	5.905.920	6.000.000
Päiväkotien täyttöaste / haja-asutusalue	%	94	97	92	92	97
Päiväkotien täyttöaste / taajama-alue	%	97	97	97	93	99
Teatterin ison salin täyttöaste	%	71	73,5	55	56	60
Kyky vastaanottaa jatkohoitoa tarvitsevia potilaita erikoissairaanhoidosta	Siirtoviivemaksut, €	474.398	283.592	202.620	444.708	220.000
Lyhytaikaisten potilaiden keskimääräinen hoitoaika	Hoitovuorokausi-määrän keskiarvo	20	17	12	20	12
Ikäihmisten sosiaalipalvelujen tarpeen arvion odotusaika	vrk	9,4	10	14	28	9
Toimitilojen kokonaisneliömäärä	brm ²	632.689	651.268	661.577	651.335	647.562
Ulkoa vuokrattujen tilojen kokonaisneliöt	m ²	44.390	55.753	68.596	77.099	67.945
Taloudellisuusmittarit						
Kunnossapidon talvihoidon kustannukset	€/km	6.100	6.500	6.500	7.114	6.500
Varhaiskasvatuksen toimintamenot 0-6 -vuotiasta lasta kohden	€	9.451	10.265	10.752	11.491	11.228
Perusopetuksen toimintamenot euroa per 7-15-vuotias lapsi	€	9.464	9.817	9.922	9.989	10.084
Kansalaisopiston nettokustannus €/opetustunti	€	72,7	70,9	82,8	73,5	74,0
Suun terveydenhuollon käynnin keskiarvohinta	Keskiarvohinta €/käynti	107,33 brutto 74,61 netto	112,58 brutto 79,00 netto	120,00	142,18 brutto 104,07 netto	120,00
Kehitysvammaisten ja vammaisten ympärivuorokautisen hoivan kustannukset ml. laitoshoito	M€	18,6	21,0	22,0	24,6	23,3
Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten toimintakulut	M€	15,7	17,2	17,7	20,5	17,1
Keskimääräinen tilakustannus	€/brm ² /kk	9,40	9,97	9,77	10,74	10,69
Vaikuttavuusmittarit						
Työllisyyspalvelujen NPS - suosittelevuusindeksi 100=kaikki suosittelevuutta, -100=kaikki arvostelijoita (Tiedon kerääminen alkoi 15.3. 2021 valtakunnallisessa kuntakokeilussa)	Indeksi on suosittelevuuden ja arvostelijoiden %-osuuden erotus				65 %	60 %
Työllisyydenhoidon kuntakokeilun nuorten positiiviset jatkopolut (Tiedon kerääminen alkoi 15.3.2021 valtakunnallisessa kuntakokeilussa)	%				54,9 %	
Kunnossapidon talvihoidon asiakastytytyväisyys	Asteikko 1 - 5	3,34	3,51	3,64	3,72	3,65
Varhaiskasvatukseen osallistuminen 0-6 v.	%	71,1	74,3	74,8	75,5	77,1
Kirjastopalvelujen lainat/asukasmäärä	kpl	16,8	17,0	15,3	16,8	17,0
Alle 20-vuotiaiden asiakaskäyntien määrä Kuntolaakson uimahallipalveluissa	kpl	15 827	15 410	53 071	107 199	90 000
Hoitoon sitoutuminen mielenterveyspalveluissa	Käyttämättä jääneiden vastaanottoaikojen osuus	12 %	10 %	10 %	10 %	alle 5 %
Hoitoon sitoutuminen äitiys- ja lastenneuvolassa sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa	Käyttämättä ja peruuttamatta jääneiden vastaanottoaikojen osuus	3,9% 1.452/36.901	3,9% 1.326/33.907	5,3% 1.600/30.000	1,5 %	3,8 %
Ympäri- ja vuorokautisen hoivan peittävyys	%	-	6,9%	6,7%	6,9%	6,7%
Sosiaalisen kuntoutuksen asiakkaiden kuntoutuminen kuntouttavaan työtoimintaan, työhön, opiskeluun, %-osuus asiakkaista	%	34%	34%	35%	32,5%	37%
Purettujen rakennusten kokonaisneliöt	brm ²	3 866	4 408	9 508	13 269	12 299

*) Luotettavaa tietoa ole, koska koronatilanne on vienyt henkilöstöresurssia mittavasti pois terveydenhoidon peruspalveluista.

2.1.3 Konserniyhteisöille asetetut tavoitteet

Kaupunginvaltuuston konserniyhteisöille asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuivat pääsääntöisesti.

Valtuusto edellytti talousarviossa, että kaikkien konserniyhteisöjen tulee omalla toiminnallaan tukea kaupungin strategian toteutusta. Valtuusto asetti kaikkia konserniyhteisöjä koskeviksi yhteisiksi tavoitteiksi Kuopion kaupungin työllisyyden tukemisen sekä resurssiviisauden ja kiertotalouden toimintaperiaatteiden toteuttamisen.

Konserniyhteisöt ovat raportoineet edistävänsä työllisyyden tukemisen tavoitetta mm. tarjoamalla kesätyöpaikkoja ja mahdollisuuksia opinnäytetöihin. Konserniyhteisöistä mm. Niiralan Kulma Oy ja Kuopion Opiskelija-asunnot Oy työllistävät kiinteistöihin liittyvissä erilaisissa huolto-, korjaus- ja kunnossapitotoimissa Kuopion alueen yrityksiä merkittävästi. Konserniyhteisöjen investoinnit kasvattavat alueen työllisyyttä.

Niiralan Kulma Oy on mukana Taitopaja 2020 -hankkeessa, jossa valmennetaan ja ohjataan pitkäaikaistyöttömiä ja nuoria työelämään. Savonia amk:sta valmistuneet työllistyvät suurelta osin maakuntaan. Mestar Oy:llä on työvalmennusyksikkö, jonka toiminnan keskiössä on ollut eri syistä vaikeasti työllistyvien ihmisten tilanteen parantaminen. Yksikköä kehitetään yhteistyössä kaupungin työllistämisyksikön kanssa.

Resurssiviisauden ja kiertotalouden toimintaperiaatteiden toteutumista konserniyhteisöt raportoivat huomioivansa mm. tekemissään tuotantoratkaisuissa, joissa hyödynnetään esim. biokaasua lämpönä ja sähköinä, korvataan vanhentunutta tekniikkaa energiatehokkaammilla ja vedenkulutusta vähentävillä ratkaisuilla. Hiilijalanjäljen laskenta sekä erilaiset ympäristöjärjestelmät auttavat näitä toteuttaneita yhtiöitä kohdentamaan toimenpiteitä siten, että päästöjä voidaan nykytasolta leikata pienemmäksi ja päästönlähteisiin vaikuttaa systemaattisesti. Hiilineutraaliustavoitteisiin sitoudutaan vahvasti. Ruokahävikistä saadaan entistä tarkempaa raportointia. Fossiilittomiin ajoneuvoihin investoidaan ja tekijää käytetään myös kilpailutusten laatupisteytyksissä.

Yhtiökohtaisten tavoitteiden toteutuminen ja taloutta kuvaavat mittaritiedot ovat tarkemmin seuraavissa taulukoissa.

Kuopion Energia Oy konserni

Tehtävä: Tukkusähkön ja kaukolämmön myynti, sähkön ja lämmön tuotanto sekä sähkön siirto

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 100 %

Olennaiset yhtiötä koskevat tapahtumat vuonna 2021

Konsernin liikevaihto oli 111,8 milj. euroa, ollen edelliseen vuoteen verrattuna 24,4 milj. euroa enemmän. Vuosi oli lähihistoriaan verrattuna kylmä. Lisäksi sähkön pörssihinta oli poikkeuksellisen korkealla koko vuoden. Kuopion Energia Oy investoi 6,4 milj. euroa ja Kuopion Sähköverkko Oy investoi 5,8 milj. euroa. Kaikki konsernin investoinnit rahoitettiin tulorahoituksella. Kaukolämpöä myytiin 1.016 gigawattituntia (GWh), mikä on 16 % enemmän kuin edellisvuonna. Sähköenergiaa myytiin tukku- ja tasesähkömarkkinoille yhteensä 377 GWh, mikä on 43 % enemmän kuin edellisenä vuotena. Sähköä siirrettiin asiakkaille 620 GWh, eli 6,1 % edellisvuotta enemmän.

Poikkeamat toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin

Konsernin liikevoitto oli 30,7 milj. euroa ja se on 16,5 milj. euroa tavoitetta parempi. Korkeiden tuotantomäärien vuoksi polttoainemenekki ylitti budjetin ja myös polttoaineiden hinnat olivat nousussa. Päästöoikeudet alittivat budjetin 0,2 milj. eurolla. Onnistuneen sähköntuotannon ja päästöoikeuksien riskienhallinnan ansiosta vuoden 2021 loppupuoliskon historiallisen korkea sähkön hintataso saatiin hyödynnettyä maksimaalisesti.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Päästöoikeuksien ja polttoaineiden hintojen nousu alkavat konkretisoitumaan tulokseen vaikuttavasti. Juuri alkanut Ukrainan sota vaikuttaa laajasti Euroopan energiamarkkinoihin. Vaikutusten suuntaa ja suuruutta energian ja päästöoikeuden hintaan on juuri nyt erittäin vaikea ennustaa. Sähkömarkkinalain muutokset astuivat voimaan 1.8.2021. Muutosten seurauksena verkkoyhtiöiden sallittu tuotto laskee merkittävästi vuodesta 2022 alkaen.

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Mittarin tavoitetaso 2021	Toteuma 2021
Liikevaihto	M€	91,7	87,4	91,0	111,8
Tuloutus omistajalle	M€	9,6	10,4	9,0	8,9
Käyttökate-%	%	49,2	44,1	30,0	45,1
Omavaraisuusaste	%	26,8	27,9	29,0	31,0

Tunnusluvut	TP2019	TP2020	Toteuma 2021
Liikevaihto M€	91,7	87,4	111,8
Investoinnit M€	30,6	23,8	12,2
Myynti kaupungille M€	6,6	5,6	6,9
Takaukset kaupungilta M€	68,1	61,8	55,3
Kaupungilta saadut lainat M€	125,1	123,1	119,1
Tilikauden tulos M€	14,3	8,5	18,9
Osingot ja korot kaupungille M€*	9,6	10,4	8,9
Henkilöstölukumäärä 31.12. (sis. määräaikaiset)	146	126	133

*Oletus: maksetut osingot ko. vuonna edellisen vuoden tuloksesta

Sisältää myös pääomapalautuksen 1,6 M€ ja takausprovisiot

Kuopion Vesi Oy

Tehtävä: Toimittaa asiakkailleen hyvää talousvettä ja huolehtii viemäriveresien poisjohtamisesta ja käsittelystä.

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 86 %, Siilinjärven kunta 14 %

Olellaiset yhtiötä koskevat tapahtumat vuonna 2021

Vuonna 2021 korjattiin Kuopion Vesi Oy:n liiketoimintakaupan yhteydessä tapahtunut virhe, minkä johdosta Siilinjärven kunnan ja Kuopion kaupungin omistussuhteita jouduttiin muuttamaan.

Siilinjärvellä havaittiin heinäkuussa talousveden saastuminen, minkä vuoksi Siilinjärven kirkonkylän vedenjakelualueelle annettiin talousveden keittokehoitus ja talousvettä aloitettiin desinfioidaan kloorilla. Veden saastuminen johtui vedenottamolla olevan vesisäiliön kansirakenteen vuodosta, josta säiliöön pääsi vuotamaan sadevettä. Häiriöstä aiheutui yhtiölle kustannuksia noin 160.000 euroa ja asiakkaille maksettujen korvausten kokonaissumma oli noin 24.000 euroa.

Poikkeamat toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin

Tilikauden liikevaihto oli 31,8 milj. euroa. Liikevaihto oli noin 0,24 milj. euroa suurempi kuin talousarviossa. Käyttökustannukset olivat 14,8 milj. euroa. Käyttökustannukset olivat noin 0,6 milj. euroa suuremmat kuin talousarviossa.

Investoinnit olivat 12,7 milj. euroa. Talousarviossa oli varattu investointeihin 13,4 milj. euroa. Investointeista vesihuoltoverkostojen rakentamiseen käytettiin 7,4 milj. euroa, laitosrakentamiseen 5,1 milj. euroa sekä hallinnon ja suunnittelun investointeihin 0,2 milj. euroa. Saneerauksen osuus investoinneista oli 59,6 %. Talousarviossa investointeihin arvioidusta kokonaissummasta jäi käyttämättä 0,8 milj. euroa. Poistoeron lisäystä kirjattiin 1,7 milj. euroa ja tilikauden tappio oli noin 0,8 milj. euroa.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Yhtiön omavaraisuusaste on alhainen ja yhtiön velkamäärä on suuri, mutta vesihuoltotoiminta on vakaata ja yhtiön tuloksentekokykyyn arvioidaan pysyvän vakaana vuonna 2022.

Tärkeimpiä lähitulevaisuuden tehtäviä ovat toimintaprosessien kehittäminen, yhtiön tehokkuuden parantaminen sekä omaisuudenhallinnan kehittäminen.

Yhtiön investointitaso on korkea. Vaikka vesihuoltoverkoston uudisrakentaminen on edelleen suurta, myös verkostojen saneeraukseen on investoitava. Vesihuoltotoiminnan toimintavarmuudesta huolehtiminen on tärkeää.

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Mittarin tavoitetaso 2021	Toteuma 2021
Liikevaihto	M€	Yhtiön toiminta käynnistyi 1.1.2020	30,0	31,0	31,8
Tuloutus omistajalle, korot	M€		4,3	4,4	4,4
Henkilöstön työhyvinvointi, sairaspot	pv/htv		8,5	6,0	16,1
Asiakastyytyväisyys	(4-10)			8,5	8,5

Tunnusluvut	TP2019	TP2020	Toteuma 2021
Liikevaihto M€		30	31,8
Investoinnit M€		11,6	12,6
Myynti kaupungille M€		1	1,2
Kaupungilta saadut lainat M€		125,4	123,7
Tilikauden tulos M€*		-1,06	-0,8
Osingot ja korot kaupungille M€		4,25	4,4
Henkilöstölukumäärä 31.12. (sis. määräaikaiset)		97	93

Järviseudun Työterveys Oy

Tehtävä: tuottaa laadukkaat työterveyshuoltopalvelut omistajilleen ja järjestämisvastuun mukaisesti alueen yrityksille

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 60,4 %, PSSHP 18 %, Siilinjärvi 12 %, Varkaus 9 %, Tuusniemi 0,2 %, Kuopion Vesi Oy 0,2 %, Mestar Kuopio 0,2%

Olennaiset yhtiötä koskevat tapahtumat vuonna 2021

Vuosi 2021 oli koronapandemian takia toiminnaltaan poikkeava. Koronarokotuksia, koronanäytteenottoa ja koronajäljitystä tehtiin runsaasti sekä PSSHP:n että Kuopion kaupungin pyynnöstä. Muuta työterveyshuolto-toimintaa kehitettiin aktiivisesti, esimerkiksi raportoinnin ja digitaalisten palveluiden osalta. Vuonna 2021 Varkauden ja Siilinjärven toimipisteet muuttivat uusiin tiloihin. Liikevaihto oli jonkin verran budjetoitua korkeampi, 9,5 milj. euroa, ja tilikauden voitto hiukan yli tavoitetason 0,5 milj. euroa.

Poikkeamat toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin

Tilikauden tulos laski merkittävästi, sillä henkilöstömäärää kasvatettiin ja esimerkiksi koronarokotuksiin varauduttiin suuremmalla volyymilla kuin lopullinen tarve oli. Myös koronanäytteenotossa kapasiteettia on vaikea mitoittaa vastaamaan vaihtelevaa kysyntää. Henkilökunnan poissaoloja oli merkittävästi enemmän kuin edellisinä vuosina, huolimatta henkilöstökyselyssä arvioidusta työhyvinvoinnin parantumisesta.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vuoden 2022 näkymät ovat valoisat, resurssit ovat hyvät ja palvelujen kehittäminen jatkuu hyvässä yhteistyössä asiakkaiden kanssa. Hyvinvointialueen työterveyshuoltopalvelutuotantoon valmistaudutaan.

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Mittarin tavoitetaso 2021	Toteuma 2021
Liikevaihto	M€	8,4	9,8	8,0	9,5
Tilikauden tulos	M€	0,8	1,2	0,3	0,5
Omavaraisuusaste	%	56,7	68	55,0	72,8
Asiakastyytyväisyys	(4-10)	ei mitattu	8	9	v. 2022

Tunnusluvut	TP2019	TP2020	Toteuma 2021
Liikevaihto M€	8,4	9,8	9,5
Investoinnit M€	0,1	0,1	0,2
Myynti kaupungille M€	3,2	4,33	4,08
Tilikauden tulos M€	0,8	1,2	0,5
Osingot ja korot kaupungille M€	0	0	0
Henkilöstölukumäärä 31.12.	74	79	92, (htv 69)

(koko konsernille 5,1 M€)

Kiinteistö Oy Kuopion Koulutilat

Tehtävä: Ylläpitää omistamiaan koulu- ja päiväkotirakennuksia

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 100 %

Olenaiset yhtiötä koskevat tapahtumat vuonna 2021

Yhtiön toiminta ollut jatkunut normaalisti. Rajalan koulu- ja päiväkotikiinteistön laajennushanke jatkui tilikaudella ja hankkeesta kirjattiin keskeneräisiin hankintoihin n. 2,5 milj. euroa.

Poikkeamat toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin

Ei merkittäviä toiminnallisia tai taloudellisia poikkeamia. Yhtiön taloustilanne on varsin hyvä, eikä ennakoiivin toimenpiteisiin ole tällä hetkellä tarvetta

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Rajalan koulu- ja päiväkotikiinteistön laajennushanke valmistuu vuonna 2022. Keväällä 2022 aloitetaan Hiltu-lanlahden laajennushankkeen rakennustyöt. Laajennus toteutetaan vuosien 2022–2023 aikana. Laajennuksessa kouluun rakennetaan noin 150 oppilaan perusopetustilat eli tilat kuudelle opetusryhmälle. Laajennuksen koko on noin 650 kerrosneliömetriä ja kustannusarvio 2,1 milj. euroa.

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Mittarin tavoitetaso 2021	Toteuma 2021
Liikevaihto	M€	0,8	1,0	0,8	1,0
Tilikauden tulos	M€	0	0	0	0

Tunnusluvut	TP2019	TP2020	Toteuma 2021
Liikevaihto M€	0,8	1,0	1,0
Investoinnit M€	10,0	0,0	2,5
Takaukset kaupungilta M€	69,0	67,6	66,0

Kiinteistö Oy Kuopion Keskuskenttä

Tehtävä: Ylläpitää kiinteistöä

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 100 %

Olennaiset yhtiötä koskevat tapahtumat vuonna 2021

Yhtiön toiminta on jatkunut normaalisti.

Poikkeamat toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin

Ei merkittäviä toiminnallisia tai taloudellisia poikkeamia. Yhtiön toiminnassa tilikaudella on huomioitu tulevan stadionhankkeen eteneminen esimerkiksi kiinteistöyhtiön rahoituksessa.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Tulevan stadionhankkeen toteutuessa olemassa oleva kiinteistöyhtiö tullaan ajamaan alas. Tämän osalta tilikaudella 2022 suoritetaan yhtiön purkamisen mahdollistavia toimenpiteitä.

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Mittarin tavoitetaso 2021	Toteuma 2021
Liikevaihto	M€	0,4	0,4	0,4	0,4
Tilikauden tulos ennen veroja	M€	0,1	0,1	0,1	0,06

Tunnusluvut	TP2019	TP2020	Toteuma 2021
Liikevaihto M€	0,4	0,4	0,4
Myynti kaupungille M€	0,4	0,4	0,4
Takaukset kaupungilta M€	2,5	2,2	2,0
Tilikauden tulos M€	0	0,1	0,06

Kiinteistö Oy Kuopion Luukas

Tehtävä: ylläpitää omistamiaan päiväkotirakennuksia

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 87,29 %

Olennaiset yhtiötä koskevat tapahtumat vuonna 2021

Yhtiön toiminta on jatkunut ennallaan.

Poikkeamat toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin

Ei poikkeamia toiminnallisissa tavoitteissa. Taloudelliset tavoitteet toteutuneet hoitoylijäämän pienentämiseksi.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Yhtiön toiminta jatkunee lähitulevaisuudessa ennallaan.

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Mittarin tavoitetaso 2021	Toteuma 2021
Tilikauden tulos	M€	0	0	nollatulos	-0,02

Tunnusluvut	TP2019	TP2020	Toteuma 2021
Liikevaihto M€	0,3	0,3	0,2
Takaukset kaupungilta M€	1,4	1,1	0,8
Tilikauden tulos M€	0	0	-0,02

Kuopion Pysäköinti Oy

Tehtävä: Harjoittaa pysäköintiliiketoimintaa ja liiketilojen vuokrausta

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 100 %

Olennaiset yhtiötä koskevat tapahtumat vuonna 2021

Koronapandemia vaikutti yhtiön toimintaan vuonna 2021 tammikuusta kesäkuun puoleen väliin asti siten, että pysäköinnin kävijämäärät olivat normaalia alhaisemmat ja tämä heikensi taloudellista tulosta. Kesäkuun puolesta välistä joulukuun loppuun kotimaan matkailun lisääntyminen ja koronapandemian rauhoittuminen vaikutti positiivisesti pysäköintimääriin. Heinäkuussa 2021 Toriparkissa tehtiin kaikkien aikojen pysäköintiennätys, yli 71 000 pysäköintiä kuukaudessa. Vuonna 2021 Kuopion Pysäköinti Oy ylsi historiansa parhaimpaan taloudelliseen tulokseen.

Poikkeamat toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin

Yhtiö teki budjetoitua paremman tuloksen vuonna 2021.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vuonna 2022 yhtiö rakennuttaa Savilahteen (P-Sarastuskaari) 600 autopaikkaisen pysäköintilaitoksen.

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Mittarin tavoitetaso	Toteuma 2021
Liikevaihto	M€	3,7	3,0	3,7	3,5
Tilikauden tulos	M€	-0,1	-0,5	0,1	-0,03
Omavaraisuusaste	%	85,1	86,8	85,1	87,8

Tunnusluvut	TP2019	TP2020	Toteuma 2021
Liikevaihto M€	3,7	3,0	3,5
Investoinnit M€	0,2	0,1	0,1
Takaukset kaupungilta M€	6,1	6,1	6,1
Tilikauden tulos M€	-0,1	-0,5	-0,03
Henkilöstölukumäärä 31.12.	7	7	6

Kuopion Opiskelija-asunnot Oy

Tehtävä: Asuntotuotannon harjoittaminen Kuopion alueella sekä omistamiensa kiinteistöjen hallinta, ylläpito ja vuokraaminen

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 100 %

Olennaiset yhtiötä koskevat tapahtumat vuonna 2021

Koronavirustilanne näkyi yhtiön toiminnassa edelleen vuoden 2021 aikana, asuntojen kysyntä oli menneenä vuonna ns. normaalia vuotta matalampi. Alkuvuoden ja kevään 2021 aikana vaihto-opiskelijoita ei tullut paikallisiin korkeakouluihin opiskelijavaihtoihin käytännössä laisinkaan, ainoastaan murto-osa normaalista määrästä. Asuntojen käyttöaste koko vuonna oli 90,5 %, edellisenä vuonna sen ollessa 87,1 %. Käyttöasteessa on mukana huoneistoremonttien aiheuttama tyhjäkäynti. Talousarviossa käyttöastetavoite oli 93 %.

Kuopion Opiskelija-asunnot Oy ja Suomen Yliopistokiinteistöt Oy allekirjoittivat kesäkuussa 2021 maanvuokrasopimukset kahdesta tontista, jotka sijaitsevat Savilahden kampusalueella. Tonttien käyttöön liittyvien erinäisten epäselvyyksien vuoksi hankkeen aloitus on viivästynyt alkuperäisestä suunnitellusta aikataulusta. Hankkeen urakkakilpailutus on tarkoitus toteuttaa kevättalven 2022 aikana siten, että työmaa ehtisi käynnistää toimintansa vielä vuoden 2022 aikana. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA) on myöntänyt korkotukilaina- ja avustusvaraukset noin 265 asunnon rakentamiseksi Savilahteen. Kolmen vanhan asuntokohteen uudelleenrakentaminen jatkui vuoden 2021 aikana suunnitellusti. Taivaanpankontien kohde valmistui helmikuussa 2021 ja Ahkiotien kohde huhtikuussa 2021. Minna Canthin kadun kohteen rakennustyöt ovat edenneet siten, että kohde valmistuu aikataulun mukaisesti kesällä 2022.

Poikkeamat toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin

Koronaviruksen vuoksi yhtiön liikevaihto sekä asuntojen käyttöaste toteutuivat vuonna 2021 budjetoitua pienempinä. Tilikauden tuloksen osalta yhtiö pääsi tavoitteeseensa eli nollatulokseen. Asuinneliövelka pieneni tilikauden loppuun mennessä reilusti alle tavoitteena olleen 779 €/asm²:n, ollen lopulta 684 €/asm².

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Yhtiön tulevaisuuden näkymät ovat vakaat. Yhtiön harjoittama kiinteistöjen vuokraustoiminta on taloudellisesti kannattavalla tasolla. Keskeiset taloudelliset tunnusluvut ovat olleet hyvällä tasolla viimeisten vuosien ajan ja niiden odotetaan pysyvän hyvällä tasolla myös jatkossa.

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Mittarin tavoitetaso 2021	Toteuma 2021
Liikevaihto	M€	10,5	9,7	10,7	10,7
Tilikauden tulos	M€	0	0	0	0
Käyttöaste	%	92,4	87,1	93,0	90,5
Asuinneliövelka	€/asm ²	677	727	779	684

Tunnusluvut	TP2019	TP2020	Toteuma 2021
Liikevaihto M€	10,5	9,7	10,7
Investoinnit M€	1,6	9	4,1
Takaukset kaupungilta M€	10,8	8,8	5,7
Osingot ja korot kaupungille M€ (maksetut takausprovisiot lainoista)	0,1	0,1	0,1
Henkilöstölukumäärä 31.12.	19	16	15

Nykyinen asuntokanta ei täysin vastaa opiskelijoiden kysyntää asuntotyypeiltään eikä sijainneiltaan, mikä näkyy asuntohakemusten määrässä, asuntovaihtojen määrässä sekä alentuneena asuntojen käyttöasteena. Tulevaisuudessa kiinteistökantaa tullaan kehittämään ja siirtämään tulevalle kampusalueelle sekä muille opiskelijoiden suosimille alueille niin, että se vastaisi mahdollisimman hyvin kysyntää. Lisäksi vanhoihin kohteisiin tullaan tekemään ylläpitoremontteja, olemassa olevan kiinteistökannan laadun varmistamiseksi. Näiden toimenpiteiden avulla käyttöasteen odotetaan nousevan hyvälle tasolle.

Niiralan Kulma Oy

Tehtävä: Asuntotuotannon harjoittaminen Kuopion alueella sekä omistamiensa kiinteistöjen hallinta, ylläpito ja vuokraaminen

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 100 %

Olennaiset yhtiötä koskevat tapahtumat vuonna 2021

Asuntokannan vanhenemisesta aiheutuva laaja korjaustoiminta sekä asumisen laatuvaatimusten kasvu yhdessä lisääntyneen kilpailun ja sosiaalisin perustein tehtävän asukasvalinnan kanssa asettaa käyttöasteelle haasteita, ja se jäi 96,7 % tasoon (tavoite 97,5 %). Kiinteistökantaa sopeutettiin edelleen markkinatilanteeseen ja kuusi kiinteistöä myytiin Kuopiosta. Rakennuttamistoiminta etenee suunnitellun mukaisesti. Kiinteistö-KYS Oy:n ja Vapaarahoitteinen-KYS Oy tytäryhtiöiden fuusio eteni suunnitellusti. Yhtiöiden toiminta jatkui ennallaan vuoden loppuun Niiralan Kulman tytäryhtiönä ja niiden taseet yhdisteltiin Niiralan Kulman taseeseen 31.12.2021 tytäryhtiösulautumisen myötä. Yhtiöistä on tehty omat lopputilitykset toimintakertomuksineen.

Poikkeamat toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin

Sulautumisesta aiheutui 16,1 milj. euroa fuusiotappiota ja kirjanpidon tulos tilikaudelta 2021 jäi lähes 9,6 milj. euroa negatiiviseksi. Operatiivinen tulos (ilman kiinteistömyyntejä sekä fuusiotappiota) jäi sekä budjetoidusta että edellisestä vuodesta lisääntyneistä muuttokorjauksista sekä niihin liittyvistä saamatta jääneistä vuokrista johtuen. Yhtiön kilpailuetuna on kohtuuhintaiset vuokrat. Kiristyneessä kilpailutilanteessa vuokrankorotuksia tehtiin maltillisesti. Korjauksiin käytettiin aikaisempina vuosina kerättyjä varoja.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Tytäryhtiöiden sulautumisen myötä Nikun asuntomäärä kasvoi 1 251 asunnolla noin 7 000 asuntoon sekä noin 2 100 asukkaalla noin 12 000 asukkaaseen. Kiinteistökannan kehittämistä jatketaan kiinteistösalkutuksen mukaisesti ja yhtiön toimintoihin soveltumattomien kiinteistöjen pitämistä harkitaan kohdekohtaisesti. Rakentamisen ja korjausten hinnat ovat nousussa materiaalien hintojen noustessa koronan aiheuttamista saatavuusongelmista johtuen. Käyttöasteen ja kiinteistöjen laadun pitäminen korkealla sekä lainakannan ja korjausvelan hallinta ovat edelleen yhtiön tulevaisuuden tärkeimpiä painopistealueita. Korjauksiin käytetään aikaisempina vuosina kerättyjä varoja. Käyttöasteen kohentamiseen tähtäviä toimenpiteitä on käynnistetty sekä kohdekohtaisella tarkastelulla että remontointiprosessin läpimenon sujuvoittamiseen tähtäävillä parannuksilla. Rahoituksen saatavuus pysyy hyvänä ja kassatilanne vahvana.

Huom! Ilman Kiinteistö-KYS Oy:n lukuja, erikseen ilmoitettu Ki-Kys ja Vap-rah Kys luvut omista sarakkeissaan.

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Mittarin tavoitetaso 2021	Toteuma 2021	Toteuma 2020 Ki-Kys	Toteuma 2021 Ki-Kys	Toteuma 2020 Vap-rah Kys	Toteuma 2021 Vap-rah Kys
Tilikauden tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja*	M€	3	1,5	> 0	-8,5	1,1	0,49	-0,16	0,23
Käyttöaste	%	96,8	97,3	97,5	96,7	98,9	96,5	99,8	99,23
Asuinliiövelka	€/asm ² max	572	592	<565	570	429,25	415,33	971,5	1038,94
Kiinteistöalan energiatehokkuussopimuksen vuokra-asuntoyhteisöjen toimenpideohjelma (parannus vuoden 2015 tasosta)	%	2,8	5,1	> 5,5	5,2	-	-	-	-

* 2018-2019: ilman kiinteistöjen myyntituottoja

Koti Kuntoon remontit kirjattu

suoraan tulokseen, tulosvaikutus

0,4 M€

1,7 M€

2,75 M€

2,5 M€

Tunnusluvut	TP2019	TP2020	Toteuma 2021	TP 2020 Ki-Kys	TP 2021 Ki-Kys	TP 2020 Vap-rah Kys	TP 2021 Vap-rah Kys
Liikevaihto M€	45,8	44,01	44,1	9,3	8,28	0,41	1,67
Investoinnit M€	14,5	22,5	16,1	10,1	0	-10,1	0
Myynti kaupungille M€	2,9	2,9	3	0	0	0	0
Takaukset kaupungilta M€	36,9	35	32,7	5,6	3,49	10,8	10,8
Kaupungilta saadut lainat M€	0,1	0,1	0,1	1,6	1,34	0	0
Tilikauden tulos M€	0	0	-9,6	0	0	-0,13	0,11
Osingot ja korot kaupungille M€	0,1	0,1	0,1	0,1	0,06	0	0,02
Henkilöstölukumäärä 31.12.	153	151	146	9	10	0	0

Savonia-ammattikorkeakoulu oy

Tehtävä: ammattikorkeakoululaissa määriteltujen tehtävien hoitaminen

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 51 %, Varkauden kaupunki 22,28 %, Iisalmen kaupunki 22,76 %, Kiuruveden kaupunki 3,96 %

Olellaiset yhtiötä koskevat tapahtumat vuonna 2021

Vuonna 2021 Savoniassa uusia opiskelijoita otettiin kaikkiaan 34 suomenkieliseen amk-tutkinto-ohjelmaan, joita päiväkoulutuksia oli 23 ja monimuotokoulutuksia 11. Uusia opiskelijoita suomenkielisissä tutkinto-ohjelmissa aloitti kaikkiaan 1758. Ammattikorkeakoulututkintoja suoritettiin kaikkiaan 1031, joista 73 % tavoiteajassa.

Savonian henkilöstömäärä on keskiarvona ja vastaavasti henkilötyövuosina laskettuna kasvanut vuoden aikana noin 10 henkilön ja henkilötyövuoden verran. Erityisesti opetus- ja TKI-henkilöstön osalta henkilöstömäärä on kasvanut tasaisesti koko tarkastelukauden (2018-2021) ajan. Savonia on kehittänyt määrätietoisesti johtamista ja esihenkilötoimintaa käyttäen viitekehysenä Great Place to Work -työkalua. Haastavasta korona-ajasta huolimatta henkilöstö kokee Savoniassa työn olevan merkityksellistä ja 89 % henkilöstöstä kokee, että Savonia on hyvä työnantaja. Uudistimme GPTW -sertifikaatin kolmatta kertaa peräkkäin.

Talousarviossa vuodelle 2021 liikevaihdon märkeksi arvioitiin 54,7 miljoonaa euroa. Tilivuoden toteutunut liikevaihto oli 56,6 milj. euroa. Koronan vaikutus on aiheuttanut Savonialle merkittävän taloudellisen riskin. Koronasta huolimatta koulutus, TKI-toiminta ja osa liiketoiminnasta voitiin toteuttaa suunnitelmien mukaisesti.

Savonian kannattavuus, vakavaraisuus ja maksuvalmius ovat kaikki hyvällä tasolla.

Poikkeamat toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin

Opintonsa keskeyttäneiden määrä nousi vuonna 2021 edellisestä vuodesta 37 % ollen yhteensä 593. Suhteellisesti kasvu oli suurinta matkailu- ja ravitsemisalalla, määrällisesti eniten opintojen keskeytyksiä tapahtui tekniikan alalla. Suurin osa keskeytyksiä tapahtuu opintojen alkuvaiheessa kahden ensimmäisen opiskeluvuoden aikana, tässä ryhmässä myös kasvu edellisestä vuodesta oli suurinta.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vuosi 2022 on Savonian 30-vuotisjuhlavuosi, joka näkyi tammikuussa niin, että Savonia valaisi Puijon tornin Savonian pinkillä värillä. Vuoden aikana järjestetään erilaisia tapahtumia maakunnassa. Vuoden päätapahtuma on pääkumppanuus MTV:n kanssa Suomi Areenalla.

Savonia haki loppuvuodesta 2021 tietojenkäsittelyn ja tuotantotalouden koulutusvastuita ja sai siihen liittyvän positiivisen päätöksen opetus- ja kulttuuriministeriöltä. Koulutukset alkavat vuonna 2023. Vuonna 2021 Savoniassa oli keskimäärin 7300 tutkinto-opiskelijaa.

Henkilöstömäärä on lisääntynyt ja vuodelle 2022 ennakoitaan henkilöstömäärän kasvuin jatkuvan edelleen.

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Mittarin tavoitetaso 2021	Toteuma 2021
Liikevaihto	M€	47	56,2	53,1	56,6
Omavaraisuusaste	%	85,9	87,3	85,0	89,9

Tunnusluvut	TP2019	TP2020	Toteuma 2021
Liikevaihto M€	47	56,2	56,6
Investoinnit M€	6	18,5	1,6
Tilikauden tulos M€**	1,4	1,9	6,6
Henkilöstölukumäärä 31.12.	511	513	544

** Vuoden 2020 osalta ei sisällä Opistotien myyntivoittoa

Service Oy

Tehtävä: Tukipalveluiden tuottaminen omistajille

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 50,87 %, PSSHP 48,47 %, muut kunnat ja kuntayhtymät sekä konserniyhtiöt 0,66 %

Olennaiset yhtiötä koskevat tapahtumat vuonna 2021

Liikevaihto toteutui 99,3 milj. euroa, joka on budjetoitua tasoa ja kasvoi edellisestä vuodesta 2,2 milj. euroa. Keskusvaraston liikevaihto on hiukan tasaantunut vuoden 2020 huipusta. Osin liikevaihdon hienoiseen laskuun on vaikuttanut suojaintarvikkeiden maailmanmarkkinahintojen laskeminen ja osin suojaintarvikkeiden myyntivolyymin pienenemisestä, kun asiakkaiden suojaintarvikkeiden tarve on pienentynyt. Ruokapalvelujen liikevaihto on kehittynyt budjetoidusti.

Vuoden 2019 tasolle ei olla ruokapalvelujen liikevaihdossa edelleenkään yletty johtuen suurimmalta osin koronarajoitusten vaikutuksesta henkilöstöravintoloiden toimintaan. Koronan vaikutukset näinä kahtena koronavuonna ovat näkyneet Servicassa ruokapalvelujen liikevaihdossa negatiivisena kehityksenä ja keskusvaraston sekä laitoshuollon liikevaihdossa positiivisena kehityksenä. Asiakasyhteistyö on ollut korona-aikaan hyvin tiivistä ja olemme pyrkineet varmistamaan terveysturvalliset tilat ja huolehtimaan palvelutuotannon jatkuvuudesta tässä haasteellisessa tilanteessa.

Poikkeamat toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin

Tilikauden tulos 1,5 milj. euroa toteutui hiukan budjetoitua suurempana. Liikevaihto per tehty työpanos -tunnusluvun osalta jäimme tavoitteesta, joka johtui keskusvaraston liikevaihdon osuuden pienenemisestä kokonaisliikevaihdosta. Tilaa jätettytyväsyysselvityksessä tyytyväisyys Servican palveluihin arvioitiin hyvälle tasolle, mutta tavoitteesta jäätiin.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Servican tavoitteena on vuoden 2022 aikana valmistautua hyvinvointialueiden syntyyn aktiivisella yhteydenpidolla muutosta valmisteleviin organisaatioihin sekä valmistautumalla sisäisesti eri skenaarioihin ja suunnittelemaalla toimintamallit kuhunkin skenaarioon. Näin Servica pyrkii varautumaan tilanteeseen, jossa osa kuntien palveluista siirtyy hyvinvointialueille, ja sairaanhoitopiirit kokonaisuudessaan siirtyvät osaksi hyvinvointialuetta 1.1.2023. Mikäli hyvinvointialueen tukipalvelut tuotetaan Vaten esityksen mukaisesti 1.1.2023 alkaen tarkoittaa se Servican toiminta-alueen laajenemista kaikkien palvelujen osalta koko Pohjois-Savon alueelle. Lisäksi näyttää todennäköiselle, että osa kunnista tulee siirtämään kouluaterioiden ja varhaiskasvatuksen aterioiden tuotannon Servicalle. Omistusjärjestelyjä tultaneen tekemään eräiden Pohjois-Savon kuntien kanssa liittyen palvelutuotannon siirtoihin Servicalle.

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Mittarin tavoitetaso 2021	Toteuma 2021
Tilikauden tulos	M€	1,2	1,7	1,4	1,5
Liikevaihto/tehty työpanos (HTV3) kasvaa 0,5 % vuodesta 2020	t€	89,9	108,2	107,2	105,5
Asiakastyytyväisyys	0-5	3,61	-	3,68	3,62
Laatupoikkeamat vähenevät vuodesta 2020	Kyllä/ei	-	76	Kyllä	96
Henkilöstön sairaus- ja tapaturmapoissaolot vähenevät vuodesta 2020	kalenteripäivää/henkilö	21,2	22,5	19,7	21,8

Tunnusluvut	TP2019	TP2020	Toteuma 2021
Liikevaihto M€	89,3	97,1	99,3
Investoinnit M€	23,8	0,7	0,5
Myynti kaupungille M€	41	42,1	43,5
Kaupungilta saadut lainat M€	3,9	3,5	3,1
Tilikauden tulos M€	1,2	1,7	1,5
Osingot ja korot kaupungille M€	0,2	0,2	0,2
Henkilöstölukumäärä 31.12.	1 217	1163	1 207

Mestar Kuopio Oy

Tehtävä: Kaupunkiympäristön rakentamisen ja kunnossapidon palvelujen tuottaminen Kuopio konsernille. Tavoitteena laadukkaan ja kustannustehokkaan palvelutuotannon lisäksi vastata osaltaan Kuopion kaupungin kokonaiselinoiman lisäämisestä voimassaolevan strategian painopisteiden mukaisesti.

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki ja konserniyhtiöt 99,94 %

Olennaiset yhtiötä koskevat tapahtumat vuonna 2021

Vuosi oli Mestar Kuopio Oy:n ensimmäinen toimintavuosi ja vuoden aikana on rakennettu yhtiölle strategian runko, jonka keväällä 2022 aloittava uusi hallitus saa käsiteltäväkseen. Samalla linjataan yhtiön toimintaa kuvalle valtuustokaudelle. Mestar saavutti Ekokompassi sertifikaatin ja Viksu Kuopio -tunnustuksen toimintavuoden aikana.

Yhtiön tuotannollisen toiminnan kehittämisen pääpaino oli rakentamisen tavoitehintaisen urakoinnin kehittämisessä yhteistyössä tilaajan kanssa. Tässä onnistuttiin hyvin niin laadullisilla kuin taloudellisilla mittareilla mitattunakin.

Tilikauden aikana yhtiö hankki omistukseensa Sansia Oy:n, Pohjois-Savon Monetra Oy:n, Servica Oy:n ja Järvisuodun Työterveys Oy:n osakkeita. Tilikauden aikana yhtiön osakkeita siirtyi Servica Oy:n ja Kuopion Energia Oy:n omistukseen.

Poikkeamat toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin

Yhtiön liikevaihto tilikaudella oli 32,7 milj. euroa ja toiminnan muut tuotot 0,2 milj. euroa. Talousarviosta poiketen yhtiön tilinpäätöksessä esitetään vain ulkoinen liikevaihto. Yhtiö teki ensimmäisenä toimintavuotenaan positiivisen tuloksen, 0,4 milj. euroa.

Liikevaihtotavoite ei toteutunut, mutta liikevaihdon laskun suhteessa laskivat myös eri toiminnalliset kululajit ja näin ollen taloudelliset tavoitteet tuloksen osalta ylitettiin hieman.

Toiminnallisesti keskeisenä tavoitteena oli saada selkeytettyä yhtiön rooli ja asema osana kaupunkikonsernia.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Tulevaisuuden tavoitteena on selkeyttää yhtiön roolia osana kaupunkikonsernia ja turvata näin riittävät taloudelliset toimintaedellytykset.

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Mittarin tavoitetaso 2021	Toteuma 2021
Liikevaihto	M€	Yhtiön toiminta käynnistyi 1.1.2021		39,5	36,4 *
Tilikauden tulos	M€			0,2	0,4

Tunnusluvut	TP2019	TP2020	Toteuma 2021
Liikevaihto M€			36,4 *
Investoinnit M€			0,5
Myynti kaupungille M€			32,1
Tilikauden tulos M€			0,4
Osingot ja korot kaupungille M€			0,26
Henkilöstölukumäärä 31.12.**			187

*Sisältää myös sisäiset erät

** Vakituiset ja määräaikaiset henkilöt palveluksessa 31.12. Ei työllistettyjä tms.

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Tehtävä: järjestää jäsenkuntien puolesta laissa säädetty erikoissairaanhoito, kehitysvammaisten erityishoito, perusterveydenhuolto ja siihen kiinteästi liittyvä sosiaalitoimi sekä huolehtia laissa säädettyistä muista tehtävistä

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 55,86 %

Olennaiset yhtiötä koskevat tapahtumat vuonna 2021

Vuosi 2021 oli jatkuneen koronapandemian vaikutusten takia edelleen erittäin poikkeuksellinen. Pandemian vuoksi on jouduttu ylläpitämään varautumista eri virusvariantin aiheuttamisiin pandemian pahenemisaaltoihin. Viruksen testaus ja näytteenotto sekä jäljitys ja eristystoimenpiteet ovat vaikeuttaneet toimintaa sekä kuluttaneet ylimääräisesti erityisesti henkilöstöresursseja. Tämä on myös yksi osatekijä erityisesti hoitohenkilöstön saatavuusongelmaan. Yhdessä näiden seikkojen vuoksi suunniteltu ei-kiireellinen hoito on kärsinyt ja sitä on jouduttu siirtämään tulevaisuuteen kiireellisen hoidon sekä koronan tieltä. Tästä huolimatta sairaalatoiminta on ollut vilkasta ja monella sektorilla saavutettiin koronaviruspandemiaa edeltävä toiminnan taso.

Työaikalain voimaan astunut muutos 2020 edellytti lääkäripäivystyksessä vuorokausilevon järjestämistä. Tämä aiheutti noin 30 uuden lääkärivakanussin tarpeen, joka päätettiin toteuttaa pääosin 2021 vuoden alusta alkaen.

Potilasvakuutuslain uudistuksen seurauksena päätettiin perustaa yliopistollisten sairaanhoitopiirien yhdessä omistama keskinäinen potilasvakuutusyhtiö, joka aloitti toimintansa vuoden 2021 alusta.

Poikkeamat toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin

Kiinteistö-KYS Oy:n ja Vapaarahoitteinen-KYS Oy:n osakkeiden myynnistä syntyi myyntivoittoa 7,9 milj. euroa.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri jatkaa osallistumistaan vuonna 2022 hyvinvointialueuudistukseen valmiste- luun Pohjois-Savossa ja yhteistoiminta-alueella.

Tunnusluvut	TP2019	TP2020	Toteuma 2021
Liikevaihto/Myyntituotot M€	435,4	447,4	472,0
Investoinnit M€	44	41,5	43,9
Myynti kaupungille M€	178,9	185,0	193,5
Tilikauden tulos M€	-9,1	-9,9	4,6
Henkilöstölukumäärä 31.12.	4 276	4 188	4 277

2.2 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

2.2.1 Käyttötalouden toteutuminen

Elinvoima- ja konsernipalvelut

Kaupunginjohtaja Jarmo Pirhonen

Toiminta

Koronaepidemia vaikutti edelleen kaupungin toimintaan ja talouteen. Toimintamenot kasvoivat varsin voimakkaasti, yleisen talouden vahvistumisen myötä verotulokertymä koheni. Kaupunki sai myös merkittävän määrän kertaluonteisia koronatukia, sosiaali- ja terveystoimen menojen katteeksi. Tulevien vuosien näkökulmasta kokonaisuutta on vaikea hahmottaa, minkä vuoksi jo talousarviovalmistelu vuodelle 2022 sisälsi paljon epävarmuuksia ja hyvinvointialueiden aloittamiseen liittyvät, edelleen hyvin alustavat arviot kaupungin rahoituksesta 2023 alkaen, tekevät siitä vielä vaikeampaa. Syksyn 2021 talousarviotyötä leimasi kireä aikataulu. Uudistettua valmisteluprosessia päästiin testaamaan, kun lautakunnat antoivat talousarvioesityksensä.

Koronaepidemia on haastanut erityisesti ravintola-, tapahtuma- ja kaupan alan yrityksiä sekä pieniä palveluyrityksiä. Korona-ajan monipaikkatyöskentely toi mökkiläisiä alueelle työskentelemään. Koronatilanne ja rokotukset työllistivät viestintää.

Yritysten liiketoiminnan kehitys vahvistui mm. liikevaihdon, palkkasumman ja viennin osalta edelliseen vuoteen verrattuna. Yritystonttikysyntä on jatkunut hyvänä ja vapaiden tonttien reservi on vähentynyt entisestään. Yritysten kasvun esteenä on ollut raaka-aineiden ja komponenttien saatavuusongelmat sekä osaavan työvoiman riittävyys.

Kotimaan matkailu on kasvanut alueella. Matkailusektori yhdessä kumppaneiden kanssa työsti maakunnan matkailun johtamis- ja kehittämismallia. Kuopio-Tahko Markkinointi Oy järjesti ensimmäisen matkailun -ja tapahtumien gaalan. Ensimmäinen maailman pohjoisin IRONMAN tapahtuma oli Tahkolla.

Edunvalvontaa ja vaikuttamista alueen elinvoiman kehittämiseksi tehtiin yhdessä alueen toimijoiden ja yhteistyökaupunkien kanssa. Onnistumisia yhteisessä vaikuttamisessa olivat valtion kanssa solmitut MAL-sopimus ja innovaatioekosysteemisopimus, alueen EU-rahoitusta koskeva ratkaisu sekä Itärata-hankkeen hankeyhtiön eteneminen. Keskeisissä saavutettavuutta parantavissa liikennehankkeissa (vt5) ei kuitenkaan edetty.

MAL-sopimuksen myötä Kuopion kaupunkiseudun keskinäistä yhteistyötä tiivistettiin ja organisoitiin. Myös ekosysteemisopimuksen toimeenpano organisoitiin ja ensimmäiset hankkeet käynnistyivät. Sopimuksen tavoitteena on edistää vesiklusterin ja terveys- ja hyvinvointiteknologian kehittymistä Kuopiossa.

Kuopion strategian päivittäminen alkoi mm. voimassa olevan strategian arvioinnilla ja muutostarpeiden kartoituksella. Uuden valtuuston työskentelyn siirtyessä syksyyn kuntavaalien ajankohdan muutoksen takia, päätettiin strategialinjausten päivitystä ja päätöksentekoa siirtää vuodelle 2022.

Uuden rakennerahastokauden ”Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027” käynnistyminen siirtyi vuodelle 2022. Vuoden 2021 syksyllä osallistuttiin rahoittajien järjestämiin koulutustilaisuuksiin. Uuden kauden projektiohjeistuksen ja projektiseurannan kehittäminen aloitettiin.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilu alkoi 1.3.2021. Käynnistämistä hankaloitti jatkuva henkilöstövaje ja haasteet osaavan työvoiman saatavuudessa. Pitkäaikaistyöttömyyden merkittävä kasvu asetti lisähaasteita. Kuntakokeilun toimeenpanon vahvistamiseksi panostettiin henkilöstön osaamisen kehittämiseen sekä erilaisen perehdyttämisen ja mentorointimallien kehittämiseen. Työllisyyspalveluun lisättiin elo-syyskuussa 2021 kuusi henkilöä asiakastyöhön ja kaksi henkilöä lähityönjohdon tehtäviin. Lisäykset rahoitettiin työllisyyspalvelun käytösuunnitelman sisältä.

Työmarkkinoilla on avoimia työpaikkoja, mutta työnhakijoiden osaaminen, motivaatio ja henkilökohtaiset tekijät eivät aina vastaa kysyntää. Ilmiö on valtakunnallinen ja mahdollisuudet vaikuttaa siihen nopeasti ovat rajalliset nimenomaan ammatillisen kohtaannon näkökulmasta. Kesälomakaudella jouduttiin supistamaan palveluja ydintoimintojen (mm. työttömyysturvatehtävät) turvaamiseksi.

Future Savo -hanke päättyi ja hankkeessa tuotettiin osaajavetovoimamarkkinointimalli. Tapahtumajärjestäjän tukipalvelujen toimintamalli käynnistettiin. Sähköisen viestinnän ja sähköisten palveluiden kokoava alustatyö aloitettiin. OmaKunta-projektin tavoitteena on synnyttää Kuopioon ja Siilinjärven kunnalle verkkoasioinnin portaali ja sähköisen asioinnin palvelumuotoilun konsepti. Verkkosivu-uudistus aloitettiin.

Olennaiset poikkeamat talousarvioon

Elinvoima- ja konsernipalvelujen toimintakatteen toteuma oli 0,9 milj. euroa talousarviota parempi ollen -25,0 milj. euroa. Toimintatuottojen toteuma oli 0,7 milj. euroa ja toimintakulujen 1,6 milj. euroa talousarviota pienempinä.

Toimintatuotoissa merkittävin poikkeama oli työllisyyspalvelussa, kun tukia ja avustuksia kertyi 1,2 milj. euroa vähemmän kuin talousarviossa. Työllisyys Hankkeet ja työllistäminen eivät toteutuneet suunnitellusti. Lomituspalvelussa toimintatuottojen kertymä oli puolestaan 0,4 milj. euroa talousarviota suurempi.

Toimintakulujen suurin poikkeama talousarvioon nähden oli työllisyyspalvelussa, 1,1 milj. euroa vähemmän kuin talousarviossa, kun työllisyys Hankkeiden ja työllistämisen toimintakulut eivät toteutuneet talousarvion mukaisesti. Sen sijaan talousarvion toteumassa realisoitui läpi vuoden nähtävillä ollut riski työmarkkinatukimenojen ylittymiselle. Pitkäaikaistyöttömyyden kasvu oli voimakasta koko vuoden ja se heijastui myös työmarkkinatukimaksuihin, jotka ylittivät 1,5 milj. euroa. Niiden kasvuun vaikutti lisäksi epidemia-ajan poikkeuslainsäädäntö, kun yrittäjät saivat oikeuden työmarkkinatukeen. Työmarkkinatukimaksujen ylittyminen katettiin työllisyyspalvelun muilla säästöillä. Työllisyyspalvelun toimintakate toteutui talousarvion mukaisesti, huolimatta merkittävistä poikkeamista sekä toimintatuotoissa että -kuluissa.

Yrityspalvelussa toimintakulut toteutuivat 0,4 milj. euroa talousarviota pienempinä. Yrityspalvelussa sekä palvelujen ostot että avustukset toteutuivat 0,2 milj. euroa pienempinä kuin talousarviossa. Tähän on vaikuttanut mm. hankkeiden hitaampi toteutuminen, tapahtumien peruuntumiset koronaviruspandemian myötä sekä EU-rahoituskauden vaihtuminen.

Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestäminen

1. Talouden sopeutustoimissa onnistuminen ja henkilöstövaikutuksiin varautuminen peruspalvelujen toimivuus ja työhyvinvointi huomioiden

- Elinvoima- ja konsernipalvelun palvelualueen sopeutustavoitteet saavutettiin ja toteutunut toimintakate oli 0,9 milj. euroa talousarviota parempi. Toimintakatteen parempaan toteutumiseen on osaltaan vaikuttanut koronaepidemia, koska kaikkia toimintoja ei ole voitu toteuttaa suunnitellussa laajuudessa. Hankkeiden toteutuksissa on ollut viiveitä sekä yrityspalvelussa että työllisyyspalvelussa. Pitkäaikaistyöttömyyden kasvu oli voimakasta koko vuoden ja se heijastui myös työmarkkinatukimaksuihin, jotka ylittivät 1,5 milj. euroa. Työllisyyspalvelujen muilla määrärahojen säästöillä katettiin työmarkkinatukimaksujen määrärahaylitykset.
- Elinvoima- ja konsernipalvelun htv-määrä oli 305, jossa on kasvua 2 htv:tä edelliseen vuoteen verrattuna. Kasvu johtuu pääosin työllisyyspalvelun henkilöstömäärän kasvusta.

2. Työelämän muutosten hallinta: etätyöskentely ja sen johtaminen, monipaikkatyöskentely ja uudenlaiset työympäristöt, työhyvinvointi, sairauspoissaolot

- Etätyön tekeminen lisääntyi merkittävästi koronaepidemian alkaessa ja etätyö jatkui edelleen kulu-neen vuoden aikana. Etätyö vähensi työ- ja koulutusmatkoja sekä mahdollisti työ- ja yksityiselämän paremman yhteensovittamisen. Työelämä koki ison murroksen ja uutena elementtinä tuli etätyön joh-taminen. Vaikka etätyön koettiin joiltain osin edistävän työhyvinvointia, etätyöskentely toi työelämään omat haasteensa, koska sosiaaliset työkontaktit vähenivät ja kotona työergonomiassa saattoi olla puutteita. Kaupungin linjauksena on mahdollistaa etätyö ja monipaikkaisuus myös jatkossa. Henkilös-tön työssä jaksamiseen monipaikkaisessa työskentelyssä on kiinnitettävä huomioita.
- Koulutuksia ja pilotointeja järjestettiin etätyötä tukevista sähköisistä alustoista. Kaupungin henkilös-tölle toteutettiin etätyökysely. Kahdessa elinvoima- ja konsernipalvelun yksikössä otettiin kokeilukäyt-töön tilavarausjärjestelmä ja tehostettiin tilankäyttöä sekä yhdenmukaistettiin työpisteitä monipaikkai-seen työskentelyyn sopiviksi.
- Työyksiköissä on tehty erilaisia ratkaisuja asiakastyöhön. Työllisyyspalvelussa asiakastyötä tehtiin hybridimallilla, jossa kasvokkain tapahtuva asiakastyö, etä- ja puhelinpalvelut sekä digitaaliset palvelut muodostivat toiminnallisen kokonaisuuden. Läsnätyön osuus on ollut 1/3 ja etätyön 2/3 työajasta. Li-säksi henkilöstö on ollut jaettuna kiinteisiin työvuororyhmiin, jotta laajoilta korona-altistumisilta on voitu välttyä. Palvelumalli on toiminut kohtuullisesti, mutta etätyö yhdistettynä isoon toimintaympäristön ja - kulttuurin muutokseen sekä epidemian vaikutuksiin on ollut haastavaa, eikä kuormittumiselta ja sai-rauspoissaoloilta ole voitu välttyä.

- Elinvoima- ja konsernipalvelujen sairauspoissaolot olivat 21,5 pv/htv, kun ne vuotta aikaisemmin olivat 15,6 pv/htv. Pitkät yksittäiset poissaolot selittävät sairauspoissaolojen lisääntymistä.

3. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osaamisen vahvistaminen. Ohjeiden päivitys ja henkilöstön koulutus.

- Talousraportoinnissa otettiin käyttöön MonetTiedon -järjestelmä. Henkilöstöraportoinnin käyttöönotto ei edennyt suunnitellussa aikataulussa. Raportoinnin odotetaan olevan kunnossa alkuvuodesta 2022.
- Vuoden aikana valmistuivat luonnokset Kuopion kaupunkikonsernin riskienhallintapolitiikka-asiakirjasta ja sisäinen valvonta osana hyvää hallinto- ja johtamistapaa kaupungissa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 13.12.2021 riskienhallintapolitiikka-asiakirjan. Päivitetty ohje sisäisestä valvonnasta ja hyvästä hallinto- ja johtamistavasta viedään kaupunginhallituksen käsittelyyn kevään 2022 aikana. Päivitettyjen ohjeiden jalkautus palvelualueille on vuoden 2022 yhtenä painopisteenä.
- Työllisyyspalvelussa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan näkökulmasta henkilöstön kouluttamista ja osaamisen kehittämistä on tehty erityisesti tietosuojaan, tietoturvaan ja tietojen käsittelyyn liittyen.

1. KASVAVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.1. Kilpailukykyinen yrittäjyyssympäristö	Edistetään opiskelu- ja työperäistä muuttoa ja maahanmuuttoa Kuopioon sekä ulkomaalaisten ammattiosaajien sitoutumista alueeseen.	Yhdenvertaisuussuunnitelman jalkautus. Tiedon jakaminen ja kv-toimijoiden verkottaminen (kv-aamukahvit ja muu verkottaminen). Uudistetaan muuttajapalvelukonsepti.	●	(etenee suunnitellusti) Yhdenvertaisuussuunnitelman päivitys ja jalkautus on aloitettu yhteistyössä hyvinvoinnin edistämisen kanssa. Talent Hub -hankkeessa tehty yhteistyötä kv-opiskelijoiden kiinnittämiseksi alueeseen. Edistetty kv-toimijoiden verkottumista (kv-kohtaamo ja kv-aamukahvit). Osallistuttu maakunnalliseen EU-rahoitteeseen ja v. 2021 päättyneeseen Future Savo -vetovoimahankkeeseen ja järjestetty loppuseminaari virtuaalisena veto-voimafoorumina. Hankkeessa uudistettiin myös muuttajapalvelukonseptia. Käynnistettiin oppilaitosten kanssa tehtävä yhteistyö KTM Oy:n koordinoimana.	Kasvava Kuopio -ohjelma
	Huolehditaan riittävästä ja monipuolisesta yritystonttitarjonnasta.	Aktiivinen yhteistyö asemakaavoituksen ja maanhallinnan kanssa elinkeinoelämän tarpeiden kanavoimiseksi tonttitarjonnaksi.	■	(etenee hitaasti tai osittain) Kuopion hyvä vetovoima ja yritysten korkea investointivalmius näkyy yritystonttien kysynnässä. Yritystonttien kovan kysynnän vuoksi tonttivaranto edelleen pienentynyt.	Kasvava Kuopio -ohjelma
	Kehitetään matkailun ja tapahtumien toimintaympäristöä (mm. Puijo, Tahko, Kuopionlahti, Matkustajasatama).	Kuopio-Tahko Markkinointi Oy ja Lakeland 2 -hankkeen kumppanuus. Alueiden kehittäminen yhdessä yritysten kanssa ja investointien edistäminen.	●	(etenee suunnitellusti) Matkailun asemakaavatyöt käynnissä ja ne etenevät suunnitellusti.	Kasvava Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.1. Kilpailukykyinen yrittäjyyssympäristö	Kehitetään yrityksille suunnattuja palveluja yhteistyössä kumppanien kanssa.	Living Lab toiminta vakiinnutetaan osaksi Business Centeriä ja kaupungin perustoimintaa. BC:n toiminnan jatkuvuus turvataan yhteistyösopimuksella.	(etenee suunnitellusti) Business Centerin toiminta jatkunut suunnitellusti sopimuksen hyväksymisen jälkeen. Living Lab -hankkeena päättyi 31.12.2021. Toiminnan jatkamista valmisteltu Living Lab hankeosapuolien kesken. Koordinaattorirakenne palvelualueilla on otettu käyttöön. Toiminta tulee jatku- maan yrityksille vastikkeellisena palveluna hankkeen jälkeen. Yhteistyösopimuksen tarve (esim. markkinoinnin osalta) on edelleen tarkastelussa. Hankeajan 2019–2022 aikana yhteiskehittämisen kokeiluja yritysten kanssa tehtiin 69, joihin osallistui 45 suomalaista ja 2 ulkomaista yritystä. Kokeiluihin osallistui lisäksi yli 100 Kuopion kaupungin, KYSin ja Savonia-amk:n henkilöstön edustajaa.	Kasvava Kuopio -ohjelma
1.2. Vetovoimainen innovaatio- ja oppimisympäristö sekä laadukas koulutusketju	Innovaatioympäristön synergia toimii ja tukee start up-toimintaa sekä yritysten kansainvälistymistä. Toteutetaan laadittavan ekosysteemisopimuksen toimenpiteitä.	Kehittämishankkeiden aktivointi ja rahoitusmahdollisuuksien karttaminen sekä kehittämistoiminnan näkyvyyden edistäminen, toimijoiden yhteistyön kehittäminen. Uuden rakennerahastokauden toimintamallin ja hankeseurannan kehittäminen (vaikuttavuuden arviointi). Ekosysteemisopimusten toimeenpanon edistäminen ja seuranta.	(etenee suunnitellusti) Kuopion kaupungin projektityöverkoston kautta toteutettu kehittämishankkeiden toimintaa, näkyvyyttä sekä uusien rahoitusmahdollisuuksien esille tuomista. Hankeseurannan kehittäminen on edennyt projektikortti/-rekisteri -vaihtoehtojen selvityksellä. Ekosysteemisopimuksen johtoryhmän työskentely käynnistynyt ja valmisteluhankkeet (AKKE) saaneet rahoituspäätökset ja käynnistyneet.	Kasvava Kuopio -ohjelma

		Innovatiivisten hankintojen edistäminen. Osallistuminen hankinta Suomi - ohjelmaan ja sen innovaatioteemaryhmän vetovastuu.	Uuden rahoituskauden mahdollisuuksien kartoitus ja kehittämishankkeiden aktiivointi käynnistynyt ja toiminta aktiivista. On osallistuttu uutta EU-rahoituskautta 2021–2027 koskeviin koulutuksiin ja järjestetty omia tilaisuuksia valmiuksien vahvistamiseksi uuden rahoituskauden mahdollisuuksien hyödyntämiseksi. Innovatiivisia hankintoja edistetty osana Hankinta-Suomi -ohjelman innovaatioteemaryhmän vetovastuuta yhdessä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa, Kuopion hankintaohjelman päivitystä, osana Kuopion ekosysteemisopimuksen toteuttamista sekä Kuopion hankintafoorumissa ja sidosryhmissä. Kuopion kaupungin tilapalvelut valittiin osallistumaan KEINO:n Innovaatiot akatemiaan syksyllä 2021.	
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.2. Vetovoimainen innovaatio- ja oppimisympäristö sekä laadukas koulutusketju	Savilahden ICT-ympäristöä rakennetaan avoimeksi ja yritystoimintaa edistäväksi.	Laaditaan mikrokanava-, suoja-putki- ja 5G-toteutussuunnitelma sekä ohjeistus ja jalkautetaan prosesseihin.	✓ (valmis) Kuopion tietoliikenneverkkokonsepti 2050 -hanke valmistunut ja hankkeessa syntyneitä ohjeistuksia lähdetään jalkauttamaan seuraavaksi käytäntöön.	Kasvava Kuopio -ohjelma
1.3. Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta	Viestintää ja edunvalvontaa kehitetään systemaattisesti edelleen (vaikuttamisen kohteet, vaikuttavuusviestintä, yhteistyö).	Vaikuttavuusviestintä, sisällön tuotanto ja yhteistyö. Kehitetään vaikuttavuusviestinnän Kuopio Highlights ja Kuopio by Nature konsepteja. Eu:n kaupunkipolitiikan tunnistaminen (urban agenda) ja aktiivinen seuraaminen ja vaikuttaminen.	● (etenee suunnitellusti) Järjestettiin kymmenes alueellinen brändiseminaari yhteistyössä alueen yritysten kanssa. Tehty vaikuttavuusviestinnän suunnitelma, ylläpidetty Highlights-sivustoa ja edunvalvonnan viestintämateriaalia.	Kasvava Kuopio -ohjelma

			Edunvalvontaa on tehty yhdessä kumppaneiden kanssa. Yhteisinä onnistumisinä voidaan pitää EU-rahoitusratkaisua, MAL-sopimusta, innovaatioekosysteemi-sopimusta ja Itärataa, seudun isoissa liikennehankkeissa ei päästy eteenpäin. Osallistuttu TEMin ja Kuntaliiton kaupunkipoliittisiin työryhmiin. Järjestetty yhteisiä virtuaalisia työpajoja Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston asiantuntijoiden kanssa.	
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.4. Rohkea kaupunkikehitys, elinvoimainen kaupunkikeskusta, monimuotoinen kaupunkikulttuuri	Aktivoidaan kaupunkikeskustan elinvoimaa ja tapahtumatoimintaa yhdessä asukkaiden, yritysten, järjestöjen yms. kanssa.	Uudistetaan tapahtumapalveluiden toimintamalli ketterämmäksi. Osallistutaan Kuopion kaupunkikeskustan kehittämisyhdistyksen toimintaan.	(etenee suunnitellusti) Kuopion kaupunkikeskustan kehittämisyhdistys saanut rahoituksen (REACT EU) ja käynnistänyt Digikeskusta-kehittämishankkeen. Järjestettiin tapahtumatoimijoiden yhteinen verkostoitumistilaisuus. Päätettiin osallistua Savonian koordinoimaan tapahtumien digitalisointia kehittämään Luova Reaktio -hankkeeseen.	Kasvava Kuopio -ohjelma
	Edistetään kaupunkikeskustan ja sen lähialueiden täydennysrakentamista.	Kaupungin vetovoimaisuuden vahvistaminen ja elinkeinoelämän investointien hakeminen alueelle.	(etenee suunnitellusti) On toteutettu Invest & Expand in Northern Savo -hanketta. Alueellisella yhteistyöllä haetaan lisää vaikuttavuutta investointien houkutteluun.	Kasvava Kuopio -ohjelma
	Savilahden toteutus etenee suunnitellusti ja alueen tunnettuus kehittyi.	Kehitetään Savilahden yhteismarkkinointia mm. tuottamalla uusi Savilahti Stage -digitaalinen keskusteluareena.	(etenee suunnitellusti) Käynnistettiin Savilahti Stage -konseptin suunnittelu vuodelle 2022.	Kasvava Kuopio -ohjelma

2. HYVINVOIVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.2. Varhainen tuki	Päihteiden käyttö vähenee ja mielen hyvinvointi lisääntyy. Painopiste on erityisesti syrjäytymisuhan alla olevien nuorten hyvinvoinnin edistämässä. Ympäristö kannustaa päiheteettömyyteen. Toteutetaan Hyvällä mielellä Pohjois-Savo -hanketta.	Tuetaan Hyvällä Mielellä -hankkeen viestintää väestötasoisesti.		(etenee suunnitellusti) On toteutettu mielen hyvinvointia tukevaa viestintää ja tuettu Hyvällä mielellä -hankkeen viestintää.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
2.3. Työllistyminen ja toimeentulo	Kehitetään työllisyyttä edistäviä moniammatillisia ohjaus- ja neuvontapalveluja. Työllisyyden kuntakokeilu käynnistyy.	Toteutetaan työllisyyden palvelutori -hanke vuosina 2020–2023. Toteutetaan työllisyyden kuntakokeilu vahvistetun kokeilulain pohjalta vuosina 2021–2023.		(etenee suunnitellusti) Työllisyyden palvelutori -hanke toimii suunnitellusti vahvaan verkostoyhteistyöhön ja toimiviin kumppanuuksiin nojautuen Työllisyyden kuntakokeilut käynnistyivät 1.3.2021. Asiakkaat siirtyivät kuntakokeiluun Kuopiossa 15.3.2021.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	Luonnon saavutettavuutta parannetaan ja kehitetään luontokohteita ja puistoja asukkaiden kohtaamispaikkoina yhdessä asukkaiden kanssa.			(etenee suunnitellusti) On jaettu viestintämateriaalia verkossa ja sosiaalisessa mediassa Kuopion luonto- ja retkeilykohteista.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

3. RESURSSIVIISAS KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.1. Viisas liikkuminen	Edistetään etä- ja monipaikkaista työskentelyä ja uusien etätyöratkaisujen käyttöönottoa ja kehitetään näitä tukevaa työkaluturia.	Edistetään yhteisten ratkaisujen löytämistä monipaikkaiseen työskentelyyn (kartoitus, hackaton).		(etenee suunnitellusti) On ylläpidetty etätyökampanjan verkkopalvelua osana Kuopion Alueen sivustoa.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.1. Viisas liikkuminen	Edistetään etä- ja monipaikkaista työskentelyä ja uusien etätyöratkaisujen käyttöönottoa ja kehitetään näitä tukevaa työkalutuuia.	Mahdollistetaan tilaisuuksiin osallistuminen etänä. Otetaan käyttöön uusia sähköisiä työvälineitä. Toteutetaan omia pilotoineja.		Otettiin kahdessa elinvoima- ja konsernipalvelun yksikössä kokeilukäyttöön tilavarauksjärjestelmä ja tehostettiin tilankäyttöä. Työpisteitä yhdenmukaistettiin monipaikkaiseen työskentelyyn sopiviksi. Koronan vuoksi tilaisuudet järjestettiin pääsääntöisesti etäyhteyksillä. Erilaisia digitaalisia yhteistyöalustoja ja -välineitä otettiin kokeilukäyttöön osana Ihmiskeskeinen digitaalinen kunta (IDK) -hanketta sekä pilotoitiin käyttöä työpajoissa ja seminaareissa.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma
3.2. Kiertotalous ja resursien viisas käyttö	Sisällytetään resurssiviisas hankintaprosesseihin koko konsernissa ja koulutetaan henkilökunta.	Hankintaohjeet sisältävät ympäristövaikutusten arvioinnin. Yhteistyössä Sansia Oy:n kanssa kehitetään vastuullisuuden huomioimista hankinnoissa ja järjestetään koulutuksia henkilökunnalle.		(etenee suunnitellusti) Sansia Oy:n ja kaupungin yhteistyöta- paamisessa keskusteltu valtuustoon nähden sitovista tavoitteista, jotka pitää huomioida hankinnoissa.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma
3.3. Energiatehokkuus ja uusiutuva energia	Kuljetushankintojen kilpailutuksessa suositetaan vähäpäästöisiä käyttövoimia. Ajoneuvohankinnoissa tulee selvittää ensisijaisesti vähäpäästöisten ajoneuvojen hankintamahdollisuus.	Sansia Oy:lle annettu toimeksianto järjestää autojen- ja huolto-leasingpalveluiden kilpailutus, joka sisältää vähäpäästöiset ajoneuvot.		(etenee suunnitellusti) Meneillään on ajoneuvokilpailutus, joka pitää sisällään vähäpäästöiset ajoneuvot, hankintailmoitus julkaistaan keväällä.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma

4. UUDISTUVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	Henkilöstön työhyvinvointi ja työturvallisuus paranevat. Sairauspoissaolot vähenevät kaupunkitasoisesti - 1pv/htv.	Suositaan ja kehitetään monipaikkatyöskentelyä. Lisäksi kiinnitetään erityistä huomiota virtuaalityöyhteisön toimivuuteen. Kevan kanssa yhteistyössä toteutetaan työkykyjohtamisen 360-analyysi. Lisäksi toimimme aktiivisesti Kevan työkykyjohtamisen valtakunnallisessa verkostossa. Työterveyslaitoksen Kimmoiset työntekijät muuttuvassa työelämässä -pitkittäistutkimushankkeen 3. vuosi käynnistyy. Uudistettu sisäohjelmaohje ja sähköinen ilmoitusmenettely otetaan käyttöön.	 (etenee hitaasti tai osittain) Toteutettiin etätyökysely kaupungin henkilöstölle. Uudistettu etätyöohjeistus. Järjestettiin koulutuksia ja pilotointoja etätyötä tukevista sähköisistä alustoista. Virtuaalityöyhteisön toimivuutta ja koheesiota ylläpidettiin digiaamukahvein sekä tiivistyneellä yhteydenpidolla. Kevan 360-työkykyanalyysi toteutettiin ja esiteltiin mm. kaupungin ylimmälle johdolle. Analyysin tuloksien johdosta on ryhdytty tarvittaviin korjaaviin toimenpiteisiin. Kimmoiset työntekijät muuttuvassa työelämässä tutkimushankkeen kysely toteutettiin marraskuussa. Sairauspoissaolojen vähennystavoite ei toteutunut. Sairauspoissaolot olivat 18,1 pv/htv. Uusittu sisäilmaohjelma on otettu käyttöön. Sähköisen ilmoitusmenettelyn käyttöönotto ei ole toteutunut suunnitellun aikataulun mukaisesti.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Kehitetään osallisuuden ja vaikuttamisen toimintamalleja. Parannetaan kuntalaisviestintää osallistumis- ja vaikuttamistavoista.	Strategian tarkistaminen osallistavien menetelmin. Käynnistetään OmaKunta-digitaalinen osallisuusalus -kehittämishanke.	 (etenee suunnitellusti) Strategiatyössä on hyödynnetty digitaalisia osallistamisen työvälineitä ja menetelmiä. Järjestettiin keväällä johdon webinaari ja strategian arviointikyselyt. Syksyllä elokuussa valtuustoseminaari ja loppuvuodesta strategiakyselyt henkilöstölle, sidosryhmille sekä asukkaille.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

		Tuotetaan kuntavaalilehti äänestysaktiivisuuden edistämiseksi.	Valmisteltu maaseututoimijoiden yhteisissä työpajoissa strategiaan liittyvää maaseutuohjelmaa. OmaKunta-hanke on käynnistynyt ja etenee suunnitelman mukaisesti osaksi kuopio.fi-sivustoa.	
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Kehitetään tiedolla johtamista (tiedon kerääminen, analysointi ja hyödyntäminen) kaupunkitasoisesti, jotta se palvelee paremmin toiminnan, palvelujen ja palveluverkoston suunnittelua ja seurantaa. Pannostetaan eri toimenpiteiden (mm-investoinnit, verkostoratkaisut, palvelutarjonnan muutokset) vaikutusten arviointiin.	Hyvinvointitiedolla johtamisen kehittäminen osana Ihmiskeskeinen digitaalinen kunta ja Living Lab -hankkeita. Hankesurannan ja sen vaikutavuuden arvioinnin kehittäminen. Kokonaisvaltaisen kehittämisen mallin uudistaminen (ideasta – hankkeeksi). Mal-sopimukseen liittyvien seudun indikaattorien seuranta. Seututiedon koonti. Kaupunkitasoisen tietoaltan ja raportointiympäristön kehittäminen. Edistetään tiedolla johtamista ICT-kehityshankkeiden avulla. Taloustiedon tuotantoa ja tietojen saatavuutta kehitetään tiedolla johtamisen projektikokonaisuuksissa. Manuaalisesta tiedonkeruusta ja -käsittelystä siirytään nykyaikaisempaan toimintamalliin, missä tietoa koostetaan johtamisen tueksi ja raportoitavaksi aiempaa automaattisemmin.	 (etenee hitaasti tai osittain) Hyvinvointitiedolla johtamisen kokeiluja edistetty osaksi koulujen työarkea toiminnallisen muotoilun keinoin sekä tietovarantojen analyysillä. Osana kehittämisen mallia, henkilöstön ideointialustaa IdeaPulputtamoa on kehitetty IDK-hankkeessa. IdeaPulputtamo otetaan laajempaan käyttöön kevään 2022 aikana. MAL-sopimuksen indikaattoreiden laadinta siirtyi vuoteen 2022 ja sitä toteutetaan ympäristöministeriön vetämä. Kuopion seutu osallistuu kehittämiseen. Talousraportoinnissa otettiin käyttöön MonetTiedon -järjestelmä. Henkilöstöraportoinnin käyttöönotto ei edennyt suunnitellussa aikataulussa. Raportoinnin odotetaan olevan kunnossa alkuvuodesta 2022.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

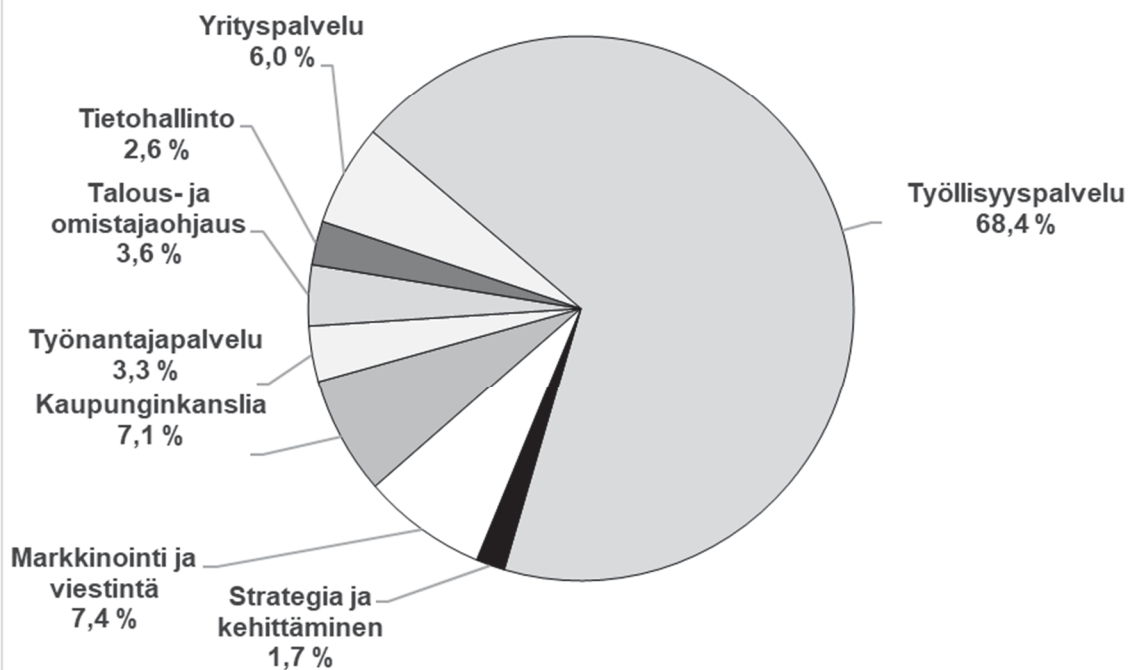
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Palvelujen saavutettavuuden ja sujuvuuden parantaminen digitalisaation avulla. Viedään eteenpäin toimintaa ja palveluja uudistavia digihankkeita.	Tuetaan palvelualueita palvelujen ja palveluprosessien digitalisaation kehittämisessä. Kaupungin asianhallintajärjestelmän päivitystyö (D360>D10) käynnistyy vuoden 2021 aikana. Samalla on tarkoitus edistää myös asiakirjojen sähköisen al- lekirjoittamisen toimintamallia.		(etenee suunnitellusti) IDK-hankkeessa on kehityskohteena yhdeksän monialaista palvelualueita leikkaavaa pilottia, joissa palvelumuotoilun keinoin tarkastellaan palveluprosessia, digitalisaation osaamisen kehittämisen tarpeita sekä asiakaskokemuksen kasvattamista. Osallistujia piloteissa on yli 80.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Parannetaan esimiesten ja henkilöstön digitaalista kyvykkyyttä.	Hyvien käytänteiden ja esimerkkien viestintä. Koulutus ja valmennus Ihmiskeskeinen digitaalinen kunta -hankkeen kautta.		(etenee suunnitellusti) Digitalisaation kyvykkyyden nostamiseen järjestetty erilaisia digitaalisten välineiden, alustojen ja osaamisien valmennuksia/koulutuksia. Koulutuksia viety osaksi kaupungin henkilöstön digitaalista oppimisympäristöä. IDK-hanke järjesti vuoden 2021 aikana koulutusta/valmennusta/konsultaatiota 338:lle osallistujalle, yhteensä 650 koulutuspäivää, joista suurin osa koronapandemiasta johtuen toteutettu etänä.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Poliittisen johtamisjärjestelmän uudistaminen kuntavaalien jälkeen. Tarkistetaan strategialinjaukset.	Kaupungin johtamisjärjestelmää uudistetaan kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti mm. siten, että Kuopion kaupungissa on 1.6.2021 alkavasta valtuustokaudesta lukien vaaleissa valituilla luottamushenkilöillä mahdollisuus toimia päätoimisena ja osa-aikaisena luottamushenkilönä seuraavissa tehtävissä: - kaupunginhallituksen puheenjohtaja (päätoiminen)		(etenee suunnitellusti) Johtamisjärjestelmän uudistaminen toteutunut.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

		- kaupunginvaltuuston puheenjohtaja (osa-aikainen, 50 %) - kaupunginhallituksen 1. varapuheenjohtaja (osa-aikainen, 50 %) - kaupunginhallituksen 2. varapuheenjohtaja (osa-aikainen, 25 %). Keskeisenä muutoksena on myös lautakuntien roolin vahvistaminen talousarviovalmistelussa siten, että lautakunnat tekisivät jatkossa oman palvelualueen talousarvioesityksen. Lisäksi uudistuksen tarkoituksena on vahvistaa osaltaan demokraattisen päätöksentekoprosessin toimivuutta kaupungin omistajaohjausasioissa muuttamalla jaoston kokoonpanoa siten, että kaupunginhallitus valitsisi jatkossa keskuudestaan jaostoon toimikaudekseen yhden jäsenen jokaisesta kaupunginhallituksessa edustettuna olevasta valtuustoryhmästä. Seurataan johtamisjärjestelmäuudistuksen toimivuutta. Väliarviointi uudistuksesta tehdään vuonna 2023. Tarkistetaan kaupungin strategialinjausten ajantasaisuus.		Strategiatyö aloitettiin, mutta syksyllä linjattiin, että aikapulan vuoksi strategialinjausten tekoa siirretään alkuvuoteen 2022.
--	--	---	--	--

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähteen sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.3. Kestävä talous	Investointien hankesuunnitteluprosessin kehittämistä jatketaan, investointien käyttötalousvaikutukset otetaan paremmin huomioon prosessissa.	Toimitaan uudistetun talonrakennusinvestointien hankeprosessin mukaisesti. Päivitetään talonrakennushankkeiden hankeohjeistus.		(etenee hitaasti tai osittain) Talonrakennushankkeiden hankeohjeistuksen päivitys on käynnistetty keväällä ja tavoitteena on saada uusi hankeohje hyväksyttyä kevään 2022 aikana.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Selvitetään vaihtoehtoisia investointimalleja kokonaistalous huomioiden investointitaso pienentämiseksi. Investointitaso hallinta (vaikutusarvioinnit, priorisointi, lykkääminen).	Investointien entistä aiempi suunnittelu. Kaikkien investointikohteiden kohdalla vaihtoehtoisien mallien tarkastelu.		(etenee suunnitellusti) Investointien suunnitteluprosessia on tehostettu ja suunnittelua aikaistettu. Eri vaihtoehtoja (laina, vuokra, leasing, elinkaari) käyty läpi kohteiden suunnittelussa.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Talousarvioon vuosille 2020-2021 asetettu 8,8 milj. euron henkilöstömenosäästö toteutuu. Henkilötyövuosien kasvua hillitään kehittämällä toimintatapoja ja ennakkoivaa henkilöstösuunnittelua sekä edistämällä henkilöstön sisäistä liikuvuutta ja kokoamalla hallinto- ja tukipalveluja.	Henkilöstösäästöjen toteuttaminen yhteistoimintaneuvottelujen linjausten mukaan. Ennakoivan henkilöstösuunnittelun parantamiseksi on palkattu työntekijä ja perustettu HR-kehittämisyhmä. Haltuun-projektin eteenpäin vieminen.		(etenee hitaasti tai osittain) Palkkakulut alittuivat talousarvion määrärahoihin nähden. Henkilöstömenojen sopeuttamisohjelmassa arvioidut henkilöstömenosäästöt eivät erällä palvelualueilla toteutuneet suunnitelman mukaisina. Täyttölupamenettelyprosessi päivitettiin. Tukipalvelujen kokoaminen on kesken.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Toteutetaan kaupungin talouden tasapainotussuunnitelman mukaisia toimenpiteitä, jotta kaupungin talous on tasapainossa vuonna 2025.	Tasapainotussuunnitelman toteuttaminen.		(etenee suunnitellusti) Tasapainotussuunnitelman toimenpiteet ovat sisältyneet vuoden 2021 talousarvioon.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Elinvoima- ja konsernipalvelu 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Myyntituotot	9 080		9 080	9 622	542	106,0 %
Maksutuotot	1 354		1 354	1 267	-87	93,6 %
Tuet ja avustukset	3 688		3 688	2 520	-1 168	68,3 %
Vuokratuotot				9	9	
Muut toimintatuotot	44		44	60	16	135,5 %
TOIMINTATUOTOT	14 166		14 166	13 478	-689	95,1 %
Palkat ja palkkiot	-14 577	51	-14 526	-13 725	801	94,5 %
Eläkemenot	-3 186	9	-3 177	-3 146	31	99,0 %
Muut henkilösivukulut	-839	2	-837	-708	128	84,7 %
Henkilöstökulut	-18 602	62	-18 540	-17 580	960	94,8 %
Palvelujen ostot	-7 459		-7 459	-6 042	1 417	81,0 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-241		-241	-257	-16	106,5 %
Avustukset	-12 406		-12 406	-13 448	-1 042	108,4 %
Vuokrakulut	-1 158		-1 158	-1 097	60	94,8 %
Muut toimintakulut	-249		-249	-9	239	3,8 %
TOIMINTAKULUT	-40 114	62	-40 052	-38 433	1 619	96,0 %
TOIMINTAKATE	-25 948	62	-25 886	-24 955	931	96,4 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-490		-490	-439	50	89,7 %

Toimintakatteen 24,9 milj. € jakautuminen vastuualueittain

Kaupunkiympäristön palvelualue

Apulaiskaupunginjohtaja Jari Kyllönen

Toiminta

Kaupunkiympäristön palvelualueen toiminta eteni lähes suunnitelman mukaisesti. Talouden osalta tulos toteutui huomattavasti suunniteltua paremmin. Koronapandemian myötä toimintatapoja muutettiin, mutta tästä huolimatta toiminta pystyttiin suunnittelemaan ja järjestämään asiakasnäkökulman kannalta lähes normaalisti.

Keskeiset strategisen maankäytön suunnittelutyöt Vanuvuori, keskusta ja Kelloniemi ovat edenneet suunniteltua hitaammin. Kuopion kasvutavoitteiden toteutumisen edellyttämät asemakaavat kuten Tasavallankadun yritysalueen, Tahkovuoren Panorama Sky:n ja Sääskiniementien asemakaavat valmistuivat ohjelmoidusti. Tullinkulman ja Puistokadun Kasarmikorttelin kaavat ovat valmistuneet. Hiltulanlahden III -alueen asemakaava hyväksyttiin keväällä. Kunnallistekniikan suunnittelutyöt ovat edenneet ohjelmointien mukaisesti.

Kuopion seudun ja valtion välinen MAL-sopimus allekirjoitettiin vuoden 2021 aikana. Sopimuksen tavoitteena on vahva seudullinen asuntotuotanto, josta suurin osa (1 200 asuntoa) on Kuopion tuotantoa. Lisäksi tavoitteena on suuri kohtuuhintaisen, valtion tuetun asuntotuotannon määrä. Kuopion osalta nämä tavoitteet toteutuivat hyvin ja vuonna 2021 uusia asuntoja valmistui noin 1 200 kpl. Näistä kohtuuhintaista tuotantoa oli lähes 40 prosenttia.

Eniten uusia asuntoja valmistui vuoden 2021 aikana Puijonlaaksoon, Saaristokaupunkiin, keskustaan sekä Hiltulanlahteen. Täydennysrakentamisena uusia asuntoja valmistui myös mm. Särkiniemeen sekä Päivärintaan. Merkittävimmät asumisen uudet kohteet olivat kahden ensimmäisen puukerrostalon valmistuminen Kuopioon.

Investointien osalta kaikki tärkeimmät kohteet etenivät aikataulussa. Osa käyttösuunnitelman mukaisista kohteista siirtyi myöhemmin toteutettavaksi. Rakentamisen painopisteinä olivat Savilahti, Hiltulanlahden alue, Lehtorinteen asuntoalue, Kuntolaakson alue ja Sammakkolammen puistoalue. Reilu kolmasosa yhdyskuntarakentamisen investointien määrärahoista käytettiin Savilahteen.

Kunnossapidon osalta tärkeimmät kilpailutukset, kuten pohjoinen alueurakka ja tiestön kestoperäkkä saatiin kilpailutettua. Pohjoisen alueen kunnossapitourakka alkoi lokakuun alussa.

Jätelainsäädäntö uudistui vuoden 2021 aikana, minkä vuoksi alueellisissa jätehuollon viranomaispalveluissa on käynnistetty jätehuoltomääräysten päivittäminen ja uusien tavoitteiden määrittely kunnalliselle jätehuollolle laajassa yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Vuoden 2021 aikana tarkasteltiin mm. vuonna 2019-2020 valmistuneiden asuin- ja vapaa-ajan rakennusten liittyminen jätehuoltoon jätelautakunnan 15 kunnan toimialueella.

Koronapandemian vuoksi joukkoliikenteen matkustajamäärät olivat edelleen noin 20 % pienemmät kuin vuonna 2019. Matkustajamäärä oli 5,9 milj. matkustajaa. Joukkoliikenteen osalta saavutettiin myös säästöjä ja tulos toteutui talousarviota parempana. Kesällä liikennöinnin aloitti 13 uutta sähköbussia. Paikallisliikenteestä n. 80 % ajetaan puhtailla käyttövoimilla.

Mutkattomia kuljetuspalveluita kaikkiin elämäntilanteisiin Kuopion seudulla -hanke (MUKKE) käynnistyi. Kaupunkipyörillä ajettiin ennätysmäärä ja käyttöaste oli pyörien käyttöaikana noin 7 käyttökertaa/pyörä vuorokaudessa.

Maanhankintaa on jatkettu kaupungin tulevilla kasvualueilla. Neuvotteluiden kohteena ovat olleet Vanuvuorella, Ranta-Toivalassa ja Tahkolla sijaitsevat maa-alueet. Hiltulanlahdessa omakotitonttien luovutus jatkui Vaittilan alueella. Uusia omakotitonttien vuokrasopimuksia solmittiin 59 kpl.

Strategisen metsäsuunnitelman valmistelua tehtiin koko vuoden 2021 ajan ja suunnitelma on edennyt päätöksentekovaiheeseen. Asiasta on käyty vilkasta julkistakin keskustelua, mikä on osoittanut Kuopion kaupungin metsien tärkeyden asukkaille. Kaupunginvaltuusto käsittelee asiaa alkuvuodesta 2022. Kaupungin metsien hakkuut ja muut metsänhoitotyöt ovat toteutuneet suunnitelmien mukaisesti.

Ulkoilu- ja virkistyspalveluiden kysyntä on jatkunut vilkkaana koronapandemian aikana. Erityisesti lähialueen laavuilla ja muilla nuotiopaikoilla virkistyspalveluiden kysyntä on ollut erittäin vilkasta ja muuallakin aiempaa vilkkaampaa. Kaupunki sai ympäristöministeriön koronaperusteista rahoitusta lähivirkistysalueiden kehittämiseksi Puijolla ja Etelä-Kallaveden saaristossa.

Asiakkaan tiloissa pidettävät tarkastukset ja katselmukset on tehty minimimiehityksellä ja korvattu osittain etäyhteydellä, jolloin paikan päällä tehtiin vain välttämätön katselmus/tarkastus. Uudenlainen työskentelytapa on osittain haastavaa, mutta onnistunut olosuhteisiin nähden hyvin. Rakentamisessa ei näy taantumaa, joten rakennusvalvonnan tulos on edelleen poikkeuksellisen hyvä.

Koronasta ja rakentamisen paineesta huolimatta rakennuslupahakemukset on pystytty käsittelemään lähes normaalisti. Loppuvuodesta rakentamisen aikainen valvonta hieman ruuhkautui, sillä katselmuspyyntöjä tuli enemmän kuin oli mahdollista hoitaa.

Henkilöstö on työskennellyt suurimmaksi osaksi etätyössä. Asiakkaat odottavat yhä enemmän sähköistä palvelua, joihin siirtyminen on tapahtunut jopa odotettua nopeammin. Valmiudet sähköisten palvelujen tarjoamiseen olivat hyvät jo ennen pandemian alkua.

Olennaiset poikkeamat talousarvioon

Kaupunkiympäristön palvelualueen tulos muodostui reilusti muutettua talousarviota paremmaksi.

Pandemian vuoksi joukkoliikenteen matkustajamäärä jäi noin 20 % pienemmäksi kuin vuonna 2019. Lipputulokertymä jäi yli kaksi miljoonaa euroa alle talousarvion. Traficom myönsi koronan aiheuttamiin lipputulomenetyksiin koronatukea 1,8 milj. euroa. Lisäksi MAL-sopimuksen perusteella saatiin puhtaiden käyttövoimien hyödyntämiseen 1 milj. euroa. Joukkoliikenteen kuluista tuli säästöä lähes miljoona euroa. Näiden vuoksi joukkoliikenteen tulos muodostui lähes kaksi miljoona euroa talousarviota paremmaksi.

Maaomaisuuden tuotot eivät täysin toteutuneet talousarvion mukaan. Talousarviota paremmin tuloja kertyi rakennusvalvontamaksuista, hulevesimaksuista sekä maankaatopaikkatoiminnan siirrosta Jätekuukko Oy:lle. Lisäksi verohallinto palautti asfalttikartelliin liittyvän arvonnalisäveron. Toimintakulujen osalta säästöjä saavutettiin palveluiden ostoissa, henkilöstömenoissa sekä avustuksissa.

Osaa rakentamisen hankkeista aikaistettiin kuten Puijon hiihtohissi- ja lakialuehanketta. Hankkeen osalta kilpailutus on tehty ja työt on voitu käynnistää. Lehtorinteen asuinalueen rakentamista Saaristokaupungissa aikaistettiin kerrostalontonttipulan vuoksi ja rakennusliikkeiden pyynnöstä.

Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestäminen

1. Talouden sopeutustoimissa onnistuminen ja henkilöstövaikutuksiin varautuminen peruspalvelujen toimivuus ja työhyvinvointi huomioiden

- Kaupunkiympäristön palvelualue on onnistunut talouden sopeuttamistoimissa ja suoriutunut toiminnallisista tavoitteistaan. Palvelualueella laadittiin kattava henkilöstösuunnitelma ja tehtiin tehtäväjärjestelyjä.

2. Työelämän muutosten hallinta: etätyöskentely ja sen johtaminen, monipaikkatyöskentely ja uudenlaiset työympäristöt, työhyvinvointi, sairauspoissaolot

- Palvelualueen henkilöstö on pääsääntöisesti työskennellyt etätyössä. Esimiehet ovat osallistuneet aktiivisesti etätyöskentelyn johtamista käsitteleviin koulutuksiin. Etätyöskentelyn aikana on lisätty myös säännöllistä kokoontumista henkilöstön kanssa tiiviin yhteydenpidon varmistamiseksi.
- Työhyvinvointia on pidetty yllä tiiviillä yhteydenpidolla ja kannustamalla henkilöstöä omaehtoiseen liikumiseen. Koronarajoitusten puitteissa henkilöstön tapaamista on pyritty järjestämään pienryhmissä. Sairauspoissaolot ovat vähentyneet kaupunkiympäristön palvelualueella.

3. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osaamisen vahvistaminen. Ohjeiden päivitys ja henkilöstön koulutus.

- Etäkoulutukset ovat lisänneet henkilöstön koulutusmahdollisuuksia merkittävästi ja koulutuksiin on osallistuttu aktiivisesti. Yksikötasoisia ohjeita on päivitetty työyksiköiden valitsemassa laajuudessa.

1. KASVAVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.1. Kilpailukykyinen yrittäjyyssympäristö	Edistetään opiskelu- ja työperäistä muuttoa ja maahanmuuttoa Kuopioon sekä ulkomaalaisten ammattiosaajien sitoutumista alueeseen.	Monikielistä tiedon saatavuutta palveluista on parannettu, mm. englanti ja venäjä. Tarjotaan harjoittelupaikkoja opiskelijoille.		(etenee hitaasti tai osittain) Harjoittelupaikkoja lisättiin kuluneelle vuodelle ja kesäharjoittelijoita palkattiin eri yksiköihin.	Kasvava Kuopio -ohjelma
	Huolehditaan riittävästä ja monipuolisesta yritystonttitarjonnasta.	Huolehditaan riittävästä ja monipuolisesta yritystonttitarjonnasta erityisesti Savilahden, Haapaniemen ja logistiikka-alueilla.		(etenee hitaasti tai osittain) Savilahden ja Haapaniemen alueen asemakaavat ovat edenneet suunnitelmien mukaisesti. Logistiikka-alueen vaihtoehdoisen sijainnin alustavia selvityksiä on tehty. Vanhan Varikon itäosan (Sarastuskaari) asemakaavan kunnallistekniikka on valmiina. Tasavallankadun länsiosan yritystonttien käytön mahdollistavat työt ovat käynnissä Kumpusaarentiellä. On neuvoteltu Tasavallankadun varren liiketonttien kaavoituksesta ja tonttien luovutuksesta. Yritystontteja on luovutettu myös muilta alueilta.	Kasvava Kuopio -ohjelma
	Kehitetään matkailun ja tapahtumien toimintaympäristöä (mm. Puijo, Tahko, Kuopionlahti, Matkustajastama).	Edistetään kaavahankkeita ja niihin liittyviä sopimuksia Tahkon keskustassa ja Kuopionlahdella matkailutoiminnan tarpeisiin. Puijolla edistetään lakialueen ja hissien toteuttamista, urheilu- ja laaksossa parannetaan valaistusta.		(etenee suunnitellusti) Tahkon ja Puijon kaavahankkeet ja suunnitelmat ovat edenneet suunnitelmien mukaisesti. Siikaniemen asemakaava on edennyt suunnitelmien mukaisesti. Kuopionlahden hanke on hidastunut koronan vaikutuksista matkailutoimintaan. Puijon urheilualueen hankkeet etenevät suunnitellusti.	Kasvava Kuopio -ohjelma

		Matkustajasatamassa otetaan käyttöön uudet pysäköinti- ja kunnossapitojärjestelyt.	Lakialueen uusimistyöt käynnissä ovat käynnissä Puijolla. Samalla uusitaan myös rinnehissi. Urheilulaakson valaistusta ja mäkien turvallisuutta on parannettu. Maljalahden liiketontti on vuokrattu ja Maljalahdessa on yhdessä S-market-liiketontin kanssa sovittu kaupungille kuuluvista töistä. Työt on kilpailutettu. Tahkon keskustassa on parannettu Sääskiniementietä yhteishankkeena ELY-keskuksen kanssa. Tahkon laen Panorama-matkailuhankkeelle on neuvoteltu ja valmisteltu maanvuokraus. Tahkolla, Kallaveden saaristossa ja Puijolla on parannettu retkeilyn ja ulkoilun reitistöjä rakentamishankkeilla. Matkustajasataman pysäköinti- ja kunnossapitoselvitys on valmistunut.	
	Kehitetään yrityksille suunnattuja palveluja yhteistyössä kumppanien kanssa.	Ylläpidetään vuoropuhelua markkinatoimijoiden kanssa.	(etenee suunnitellusti) Pohjois-Savon Infra ry:n kanssa on yhteistyötä jatkettu. Kauppakamarin ja rakennusliikkeiden kanssa on kehitetty yhdessä toimintatapoja. Kumppaniyritysten kanssa käydään jatkuvaa vuoropuhelua mm. kaavojen edistämisessä (esim. puurakentaminen Kivilammen kaavassa).	Kasvava Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähteen sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.2. Vetovoimainen innovaatio- ja oppimisympäristö sekä laadukas koulutusketju	Innovaatioympäristön synergia toimii ja tukee start up -toimintaa sekä yritysten kansainvälistymistä. Toteutetaan laadittavan ekosysteemisopimuksen toimenpiteitä.	Savilahden kaupunkiympäristön ja osaamiskeskittymän sisällön kehittäminen kokonaisuutena.		(etenee suunnitellusti) Asemakaavatoissa on huomioitu kansainvälisten yritysten toimintaedellytykset ja laajentumistarpeet.	Kasvava Kuopio -ohjelma
	Savilahden ICT-ympäristöä rakennetaan avoimeksi ja yritystoimintaa edistäväksi.	Savilahden ICT-ympäristöä rakennetaan avoimeksi ja yritystoimintaa edistäväksi toteuttamalla kokonaisuutta, joka muodostuu kaupungin tietoliikenneverkko-konseptista 2050, mikroputkijärjestelmästä, datan käsittelystä (datajalostamo-hanke) sekä käytännön sovellutuksista, mm. liikenteen ja pysäköinnin ohjauksesta (Källi-hanke).		(etenee suunnitellusti) Kaupungin tietoliikenneverkko-konseptiselvitys on valmistunut. Savilahteen on toteutettu mikroputkiverkostoa yleissuunnitelman mukaisesti. Kuopion älykäs liikenneinfra -hanke (Källi) on edennyt suunnitelmien mukaisesti mm. älykkään pysäköinninohjausjärjestelmän ja adaptiivisten liikennevalojen osalta.	Kasvava Kuopio -ohjelma
1.3. Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta	Viestintää ja edunvalvontaa kehitetään systemaattisesti edelleen (vaikuttamisen kohteet, vaikuttavuusviestintä, yhteistyö).	Viestintää ja edunvalvontaa kehitetään systemaattisesti edelleen kaupunkiympäristön palvelualueen verkostoissa.		(etenee suunnitellusti) Ollaan aktiivisesti mukana kansallisessa MAL-verkostossa. Kuopion seutu on päässyt mukaan MAL-sopimuksen piiriin. Osallistutaan Kuntaliiton valtakunnallisiin työryhmiin. Uusi asumisen sivusto avattiin. Toimitaan aktiivisesti kansallisten kaupunkipuistojen verkostossa.	Kasvava Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.4. Rohkea kaupunkikehitys, elinvoimainen kaupunkikeskusta, monimuotoinen kaupunkikulttuuri	Aktivoidaan kaupunkikeskustan elinvoimaa ja tapahtumatoimintaa yhdessä asukkaiden, yritysten, järjestöjen yms. kanssa.	Mahdollistetaan tapahtumien järjestäminen yhdessä tapahtumajärjestäjien kanssa.		(etenee suunnitellusti) Keskustan osayleiskaavan päivittäminen ja torin länsireunan kehittäminen etenevät. Näillä mahdollistetaan kaupunkikeskustan elinvoiman ja tapahtumatoiminnan kehittyminen. Toritoimikunnan toimintaa on jatkettu yhteistyössä Keskustan kehittämissyhtymyksen kanssa. Tapahtuma-alueiden lupa-asioita on edistetty.	Kasvava Kuopio -ohjelma
	Edistetään kaupunkikeskustan ja sen lähialueiden täydennysrakentamista.	Edistetään kaupunkikeskustan ja sen lähialueiden täydennysrakentamista eri puolilla kaupunkia. Lähiöhankkeet Neulamäessä ja Puijonlaaksossa ovat käynnissä.		(etenee suunnitellusti) Useita keskustan täydennysrakennuskaavoja on valmistunut ja lähiöhankkeet etenevät suunnitellusti. Sammakkolammen elämyslaiturin suunnittelutyö etenee ja Sammakkolammenpuiston saneeraustyöt Puijonlaaksossa ovat käynnissä Neulamäessä Taimistopuiston suunnittelutyöt ovat loppusuoralla valmistuvat ajallaan. Health City -alueen ensimmäiset maanvuokrasopimukset on tehty ja hanke on käynnistynyt.	Kasvava Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.4. Rohkea kaupunkikehitys, elinvoimainen kaupunkikeskusta, monimuotoinen kaupunkikulttuuri	Savilahden toteutus etenee suunnitellusti ja alueen tunnettuus kehittyy.	Savilahden toteutus etenee suunnitellusti maankäytön suunnittelun, sopimusten ja rakentamisen osalta. Luodaan edellytykset alueen muiden toimijoiden hankkeiden etenemiselle, jotta alue rakentuu kokonaisuutena. Alueen tunnettavuutta edistetään.		(etenee suunnitellusti) Varikon alueen alueluovutuskilpailu ja asemakaavoitus sekä Puijon sairaalan asemakaava etenevät. Savilahden alueen infran toteutus etenee suunnitellusti. Valosali-urakka Prismän ja Novapoliksen välissä on valmis, Hehkun Sydän-urakka Yliopistorannan kohdalla noin puolessa välissä. Voltti-urakka Savilahdentien ja Volttikadun risteyksessä on kilpailutuksessa. Sarastuskaaren alueella pääosa kunnallistekniikasta on tehty ja Vanhan varikon pohjoisosan eli Lohkareen alueen rakennussuunnitelmien teko on meneillään. FinVector Oy:n hankkeen rakennusluvan edellyttämät maanvuokra-, rasite-, auto- paikka- ja Valon kaavamaksusopimukset on neuvoteltu ja tehty.	Kasvava Kuopio -ohjelma

2. HYVINVOIVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.1. Aktiivisuuteen innostava arki	Harrastaminen ja fyysinen aktiivisuus lisääntyvät ja edellytykset niihin paranevat. Kannustetaan asukkaita omaehtoiseen harrastamiseen.	Suunnitellaan, rakennetaan ja kunnossapidetään palvelualueen verkostoa mm. kevyen liikenteen väylät, puistot, reitistöt, ulkoilupaikat, uimarannat.		(etenee suunnitellusti) Kirveslahden uimarannalle on suunniteltu esteettömyyteen liittyviä parannuksia, jotka toteutetaan kesällä 2022. Väinölänniemen ulkokuntosalin suunnittelu etenee.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.1. Aktiivisuuteen innostava arki	Harrastaminen ja fyysinen aktiivisuus lisääntyvät ja edellytykset niihin paranevat. Kannustetaan asukkaita omaehtoiseen harrastamiseen.			Juankoskella olevan Pikonniemen uimarannan perusparannus ja Hiltulanlahden uusi uimaranta ovat valmiina. Kansallisen kaupunkipuiston teemareittejä keskustassa on lähdetty kehittämään yhteistyössä. Retkeilyreittien ja -rakenteiden rakentamishankkeita on toteutettu Tahkolla, Puijolla ja Etelä-Kallaveden saaristossa.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
2.2. Varhainen tuki	Päihteiden käyttö vähenee ja mielen hyvinvointi lisääntyy. Painopiste on erityisesti syrjäytymisuhan alla olevien nuorten hyvinvoinnin edistämisessä. Ympäristö kannustaa päihteettömyyteen. Toteutetaan Hyvällä mielellä Pohjois-Savo -hanketta.	Suunnitellaan ja rakennetaan terveellistä ja turvallista kaupunkiympäristöä. Edistetään luonnossa liikkumisen mahdollisuuksia.		(etenee suunnitellusti) Kaupunkiympäristön terveellisyys ja turvallisuus otetaan huomioon suunnittelussa ja rakentamisessa. Kaupunki on mukana rahoittamassa matalan kynnyksen ARA-vuokra-asuntojen asiakkaiden asumis- ja talousneuvontaa.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	Luonnon saavutettavuutta parannetaan ja kehitetään luontokohteita ja puistoja asukkaiden kohtaamispaikkoina yhdessä asukkaiden kanssa.	Rakennetaan ja ylläpidetään ulkoilureitistöjä ja -paikkoja. Parannetaan luontokohteiden opastusta.		(etenee suunnitellusti) Kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelman laadinta on käynnissä. Tähän liittyvien teemareittien opastussuunnitelma on valmistumassa. Kaupunkipuistojen raivausta on jatkettu edellisten vuosien tapaan. Tahkolla, Kallaveden saaristossa, Puijolla ja Korkeakosken Kanjoninkierroksella parannetaan retkeilyn ja ulkoilun reitistöjä sekä rakenteita. Puijon maastopyöräreittiä kunnostetaan ja reitin linjasta muutetaan osittain.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	Tilojen suunnittelussa otetaan huomioon tilojen monikäyttöisyys ja -käyttäjäisyys sekä omatoimiratkaisut. Osallistetaan asukkaat suunnitteluun tarveselvityksen yhteydessä.	Suunnitellaan ja rakennetaan monikäyttöisiä ulkoalueita ja kaupunkitiloja.	 (etenee suunnitellusti) Maljalahden uusi aallonmurtajan alue ja Sammakkolammenpuisto ovat suunniteltu ja toteutettu monikäyttöisiksi ulkoalueiksi. Asukkaiden osallistamista on tehty mm. Neulamäen Taimistopuiston suunnittelun yhteydessä. Ikäihmisiä on kuultu ja osallistettu miettimään asumisen ongelmakohtia, palveluja ja uusia ratkaisuja Kuopioon osana Asutaan yhdessä -hanketta.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

3. RESURSSIVIISAS KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.1. Viisas liikkuminen	Edistetään etä- ja monipaikkaista työskentelyä ja uusien etätyöratkaisujen käyttöönottoa ja kehitetään näitä tukevaa työkulttuuria.	Kaupunkiympäristön palvelualueella on käytössä monipaikkainen, yksilöllinen työskentelykulttuuri. Kokoukset järjestetään hybridimallilla. Toimitiloja kehitetään tukemaan monipaikkatyöskentelyä.	 (etenee suunnitellusti) Työskentelyä on jatkettu monipaikkaisen työskentelykulttuurin mallilla. Henkilöstön kanssa on pohdittu tulevan työskentely-ympäristön mallia. Ympäristöterveydenhuollon toimitilat on muutettu valtuustotalolle, sillä hybridityöhön siirtyminen on mahdollistanut entistä tiiviimmän toimitilaympäristön.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma
	Edistetään kestävien liikkumismuotojen (joukkoliikenne, jalankulku, pyöräily, yhteiskäyttöautot) käyttöä ja toimintaedellytyksiä.	Edistetään kestävien liikkumismuotojen (joukkoliikenne, jalankulku, pyöräily, yhteiskäyttöautot) käyttöä ja toimintaedellytyksiä suunnittelussa ja rakentamisessa.	 (etenee suunnitellusti) Kuopiossa on kaupunkilaisten käytössä kolme yhteiskäyttöautoa. Valtuustotalolla on sähköautoja henkilökunnan käytössä. Uusi matkakeskus otettiin käyttöön vuoden alussa.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.1. Viisas liikkuminen	Edistetään kestävien liikkumismuotojen (joukkoliikenne, jalankulku, pyöräily, yhteiskäyttöautot) käyttöä ja toimintaedellytyksiä.			Savilahteen Valosalin ympärille valmistui joukkoliikenteen pysäkit pyöräasemineen. Joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä on parannettu poistamalla bussireittien esteitä ja uusimalla pysäkkejä sekä niiden infojärjestelmiä.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma
3.2. Kiertotalous ja resursien viisas käyttö	Sisällytetään resurssiviisas hankintaprosesseihin koko konsernissa ja koulutetaan henkilökunta.	Parannetaan hankintaosaamisen ohjeistusta ja koulutusta.		(etenee hitaasti tai osittain) Viherrakentamisen osalta on jatkettu kestävä ympäristörakentamisen (KESY) periaatteita noudattaen. Kaupunkisuunnittelupalvelujen puitesopimus on edennyt ennakoitua hitaammin. Rakennuttamisen konsulttipalvelut sekä rakentamisen puitesopimusjärjestelyt on kilpailutettu. Palvelualueen henkilöstö on perehdytetty ilmastopoliittiseen ohjelmaan. Intranetissä tiedottamisesta huolimatta, resurssiviisaita hankintoja ei ole toteutunut merkittävästi.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma
3.3. Energiatehokkuus ja uusiutuva energia	Kuljetushankintojen kilpailutuksessa suositaan vähäpäästöisiä käyttövoimia. Ajoneuvohankinnoissa tulee selvittää ensisijaisesti vähäpäästöisten ajoneuvojen hankintamahdollisuus.	Edistetään MAL-sopimuksen vähäpäästöisen liikenteen tavoitteita. Toteutetaan seudullista joukkoliikenneohjelmaa. Selvitetään mahdollisuutta huomioida urakoissa vähäpäästöisten koneiden ja ajoneuvojen käyttömahdollisuudet.		(etenee suunnitellusti) Paikallisliikenteestä n. 80 % ajetaan puhtailla käyttövoimilla. 13 sähköbussia otettu käyttöön. Uusia ajoneuvoja kilpailutettaessa on selvitetty mahdollisuutta siirtyä vähäpäästöisiin ajoneuvoihin. Vuoden 2021 alusta kaupunki käyttänyt vain uusiutuvaa sähköä.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma

4. UUDISTUVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	Henkilöstön työhyvinvointi ja työturvallisuus paranevat. Sairauspoissaolot vähenevät kaupunkitasoisesti - 1pv/htv.	Edistetään henkilöstön työhyvinvointia.	●	(etenee suunnitellusti) Henkilöstön siirryttyä pääsääntöisesti etätöhyön työhyvinvointia on pidetty yllä tiiviillä yhteydenpidolla (mm. Teams-kahvit) ja kannustamalla henkilöstöä omaehtoiseen liikkumiseen. Osa henkilöstöstä työskentelee hybridimallia, jossa osa työstä tehdään etänä ja osa lähityönä. Osa kaipaa henkilökohtaisia tapaamisia. Koronarajoitusten puitteissa on pyritty järjestämään henkilöstön tapaamisia ja ulkoilutapahtumia pienryhmissä.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Kehitetään osallisuuden ja vaikuttamisen toimintamalleja. Parannetaan kuntalaisviestintää osallistumis- ja vaikuttamistavoista.	Ylläpidetään ja kehitetään olemassa olevia osallisuuden ja vaikuttamisen toimintamalleja sekä otetaan käyttöön myös uusia kehittyneitä toimintamalleja, joissa hyödynnetään kolmiulotteista kaupunkimallia.	●	(etenee suunnitellusti) On kehitetty uusia sähköisiä osallistamisen menetelmiä. Suunnittelussa on otettu käyttöön 3D-mallintaminen suunnitelmien havainnollistamiseksi asukkaille. Pitäjäraatien osallistaminen toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen, esim. Kyytipalvelu-hanke. Asutaan yhdessä -hankkeessa on pyydetty asukaskommentteja sekä kuultu pitäjäraateja ja ikäihmisten asumisasioissa vanhusneuvostoa.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

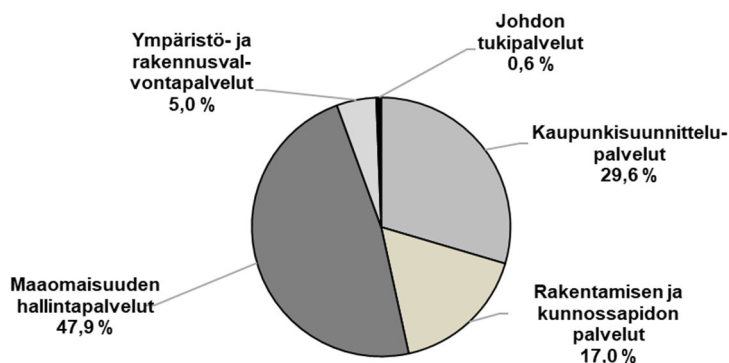
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Kehitetään tiedolla johtamista (tiedon kerääminen, analysointi ja hyödyntäminen) kaupunkitasoisesti, jotta se palvelee paremmin toiminnan, palvelujen ja palveluverkostojen suunnittelua ja seurantaa. Panostetaan eri toimenpiteiden (mm. investoinnit, verkostoratkaisut, palvelutarjonnan muutokset) vaikutusten arviointiin.	Otetaan käyttöön laskentatunnisteluudistus, edistetään tiedolla johtamisen kokonaisuutta erilaisten hankkeiden kautta mm. DigiPave, Datajalostamo		(etenee suunnitellusti) Laskentatunnisteluudistus on otettu käyttöön. Tiedolla johtamisen kokonaisuutta edistetään DigiPave ja Datajalostamo hankkeiden avulla.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Palvelujen saavutettavuuden ja sujuvuuden parantaminen digitalisaation avulla. Viedään eteenpäin toimintaa ja palveluja uudistavia digihankkeita.	Osallistutaan erilaisiin kehittämishankkeisiin, mm. IDK-hanke, sähköiset kiinteistökaupat ja sopimukset, infraomaisuuden hallintajärjestelmä, sähköiset lupapalvelut.		(etenee suunnitellusti) Maanmittauslaitoksen sähköisten kiinteistökauppojen palvelu on otettu käyttöön ja sen avulla tehtyjen kiinteistökauppojen määrä lisääntyi vuonna 2021. Sähköinen lupapalvelu toimii ja lähes kaikki rakentamisen luvat hoidetaan sähköisen palvelun kautta.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Parannetaan esimiesten ja henkilöstön digitaalista kyvykkyyttä.	Suunnataan koulutusta henkilöstön tarpeiden mukaisesti. Osallistutaan IDK- hankkeeseen.		(etenee suunnitellusti) Taavin käyttökoulutus on järjestetty laajasti henkilöstölle, yksiköiden välisissä kehittämisspalavereissa on parannettu yhteistyötä ja ohjelmisto-osaamista. Lisäksi virtuaalikalpeilla on pidetty lyhyitä digitietoiskuja ohjelmistojen käytöstä. Kaupunkiympäristön palvelualueella järjestettiin syksyllä QGIS-käyttäjäkoulutuksia, joiden tarkoituksena on lisätä paikatietojen hallinnan henkilöstöosaamista.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

				IDK-hankkeessa on kehitteillä osallisuusosalusta, jota testataan Savilahden kaavan yhteydessä. IDK-hankkeessa myös kehitetään palautepalvelua helpokäyttöisemmäksi ja selkeämmäksi. Palvelualueen henkilöstöä osallistuu useisiin IDK-hankkeen kehitysprojekteihin.	
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.3. Kestävä talous	Investointien hankesuunnitteluprosessin kehittämistä jatketaan, investointien käyttötalousvaikutukset otetaan paremmin huomioon prosessissa.	Investointien hankesuunnitteluprosessin kehittämistä jatketaan, investointien käyttötalousvaikutukset otetaan paremmin huomioon prosessissa, mm. huomioidaan elinkaarikustannukset.	●	(etenee suunnitellusti) Investointien hankesuunnitteluprosessia kehitetään. Investointien käyttötalousvaikutukset otetaan paremmin huomioon suunnitteluprosessissa.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Selvitetään vaihtoehtoisia investointimalleja kokonaistalous huomioiden investointitason pienentämiseksi. Investointitason hallinta (vaikutusarvioinnit, priorisointi, lykkääminen).	Selvitetään hankkeissa vaihtoehtoisten mallien käyttömahdollisuudet.	●	(etenee suunnitellusti) Rakentamisen puitesopimusjärjestelyt on kilpailutettu, tavoitteena saada hankkeita nopeammin käyntiin. STK-urakamallin käyttö on vakiintunut. Kyseessä on urakkamalli, joka sisältää suunnittelun ja toteutuksen lisäksi myös suunnitelmien kehitysvaiheen	Uudistuva Kuopio -ohjelma

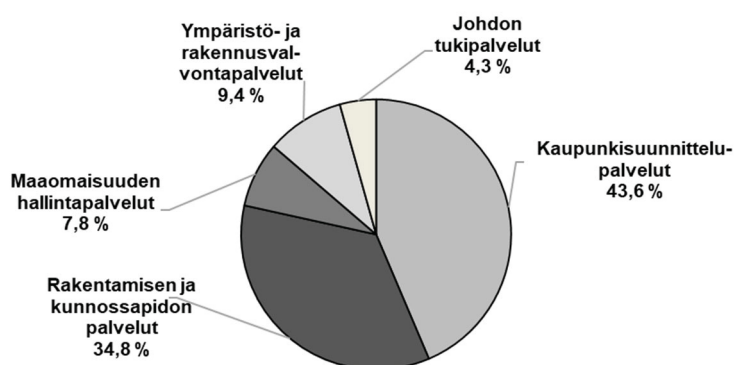
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.3. Kestävä talous	Talousarvioon vuosille 2020-2021 asetettu 8,8 milj. euron henkilöstömenosäästö toteutuu. Henkilötyövuosien kasvua hillitään kehittämällä toimintatapoja ja ennakkoivaa henkilöstösuunnittelua sekä edistämällä henkilöstön sisäistä liikkuvuutta ja kokoamalla hallinto- ja tukipalveluja.	Sovitut henkilöstömenosäästöt toteutetaan. Henkilötyövuosien kasvua hillitään kehittämällä toimintatapoja ja ennakkoivaa henkilöstösuunnittelua.		(etenee suunnitellusti) Palvelualueella on toimittu henkilöstösuunnitelman mukaisesti ja sovitut henkilöstömenosäästöt ovat toteutuneet.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Toteutetaan kaupungin talouden tasapainotussuunnitelman mukaisia toimenpiteitä, jotta kaupungin talous on tasapainossa vuonna 2025.	Toimitaan talousarvion mukaisesti.		(etenee suunnitellusti) Palvelualueen tulos toteutui talousarviota parempana.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Kaupunkiympäristön palvelualue 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Myyntituotot	21 254	-300	20 954	20 471	-483	97,7 %
Maksutuotot	9 880	-3 600	6 280	7 594	1 314	120,9 %
Tuet ja avustukset	1 859		1 859	5 546	3 687	298,4 %
Vuokratuotot	19 257	600	19 857	19 985	128	100,6 %
Muut toimintatuotot	7 995		7 995	6 030	-1 965	75,4 %
TOIMINTATUOTOT	60 245	-3 300	56 945	59 626	2 681	104,7 %
Palkat ja palkkiot	-10 654	100	-10 554	-9 881	673	93,6 %
Eläkemenot	-3 015	18	-2 997	-2 935	62	97,9 %
Muut henkilösivukulut	-417	4	-413	-381	32	92,2 %
Henkilöstökulut	-14 086	122	-13 964	-13 197	768	94,5 %
Palvelujen ostot	-41 755	300	-41 455	-40 896	559	98,7 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 782		-1 782	-1 611	171	90,4 %
Avustukset	-1 360		-1 360	-964	396	70,9 %
Vuokratulot	-1 479		-1 479	-1 408	71	95,2 %
Muut toimintakulut	-191		-191	132	323	-69,1 %
TOIMINTAKULUT	-60 653	422	-60 231	-57 944	2 288	96,2 %
TOIMINTAKATE	-408	-2 878	-3 286	1 682	4 968	51,2 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-21 835		-21 835	-19 212	2 622	88,0 %

**Toimintatuottojen 59,6 milj. € jakautuminen
vastuualueittain**

**Toimintamenojen 57,9 milj. € jakautuminen
vastuualueittain**

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue

Apulaiskaupunginjohtaja Pekka Vähäkangas

Toiminta

Koronaepidemia aiheutti koko vuoden ajan rajoituksia palveluihin ja aukioloaikoihin sekä vaikutti myös asiakaskäyttäytymiseen. Asiakasmäärätavoitteet ja sitä kautta tulotavoitteet eivät toteutuneet tavoitteiden mukaisesti. Poikkeuksena lasten- ja nuorten hyvinvointiranneke, joka saavutti Kuntolaakson uimahallissa kävijätavoitteen. Kuopion peruskorjatun museon Kantin avaaminen yleisölle ja Lippumäen uimahallin avaaminen viivästyi poikkeustilanteen vuoksi. Vastaavasti etäapahtumien ja verkkoasioinnin määrä kasvoi mm. kirjastopalveluissa.

Koronaviruspandemia, yhdessä maailmanlaajuisen komponenttipulan ja mm. rakennustarvikkeiden kovan kysynnän vuoksi aiheuttivat viivästyksiä ja kustannusnousua Kuopion museon perusnäyttelyjen toteutuksen aikatauluun. Merkittävä osa jo päätetyistä ja tilatuista hankinnoista ja niiden kustannuksista siirtyi vuodelle 2022.

Taidepalveluissa kaupunginteatterin harjoitustoiminta on voinut jatkaa koronaepidemiasta huolimatta hyvin terveysturvallisuusjärjestelyin. Kevätkauden teatteri oli suljettu ja tuolloin valmisteltiin esityksistä vapautuneella työajalla yksi ylimääräinen näytelmä. Syyskaudella esityksiä jo järjestettiin, mutta ryhmämyynti ja ulosvuokraustapahtumat vähentyivät eikä yleisö liikkunut entiseen tapaan.

Kaupunginorkesteri on tarjonnut koko kevään ajan striimattuja konsertteja eri kohderyhmille ja ne ovat löytäneet yleisönsä hyvin. Alkusyksyn osalta viihdekonsertit vetivät hyvin yleisöä, mutta loppuvuotta kohden koronatilanne paheni jälleen eikä yleisöä enää käynyt konserteissa entiseen tapaan.

Hyvällä mielellä Pohjois-Savo -hanke / Mieliteko-ohjelma on edennyt suunnitelman mukaisesti. Ohjelmaan lähti mukaan 17 Pohjois-Savon kuntaa, joiden kanssa työskentely käynnistyi välittömästi. Merkittävimpänä toimenpiteenä on ollut maakunnassa toimivien eri tahojen ja hankkeiden kartoittaminen. Tavoitteena on ollut yhteistyömahdollisuuksien kartoittaminen ja päällekkäisen työn välttäminen. Syksyn aikana on laadittu brändikäsikirja, jonka osana on viestintäsuunnitelma. Lisäksi on avattu oma verkkosivusto ja kaksi sosiaalisen median kanavaa, lisäksi medianäkyvyyttä on saavutettu hyvin (lehdet, tv, radio).

Olennaiset poikkeamat talousarvioon

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualueen toimintakate ylittyi budjetoidusta 0,2 milj. euroa (100,5%).

Toimintatuotot alittuvat budjetoidusta noin 2,8 milj. euroa ja toimintakulut alittuvat vastaavasti noin 2,6 milj. euroa, toimintakatteen ylitys 0,2 milj. euroa.

Kevään aikana yleisörajoitukset koronapandemian vuoksi olivat niin tiukat, että esim. taidepalveluissa esitystoimintaa ei ollut mahdollista toteuttaa lainkaan. Tapahtumia myös peruttiin ja tilojen vuokraus väheni. Myös muissa hyvinvoinnin edistämisen palveluissa rajoitustoimet vähensivät kävijämääriä ja supistivat aukioloaikoja, mikä vaikutti siihen, että tulotavoitteet eivät toteutuneet. Yleisön käyttäytyminen rokotuskattavuuden parantumisessa ja koronan hellittäessä oli vaikeasti ennustettavissa, joten kävijätavoitteet ja pääsylipputulot eivät toteutuneet syyskaudellakaan tavoitteiden mukaisesti.

Kuopio-hallin käyttö rokotokeskuksena rajoitti hallin liikunta- ja tapahtumatoimintaa. Peruskorjatun Lippumäen uimahallin suunniteltua myöhempi avaaminen heikensi osaltaan palvelualueen tulotavoitteen toteutumista. Samoin peruskorjatun Kuopion museon avautumisen viivästyminen (4 kk) vaikutti tulotavoitteen toteutumiseen. Kuopion museon perusnäyttelyn valmistuminen ja avaaminen yleisölle siirtyi joulukuusta 2021 kevääseen 2022.

Kuluja saatiin vastaavasti alennettua mm. kansalaistoiminnan palveluissa, kun seminaarit, tapahtumat ja juhlat järjestettiin virtuaalisesti. Taidepalveluissa tuli kustannussäästöjä palkkojen erilliskorvauksista, vierailijoiden palkkioista, matka- ja majoituskuluista sekä tekijänoikeusmaksuista.

Tulojen toteutumassa on mukana vuonna 2020 saadut korona-avustukset, joista osa siirrettiin vuodelle 2021 käytettäväksi sekä uudet korona-avustukset, jotka saatiin syksyllä 2021. Em. avustusten vaikutus tuloissa on yhteensä noin 1 milj. euroa. Teatterin osalta niiden vaikutus tuloihin on 0,7 milj. euroa, musiikkikeskuksen osalta 0,1 milj. euroa, museokeskuksen osalta 0,2 milj. euroa ja kansalaisopiston osalta 50.000 euroa.

Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestäminen

1. Talouden sopeutustoimissa onnistuminen ja henkilöstövaikutuksiin varautuminen peruspalvelujen toimivuus ja työhyvinvointi huomioiden

- Sopeutustoimet on tehty työtä organisoiden. Työhyvinvointisuunnitelmaa toteutetaan ja toteutusta seurataan.
- Hyvinvoinnin edistämisen palvelualueen htv-määrä on tammi-joulukuun tietojen perusteella kasvanut kuusi henkilötyövuotta edelliseen vuoteen verrattuna (yhteensä 370 htv). Kasvu perustuu mm. uuden Museokeskus Kantin valmistumiseen ja käyttöönottoon, Kuntolaakson uimahallin tilojen ja käyttäjämäärän edellyttämän lakisääteisen valvontavelvoitteen toteuttamiseen sekä Hyvällä mielellä Pohjois-Savo -hankkeen käynnistymiseen.

2. Työelämän muutosten hallinta: etätyöskentely ja sen johtaminen, monipaikkatyöskentely ja uudenlaiset työympäristöt, työhyvinvointi, sairauspoissaolot

- Etätyön tekeminen on lisääntynyt merkittävästi, toimivien yhteyksien ansiosta on myös etätyön johtaminen onnistunut. Osa työntekijöistä tekee asiakaspalvelutyötä, joka on lähityötä. Etätyöskentelyä on rytmitetty mm. kohtaamisilla työpaikoilla, koronarajoitusten niin mahdollistaessa.
- Vuoden 2021 sairauspoissaolot ovat edelleen vähentyneet vuosiin 2019 ja 2020 verrattuna. Sairauspoissaoloja oli vuonna 2021 yhteensä 10,1 htv, kun vuonna 2020 poissaoloja oli 11 htv ja vuonna 2019 poissaoloja oli 11,9 htv. Kaupunkitasoisesti sairauspoissaoloja oli 18,1 htv.

3. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osaamisen vahvistaminen. Ohjeiden päivitys ja henkilöstön koulutus.

- Päätöksenteon osalta toiminta on sujunut ohjeiden sekä voimassa olevien hallinto- ja toimintasääntöjen puitteissa. Toimintasääntö päivitettiin syksyn 2021 aikana kolme kertaa.
- Kaupunkitasoisia ohjeita on päivitetty mm. laskutus- ja perintäohje sekä luotto- ja maksukorttiohje ja tästä tullaan järjestämään vielä erillinen koulutus.

1. KASVAVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.1. Kilpailukykyinen yrittäjäympäristö	Edistetään opiskelu- ja työperäistä muuttoa ja maahanmuuttoa Kuopioon sekä ulkomaalaisten ammatti-osaajien sitoutumista alueeseen.	Palveluita ja aineistoja tarjotaan eri kielillä sekä tarjotaan aineistoja suomen kielen opiskeluun. Kaupunginorkesterin muusi-koista noin puolet on muualta kuin Suomesta. Yhteistyöprojektit musiikkioppilaisten kanssa edistävät opiskeluperäistä muuttoa Kuopioon.	●	(etenee suunnitellusti) Kirjastopalveluissa on käynnistetty vuoden alusta alkaen lukemista edistäviä tapahtumia ja kirjastonkäytön opetusta maahanmuuttajaryhmille sekä hankittu siirtokokoelmia eri kielillä ja aineistoja suomen kielen opiskeluun. Kuopion kaupunginorkesterilla tavoite edistynyt suunnitellusti.	Kasvava Kuopio -ohjelma
1.3. Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta	Viestintää ja edunvalvontaa kehitetään systemaattisesti edelleen (vaikuttamisen kohteet, vaikuttavuusviestintä, yhteistyö).	Vahvistetaan viestintää, hyvinvointitiedolla johtamista, yhteistyötä ja verkostoja toteuttamalla hankkeita ja maakunnallista kehittämistehtävää sekä osallistamalla ylimaakunnallisiin hankkeisiin ja toimenpideohjelmiin. Toimitaan aktiivisesti WHO Healthy Cities ja Terve Kunta -verkostoissa. Tehdään laajaa yhteistyötä Hyvällä mielellä Pohjois-Savo -hankkeessa maakunnan asukkaiden mielenterveyden edistämiseksi.	●	(etenee suunnitellusti) Kaikissa palveluissa on jatkettu viestinnän kehittämistä erityisesti sosiaalisen median kanavissa. Kansalaistoiminnan palveluiden viestintäsuunnitelman valmistelu käynnistetty. Kuopion hakemus WHO Healthy cities -verkoston toimikaudelle 2019–2025 on hyväksytty. Hyvällä mielellä Pohjois-Savo hanke (ESR, 3,4 M€) on käynnistynyt.	Kasvava Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.4. Rohkea kaupunkikehitys, elinvoimainen kaupunkikeskusta, monimuotoinen kaupunkikulttuuri	Aktivoidaan kaupunkikeskustan elinvoimaa ja tapahtumatoimintaa yhdessä asukkaiden, yritysten, järjestöjen yms. kanssa.	Tapahtumatuotannon ja tapahtuma- ja tuotantotukien avulla elävöitetään kaupunkikulttuuria. Toimitaan koordinoivana tahona järjestöjen yhdessä järjestämille tapahtumille.		(etenee suunnitellusti) Tuotettu ensimmäinen Kuopion kulttuuri-foorumi, liikuntawebinaari ja valtakunnallinen hyvinvointiseminaari. Käynnistetty Meidän Kuopio -festivaalin tuotanto yhteistyössä toimijoiden kanssa ja lanseerattu joukkorahoituskampanja. Käynnistetty asukastoiminnan kehittämisen järjestöjen, kirjastojen, seurakuntien ym. kanssa.	Kasvava Kuopio -ohjelma

2. HYVINVOIVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.1. Aktiivisuuteen innostava arki	Harrastaminen ja fyysinen aktiivisuus lisääntyvät ja edellytykset niihin paranevat. Kannustetaan asukkaita omaehtoiseen harrastamiseen.	Mahdollistetaan harrastaminen lapsille ja nuorille mm. Suomen/Kuopion harrastamisen mallin avulla ja kehitetään asukkaiden harrastusmahdollisuuksia ja hyvinvointimarkkinointia kulttuuri- ja liikuntapalveluiden saavutettavuuden parantamiseksi (mm. Liikkis-ranneke ja Kuopio Seinä, Liikkuva Kuopio).		(etenee suunnitellusti) Suomen/Kuopion harrastamisen malli toteutetaan yhdessä koulujen kanssa, koordinointi hoidetaan kansalaisopiston kautta. Kansalaisopisto on tarjonnut erityisesti lapsiperheille suunniteltua opetusta 160 kurssia koko opiston toimialueella.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.2. Varhainen tuki	Lapsiperheiden hyvinvointia edistetään tukemalla vanhemmuutta eri keinoin. Edistetään monitoimijaista ja ennaltaehkäisevää työtapaa sekä perhekeskusverkoston rakentumista.	Tuotetaan palveluita monitoimijaisesti eri yhteisöissä. Kehitetään monialaisia vanhempainiltoja.	 (etenee suunnitellusti) Kuopion Seinä vakiintui harrastusten markkinointikanavana. Syksyllä aloitettiin perheiden liikuntalauantaiden suunnittelu yhdessä seurojen kanssa. Mukana pilottina myös Karttulan omat liikuntalauantait. Monipuolistaja maksutonta liikuntatoimintaa eri-ikäisille kuntalaisille maaseutualueet mukaan lukien. Liikennepuisto avattu kesäkuun alussa kaikille kuntalaisille. Elokuussa sporttikortti kaikille alakoululaisille. Mukana uusia toimintamuotoja mm. erityistä tukea tarvitsevien lastenleiri, ulkoliikuntaryhmiä.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
	Päihteiden käyttö vähenee ja mielen hyvinvointi lisääntyy. Painopiste on erityisesti syrjäytymisuhan alla olevien nuorten hyvinvoinnin edistämässä. Ympäristö kannustaa päihteettömyyteen. Toteutetaan Hyvällä mielellä Pohjois-Savo -hanketta.	Toteutetaan ehkäisevän päihdetyön kampanjoita ja toimintatapoja monialaisissa paikallisissa, alueellisissa ja valtakunnallisissa verkostoissa. Tehdään moniammatillista yhteistyötä syrjäytymisuhan alla olevien nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi (mm. Nuorten Palvelu ry, Vamos, nuorisopalvelut). Toteutetaan Hyvällä mielellä Pohjois-Savo -hanketta.	 (etenee suunnitellusti) Ehkäisevän päihdetyön paikalliset, alueelliset ja valtakunnalliset verkostot ovat kokoontuneet ja toimineet suunnitellusti pääosin etäyhteyksin. Varhaiskasvatukselle (16 päiväkotia) on toteutettu päihde- ja peliasioiden puheeksioton koulutus ja kehitetty malli ko. kohderyhmän tavoittamiseksi. Vanhemmuuden tuki- työryhmässä on valmisteltu syksyn 2021 vanhempainiltilapilotin mallia ja valittu pilottipäiväkodit ja koulut. Kiitos kaveruudelle -toiminta käynnissä perusopetuksessa. Nuorten Huuma ESR-hanke käynnissä. Mukana Aili-kulttuurisen vanhustyön verkostossa. Hyvällä mielellä Pohjois-Savo hanke on käynnistynyt.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähteen sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	Luonnon saavutettavuutta parannetaan ja kehitetään luontokohteita ja puistoja asukkaiden kohtaamispaikkoina yhdessä asukkaiden kanssa.	Kytetään luontoympäristö ja kaupunkipuistot osaksi asukas-, liikunta- ja kulttuuri- sekä tapahtumatoimintaa lisäten siten luonnon ja puistojen saavutettavuutta ja tunnettavuutta. Tarjotaan luontoon ja retkeilyyn liittyviä kursseja ja luentoja.		(etenee suunnitellusti) Poikkihalinnollista yhteistyötä tiivistetty puistojen ja luonnon saavutettavuuden ja virkistyskäytön lisäämiseksi. Liikkuva Kuopio -kanavissa aktivoitu luontoon liikumaan. Asukastoimintaa toteutettu Koillisen alueen puistoissa.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
	Tilojen suunnittelussa otetaan huomioon tilojen monikäyttöisyys ja -käyttäjäisyys sekä omatoimiratkaisut. Osallistetaan asukkaat suunnitteluun tarveselvityksen yhteydessä.	Toteutetaan omatoimikirjastoratkaisuja investointien yhteydessä. Asukastoimintaa toteutetaan monikäyttöisissä julkisissa tiloissa kuten kirjastoissa, nuorisotiloissa ja toimintakeskuksissa. Asukkaita osallistetaan tilojen suunnittelussa.		(etenee suunnitellusti) Kirjastopalveluissa Kurkimäen lähikirjasto siirtyi väliaikaiseen viipaleratkaisuun kesän aikana. Asukkaita on osallistettu helmi-maaliskuussa palveluiden ja tilojen käytön suunnitteluun kyselylomakkeen ja pohjapiirrossuunnittelun avulla. Maaningan lähikirjasto siirtyi yhteen kerrokseen säästösyistä ja sitä remontointiin. Remontin yhteydessä kirjasto varustettiin Kuopion 7. omatoimikirjastoksi. Asukkaita on osallistettu tilojen käytön ja palveluiden suunnitteluun. Pääkirjaston sunnuntain aukioloaika (tukee Kantti-ratkaisua) on suunniteltu yhdessä henkilökunnan kanssa ja asiakkaita osallistettu kyselyn avulla. Järjestetty asukastoimintaa asukastiloissa, pilottikirjastoissa (Neulamäki, Puijonlaakso) ja ulkona puistoissa. Toteutettu asukastoimintaan liittyvä asukaskysely Maaningan, Puijonlaakson ja Neulamäen asukkaille. Haettu uusia yhteistyökumppaneita asukastoiminnan toteuttamiseksi. Asukastilojen määrä suuri lähiötyöntekijöiden/muiden toimijoiden määrään nähden. Jatketaan asukastoiminnan kehittämistä.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

3. RESURSSIVIISAS KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.1. Viisas liikkuminen	Edistetään etä- ja monipaikkaista työskentelyä ja uusien etätyöratkaisujen käyttöönottoa ja kehitetään näitä tukevaa työkalutuuia.	Etätyöskentelyä jatketaan ja kehitetään edelleen. Hyödynnetään etätyötä tukevia digitaalisia sovelluksia ja vahvistetaan henkilöstön osaamista digitaitojen osalta.		(etenee suunnitellusti) Henkilökunta työskennellyt pääsääntöisesti etänä niissä tehtävissä, joissa se on mahdollista. Henkilöstö osallistunut digikoulutuksiin. Kirjastopalveluissa pääkirjastoon on varustettu etätyöskentelyn tilat peruskorjattuun alakertaan. Samoin on hankittu äänieristettyjä työskentelytiloja yhden henkilön työskentelyyn. Lähikirjastojen tilamuutosten yhteydessä tiloja tarkastellaan myös etätyöskentelyn näkökulmasta. Netti- ja työskentelypäätteiden tarvetta kartoitetaan kirjastoissa.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma
3.2. Kiertotalous ja resurs-sien viisas käyttö	Sisällytetään resurssiviisaus hankintaprosesseihin koko konsernissa ja koulutetaan henkilökunta.	Seurataan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista mm. osana WHO Healthy Cities verkoston kanssa tehtävää yhteistyötä.		(etenee suunnitellusti) Kuopion hakemus WHO Healthy Cities verkoston toimikaudelle 2019–2025 on hyväksytty. Kestävän kehityksen tavoitteita huomioidaan myös Kuopion uudessa hyvinvointisuunnitelmassa, jonka laatiminen on juuri käynnissä.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma

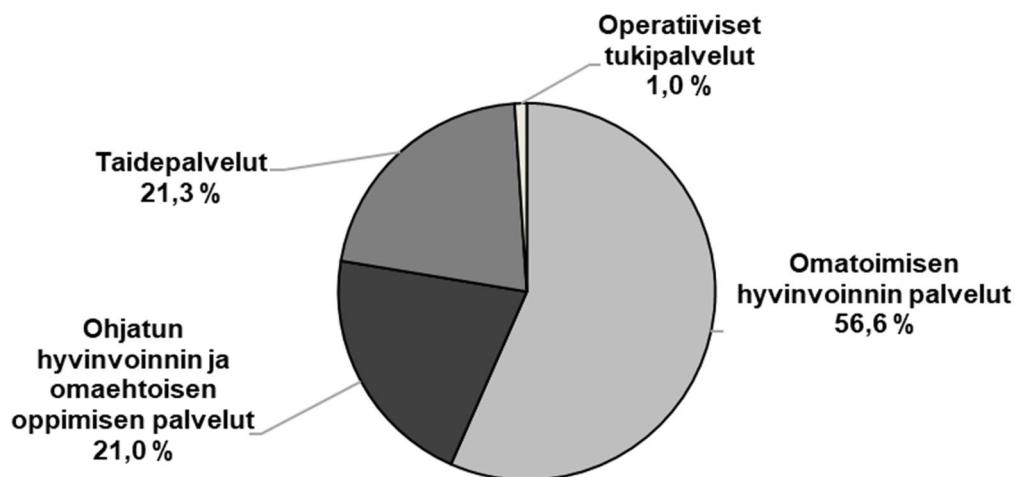
4. UUDISTUVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	Henkilöstön työhyvinvointi ja työturvallisuus paranevat. Sairauspoissaolot vähenevät kaupunkitasoisesti - 1pv/htv.	Jokaisessa yksikössä laaditaan työhyvinvointisuunnitelma, jonka toteutumista seurataan.	●	(etenee suunnitellusti) Yksiköissä on tehty työhyvinvointisuunnitelma ja sen etenemistä seurataan. Liikuntapaikkapalveluihin tullaan tekemään opinnäytetyönä toimintamalli ikäjohtamiseen. Sairauspoissaolojen määrä on koko palvelualueella vähentynyt edelliseen vuoteen verrattuna 0,9 htv, yhteensä 10,1 htv. Koko kaupungin sairauspoissaolojen määrä on 18,1 htv.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Kehitetään tiedolla johtamista (tiedon kerääminen, analysointi ja hyödyntäminen) kaupunkitasoisesti, jotta se palvelee paremmin toiminnan, palvelujen ja palveluverkoston suunnittelua ja seurantaa. Pannostetaan eri toimenpiteiden (mm-investoinnit, verkostoratkaisut, palvelutarjonnan muutokset) vaikutusten arviointiin.	Kerätään tietoa johtamisen, toimintojen kehittämisen ja arvioinnin tueksi. Osallistutaan valtakunnalliseen tiedolla johtamisen kehittämisen työhön. Kehitetään tiedolla johtamisen työkalua.	●	(etenee suunnitellusti) Kaupungin omaa PowerBi -tilastointeja on kehitetty toimimaan paremmin johtamisen, kehittämisen ja arvioinnin tukena. Valtakunnallisiin tiedolla johtamisen koulutuksiin ja työpajoihin on osallistuttu ja samoin hyvin kaupungin hyvinvointikertomukseen ja -suunnitelmaan liittyviin hyvinvointitiedon ja sen strategiaksi ja toiminnaksi työstämisen työpajoihin. Tiedolla johtamisen työkaluja kehitetään edelleen.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Palvelujen saavutettavuuden ja sujuvuuden parantaminen digitalisaation avulla. Viedään eteenpäin toimintaa ja palveluja uudistavia digihankkeita.		●	(etenee suunnitellusti) Kirjaston omatoimiratkaisut ovat osa kuntien palvelujen digitalisointia, Kuopiossa avautui syksyllä 7. omatoimikirjasto. Liikuntapaikkapalveluilla on käytössä verkkokauppa, jonka toimintaa kehitetään edelleenkin. Osallistutaan OMAkunta-hankkeeseen, jonka tarkoituksena on edistää asiakkaiden digipalveluita.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Parannetaan esimiesten ja henkilöstön digitaalista kyvykkyyttä.			(etenee suunnitellusti) Henkilökunnan digiosaamista on kehitetty koulutusten avulla.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Toteutetaan koko kaupungin palveluverkostoa ja toimitilatarvetta koskeva tarkastelu, jonka tavoitteena toiminnallisesti ja taloudellisesti tehokkaampi verkostoratkaisu.			(etenee suunnitellusti) Osallistuttu tarkasteluun.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
4.3. Kestävä talous	Investointien hankesuunnitteluprosessin kehittämistä jatketaan, investointien käyttötalousvaikutukset otetaan paremmin huomioon prosessissa.	Osallistutaan investointeihin liittyvien prosessien kehittämiseen.		(etenee suunnitellusti) Käyttötaloussuunnittelussa huomioitu investointien käyttötalousvaikutukset.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Selvitetään vaihtoehtoisia investointimalleja kokonaistalous huomioiden investointitaso pienentämiseksi. Investointitaso hallinta (vaikutusarvioinnit, priorisointi, lykkääminen).	Osallistutaan investointeihin liittyvien prosessien kehittämiseen.		(etenee suunnitellusti) Osallistuttu investointeihin liittyvien prosessien kehittämiseen, tilojen hankesuunnittelussa on huomioitu vaihtoehtoiset investointimallit.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Talousarvioon vuosille 2020-2021 asetettu 8,8 milj. euron henkilöstömenosäästö toteutuu. Henkilötyövuosien kasvua hillitään kehittämällä toimintatapoja ja ennakoivaa henkilöstösuunnittelua sekä edistämällä henkilöstön sisäistä liikkuvuutta ja kokoamalla hallinto- ja tukipalveluja.			(etenee suunnitellusti) On noudatettu henkilöstömenosäästöä voitetta ja kehitetty ennakoivaa henkilöstösuunnittelua.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Toteutetaan kaupungin talouden tasapainotussuunnitelman mukaisia toimenpiteitä, jotta kaupungin talous on tasapainossa vuonna 2025.	Toteutetaan kaupungin talouden tasapainotussuunnitelmaa.		(etenee suunnitellusti) Kaikki palveluprosessit toteuttivat talouden tasapainotussuunnitelmaa ja tekivät vastuullista talouden suunnittelua ja toteuttamista.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Myyntituotot	1 385	183	1 568	1 371	-197	87,4 %
Maksutuotot	5 650		5 650	3 812	-1 838	67,5 %
Tuet ja avustukset	436	1 144	1 580	1 952	372	123,5 %
Vuokratuotot	2 575		2 575	1 527	-1 048	59,3 %
Muut toimintatuotot	495		495	349	-146	70,6 %
TOIMINTATUOTOT	10 541	1 327	11 868	9 011	-2 857	75,9 %
Palkat ja palkkiot	-15 577	-151	-15 728	-15 132	596	96,2 %
Eläkemenot	-3 536	-41	-3 577	-3 406	170	95,2 %
Muut henkilösivukulut	-620	-9	-628	-577	52	91,8 %
Henkilöstökulut	-19 733	-200	-19 933	-19 114	819	95,9 %
Palvelujen ostot	-6 457	-846	-7 303	-5 720	1 583	78,3 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 755		-1 755	-2 008	-253	114,4 %
Avustukset	-4 111		-4 111	-4 011	100	97,6 %
Vuokratulut	-20 837	-52	-20 889	-20 786	103	99,5 %
Muut toimintakulut	-211	-219	-430	-138	293	32,0 %
TOIMINTAKULUT	-53 103	-1 318	-54 421	-51 778	2 643	95,1 %
TOIMINTAKATE	-42 562	9	-42 553	-42 767	-214	100,5 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 239		-4 239	-4 074	165	96,1 %

Toimintakatteen 42,8 milj. € jakautuminen vastuualueittain

Kasvun ja oppimisen palvelualue

Apulaiskaupunginjohtaja Pekka Vähäkangas

Toiminta

Koronaepidemiatilanteen jatkuminen on vaikuttanut henkilöstön työhyvinvointiin, joka näkyi mm. varhaiskasvatuksen sairauspoissaolojen määrän kasvuna. Myös sijaisten saannissa oli ongelmia. Varhaiskasvatuspalveluiden tilannetta parannettiin varahenkilöstöllä (12 henkilöä), jotka rekrytoitiin kevään aikana. Varahenkilöstön määrää kasvatettiin vielä loppuvuodesta neljällä työntekijällä.

Varhaiskasvatuksen lapsiryhmien kokoja pienennettiin 2020 lakimuutoksen vuoksi. Päiväkotien tilatehokkuus laski ja kunnalliset päiväkodit olivat täynnä, vaikka päiväkotihoidossa olevien lasten määrä väheni. Varhaiskasvatuksen maksuja alennettiin 1.8.2021 alkaen, mikä lisäsi myös palvelusetelikustannuksia.

Elokuussa 2021 astui voimaan varhaiskasvatuksen lakimuutos henkilöstömitoituksesta poikkeamisesta. Siitä poikkeaminen ei ole mahdollista henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä. Samalla lakiin lisättiin henkilöstön ilmoitusvelvollisuus. Ilmoitus on tehtävä, mikäli lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamisessa huomataan epäkohta tai ilmeisen epäkohdan uhka. Ilmoitukset aiheuttivat paljon työtä päiväkodinjohtajille ja hallintoon.

Kasvatus- ja koulutuspoliittisen ohjelman uusiminen aloitettiin syksyllä 2021. Aiempaan koulutuspoliittiseen ohjelmaan liitetään lapsen ja nuoren koko kasvatus- ja koulutuspolku sekä hyvinvoinnin näkökulma.

Oppivelvollisuuden laajentaminen ja maksuttoman toisen asteen palveluiden järjestäminen käynnistyi 1.8.2021, mikä toi uusia lisävelvoitteita perusopetukseen tehostetun tuen ohjauksen myötä, mutta erityisesti lukiopalveluihin mm. ilmaiset oppimateriaalit ja laitteet syksyllä 2021 aloittaville opiskelijoille. Lisäksi opinto-ohjausta lisättiin perusopetuksessa ja lukioissa. Samanaikaisesti lukiokoulutuksessa otettiin käyttöön uusi opetussuunnitelma, joka edellytti tarvittavien tukitoimien toteuttamista lukio-opiskelijoille.

1.1.2021 käynnistyi Kuopion perhekeskustoiminta sekä Yhteinen aika -toimintamalli. Asiakasperheitä ohjautui Yhteinen aika -toimintaan suurimmaksi osaksi varhaiskasvatuksen kautta. Yhteistyötä tullaan edelleen kehittämään osana lasten ja perheiden palveluiden laajempaa kehitystyötä, jossa vahvistetaan varhaista tukea ja monitoimijaisen yhteistyön sujuvuutta.

Olennaiset poikkeamat talousarvioon

Kasvun ja oppimisen palvelualueen toimintakatteen toteutuma on talousarvion mukainen (toteutuma 100 %), kuten talousennusteissa koko syksyn ajan on ennustettu.

Varhaiskasvatuspalveluiden henkilöstö- sekä palvelusetelimenot ylittivät budjetoidusta. Tähän vaikuttivat voimaan tulleet lakimuutokset ryhmäkoon pienenemisestä sekä varhaiskasvatusmaksujen alenemisesta 1.8.2021 alkaen. Ylitykset saatiin katettua muiden palveluprosessien toimintakatteen alituksilla, jotka muodostuivat mm. henkilöstömenoista, vuokratuloista ja Servica Oy:ltä tulleesta hyvityksestä sekä tulopuolella mm. korona-avustuksesta maski- ja suojavarusteisiin.

Lukiopalveluissa oppivelvollisuuden laajenemisesta aiheutuneet kustannukset (yhteensä noin 0,5 milj. euroa) ylittivät budjetoidusta noin 0,2 milj. euroa, ylitys saatiin katettua lukiopalvelujen budjetin sisältä.

Vuodelta 2020 siirrettyjä korona-avustuksia käytettiin noin 2,2 milj. euroa lasten ja nuorten kasvaneen tuen tarpeen vuoksi tukiopeutukseen, erityisopetukseen, opinto-ohjaukseen sekä oppilashuoltoon.

Uusia avustuksia koronaepidemian vaikutusten tasoittamiseksi saatiin varhaiskasvatukseen ja esi- ja perusopetukseen vuosille 2021–2022 yhteensä 0,5 milj. euroa (5 %:n omavastuu) sekä lukiokoulutukseen vuosille 2021–2023 yhteensä 0,3 milj. euroa (5,1 %:n omavastuu) ja molemmat avustukset siirrettiin vuodelle 2022 käytettäväksi.

Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestäminen

1. Talouden sopeutustoimissa onnistuminen ja henkilöstövaikutuksiin varautuminen peruspalvelujen toimivuus ja työhyvinvointi huomioiden

- Työhyvinvointisuunnitelmia toteutetaan ja toteutusta seurataan.

- Kasvun ja oppimisen palvelualueen htv-määrä on tammi-joulukuun tietojen perusteella kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna 99 henkilötyövuotta (yhteensä 2 537 htv). Htv-määrän kasvu perustuu mm. korona-avustusten, varhaiskasvatuksessa lapsimäärämitoituksen edellyttämään ja varahenkilöstön ja muun sijaistarpeen tuomaan lisähenkilöstöön.
- Varhaiskasvatuksessa perhepäivähoitajien ja päiväkodin johtajien määrä on vähentynyt, mutta varhaiskasvatuksen opettajien ja varhaiskasvatuksen lastenhoitajien määrä on kasvanut. Palvelut on saatu järjestetty kohtuullisesti huolimatta Koronapandemiasta.

2. Työelämän muutosten hallinta: etätyöskentely ja sen johtaminen, monipaikkatyöskentely ja uudenlaiset työympäristöt, työhyvinvointi, sairauspoissaolot

- Etätöön tekeminen on lisääntynyt merkittävästi. Toimivien yhteyksien ansiosta on myös etätöön johtaminen onnistunut. Työtilat ovat olleet joustavasti käytettävissä ja myös lähityöskentelyä on ollut, kuitenkin turvavälit ja rajoituksen huomioiden.
- Sairauspoissaoloja kasvun ja oppimisen palvelualueella on ollut 17,4 henkilötyövuotta, mikä on 0,5 htv enemmän kuin vuonna 2020 ja 2,2 htv enemmän kuin vuonna 2019. Sairauspoissaolojen osalta vertailua on kuitenkin vaikeaa tehdä koronapandemian vaikuttaessa poissaoloihin. Kaupunkitasoisesti vastaava luku vuodelta 2021 on 18,1 htv.

3. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osaamisen vahvistaminen. Ohjeiden päivitys ja henkilöstön koulutus.

- Päätöksenteon osalta toiminta on sujunut ohjeiden sekä voimassa olevien hallinto- ja toimintasääntöjen puitteissa. Toimintasääntö päivitettiin syksyn 2021 aikana kolme kertaa.
- Varhaiskasvatuspalveluissa otettiin käyttöön omavalvontasuunnitelma. Valvira on antanut 20.1.2021 määräyksen, että varhaiskasvatukseen on laadittava omavalvontasuunnitelmat varhaiskasvatustoiminnan asianmukaisuuden varmistamiseksi sekä terveyshaittaa aiheuttavien riskien tunnistamiseksi ja niihin vaikuttavien tekijöiden seuraamiseksi. Omavalvontasuunnitelma on laadittava päiväkodissa sekä ryhmä- ja perhepäiväkodissa toteutettavaan varhaiskasvatukseen. Kuopion varhaiskasvatuksen omavalvontasuunnitelmaa voi käyttää soveltaen perhepäivähoidossa.
- Kaupunkitasoisia ohjeita mm. laskutus- ja perintäohje ja luotto- ja maksukorttiohje on päivitetty.
- Hanketoiminnan osalta on päivitetty erilliset hankeohjeet yksikköjen ns. omien ja keskitetysti hoidettavien hankkeiden osalta.

1. KASVAVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.1. Kilpailukykyinen yrittäjyyssympäristö	Edistetään opiskelu- ja työperäistä muuttoa ja maahanmuuttoa Kuopioon sekä ulkomaalaisten ammattiosaajien sitoutumista alueeseen.	Vahvistetaan kansainvälistä koulupolkua perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa. Kieli- ja kulttuuritietoisien varhaiskasvatuksen vahvistaminen, kuusivuotiaiden valmistavan opetuksen käynnistäminen. Kehitetään S2-kielen opetusta lisäämällä S2-opettajien määrää ja koulujen yhteistyötä S2-opetuksessa.	●	(etenee suunnitellusti) Kieli- ja kulttuuritietoisien varhaiskasvatuksen vahvistamiseen liittynyt hanke päättyi ja sille asetetut tavoitteet saavutettiin. Lautakunta hyväksyi valmistavan opetuksen käynnistämisen esiopetuksessa 1.8.2021 alkaen. Toiminta käynnistyi elokuussa pilotilla.	Kasvava Kuopio -ohjelma
1.3. Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta	Viestintää ja edunvalvontaa kehitetään systemaattisesti edelleen (vaikuttamisen kohteet, vaikuttavuusviestintä, yhteistyö).	Osallistutaan aktiivisesti valtakunnallisiin verkostoihin ja työryhmiin, muun muassa suurten kaupunkien Oppiva-verkostoon.	●	(etenee suunnitellusti) Kuopion on mukana verkostoissa ottaen huomioon pandemiatilanteen. Toisaalta etäyhteyksien käyttö on helpottanut alueellista ja valtakunnallista verkottumista. Valtakunnalliset seminaarit tms. pidetään verkossa.	Kasvava Kuopio -ohjelma

2. HYVINVOIVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.1. Aktiivisuuteen innostava arki	Harrastaminen ja fyysinen aktiivisuus lisääntyvät ja edellytykset niihin paranevat. Kannustetaan asukkaita omaehtoiseen harrastamiseen.	Kuopiossa aletaan toteuttaa harrastamisen Suomen-mallin harrastustoimintaa koulupäivän yhteydessä.	●	(etenee suunnitellusti) Harrastamisen Suomen malli -toimintaa toteutetaan 22 koululla 1 - 3 kerhoa / koulu. Kerhot sisältävät liikuntaa, kulttuuria, kädentaitoja ja ruoan valmistusta, ja ne on toteutettu oppilaiden toiveiden mukaisesti.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.2. Varhainen tuki	Lapsiperheiden hyvinvointia edistetään tukemalla vanhemmuutta eri keinoin. Edistetään monitoimijaista ja ennaltaehkäisevää työtapaa sekä perhekeskusverkoston rakentumista.	Perhekeskustoimintamalli otetaan käyttöön. Monitoimijainen tiimityömalli, "yhteinen aika" -laajenee kosemaan koko kaupunkia.		(etenee suunnitellusti) Kasvun ja oppimisen tuen palvelut ovat osana 1.1.2021 käynnistynyttä perhekeskusta. Yhteistyötä tullaan edelleen kehittämään osana lasten ja perheiden palveluiden laajempaa kehitystyötä, jossa vahvistetaan varhaista tukea ja monitoimijaisen yhteistyön sujuvuutta. 2020–2021 toteutettiin valtion erityisavustuksen turvin tiimivalmennukset monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi perusopetuksen koulujen oppilashuolto-työssä. Tiimivalmennuksiin osallistuttiin laajasti psykologi- ja kuraattoripalveluista koulun henkilöstön lisäksi. Asiakasperheitä ohjautui Yhteinen aika -toimintaan suurimmaksi osaksi varhaiskasvatuksen kautta.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
	Päihteiden käyttö vähenee ja mielen hyvinvointi lisääntyy. Painopiste on erityisesti syrjäytymisuhan alla olevien nuorten hyvinvoinnin edistämisessä. Ympäristö kannustaa päihteettömyyteen. Toteutetaan Hyvällä mielellä Pohjois-Savo -hanketta.	Alueellinen ja etsivä nuorisotyö tarjoavat päihteettömiä palveluita nuorten vapaa-ajalle. Etsivän nuorisotyön resursseja kohdennetaan syrjäytymisuhan alla oleviin nuoriin ja runsaasti päihteitä käyttävien nuorten kanssa tehtävään työhön. OTE-malli vakiintuu osaksi sairaalaopetuksen toimintaa ja TEPPO-mallia kehitetään osana oppivelvollisuuden jatkamiseen liittyviä toimenpiteitä.		(etenee suunnitellusti) Etsivä nuorisotyö jalkautunut suunnitellusti. Korona tuonut verkossa tapahtuvaa työtä enemmän esille. Ihmiskeskeinen työ avainasemassa. OTE ryhmä toimii osana sairaalaopetuksen toimintaa ja toiminta on tavoittanut hyvin oppilaita sekä toiminut tuloksellisesti. TEPPO toimintaa suunniteltiin osaksi tehostettua ohjausta (TEHO). Toiminnan pilotointi alkaa osana koulu-yhteisöön sitouttamisen hanketta.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	Tilojen suunnittelussa otetaan huomioon tilojen monikäyttöisyys ja -käyttäjäisyys sekä omatoimiratkaisut. Osallistetaan asukkaat suunnitteluun tarveselvityksen yhteydessä.	Valmistellaan koulu-/lähipalvelukeskuskonsepti, joka yhdistää varhaiskasvatus-, perusopetus-, oppilashuolto-, nuoriso-, liikunta- sekä kirjastopalvelut. Kohteen sijainnista riippuen koulu- ja monipalvelukeskuskonsepti voi olla toiminnallisesti hieman erilainen. Nämä kohteet ovat käytännössä koko päivän kaikkien kuntalaisten käytössä.	 (etenee suunnitellusti) Mm. Riistaveden lähipalvelukeskus ja Vehmersalmen Majakka on toteutettu yhteissuunnittelun ja käyttäjäkeskeisen muotoilun periaatteella. Lumit rakennushankkeen osalta on perustettu eri työryhmiä uuden lukiorakennuksen kalustamiseen ja osallistettu laajasti työyhteisöä ja opiskelijoita.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
---	---	---	--	----------------------------

3. RESURSSIVIISAS KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.1. Viisas liikkuminen	Edistetään etä- ja monipaikkaista työskentelyä ja uusien etätöyratkaisujen käyttöönottoa ja kehitetään näitä tukevaa työkulttuuria.	Jatketaan koronavuonna käyttöön otettuja etätöymalleja myös tulevaisuudessa. Hallinnon tilat edellyttävät jatkossa monipaikkaista työskentelyä.		(etenee suunnitellusti) Etätöytä on jatkettu ja kehitetty. Monipaikkaista työskentelymallia otettu jossain määrin käyttöön.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma

4. UUDISTUVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	Henkilöstön työhyvinvointi ja työturvallisuus paranevat. Sairauspoissaolot vähenevät kaupunkitasoisesti -1pv/htv.	Työyksiköissä laaditaan työhyvinvointisuunnitelmat, joissa kiinnitetään huomiota työyhteisön hyvinvointiin. Varhaiskasvatuspalveluissa otetaan käyttöön pysyvä varahenkilöjärjestelmä.		(etenee suunnitellusti) Työhyvinvointisuunnitelmat on laadittu ja varahenkilöstö varhaiskasvatuspalveluihin on rekrytoitu.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

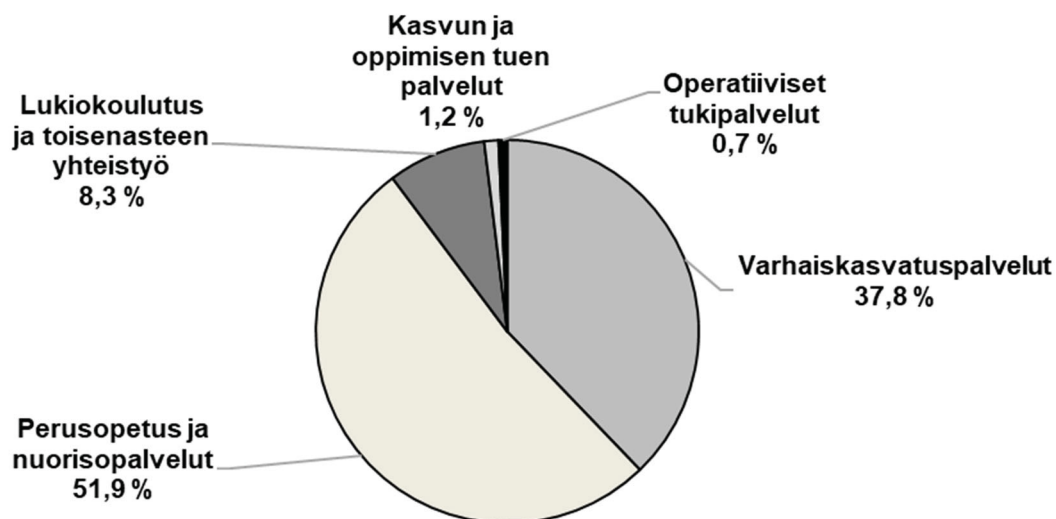
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
				Sairauspoissaolojen määrä on kasvanut koko palvelualueella edelliseen vuoteen verrattuna 0,5 htv, yht. 17,4 htv. Koko kaupungin osalta sairauspoissaolojen määrä oli 18,1 htv. Kasvua oli mm. varhaiskasvatuspalveluissa, nuorisopalveluissa, lukiopalveluissa ja kasvun ja oppimisen tuen palveluissa, joka johtuu pääasiassa koronavirusepidemiatilanteesta.	
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Kehitetään osallisuuden ja vaikuttamisen toimintamalleja. Parannetaan kuntalaisviestintää osallistumis- ja vaikuttamistavoista.	Oppilaiden osallisuutta seurataan vuosittain tehtävällä koulutuspoliittisen ohjelman arviointiin liittyvällä otantakyselyllä. Nuorisovaltuuston ja lastenparlamentin avulla vahvistetaan lasten ja nuorten osallisuutta päätöksentekoon. Lukioissa kehitetään edelleen Kuopio LaaS johtamisjärjestelmää ja osallistetaan lukioden henkilöstöä ottamaan vastuuta oman työhyvinvoinnin johtamisessa.	●	(etenee suunnitellusti) Koulutuspoliittista ohjelmaa uudistetaan. Nuorisopalvelujen osallisuustoiminta ja nuorten vaikuttamisvälineet ovat käytössä. Lukioden työyhteisöissä LaaS johtamisjärjestelmälle ei ole saatu riittävästi käyttöä, joten siitä luovutaan. Turvaudutaan kaupungin tarjoamaan palveluun.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähtävä tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Kehitetään tiedolla johtamista (tiedon kerääminen, analysointi ja hyödyntäminen) kaupunkitasoisesti, jotta se palvelee paremmin toiminnan, palvelujen ja palveluverkostojen suunnittelua ja seurantaa. Panostetaan eri toimenpiteiden (mm. investoinnit, verkostoratkaisut, palvelutarjonnan muutokset) vaikutusten arviointiin.	Osallistutaan DigiPaVe 2 -kehittämishankkeeseen. Koulutuspoliittisen ohjelman arviointi. Tuloskortin edelleen kehittäminen. Schoolday-pilotin laajeneminen.		(etenee suunnitellusti) Kasvatusjohtaja on ollut mukana DigiPaVen ohjausryhmässä ja hankkeen työpajoin on myös varhaiskasvatuspalveluista osallistuttu. SchoolDayn sovelluksen käyttöä ei jatketa lukiopalveluissa.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Palvelujen saavutettavuuden ja sujuvuuden parantaminen digitalisaation avulla. Viedään eteenpäin toimintaa ja palveluja uudistavia digihankkeita.	Varhaiskasvatuksessa otetaan käyttöön hoitoaikojen sähköinen ilmoittaminen sekä palveluohjaus-työkalu. Vahvistetaan verkossa tapahtuvaa nuorisotyötä, po1nt-portaalin tehdyn chatin ja botin edelleen kehittäminen.		(etenee suunnitellusti) Sähköisten hoitoaikojen ilmoittaminen on toteutunut. Palveluohjauksen työkalua ei ole ollut vielä tarvetta ottaa käyttöön. Nuorisopalvelujen verkkonuorisotyön kehittäminen jatkuu. Po1nt-verkkoportaalin kehittäminen hetkellisesti heikompaa.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Parannetaan esimiesten ja henkilöstön digitaalista kyvykkyyttä.	Osallistutaan kaupungin digihankkeisiin, esim. IDK-hanke. Henkilöstön digitaitoja kehitetään digitutor ja -mentor toiminnalla sekä koulutuksen avulla.		(etenee suunnitellusti) Digitaalinen ekosysteemihanke on edennyt suunnitellusti, mutta tutoroinnin päättymisen poistaa kouluille annettavan osaamisen kehittämisen tuen.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Toteutetaan koko kaupungin palveluverkostoa ja toimitilaravetta koskeva tarkastelu, jonka tavoitteena toiminnallisesti ja taloudellisesti tehokkaampi verkostoratkaisu.	Palveluverkostoa lähdetään tarkastelemaan DigiPaVe 2:n ja uusien väestöennusteiden perusteella.		(etenee suunnitellusti) DigiPaVe -ohjelma ei ole vielä käytössä. Uudet väestöennusteet on saatu käyttöön.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.3. Kestävä talous	Investointien hankesuunnitteluprosessin kehittämistä jatketaan, investointien käyttötalousvaikutukset otetaan paremmin huomioon prosessissa.	Osallistutaan hankesuunnitteluprosessin kehittämistyöhön. Investoinneissa ja verkostoratkaisuissa otetaan huomioon pitkän aikavälin käyttötalousvaikutukset.		(etenee suunnitellusti) Toimitilahankkeiden suunnitteluprosessia toteutetaan yhteissuunnittelun periaatteella palvelualueen, Kuopion Tilapalveluiden ja luottamushenkilöiden kesken mm. eri verkostotyöryhmissä.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Selvitetään vaihtoehtoisia investointimalleja kokonaistalous huomioiden investointitason pienentämiseksi. Investointitason hallinta (vaikutusarvioinnit, priorisointi, lykkääminen).	Osallistutaan investointimallien suunnitteluun.		(etenee suunnitellusti) Palvelualueen eri asiantuntijat osallistuvat suunnitteluun tietyn investointivaiheen mukaisesti.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Talousarvioon vuosille 2020–2021 asetettu 8,8 milj. euron henkilöstömenosäästö toteutuu. Henkilötyövuosien kasvua hillitään kehittämällä toimintatapoja ja ennakkoivaa henkilöstösuunnittelua sekä edistämällä henkilöstön sisäistä liikuvuutta ja kokoamalla hallinto- ja tukipalveluja.	Edistetään tavoitteen saavuttamista käytettävissä olevin keinoin.		(etenee suunnitellusti) Kaikki avoimeksi tulevat tehtävät ja virat käydään tarkkaan läpi kaupungin toimintamallin mukaisesti. Henkilöstön sijoittelussa on huomioitu tarkoituksenmukaisuus. Opetushenkilöstön lisäksi myös rehtorit ovat voineet siirtyä kaupungin sisällä vastaavaan virkaan.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Toteutetaan kaupungin talouden tasapainotussuunnitelman mukaisia toimenpiteitä, jotta kaupungin talous on tasapainossa vuonna 2025.	Toteutetaan talousarviossa päätettyjä talouden tasapainottamistoimenpiteitä.		(etenee suunnitellusti) Toimenpiteitä toteutettu. Sairauspoissaolojen vähentämistavoite ei ole toteutunut, sairauspoissaolojen määrä kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna 0,5 htv, yhteensä 17,4 htv.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Kasvun ja oppimisen palvelualue 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Myyntituotot	3 133		3 133	3 048	-85	97,3 %
Maksutuotot	4 644	818	5 462	5 549	87	101,6 %
Tuet ja avustukset	4 670	1 000	5 670	6 128	458	108,1 %
Vuokratuotot	379		379	340	-39	89,7 %
Muut toimintatuotot	68		68	70	2	103,3 %
TOIMINTATUOTOT	12 894	1 818	14 712	15 136	424	102,9 %
Palkat ja palkkiot	-99 572	-712	-100 284	-100 199	85	99,9 %
Eläkemenot	-19 775	-132	-19 906	-19 908	-1	100,0 %
Muut henkilösivukulut	-3 906	-28	-3 935	-3 989	-54	101,4 %
Henkilöstökulut	-123 252	-872	-124 124	-124 095	29	100,0 %
Palvelujen ostot	-42 138	-890	-43 028	-43 799	-771	101,8 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 967	-5	-2 972	-3 227	-255	108,6 %
Avustukset	-4 554		-4 554	-4 364	190	95,8 %
Vuokratulot	-50 699		-50 699	-50 394	305	99,4 %
Muut toimintakulut	-169	-1	-170	-123	47	72,5 %
TOIMINTAKULUT	-223 779	-1 768	-225 547	-226 004	-456	100,2 %
TOIMINTAKATE	-210 885	50	-210 835	-210 868	-33	100,0 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 540		-1 540	-1 697	-158	110,2 %

Toimintakatteen 210,9 milj. € jakautuminen vastuualueittain

Perusturvan palvelualue

Apulaiskaupunginjohtaja Jari Saarinen

Toiminta

Perusturvan palvelualueen palveluissa käyttösuunnitelman mukainen toiminta toteutui lähes suunnitellun mukaisesti. Toiminnassa ja palvelujen järjestämisessä asiakkaille jouduttiin varautumaan koronaan. Perusturvan palveluissa muodostui merkittäviä kustannuksia suojavarusteista ja tehostetusta siivouksesta sekä omassa että yksityisessä palvelutuotannossa, joka on tältä osin kunnan järjestämisvastuulla. Pitkittyneen koronatilanteen on tunnistettu aiheuttavan myös palveluvelkaa, joka tulee näkymään viiveellä perusturvan palveluissa. Palveluiden järjestämistä vaikeutti henkilöstön saatavuusongelmat niin omassa palvelutuotannossa kuin ostopalveluissa ja palvelusetelituotannossa. Perusturvan palveluissa asiakkaiden palveluita toteutettiin osittain erilaisia etä- ja virtuaalipalveluita hyödyntäen.

Sote-uudistuksen voimaantulolaki tuli voimaan heinäkuussa 2021, jonka jälkeen käynnistyi Pohjois-Savon hyvinvointialueen toimeenpanon valmistelu väliaikaistoimielimessä. Perusturvan palvelualueen palveluista osallistuttiin aktiivisesti hyvinvointialueen valmisteluun ja suunnitteluun, mihin kohdentui merkittävästi johtavien viranhaltijoiden ja asiantuntijoiden työpanosta pääosin oman työn ohella. Hyvinvointialueen palvelujen kehittämiseen ja suunnitteluun oli käynnissä sekä rakenneuudistukseen että tulevaisuuden sotekeskukseen (TulSote) liittyviä hankkeita. TulSote jakautuu kuuteen eri toimenpidekohtaiseen alaprojektiin, joita ovat mm. lastensuojelu, perhekeskus ja maakunnallinen ikäkeskus. Hankkeiden hallinnoijana toimi Pohjois-Savon liitto.

Kuopion kaupunki järjesti asiakkaiden tarvitsemia vanhuspalveluita tuottamalla itse, ostopalveluna ja palvelusetelillä. Vanhusten palveluohjauksen toiminta on toteutunut lähes suunnitellun mukaisesti. Ikäihmisten neuvontapisteiden kasvokkain palvelu käynnistyi syyskuussa ja palveluvalikoimaa laajennettiin myös Chat-palvelulla. Koronatilanteesta johtuen palvelutarpeenarviointeja tehtiin osittain etäpalveluna. Koronarokotuksiin liittyvät yhteydenotot ja palvelutuotannon vaikeutunut henkilöstötilanne heikensivät entisestään kyvykkyyttä vastata palvelutarpeen arviointeihin lakisääteisessä ajassa. Näin ollen palvelutarpeenarvioinnin käynnistyminen ei toteutunut lain edellyttämän 7 työpäivän sisällä vaan oli keskimäärin 20 työpäivää (28 vrk).

Kotihoidossa asiakastuntien määrä väheni noin 20 000 tuntia (4%) vuodesta 2020. Asiakastuntimäärän laskun taustalla on ensisijaisesti henkilöstön vaikea saatavuus niin omassa kuin ostopalveluissa ja palvelusetelitoimijoilla. Asiakastuntien kasvun taittumista selittää myös vanhuspalvelujen kehittämistyö, jossa palveluohjaus on ottanut vahvemman roolin kotihoidon asiakkuuksien hallinnassa.

Kotisairaalan asiakkuuksissa korostui saattohoito ja palliatiivinen hoito. Uutena toimintana alkoi antibioottipumppuhoidot, mikä lisäsi infektiopotilaiden hoitoa kotona. Tämä on ollut vaihtoehto osastojaksolle. Tämä näkyi hoitajaksojen pituuksien ja intensiivisyyden kasvun jatkumisena vuodesta 2020. Kotisairaala toteutti koronanäytteet kantakaupungin kotihoidossa ja asumisyksiköissä.

Asumispalvelun palvelusetelin kysyntä väheni edellisestä vuodesta. Ostopalveluna järjestettävien asumispaikoiden suunniteltu lisäys toteutui 80 % (19 paikkaa), mutta kokonaismäärä väheni lopulta kolme paikkaa Attendo Muurutvirran toiminnan keskeytyessä henkilöstöpulan vuoksi. Marraskuussa 2021 avautui tehostetun palveluasumisen yksikkö Liito-orava kaupungin omana palvelutuotantona. Liito-oravassa on 64 asukaspaikkaa.

Omaishoidon tuen piirissä olevien asiakkaiden määrä kasvoi 12 % vuoteen 2020 verrattuna. Omaishoitoperheiden oikea-aikainen tukeminen ei toteutunut suunnitellusti ja vuosittaisen hoito- ja palvelusuunnitelman päivittämisen tavoite saavutettiin vain n. 60 % (vuonna 2020 toteutui 94 %).

Erityisasumispalveluissa palvelurakenne pysyi ennallaan ja keventynyt palvelurakenne on vakiintunut toiminnassa. Palvelun piirissä olleiden määrä kasvoi 2,8 % vuoteen 2021 verrattuna. Palveluiden piirissä olevien kasvua hillitsi henkilöstöpula, joka hidasti asiakkaiden palveluiden käynnistymistä. Erityisen hankala tilanne oli kotiin annettavan tuen osalta.

Vanhuspalveluiden keskeinen kehittämistyö toteutettiin valtuuston myöntämällä erillisellä kehittämisrahalla. Projektipäällikön johdolla käynnistettiin kuntouttavan ja varhaisemman vaiheen palveluiden vahvistaminen ja uudelleenmuotoilu. Kehittämistyön ansiosta kuntouttava arviointijakso, tilapäinen kotisairaanhoido ja tuettu kotiutuminen muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden. Tavoitteena on tehostaa kuntoutuksen vaikuttavuutta ja sujuvoittaa asiakkaan kotiutumista. Vuosi 2021 oli uuden toimintamallin valmisteluvaihetta ja toiminta käynnistyy tammikuussa 2022.

Vammaispalvelujen palvelutuotannon uudelleen arviointi kehitysvammaisten lasten tilapäishoidon palveluissa on saanut lautakunnan hyväksynnän. Vuonna 2020 on laadittu tarveselvitys lasten ja nuorten tilapäisen ja pitkäaikaisen hoivayksikön perustamisesta Harjulan sairaalan rakennukseen ja toteuttamisesta omana tuotantona sai lautakunnan hyväksynnän. Yksikön toiminta alkaa huhtikuussa 2022. Selvitystyöhön asetettu työryhmä on kokoontunut ja työskentely on jatkunut vuonna 2021.

Vanhus- ja vammaispalveluissa käynnistyi RAI-toimintakykymittarin käyttöönotto keväällä 2021 yhteistyössä Varkauden ja Ylä-Savon soten kanssa. RAI-toimintakykymittarilla (Resident Assessment Instrument) selvitetään ikääntyneiden palveluntarvetta, toimintakykyä, terveydentilaa ja voimavaroja.

Lapsiperhepalvelujen asiakkaiden palvelutarpeet ovat yleisesti ottaen monimuotoistuneet, mikä on osaltaan johtanut myös asiakaskohtaisten palveluaikojen pidentymiseen. Palvelutarpeiden kokonaisuuksia ja monimuotoisuutta on pyritty lastensuojelun avohuollossa arvioimaan systemisen toimintamallin avulla. Systeminen toimintamalli perustuu moniammatilliseen työotteeseen, jossa lasten ja lapsiperheiden palvelutarpeita tarkastellaan kokonaisuuksina. Systemistä toimintamallia on edistetty vuoden 2021 aikana mm. LUMO-hankkeen (lastensuojelun uudistaminen monialaisesti) avulla, aloittamalla monialaiseen arviointiin perustuvan ja siihen kiinteästi kuuluvan moniammatillisen työskentelymallin kehittäminen.

Perhekeskustoimintamallin suunnittelua ja käyttöönottoa on jatkettu vuonna 2021 yhteistyössä mm. neuvola- ja sivistystoimen palvelujen, kuten esimerkiksi varhaiskasvatuspalvelujen ja oppilashuollon kanssa. Järjestöt ja seurakunnat ovat osa perhekeskusverkostoa.

Lapsiperhepalvelujen asiakkaiden kanssa tehtävää työskentelyä on sopeutettu koronatilanteen mukaisesti ja asiakastapaamisissa on hyödynnetty tarvittaessa myös sähköisiä palveluita.

Kotiin annettavaa perhetyötä ja lapsiperheiden kotipalvelua on järjestetty perheille edelleen vastuualueen sisällä olevan tilaaja-tuottajamallin avulla. Perhetyötä ja kotipalvelua on jouduttu poikkeuksellisesti vuonna 2021 tilaamaan asetettua tavoitetta enemmän oman tuotannon sijasta yksityisiltä palveluntuottajilta. Tämä on johtanut henkilöstön rekrytointiongelmista ja henkilöstön vaihtuvuudesta. Korona-ajan tuoma poikkeustila on aiheuttanut myös erityisjärjestelyjen tarvetta.

Aikuissosiaalityössä vuonna 2021 asiakkaiden ohjautuminen sosiaalisen kuntoutuksen palveluihin on lisääntynyt. Asiakasmäärissä tapahtui pientä kasvua, ja palveluun on muodostunut jonoa. Koronatilanne on aiheuttanut myös ns. palveluvelkaa ja asiakkaiden toimintakyvyn heikkeneminen voi tarkoittaa lisääntyviä ja/tai pitkittyviä sosiaalisen tuen ja kuntoutuksen palvelutarpeita koronatilanteen jälkeen. Sosiaalisen kuntoutuksen palveluja on kohdennettu erityisesti työelämän ulkopuolella oleviin henkilöihin ja tiivistetty työttömyysuudella olevien asiakkaiden ohjaamista ensisijaisesti kuntouttavaan työtoimintaan. Toimeentulotukeen koronatilanteella oli hienoista kustannuksia nostavia vaikutuksia vuonna 2021. Työkyky- ja eläkeselvittelytyötä jatkettiin yhden palveluohjaajan resurssilla aikuissosiaalityössä. Suunnitelmallisen sosiaalityön asiakasmäärissä on ollut vähäistä laskua.

Pakolaisten vastaanotto ja kotouttamistyö on jatkunut normaalisti. Osan vuodelle 2021 Kuopioon esitetyistä 45 henkilöstä vastaanottoa jatketaan vuonna 2022.

Olennaiset poikkeamat talousarvioon

Perusturvan palvelualueen johdon tukipalveluihin kirjattiin keskitetysti perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueiden koronaan liittyvät henkilöstökulut 2,1 milj. euroa, hoitotarvike- ja suojavarustekustannukset 1,1 milj. euroa, siivous- ja pesulakustannukset 0,7 milj. euroa, vuokra- ja kunnossapitokustannukset 0,7 milj. euroa sekä koronatestauskustannukset 3,7 milj. euroa. Koronatilanteeseen liittyvät keskitetyt kustannukset perusturvan palvelualueella olivat yhteensä 8,3 milj. euroa. Koronaan liittyviä valtionkorvauksia kirjattiin 13,9 milj. euroa toimintatuottoihin.

Talousarviomuutosten vaikutus alkuperäisen talousarvion toimintakatteeseen oli 8,7 milj. euroa. Koronakustannukset arvioitiin talousarviomuutoksessa 9,4 milj. euroon ja vastaavasti valtion koronakorvaukset 9,4 milj. euroon, jolloin vaikutus toimintakatteeseen 0 euroa. Perusturvan palvelualueen muutetun toimintakatteen toteuma alitti 11,2 milj. euroa talousarvion toteuman ollessa 94%.

Muutetun talousarvion toimintatuotot ylittyivät 6,5 milj. euroa, josta koronakorvausten vaikutus oli 4,5 milj. euroa. Toimintatuottoihin vaikutti vanhuspalvelujen asiakasmaksujen ylitys 1,8 milj. euroa. 1.7.2021 astui voimaan asiakasmaksulain muutos, jonka todelliset vaikutukset näkyivät toteumassa vasta loppuvuonna. Hyvinvointialueen valmisteluun liittyviin hankkeisiin saatiin rahoitusta 0,5 milj. euroa. Pakolaisten toimeentulokorvausten talousarvio alittui 0,3 milj. euroa.

Muutetun talousarvion toimintakulut alittuivat 4,7 milj. euroa. Tähän vaikuttivat henkilöstömenojen alittuminen 1,2 milj. euroa ja vanhuspalvelujen asumisen ostopalvelu- ja palvelusetelimenojen alitus noin 1,1 milj. euroa. ICT-kustannukset alittuivat 0,8 milj. euroa, koska järjestelmien integraatiot ja muutoshankkeet, kuten Omni, eivät toteutuneet täysimääräisesti. Osittain ICT-kustannuksia siirtyi myös hyvinvointialueen rakenneuudistuksen kustannuksiin. Avustusmenot alittuivat vammaisten henkilökohtaisessa avussa ja aikuissosiaalityön toimeentulotuessa, yhteensä 0,5 milj. euroa. Talousarviomuutoksissa arvioitiin koronaan liittyvät kustannukset suuremmiksi henkilöstömenojen ja koronatestauksen osalta. Koronakustannukset alittuivat 1,1 milj. euroa arvioidusta. Suurimpana vaikuttavana tekijänä tähän oli se, että Islab laski takautuvasti vuoden alusta alkaen koronatestin hintaa loppuvuonna 2021. Hinnan alennus toteutettiin marras- ja joulukuun laskutusten yhteydessä.

Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestäminen

1. Talouden sopeutustoimissa onnistuminen ja henkilöstövaikutuksiin varautuminen peruspalvelujen toimivuus ja työhyvinvointi huomioiden

- Henkilöstön saatavuuteen liittyviä ongelmia on käsitelty vuoden 2021 aikana lautakuntatasolla useaan kertaan. Kokonaisuuden hallinnan keinovalikoimaa on kasvatettu ja pyritty varmistamaan niin työhyvinvointia kuin työvoiman yleistä saatavuutta ja rekrytointiprosesseja. Vammaispalveluissa talouden sopeutumistoimien edistämistä ovat vaikeuttaneet mm. asumispalvelutuotannon ostopalvelupainotteisuus sekä ennakoimattomuus asiakkaiden palvelutarpeiden muutoksissa ja niiden vaikutuksissa palveluluokkien välisiin kustannusmuutoksiin. Riskinä on myös ollut ostopalvelutoimijoiden toimintavarmuus. Kunta on viime kädessä lakisääteisessä järjestämisvastuussa palveluista. Lastensuojelukustannusten pienentämiseksi Kuopio 2025 tavoitteiden mukaisesti jatketaan edelleen perhekeskustoimintamallin mukaisesti palvelualuearajat ylittävän peruspalvelupainotteisten prosessien vahvistamista. Sijaishuollon huomattavaan kustannuskasvuun liittyvä riski (mm. ostopalveluiden hinnankorotukset) on tunnistettu ja riskin pienentämiseksi mm. perhetyön työmuotoja ja ennaltaehkäiseviä palveluja kehitetään edelleen resurssien puitteissa vastuualueen sisällä. Etätyön työskentelytapoja on kehitetty asiakastyöhön.

2. Työelämän muutosten hallinta: etätyöskentely ja sen johtaminen, monipaikkatyöskentely ja uudenlaiset työympäristöt, työhyvinvointi, sairauspoissaolot

- Työvoimaan saatavuuteen liittyvien teemojen yhteydessä on käsitelty myös työhyvinvointikysymyksiä. Toimialalla on vain rajallinen mahdollisuus hyödyntää etä- tai monipaikkatyöskentelyä. Työhyvinvointia on vahvistettu työhyvinvointikoordinaattorin tuella. Sairauspoissaolojen seuranta ei mahdollistunut vuoden 2021 aikana, koska HR-raportointijärjestelmä ei ole ollut käytettävissä. Perusturvan palvelualueella sairauspoissaoloja vuonna 2021 oli 23,4 htv, mikä on 1,8 htv enemmän verrattuna vuoteen 2020. Kasvu johtuu pääosin koronapandemian vaikutuksesta. Koko kaupungin sairauspoissaolojen keskiarvio oli 18,1 htv:tta.

3. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osaamisen vahvistaminen. Ohjeiden päivitys ja henkilöstön koulutus.

- Keskeinen keino vahvistaa sisäisen valvonnan toteutumista ja riskien hallintaa on vahvistaa em. toimintojen osalta niiden toteutumista osana arjen jokapäiväisiä johtamisprosesseja. Hyvin resursoitu ja kriisitilanteissakin riittävä ja toimiva johtamisjärjestelmä tukee parhaiten ajantasaisten ohjeiden ylläpitämistä ja henkilöstön koulutusta sekä sen suunnittelua.
- Vaikka koronakuormitus on haastanut koko johtamisjärjestelmää, johtamisjärjestelmä on kyennyt pitämään yllä alati muuttuvaa ohjeistusta pandemiaan liittyen. Kuluvana vuonna koronaepidemia on haitannut koulutusten toteuttamista.

1. KASVAVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.1. Kilpailukykyinen yrittäjäympäristö	Edistetään opiskelu- ja työperäistä muuttoa ja maahanmuuttoa Kuopioon sekä ulkomaalaisten ammattiosaajien sitoutumista alueeseen.	Yhteistyö Savonia-amk:n ja Itä-Suomen yliopiston kanssa ulkomaalaisten opiskelijoiden harjoittelusta ja urapolusta käynnistetty. Maahanmuuttajien ja muiden työttömien oppisopimuskoulutus hoiva-avustajiksi ja lähihoitajiksi käynnistetty.		(etenee suunnitellusti) Oppisopimuskoulutukset käynnistettiin, ulkomaalaisten ja maahanmuuttajien osuus kasvoi, yhteistyö Sakkyn kanssa Uutena avauksen toimeenpantiin filippiiniläisten hoitajien rekrytointi turvaamaan hoivahenkilöstön saatavuutta. Ulkomaalaisten sairaanhoitajaopiskelijoiden harjoittelu ja urapolku yhteistyö käynnistettiin Savonian kanssa Itä-Suomen yliopiston harjoittelijoita kansainvälisistä opinto-ohjelmista otettiin koronan sallimissa rajoissa vastaan ja heidän urapolkuaan edistetty.	Kasvava Kuopio -ohjelma
1.3. Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta	Viestintää ja edunvalvontaa kehitetään systemaattisesti edelleen (vaihtamisen kohteet, vaikuttavuusviestintä, yhteistyö).	Varmistetaan, että verkkosivuilla on oikea-aikaista tietoa. Kehitetään verkkosivuja yhteistyössä tiedottajan kanssa.		(etenee suunnitellusti) Vanhuspalveluissa ajantasaista viestintää parannettiin käyttäen some kanavia esim. Facebook. Verkkosivujen päivitystyö tulossa.	Kasvava Kuopio -ohjelma

2. HYVINVOIVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.1. Aktiivisuuteen innostava arki	Harrastaminen ja fyysinen aktiivisuus lisääntyvät ja edellytykset niihin paranevat. Kannustetaan asukkaita omaehtoiseen harrastamiseen.	Lastensuojelu ja hyvinvoinnin ohjaus tekevät yhteistyötä nuorten ja heidän tukihenkilöiden tukemiseksi kaupungin urheilu- ja kulttuurimahdollisuuksien osalta.		(etenee hitaasti tai osittain) Koronaepidemia vaikeutti nuorten harrastusmahdollisuuksien toteuttamista.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähteen sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.1. Aktiivisuuteen innostava arki	Harrastaminen ja fyysinen aktiivisuus lisääntyvät ja edellytykset niihin paranevat. Kannustetaan asukkaita omaehtoiseen harrastamiseen.	Vanhuspalveluissa mahdollistetaan kulttuuri osana ikäihmisten arkea.		Vanhuspalvelut oli vuonna 2021 mukana hankkeissa, joissa tuotiin kulttuuria lähemmäksi ikäihmisiä heidän koteihinsa (Taidetta hoivakoteihin sekä Klovnie-railut palvelutaloissa). Kotihoidon asiakkaita kannustettiin ja tuettiin kulttuuriaktiiviteetteihin. Kotihoidon ARVI-jaksoilla oli asiakkaille tarjolla kulttuurisia tukipalveluita – epidemiatilanne hankaloitti näiden toteutusta.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
2.2. Varhainen tuki	Lapsiperheiden hyvinvointia edistetään tukemalla vanhemmuutta eri keinoin. Edistetään monitoimijaista ja ennaltaehkäisevää työtapaa sekä perhekeskusverkoston rakentumista.	Lapsiperhepalvelut ovat aktiivinen osa tulevan perhekeskusmallin suunnittelua ja toimeenpanoa.	●	(etenee suunnitellusti) Perhekeskustoimintamallin kehittämiseen osallistuttiin aktiivisesti. Lapsiperhepalvelut olivat mukana perhekeskusverkostotyöryhmän työskentelyssä. Lapsiperhepalvelut osallistuivat yhteinen aika -toimintamallin suunnitteluun ja eri palvelumuodot osallistuivat ko. työskentelyyn kutsuttuna. Lapsiperhepalvelut oli mukana perhekeskustoiminnan maakunnallisessa esivalmistelutyössä.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
	Päihteiden käyttö vähenee ja mielen hyvinvointi lisääntyy. Painopiste on erityisesti syrjäytymisuhan alla olevien nuorten hyvinvoinnin edistämässä. Ympäristö kannustaa päihteettömyyteen. Toteutetaan Hyvällä mielellä Pohjois-Savo -hanketta.	Tehdään yhteistyötä alueellisen ja etsivän nuorisotyön kanssa ja kohdennetaan resursseja syrjäytymisuhan alla oleviin nuoriin ja runsaasti päihteitä käyttävien nuorten kanssa tehtävään työhön.	●	(etenee suunnitellusti) Perusturvan lapsiperhepalvelut teki aktiivista yhteistyötä sekä päihdepalvelusäätiön että muiden päihdetoimijoiden kanssa.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.3. Työllistyminen ja toimeentulo	Kehitetään työllisyyttä edistäviä moniammatillisia ohjaus- ja neuvontapalveluja. Työllisyyden kuntakokeilu käynnistyy.	Tehdään tiivistä yhteistyötä Kuopion työvoiman palvelukeskuksen (TYP) kanssa.		(etenee suunnitellusti) Aikuissosiaalityön palvelut oli mukana Kuopion monialaisessa yhteispalvelussa sosiaalityön osalta. Kehitettiin yhteistyötä ja työmuotoja yhdessä TE-toimiston ja Kuopion työllisyyspalvelujen kanssa.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

3. RESURSSIVIISAS KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.1. Viisas liikkuminen	Edistetään etä- ja monipaikkaista työskentelyä ja uusien etätyöratkaisujen käyttöönottoa ja kehitetään näitä tukevaa työkalutuuia.	Perusturvan palvelualueella etätyö on laaja-alaisesti käytössä. Teams:ä ja muita sähköisiä työvälineitä hyödynnetään mm. kokouksissa.		(etenee suunnitellusti) Etätyö käytössä kaikissa tehtävissä ja siinä laajuudessa kuin se on tarkoituksenmukaista ja mahdollista. Perusturvan palvelualueella on etätyö saatu toimimaan ns. vuoroperiaatteella niin hyvin ja maksimaalisesti kuin se toimivan asiakaspalvelun kannalta on mahdollista.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma
3.2. Kiertotalous ja resurssien viisas käyttö	Sisällytetään resurssiviisasuus hankintaprosesseihin koko konsernissa ja koulutetaan henkilökunta.	Hankinnoissa huomioidaan ympäristövaikutukset. Edistetään toiminnassa jätteiden vähentämistä		(ei etene / ei alkanut) Hankintoja joihin ko. teemaa voisi soveltaa, ei ole ollut käynnissä.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma
3.3. Energiätehokkuus ja uusiutuva energia	Kuljetushankintojen kilpailutuksessa suositaan vähäpäästöisiä käyttövoimia. Ajoneuvohankinnoissa tulee selvittää ensisijaisesti vähäpäästöisten ajoneuvojen hankintamahdollisuus.	Leasing-autot ovat vaihtoehtoisesti sähkökäyttöisiä. Mahdollisuutta selvitetään.		(etenee hitaasti tai osittain) Selvittelyssä EU direktiivin soveltaminen (edistää puhtaiden ajoneuvojen markkinoita julkisten hankintojen kautta) vanhuspalveluissa.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma

4. UUDISTUVA KUOPIO

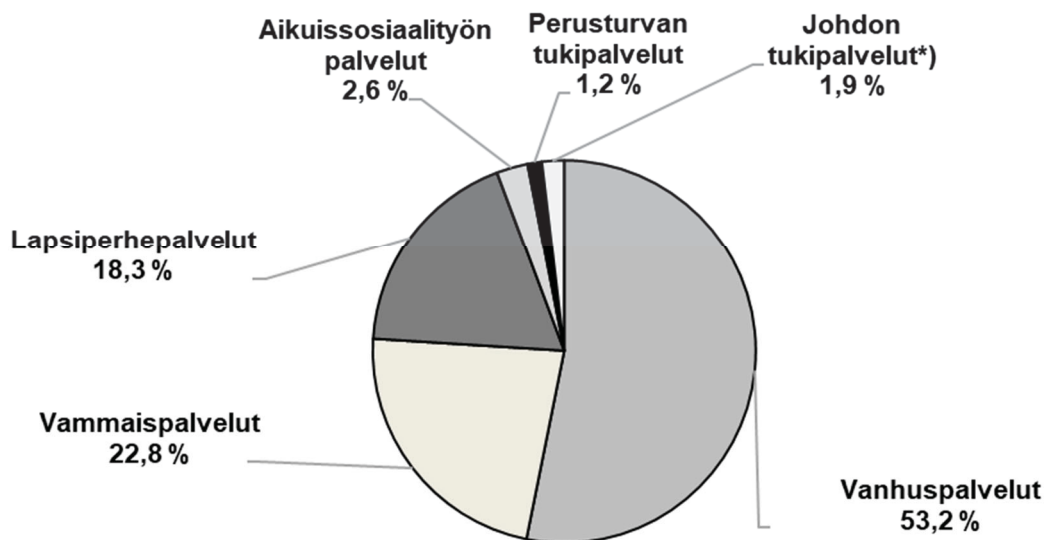
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	Henkilöstön työhyvinvointi ja työturvallisuus paranevat. Sairauspoissaolot vähenevät kaupunkitasoisesti - 1pv/htv.	Lastensuojelun ja perhepalveluiden työsuojeluohjelma on hyväksytty 11.12.2020 toimeenpantavaksi vuosille 2021-2022. Noudatetaan hyvinvointisuunnitelmaa, kiinnitetään huomiota esimiesten työhyvinvoinnin johtamisen osaamiseen sekä hyödynnetään varhaista puheeksiottoa, sekä kolmikantaneuvotte-luja ja korvaavan työn mallia. Yhteistyötä työterveyshuollon kanssa tehdään aktiivisesti ja ennakoivasti.		(etenee suunnitellusti) Työhyvinvointikoordinaattori vastasi yhteistyössä sosiaalityön päällikön kanssa työsuojeluohjelman toimeenpanosta ja aikataulutuksesta. Työhyvinvointiin liittyvät toimenpiteet etenivät suunnitellusti. Yhteistyö työterveyshuollon kanssa tiivistyi. Yhteistyö työsuojeluvaltuutettujen kanssa oli tiivistä. Korvaavan työn malli käytössä. Työkyvyn ylläpitämisen prosessien ongelmakohtia tunnistettu. Henkilöstölle sekä esimiehille järjestettiin koulutusta, joka edistää työhyvinvointia. Yhteistoiminta toteutettiin säännöllisesti ja aktiivisesti. Perusturvan työyksiköissä toimivat ns. työhyvinvointiparit toimintaa tukemassa. Esimiehille järjestettiin johtamiseen liittyvää koulutusta Posote20 rakenneuudistuksen kautta.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Kehitetään osallisuuden ja vaikuttamisen toimintamalleja. Parannetaan kuntalaisviestintää osallistumis- ja vaikuttamistavoista.	Perusturvan palvelualueella asiakasraatitoiminta on säännöllistä. Edistetään verkkosivuilla ja viestinnässä saatavuutta ja selkeyttä.		(etenee suunnitellusti) Selkokielisyyteen palvelukuvauksissa kiinnitettiin huomiota. Vanhuspalveluissa asiakasraati toimintaa ei ole. Asiakkaille kehitettiin osallisuuden lisäämiseksi sähköisiä palveluita.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

			Helmikuussa 2021 käynnistyi Ydinasia-hanke, jonka tavoitteena on parantaa sosiaali- ja terveysalan ympäristöjä ja palveluita kielellisesti saavutettaviksi erilaisille asiakkaille. Ydinasia-hanke kehittää palveluprosessia kasvokkain viestinnässä ja digitaalisissa kanavissa niin, että myös kielellisesti haavoittuvassa asemassa olevat henkilöt tavoittavat palvelut.	
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Kehitetään tiedolla johtamista (tiedon kerääminen, analysointi ja hyödyntäminen) kaupunkitasoisesti, jotta se palvelee paremmin toiminnan, palvelujen ja palveluverkoston suunnittelua ja seurantaa. Panostetaan eri toimenpiteiden (mm. investoinnit, verkostoratkaisut, palvelutarjonnan muutokset) vaikutusten arviointiin.	Tiedolla johtamista kehitetään erityisesti lapsiperhepalveluissa ja vammaispalveluissa ja kehitysvammahuollossa.	 (etenee suunnitellusti) Lapsiperhepalveluissa ja vammaispalveluissa ja kehitysvammahuollossa on ollut käynnissä erityinen kehittämishanke tiedolla johtamisen kehittämiseksi, koska tietojärjestelmistä ei saada tarpeellisia raportteja. Erilaisia taloutta ja toimintaa analysoivia laskentamalleja kehitettiin tiedolla johtamisen tueksi.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Palvelujen saavutettavuuden ja sujuvuuden parantaminen digitalisaation avulla. Viedään eteenpäin toimintaa ja palveluja uudistavia digihankkeita.	Perusturvan palvelualueella pilotoidaan laaja-alaisesti sähköistä VideoVisit -asiointia.	 (etenee hitaasti tai osittain) Palveluohjauksen chat-palvelu käynnistetty ja yhteydenottomahdollisuutta näin laajennettiin. Virtuaalipotilaiden käyttöaste kasvoi kotihoidossa. Kotikuntoutus otti kokeiluun etäkuntoutuksen VideoVisit -järjestelmän kautta.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Parannetaan esimiesten ja henkilöstön digitaalista kyvykkyyttä.	Esimiehet osallistuvat kaupunkitasoisiin koulutuksiin. Palvelualueen omia koulutuksia järjestetään tarpeen mukaan määrärahojen puitteissa.	 (etenee suunnitellusti) KuntaHR-koulutuskalenterissa oli tarjolla erilaisia digitaaliseen osaamiseen liittyviä koulutuksia, joihin esimiehet sekä henkilöstö voivat osallistua oman tarpeen mukaisesti. Tarvittaessa järjestettiin kohdennettua koulutusta osaamistarpeen mukaisesti.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähten sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Toteutetaan koko kaupungin palveluverkostoa ja toimitilarvetta koskeva tarkastelu, jonka tavoitteena toiminnallisesti ja taloudellisesti tehokkaampi verkostoratkaisu.	Palvelualue on mukana palveluverkoston kokonaistarkastelussa.		(etenee suunnitellusti) Palveluverkosto tarkasteluun osallistuttiin.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
4.3. Kestävä talous	Investointien hankesuunnitteluprosessin kehittämistä jatketaan, investointien käyttötalousvaikutukset otetaan paremmin huomioon prosessissa.	Hankesuunnitteluprosessin kehittämistä jatketaan yhteistyössä Tilapalvelun kanssa.		(etenee suunnitellusti) Prosessi eteni Tilapalveluissa yhteistyössä palvelualueen kanssa.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Selvitetään vaihtoehtoisia investointimalleja kokonaistalous huomioiden investointitason pienentämiseksi. Investointitason hallinta (vaikutusarvioinnit, priorisointi, lykkääminen).	Palvelualue tavoittelee asetettuja tavoitteita.		(etenee suunnitellusti) Yhteistyössä tilapalvelujen kanssa selvitetiin vaihtoehtoisia investointimalleja.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Talousarvioon vuosille 2020-2021 asetettu 8,8 milj. euron henkilöstömenosäästö toteutuu. Henkilötyövuosien kasvua hillitään kehittämällä toimintatapoja ja ennakkoivaa henkilöstösuunnittelua sekä edistämällä henkilöstön sisäistä liikuvuutta ja kokoamalla hallinto- ja tukipalveluja.	Haltuun-projektin toimenpiteet viedään käytäntöön ja lähitukitimet aloittavat helmikuussa. Tiimien toimivuutta tarkastellaan toimintavuoden aikana. Talousarvioon asetetut säästötavoitteet toteutuvat pääosin palvelualueella.		(etenee suunnitellusti) Perusturvassa haltuun projektin mukainen toiminnallinen muutos toimeenpantiin. Valtuustokaudelle on mitoitettu isot rakenteelliset muutokset säästötavoitteiden saavuttamiseksi. Säästötavoitteet eivät toteutuneet kaikilta osin johtuen mm. ostopalvelujen hinnankorotuksista ja palveluntarpeen kasvusta.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Toteutetaan kaupungin talouden tasapainotussuunnitelman mukaisia toimenpiteitä, jotta kaupungin talous on tasapainossa vuonna 2025.	Tasapainotussuunnitelman toteuttaminen.		(etenee suunnitellusti) Vanhuspalveluiden tuottavuutta nostava ja rakennemuutosta tukeva projekti suunniteltiin ja on toimeenpantavissa 2/2022.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Perusturvan palvelualue 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Myyntituotot	10 680	1 000	11 680	10 317	-1 363	88,3 %
Maksutuotot	13 323		13 323	16 450	3 127	123,5 %
Tuet ja avustukset	1 661	9 400	11 061	16 008	4 947	144,7 %
Vuokratuotot	2 789		2 789	2 951	162	105,8 %
Muut toimintatuotot	750		750	359	-391	47,9 %
TOIMINTATUOTOT	29 203	10 400	39 603	46 085	6 482	116,4 %
Palkat ja palkkiot	-61 351	-3 958	-65 309	-64 430	879	98,7 %
Eläkemenot	-13 975	-698	-14 673	-14 467	206	98,6 %
Muut henkilösivukulut	-2 463	-156	-2 619	-2 549	70	97,3 %
Henkilöstökulut	-77 789	-4 811	-82 600	-81 446	1 154	98,6 %
Palvelujen ostot	-100 794	-13 030	-113 824	-110 424	3 399	97,0 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 157	-1 000	-3 157	-3 116	41	98,7 %
Avustukset	-11 305	-230	-11 535	-11 089	446	96,1 %
Vuokrakulut	-11 869	-20	-11 889	-12 259	-370	103,1 %
Muut toimintakulut	-261		-261	-252	9	96,7 %
TOIMINTAKULUT	-204 174	-19 091	-223 266	-218 585	4 680	97,9 %
TOIMINTAKATE	-174 971	-8 691	-183 663	-172 500	11 163	93,9 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-144		-144	-123	20	85,4 %

Toimintakatteen 172,5 milj. € jakautuminen vastuualueittain

*) ilman koronatuloja ja -menoja

Terveydenhuollon palvelualue

Apulaiskaupunginjohtaja Jari Saarinen

Toiminta

Terveydenhuollon palvelutoiminnalla on tuettu ja edistetty kaikkien ikä- ja väestöryhmien hyvinvointia järjestämällä laadukkaat ja riittävät peruspalvelut ammattitaidolla ja asiakaslähtöisesti. Terveydenhuollon palvelutoiminta oli toiminta- ja taloussuunnitelman mukaista koronaviruksesta huolimatta. Poikkeusolon aikana turvattiin asiakkaiden palvelut koronaviruspandemiasta huolimatta. Alueellisen varautumisen ja toiminnan järjestämisen näkökulmasta yhteydenpitoa pidettiin tiiviisti avovastaanoton, sairaalan, KYS:n ja myös erva-alueen muiden toimijoiden kanssa.

Terveydenhuollon palvelualueella on osallistuttu aktiivisesti POSOTE20-hyvinvointialueen vapaaehtoiseen valmisteluun yhdessä Pohjois-Savon liiton, kuntien ja sote-kuntayhtymien kanssa. Väliaikaistoimielimen (Vate) organisaatio nimettiin ja moni terveydenhuollon henkilöstö on osallistunut oman työn ohessa erinäisiin valmisteluryhmiin.

Kuopion kaupungin terveystalossa hoitotakuu toteutui lukuun ottamatta lasten ja nuorten mielenterveyspalveluja sekä yksittäisiä asiakkaita Harjulan poliklinikalla. Koronatilanne on vaikuttanut jonojen kasvuun ja hoitotakuun ylittymiseen.

Vastaanottoyksikön perustoiminta toteutui vuonna 2021 tyydyttävästi. Hoitotakuu toteutui vastaanottopalveluissa. Kiireelliset asiat hoidettiin samana päivänä. Kävijämäärät olivat koronavirusepidemiaa edeltävällä tasolla. Vuoden 2020 kevään kysynnän laskua ei enää ollut havaittavissa. Päivystyksessä toiminta oli normaalia, paitsi kesän ajan vilkasta. Syksyä kohti koronavirusepidemian kiihtyminen lisäsi työmäärää vastaanottoyksikössä monella sektorilla. Hoitajavastaanottojen jonotusajat pidentyivät hoitohenkilökunnan joutuessa tekemään koronaan liittyviä töitä, esim. rokottaminen, rokotusaikojen puhelinajanvaraus ja koronanäytteenotot.

Avohoidon kuntoutuksen ja apuvälinepalvelujen toiminta oli normaalia ja palvelukysyntä palautui koronaviruspandemiaa edeltäneelle tasolle. Läheteisiin pystyttiin vastaamaan pääsääntöisesti yhden kuukauden sisällä ja hoitotakuu toteutui. Hyvinvointikioski oli suljettuna koko vuoden 2021, jolloin hoitajat toimivat koko vuoden ajan koronaneuvontapuhelimessa.

Lasten ja nuorten mielenterveysyksikön (LNMY) toiminta ruuhkaantui raskaasti kevään 2021 aikana ja sinne jouduttiin asettamaan lähetesulku sekä lasten että nuorten tiimiin. Yhden terveydenhoitajan työpanos siirrettiin terveydenhuoltoyksiköstä opiskeluterveydenhuollon puolelta LNMY:n puolelle käsittelemään pelkästään jonoa ja kontaktoimaan jonossa odottavia perheitä ja nuoria. Lääkärityövoimaa ostettiin yksityisiltä palveluntuottajilta. Osa-aikaisia tekijöitä saatiin kaksi ja he aloittivat syksyllä 2021. Neuvottelut sairaanhoitopiiriin kanssa toiminnan muutoksesta ja kehittämisestä jatkuivat ja näissä päästiin vuoden loppuun mennessä yhteisymmärrykseen.

Suun terveydenhuollon palveluiden kysynnän kasvu ja koronan aiheuttaman hoitovelan purkaminen aiheuttivat toimintaan suuria haasteita. Hoitotakuu toimi muilta osin, mutta kiireetön hoitoon pääsy kuuden kuukauden määräajassa tuotti vaikeuksia. Käynti- ja potilasmäärät palautuivat lähes korona-aikaa edeltävälle tasolle. Keväällä 2021 jonoa purettiin lisätöin paikallisen sopimuksen ja vuokratyöparien avulla. Terveystalo Oy purki jonoa ostopalveluna heinäkuun puolivälistä vuoden 2021 loppuun, yhteensä 1 100 potilasta. Lisäksi kiireetöntä vastaanottoa Savotalolla optimoiva Kerttu-toiminnanohjausjärjestelmä otettiin käyttöön syyskuussa.

Oikomistiimiin vetäjänä aloitti oikomishoidosta vastaavan erikoishammaslääkäri syksyllä 2021 ja oma oikomishoidon laboratorio otettiin käyttöön suun terveydenhuollossa vuoden 2021 alussa. Oikomishoidon tiimi on kehittänyt toimintatapoja entistä tehokkaammiksi ja asiakaslähtöisimmiksi. Työntekijöiden työtyytyväisyys on lisääntynyt.

Terveydenhoidossa palveluja jouduttiin sopeuttamaan koko vuoden 2021 aikana, jotta työvoimaa saatiin siirrettyä koronatyöhön: puhelinpalveluun, jäljitystyöhön ja eniten rokotustoimintaan. Tällä on ollut vaikutusta perhekeskustoimintaan sekä viiveen syntymiseen kaikissa peruspalveluissa, mutta eniten lastenneuvola, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon terveystarkastusten toteuttamisessa.

Perhekeskustoimintamalli käynnistyi koko kaupungissa. Monitoimijainen yhteistyömalli ja monialainen Yhteinen aika -palvelu otettiin käyttöön.

Sairaalapalveluissa on koronavirusepidemian aikana sovittu työnjakoa sairaanhoitopiiriin kanssa. Koronapotilaiden hoito Harjulan osastolla 1 on vaatinut sairaansijojen vähentämistä sekä potilassiirtoja osastojen välillä. Sairaansijoja jouduttiin tilapäisesti sulkemaan Karttussa, Juankoskella ja Harjussa. Potilaiden pääsy kotihoitoon, kotisairaalaan ja asumispalveluihin hidastui henkilöstövajauksien takia. Harjulan viemäreiden remontointi alkoi syyskuussa 2021 ja aiheuttaa vuoden 2022 lopulle saakka 8-20 sairaansijan sulkua korjattavan putkistolinjan mukaisesti. Tämä vaikeutti olennaisesti sairaalan kykyä vastaanottaa uusia potilaita.

Poliklinikkatoimintaan syntyi vuonna 2020 noin 1 200 lääkärikäynnin vajeus pandemian liikkumisrajoitteiden vuoksi. Hoitovelkaa purettiin mahdollisuuksien mukaan.

Koronavirusepidemian aikana Kuopion psykiatrian keskuksella (KPK) järjestettiin vastaanottoja ja kokouksia mahdollisuuksien mukaan etäyhteyksiä käyttäen. Suurin osa asiakaskäynneistä on vuoden 2021 aikana kuitenkin toteutunut lähikäynteinä. Matalankynnyksen, 5-10 käynnin hoitojaksoja, tarjoaville KPK:n terveyskeskuksen psykiatriselle sairaanhoitajalle tuli 1 280 yhteydenottopyyntöä. Terveyskeskuksen psykiatristen sairaanhoitajien työryhmän asiakkaita ohjautui vuoden 2021 alusta sovitusti myös 20–22-vuotiaita nuoria, jotka aiemmin hoidettiin SIHTI-työryhmässä. Kuopion psykiatrian keskukselta osallistuttiin uuden psykiatriatalon tilojen ja toiminnan suunnitteluun sekä tulevan hyvinvointialueen toiminnan alustavaan suunnitteluun.

Erikoissairaanhoito on toteutunut suunnitellusti ja hoitoon pääsy on toteutunut edellistä vuotta paremmin. Merkittävää hoidon saatavuuden huonontumista ja tästä seuraavaa hoidon jonoutumista covid-19-pandemian vuoksi ei vuoden 2021 aikana enää tapahtunut. Kuopio hankkii erikoissairaanhoitoa palvelut pääasiassa Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriltä (PSSHP). Potilaat ohjautuvat erikoissairaanhoitoon lääkärin läheteellä eri yksiköistä. Erikoissairaanhoito tekee kiireellisyys- ja hoidon tarpeen arvioinnin läheteen perusteella. Kiireellinen sairaanhoito annetaan ilman lähetettä. KYS:n kuntakortin mukaan (8.2.2022) tammi-joulukuussa 2021 Kuopion terveyskeskuksesta läheteet KYS:iin lisääntyivät 6,3 % (+1.386) verrattuna edelliseen vuoteen. Kuopiolaisille tehty elekttiiviset leikkaustoimenpiteet (7.228) lisääntyivät edelliseen vuoteen verrattuna 7,4 % ja päivystysleikkauksien määrä (2.326) kasvoi 1,7 %. Erikoissairaanhoitoa hoitojaksot lisääntyivät 1,6 % (+295) ja sairaalahoitopäivät 2,4 % (+1.938). Poliklinikkakäynnit kasvoivat 2,5 % (+7.338) edelliseen vuoteen verrattuna. Jatkohoitopaikkaa odottavien laskutus 0,4 milj. euroa kasvoi 119,5 % (0,2 milj. euroa) verrattuna vuoteen 2020. Kuopion erikoissairaanhoitoa ikävakioitujen kustannukset olivat suurten kaupunkien vuoden 2020 vertailussa suurimmat (1.496 euroa/asukas), 11,2 % mediaania suuremmat. Perusterveydenhuollon ikävakioitujen kustannukset (1.268 euroa/asukas) olivat 7,9 % mediaania suuremmat.

Olennaiset poikkeamat talousarvioon

Terveydenhuollon palvelualueen toimintatuotot ylittyivät 0,6 milj. euroa (3,9 %) muutetusta talousarviosta. Pakolais-, vakuutus- ja kuntakorvauksia saatiin arvioitua enemmän. Toimintakulut alittuivat muutetusta talousarviosta 0,8 milj. euroa. Erikoissairaanhoito ylittyi muutetusta talousarviosta 1,3 milj. euroa. Oman terveydenhuollon palvelut alittuivat 2,1 milj. euroa muutetusta talousarviosta.

Erikoissairaanhoitoa ostopalveluihin käytettiin kaikkiaan 193,8 milj. euroa, 2,1 % edellisvuotta enemmän (+3,9 milj. euroa). Summissa on otettu huomioon edellisten vuosien alijäämät. Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriin erikoissairaanhoitoa kokonaiskustannukset vuonna 2021 olivat 188,3 milj. euroa, mikä sisältää hoitopalvelutuoannon lisäksi ensihoidon järjestämisen (6,0 milj. euroa), Kuopion psykiatrian keskuksen palvelut (4,6 milj. euroa), hammaslääketieteen opetusklinikan (0,8 milj. euroa) sekä tartuntatautilain mukaiset lääkkeet (0,7 milj. euroa).

Terveydenhuollon koronakustannukset (mm. testaus-, jäljitys-, rokotuskustannukset, koronaan liittyvät hoito- ja hoitotarvikkeet, tehostettu siivous) on kirjattu perusturvan johdon tukipalvelujen erilliselle koronakustannuspaikalle. Lisäksi terveydenhuollon palvelualueelle on kirjautunut koronakustannuksia n. 0,1 milj. euroa. Tämän lisäksi kustannuksia on syntynyt mm. karanteenin aiheuttamista henkilöstökustannuksista.

Asiakasmaksujen kertymä laski sairaansijamäärien ja 1.7.2020 voimaan tulleen asiakasmaksulain muutoksien vuoksi. Asiakasmaksulain muutokset vaikuttivat asiakasmaksukattojen varhaisempaan täyttymiseen sekä hoitajamaksujen poistumiseen.

Koronapotilaiden hoito ja Harjulan viemäreiden korjaustyöt vaikuttavat käytettävissä oleviin potilaspaikkoihin. Korvaavia paikkoja jouduttiin ostamaan maakunnan muilta osastoilta ja KYS:n hoitopäiviä kertyi enemmän. Siirtoviivemaksut nousivat edellisvuoteen nähden kaksinkertaiseksi (vuonna 2021: 0,4 milj. euroa; vuonna 2020: 0,2 milj. euroa). Palvelujen ostot kunnista ja kuntayhtymistä olivat vuonna 2021 noin 0,8 milj. euroa ja vuonna 2020 0,4 milj. euroa.

Päihdepalvelusäätiön toimitilojen korjauksen takia maksusitoumuspyyntöjä ulkopuolisiin laitospalveluihin päihdekuntoutusjaksoihin tuli vuoden 2021 aikana edellistä vuotta enemmän. Päihdepalvelujen asiakaspalveluostot ylittivät alkuperäisestä talousarviosta noin 0,2 milj. euroa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Koronavirusepidemian aiheuttama hoitovelka ja patoutunut palvelujen kysyntä lisäsivät erikoissairaanhoidon tarvetta ja samalla kustannuksia vuoden 2021 aikana. Perusterveydenhuollon kyky vastata perustason sairaanhoidollisista tehtävistä heikkeni, koska työpanosta jouduttiin edelleen siirtämään merkittävästi erilaisiin koronatoimiin. Tämän seurauksena hoitojonot kasvoivat, mikä johti epätarkoituksenmukaiseen erikoissairaanhoidon palvelujen käyttöön. Suurin strateginen riski, joka osittain toteutuikin, oli hoitojen viivästyminen ja hoidon tarpeen kasvu joissakin sairausryhmissä, koska terveyspalveluja oli hyvin voimakkaasti suunnattu koronatoimiin. Valtakunnallisessa ohjeistuksessa unohtui se, että sairastuminen muihin sairauksiin ei vähentynyt koronavirusepidemian aikana.

1. Talouden sopeutustoimissa onnistuminen ja henkilöstövaikutuksiin varautuminen peruspalvelujen toimivuus ja työhyvinvointi huomioiden

- Vastaanottopalveluissa työvoiman riittävyys ja jaksaminen muodostivat arvaamattoman riskin toiminnalle. Kesäaikana lomakausi lisäsi riskiä toiminnan haavoittuvuudelle lomien aiheuttaman henkilöstömäärän laskun takia. Nämä riskit ovat edelleen olemassa vuodelle 2022.
- Hyvinvointikioskin toiminnan kehittäminen ei toteutunut koronasulun aikana. Toiminta oli suljettuna koko vuoden ja korvaava läheteetön fysioterapia järjestettiin avokuntoutuksessa sähköisellä ajanvarauksella.
- Suun terveydenhuollossa hoitotakuun eli kuuden kuukauden hoitoon pääsyn määräaikaan päästiin ostopalvelun ja kokonaishoidon palvelusetelin avulla. Poissaolot lisääntyivät koronan ja jaksamisongelmien vuoksi.
- Vuoden 2021 aikana Kuopion psykiatrisella keskuksella riskinä tavoitteiden toteutumiselle oli vaje erikoislääkäreistä. Palveluja tuotettiin lyhytaikaisilla erikoistumispalveluina suorittavilla lääkäreillä ja pienimuotoisesti myös ostopalveluna KYS:n mielenterveys ja hyvinvointipalvelukeskuksen kautta.
- Terveystieteiden palvelualueen htv-määrä kasvoi 23,3 htv (897,6 htv) edelliseen vuoteen verrattuna. Htv-kasvu johtuu koronatyöhön palkatuista henkilöistä. Kaikki säästötavoitteet eivät toteutuneet, johon mm. palvelutarpeen lisääntymisestä.

2. Työelämän muutosten hallinta: etätyöskentely ja sen johtaminen, monipaikkatyöskentely ja uudenlaiset työympäristöt, työhyvinvointi, sairauspoissaolot

- Poissaolot lisääntyivät koronan ja jaksamisongelmien vuoksi. Kaikkia säästövapaita ei voitu toteuttaa koronaviruspandemian vuoksi.
- Terveystieteiden palvelut viivästyivät koronatilanteen vuoksi. Työntekijöillä oli huomattavan paljon erilaisia poissaoloja, joihin ei saatu rekrytoitua sijaisia. Tämän vuoksi neuvoloiden ja opiskeluterveydenhuollon terveystarkastusten jonot pidentyivät, mistä on tullut palautetta asiakkailta ja henkilöstöltä.
- Harjulan Lehtola-rakennuksen viemäreiden vahvistustyö heikensi toimintaedellytyksiä. Työ jatkuu vuoden 2022 lopulle saakka. Koronavirusepidemia lisäsi henkilökunnan poissaoloja ja sijaistarvetta, potilaiden hoitoisuuden ja vierihoidontarpeen lisääntyminen kyseenalaisti henkilöstön riittävyyden.
- Etätyön tekeminen on lisääntynyt ja sitä on hyödynnetty niissä tehtävissä, joissa se on ollut mahdollista. Kokoukset ja koulutustilaisuudet on pidetty Teams-yhteydellä.
- Terveystieteiden palvelualueella sairauspoissaoloja vuonna 2021 oli 18,1 htv, mikä on 0,8 htv (4,6%) enemmän verrattuna vuoteen 2020. Kasvu johtuu pääosin koronapandemian vaikutuksesta. Koko kaupungin sairauspoissaolojen keskiarvo oli 18,1 htv:tta.

3. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osaamisen vahvistaminen. Ohjeiden päivitys ja henkilöstön koulutus.

- Terveystieteiden sisäinen valvonta on toteutunut suunnitellusti ja puutteita ei ole havaittu. Ohjeita on noudatettu ja riskit arvioitu. Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestämistä seurattiin sisäisen valvonnan seuranta- ja arviointilomakkeella. Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumia seurattiin ja arvioitiin kuukausittain palvelualueiden johtoryhmissä henkilöstötiimissä. HaiPro/WPro-ilmoituksilla seurattiin toiminnan laatua ja riskejä koskien potilas- ja asiakasturvallisuutta ja työtapaturmia. Sisäisen valvonnan erillinen raportti on tehty vuodelta 2021.

1. KASVAVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.1. Kilpailukykyinen yrittäjyyssympäristö	Edistetään opiskelu- ja työperäistä muuttoa ja maahanmuuttoa Kuopioon sekä ulkomaalaisten ammattiosaajien sitoutumista alueeseen.	Opiskelijoita otetaan sijaisuuksiin ja kesäharjoittelijoiksi opintojen valmistusasteen mukaisesti.	●	(etenee suunnitellusti) Sekä lääkäri- että hoitajaopiskelijoita on palkattu kesätöihin vuosilomien sijaisiksi avohoitoon ja sairaalaan. Savotalon remontti on vähentänyt hoituhuoneiden määrää ja siitä syystä vain muutama opiskelija on palkattu suun terveydenhuoltoon.	Kasvava Kuopio -ohjelma
1.3. Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta	Viestintää ja edunvalvontaa kehitetään systemaattisesti edelleen (vaikuttamisen kohteet, vaikuttavuusviestintä, yhteistyö).	Osallistutaan tarvittaessa valtakunnallisiin verkostoihin ja työryhmiin. Varmistetaan, että verkkosivuilla on oikea-aikaista tietoa.	●	(etenee suunnitellusti) Osallistuttiin PoSoTe20 valmisteluun sekä terveydenhuollon kansallisen verkoston toimintoihin.	Kasvava Kuopio -ohjelma

2. HYVINVOIVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.2. Varhainen tuki	Lapsiperheiden hyvinvointia edistetään tukemalla vanhemmuutta eri keinoin. Edistetään monitoimijaista ja ennaltaehkäisevää työtapaa sekä perhekeskusverkoston rakentumista.	Perhekeskustoimintamalli otetaan käyttöön ja sisältöjä kehitetään yhteistyössä TulSote-ohjelman kanssa. Monitoimijainen yhteistyömalli sekä uusi, monialaisesti toteutettava Yhteinen aika -palvelumuoto otetaan käyttöön koko kaupungissa. Perhekeskuksen konsultaatiokäytännöistä ja jalkautuvasta tuesta arjen ympäristöihin sovitaan. Perhekeskuksen palveluohjausmallia kehitetään, jota on tavoitteena myös saada pilotoitua.	●	(etenee suunnitellusti) Perhekeskustoimintamalli otettiin käyttöön ja sisältöjä kehitettiin perhekeskusverkostossa sekä yhteistyössä TulSote-ohjelman kanssa. Monitoimijainen yhteistyömalli on otettu käyttöön sekä uusi, monialaisesti toteutettava Yhteinen aika -palvelumuoto. Perhekeskuksen konsultaatiokäytännöt on sovittu sekä arjen ympäristöihin jalkautuva tuki ovat kehitteillä. Perhekeskuksen palveluohjausmallin pilotoiminen toteutettiin TulSote-ohjelmassa, jota seurataan ja arvioidaan yhdessä kuntayhteistyönä.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

				Suun terveydenhuollossa toimii matalan kynnyksen, ennaltaehkäisevä Hyvän hoidon -vastaanotto lapsille ja nuorille sekä aikuisille erityistä tukea tarvitseville. Suun terveydenhuolto osallistuu monitoimijaiseen yhteistyömalliin sekä yhteinen aika - palvelumuotoon.	
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.3. Työllistyminen ja toimeentulo	Kehitetään työllisyyttä edistäviä moniammatillisia ohjaus- ja neuvontapalveluja. Työllisyyden kuntakokeilu käynnistyy.	Tehdään yhteistyötä Kuopion työvoiman palvelukeskuksen (TYP) kanssa.		(etenee suunnitellusti) Vastaanottopalvelut osallistui työttömien terveysselektioon työkyvyn määrittämiseksi.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

3. RESURSSIVIISAS KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.1. Viisas liikkuminen	Edistetään etä- ja monipaikkaista työskentelyä ja uusien etätyöratkaisujen käyttöönottoa ja kehitetään näitä tukevaa työkalutusta.	Etätyö mahdollistetaan yksiköissä, jossa se on mahdollista toteuttaa. Etätyömalleja edistetään kaupunkitasoisesti ohjeiden mukaisesti. Teams:ä ja muita sähköisiä työvälineitä hyödynnetään mm. kokouksissa.		(etenee suunnitellusti) Etätyömahdollisuutta on hyödynnetty niissä tehtävissä, joihin se on sopinut. Kokoukset ja koulutustilaisuudet on pidetty Teamsin avulla.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma
3.2. Kiertotalous ja resursien viisas käyttö	Sisällytetään resurssiviisas hankintaprosesseihin koko konsernissa ja koulutetaan henkilökunta.	Osallistutaan kaupungin järjestämiin koulutuksiin. Hankinnoissa huomioidaan ympäristövaikutukset. Edistetään toiminnassa jätteiden vähentämistä.		(etenee suunnitellusti) Hyödynnetty kaupungin järjestämiä koulutuksia.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma

4. UUDISTUVA KUOPIO

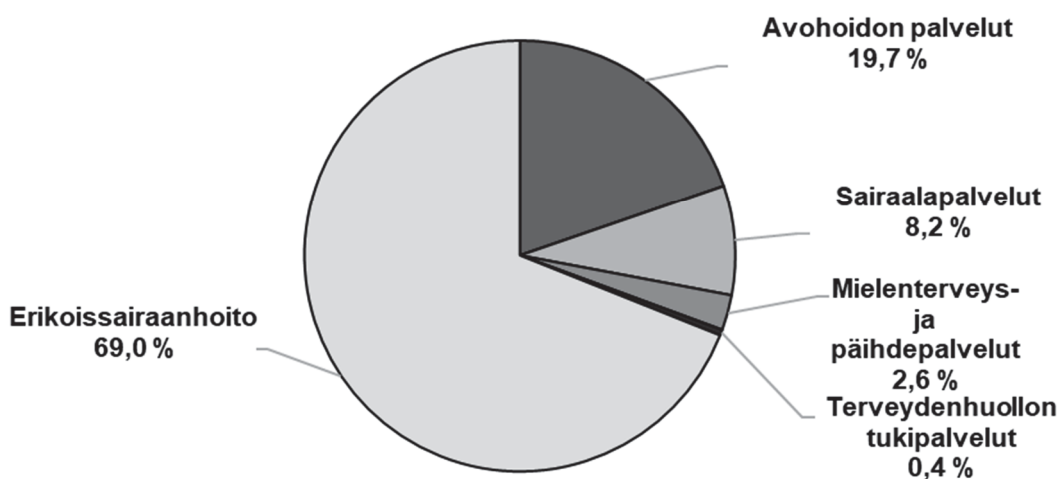
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	Henkilöstön työhyvinvointi ja työturvallisuus paranevat. Sairauspoissaolot vähenevät kaupunkitasoisesti - 1pv/htv.	Tehdään toiminnoista Työhyvinvointisuunnitelmat. Perhekeskusverkostossa toimivien esimiesten yhteensovittavan, verkosto- ja muutosjohtamisen taitoja edistetään, jotta voidaan tukea työntekijöiden työhyvinvointia ja työssä onnistumista. Varhainen puheeksiotto.	●	(etenee suunnitellusti) Työhyvinvointi toteutettiin tyhy-suunnitelmien mukaisesti. Varhainen puheeksiotto on toteutunut. Perhekeskusverkostossa toimivien esimiesten yhteensovittavan, verkosto- ja muutosjohtamisen taitoja on harjoiteltu ja yhteistyöllä pyritty edistämään ja tukemaan työntekijöiden työhyvinvointia ja työssä onnistumista toimintakulttuurin uudistuksessa. Yhteinen aika- palvelumuodon toimijoiden yhteystiedot koottu ja päivitetty sekä niistä tiedotettu. Henkilöstölle pidetty infoja.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Kehitetään osallisuuden ja vaikuttamisen toimintamalleja. Parannetaan kuntalaisviestintää osallistumis- ja vaikuttamistavoista.	Perhekeskustoimintamallissa kuntalaisen /perheiden osallisuus on yksi perhekeskuksen kansallisista linjauksista. Monitoimijainen yhteistyö -mallissa asiakasosallisuus on toiminnassa keskeistä, joka huomioidaan ja toimintaa kehitetään saadun palautteen myötä. Ollaan mukana kehittämässä uusia toimintamalleja yhdessä muiden kanssa.	●	(etenee suunnitellusti) Kuntalaisen/perheiden osallisuuden kehittämiseen ja sen toteutumiseen kiinnitettiin huomiota, jotta perhekeskuksen kansalliset linjaukset toteutuu. Asiakasosallisuuden jatkokehittämisestä sovittiin järjestöjen ja seurakunnan toimijoiden kanssa.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Kehitetään tiedolla johtamista (tiedon kerääminen, analysointi ja hyödyntäminen) kaupunkitasoisesti, jotta se palvelee paremmin toiminnan, palvelujen ja palveluverkostojen suunnittelua ja seuranta. Panostetaan eri toimenpiteiden (mm. investoinnit, verkostoratkaisut, palvelutarjonnan muutokset) vaikutusten arviointiin.	TulSote-hanke, Laatu-työpaketin kanssa teemme yhteistyötä perhekeskustoimintamallin eteenpäin viemisessä. Perhekeskusverkostotyöryhmässä kehitetään perhekeskustoimintamallin mitarit Uusi laskentatunnisteuudistus otetaan käyttöön.	●	(etenee suunnitellusti) Perhekeskusverkostossa toimivien esimiesten yhteensovittavan, verkosto- ja muutosjohtamisen taitoja on harjoiteltu ja yhteistyöllä pyritty edistämään ja tukemaan työntekijöiden työhyvinvointia ja työssä onnistumista toimintakulttuurin uudistuksessa. Yhteinen aika -palvelumuodon toimijoiden yhteystiedot koottu ja niistä tiedotettu. Henkilöstölle pidetty infoja. Uudet laskentatunnisteet otettiin käyttöön.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Palvelujen saavutettavuuden ja sujuvuuden parantaminen digitalisaation avulla. Viedään eteenpäin toimintaa ja palveluja uudistavia digihankkeita.	Perhekeskustoimintamallin sähköisiä palveluja kehitetään osana Tulsote-hanketta. Perhekeskustoimintamallin sähköisiä palveluja kehitetään osana Tulsote-hanketta. Osallistutaan erilaisiin kehittämishankkeisiin myös maakuntatasolla.	●	(etenee suunnitellusti) Perhekeskustoimintamallin sähköisten palvelujen kehittämistyö on linjattu etenevän kansallisessa Sähköinen perhekeskus-projektissa. Tietohallintoon ja Isteikkiin on esitetty toive sähköisten terveyskyselyjen sekä vastaanottoaikojen ajanvaraustoimintojen laajentumisesta saamisesta Pegasokseen. Osallistuttiin erilaisiin digikehittämistyöpajoihin myös TulSote- ja Rakenneuudistus-ohjelmien osalta (POSOTE20 -hankkeet).	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Parannetaan esimiesten ja henkilöstön digitaalista kyvykkyyttä.	Huolehditaan esimiesten koulutuksista.	●	(etenee suunnitellusti) Esimiehille ja koko henkilöstölle annettiin mahdollisuus osallistua kaupungin järjestämiin koulutuksiin. Tarvittaessa järjestettiin kohdennettua koulutusta. Etätöyön myötä digivalmiudet parantuivat.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähten sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Toteutetaan koko kaupungin palveluverkostoa ja toimitilarvetta koskeva tarkastelu, jonka tavoitteena toiminnallisesti ja taloudellisesti tehokkaampi verkostoratkaisu.	Palveluverkostoa tarkastellaan asiakasnäkökulma huomioon ottaen.		(etenee suunnitellusti) Palveluverkon ja toimitilarpeen tarkasteluun on osallistuttu	Uudistuva Kuopio -ohjelma
4.3. Kestävä talous	Investointien hankesuunnitteluprosessin kehittämistä jatketaan, investointien käyttötalousvaikutukset otetaan paremmin huomioon prosessissa.	Osallistutaan investointien hankesuunnitteluprosessin kehittämistyöhön.		(etenee suunnitellusti) Palvelualue osallistui mm. Tilapalvelun kehittämistyöhön.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Selvitetään vaihtoehtoisia investointimalleja kokonaistalous huomioiden investointitason pienentämiseksi. Investointitason hallinta (vaikutusarvioinnit, priorisointi, lykkääminen).	Vaihtoehtoisen investointimallit otetaan huomioon hankesuunnittelussa.		(etenee suunnitellusti) Yhteistyössä Tilapalvelun kanssa on selvitetty vaihtoehtoisia investointimalleja.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Talousarvioon vuosille 2020-2021 asetettu 8,8 milj. euron henkilöstömenosäästö toteutuu. Henkilötyövuosien kasvua hillitään kehittämällä toimintatapoja ja ennakkoivaa henkilöstösuunnittelua sekä edistämällä henkilöstön sisäistä liikuvuutta ja kokoamalla hallinto- ja tukipalveluja.	Toteutetaan vuoden 2021 henkilöstösuunnitelmaa. Haltuun-projektin toimenpiteet viedään käytäntöön ja lähitukitiimit aloittavat helmikuussa. Tiimien toimivuutta tarkastellaan toimintavuoden aikana.		(etenee suunnitellusti) Kaikki säästötavoitteet eivät toteutuneet, johtuen mm. palvelutarpeen lisääntymisestä. Henkilöstöä jouduttiin palkkaamaan ns. koronatyöhön. Haltuun -projektissa suunnitellut lähitukitiimit aloittivat toiminnan, terveydenhuollossa on yksi tiimi.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Toteutetaan kaupungin talouden tasapainotussuunnitelman mukaisia toimenpiteitä, jotta kaupungin talous on tasapainossa vuonna 2025.	Tasapainotussuunnitelman toteuttaminen.		(etenee hitaasti tai osittain) Terveydenhuollossa kaikkia säästöva-paita ei ole voitu toteuttaa koronapandemian takia.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Terveydenhuollon palvelualue 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Myyntituotot	2 098	3 700	5 798	6 344	546	109,4 %
Maksutuotot	8 967	-1 020	7 947	7 816	-131	98,3 %
Tuet ja avustukset	301		301	344	43	114,2 %
Vuokratuotot						
Muut toimintatuotot	25	680	705	827	122	117,3 %
TOIMINTATUOTOT	11 391	3 360	14 751	15 330	579	103,9 %
Palkat ja palkkiot	-39 485	-647	-40 132	-39 594	537	98,7 %
Eläkemenot	-9 994	-114	-10 107	-9 857	250	97,5 %
Muut henkilösivukulut	-1 588	-26	-1 614	-1 566	48	97,1 %
Henkilöstökulut	-51 067	-786	-51 852	-51 018	835	98,4 %
Palvelujen ostot	-206 047	-13 149	-219 196	-219 337	-141	100,1 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-10 325	-1 661	-11 986	-11 990	-4	100,0 %
Avustukset		-120	-120	-120		100,0 %
Vuokrakulut	-8 332	110	-8 222	-8 187	35	99,6 %
Muut toimintakulut	-298	-5	-303	-269	34	88,9 %
TOIMINTAKULUT	-276 069	-15 611	-291 679	-290 922	758	99,7 %
TOIMINTAKATE	-264 678	-12 251	-276 928	-275 591	1 337	99,5 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-519		-519	-502	17	96,7 %

Toimintakatteen 275,6 milj. € jakautuminen vastuualueittain

Keskusvaalilautakunta

Kuntavaalien ajankohtaa siirrettiin koronavirusepidemian vuoksi ja ne järjestettiin 13.6.2021. Kotimaan ennakkoäänestysaika oli poikkeuksellisesti kaksi viikkoa, mikä lisäsi vaalien kustannuksia ja työmäärää. Lisäksi kustannuksia lisäsi terveysturvalliset vaalijärjestelyt.

Keskusvaalilautakunta 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Tuet ja avustukset				167	167	
TOIMINTATUOTOT				167	167	
Palkat ja palkkiot	-323		-323	-464	-141	143,6 %
Eläkemenot	-35		-35	-59	-24	168,6 %
Muut henkilösivukulut	-10		-10	-13	-3	131,6 %
Henkilöstökulut	-367		-367	-535	-168	145,6 %
Palvelujen ostot	-114		-114	-166	-52	145,4 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1		-1	-34	-33	3353,1 %
Vuokrakulut	-48		-48	-39	9	82,1 %
Muut toimintakulut	-2		-2		2	7,4 %
TOIMINTAMENOT	-532		-532	-774	-242	145,4 %
TOIMINTAKATE	-532		-532	-607	-75	114,0 %

Tarkastustoimi

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 § mukaan mm. valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista sekä toiminnan tuloksellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista, saat-
taa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi ja julkaista yhteenveto sidonnaisuuksista kaupungin verkkosivuilla.

Tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja vastaavat kaupungin ulkoisesta valvonnasta kuntalain, hallintosäännön ja tarkastustoimiston toimintasäännön mukaisesti. Kuopion kaupungin ja kaupungin tytäryhteisöjen tilintarkastuksen hoitaa vuosina 2021–2024 TALVEA Julkishallinnon Palvelut Oy; päävastuullisena tilintarkastajana JHT, KHT Marko Paasovaara. Tarkastuslautakunnan alaisena hallinnon ja talouden tarkastusyksikkönä toimii tarkastustoimisto (2 htv), jonka tehtävänä on Kuopion kaupungin hallintosäännön 90 §:n mukaan valmistella tarkastuslautakunnan käsiteltäväksi tulevat asiat ja toteuttaa hallinnon ja talouden tarkastusta sekä avustaa tilintarkastajaa. Tarkastustoimiston tehtävistä säädetään tarkemmin tarkastustoimiston toimintasäännössä.

Kuntalain 121 § mukaisesti tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Vuoden 2020 tilinpäätös, tilintarkastuskertomus ja arviointikertomus olivat kaupunginvaltuuston käsittelyssä 17.5.2021. Kaupunginhallitus on antanut vastineet arviointikertomuksessa esille nostetuista kysymyksistä kaupunginvaltuustolle, jossa ne käsiteltiin 6.9.2021.

Tarkastuslautakunta hyväksyi vuoden 2021 työohjelman kokouksessaan 31.3.2021 ja syyskuussa 2021 valittu tarkastuslautakunta päivitti työohjelmaa järjestäytymiskokouksessaan 16.9.2021. Vuoden aikana tarkastuslautakunta on perehtynyt kaupungin palvelutuotantoon ja tavoitteissa edistymiseen eri palvelu- ja tehtäväalueilla sekä tytäryhteisöissä. Kokouksissa on käsitelty tarkastustoimen hallintoon ja tarkastustoimintaan liittyviä asioita sekä toimialojen ja konserniyhteisöjen arviointoja.

Kaupunginvaltuuston hyväksymän muutetun talousarvion määräraha vuodelle 2021 oli 282.000 euroa. Kuluja kertyi 206.676 euroa. Kevään 2021 ajan tarkastussihteeri toimi vs. sisäisenä tarkastajana ja tämä järjestely säästi tarkastuslautakunnan henkilöstökuluja. Koronatilanteen vuoksi säästöjä syntyi myös palvelujen ostoista, mm. koulutustilaisuuksien peruuntumisten ja etäkokousjärjestelyjen johdosta.

Tarkastustoimi 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
TOIMINTATUOTOT						
Palkat ja palkkiot	-141	2	-139	-113	25	81,8 %
Eläkemenot	-27		-27	-24	3	88,5 %
Muut henkilösivukulut	-5		-5	-4	1	75,3 %
Henkilöstökulut	-172	2	-170	-140	30	82,6 %
Palvelujen ostot	-103		-103	-59	44	57,0 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1		-1		1	7,7 %
Vuokrakulut	-7		-7	-7		104,5 %
Muut toimintakulut	-1		-1		1	3,0 %
TOIMINTAMENOT	-284	2	-282	-207	75	73,3 %
TOIMINTAKATE	-284	2	-282	-207	75	73,3 %

Yleishallinto

Yleishallintoon sisältyvä toiminta palvelee koko kaupunkiyhteisöä.

Kaupunginvaltuusto

1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
TOIMINTATUOTOT	5		5	3	-2	57,2 %
TOIMINTAKULUT	-594		-594	-387	207	65,1 %
TOIMINTAKATE	-589		-589	-384	205	65,2 %

Kaupunginvaltuuston toimintakatteen toteuma oli 0,2 milj. euroa talousarviota parempi. Toimintakulut alittuivat henkilöstökuluissa (luottamushenkilöiden palkkiot), palvelujen ostoissa ja avustuksissa koronapandemian seurauksena.

Kaupunginhallitus

1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
TOIMINTATUOTOT	26		26	44	18	167,6 %
TOIMINTAKULUT	-2 389	6	-2 383	-1 812	571	76,0 %
TOIMINTAKATE	-2 363	6	-2 357	-1 768	589	75,0 %

Kaupunginhallituksen toimintakatteen toteuma oli 0,6 milj. euroa talousarviota parempi. Toimintatuotot ylittyivät golfosakkeiden vuokrausten takia. Toimintakulut alittuivat asiantuntija- ja ICT-palveluiden ostoissa sekä matkustus- ja edustuskuluissa koronapandemian seurauksena.

Pitäjäraatien toimintakulut alittuivat koronapandemian seurauksena noin 28 000 euroa.

Yhteistoimintaosuudet ja avustukset

1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
TOIMINTATUOTOT	542		542	542		100,0 %
TOIMINTAKULUT	-10 957		-10 957	-10 839	118	98,9 %
TOIMINTAKATE	-10 415		-10 415	-10 297	118	98,9 %

Yhteistoimintaosuuksien ja avustusten toimintakatteen toteuma oli 0,1 milj. euroa talousarviota parempi. Toimintakulut alittuivat tapahtuma-avustuksissa sekä Kuopion maksuosuudessa Pohjois-Savon pelastuslaitoksen kustannuksiin.

Muu yleishallinto

1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
TOIMINTATUOTOT	4 899		4 899	9 831	4 932	200,7 %
TOIMINTAKULUT	-13 055	-360	-13 415	-12 984	431	96,8 %
TOIMINTAKATE	-8 156	-360	-8 516	-3 153	5 362	37,0 %

Muun yleishallinnon toimintakate oli 5,4 milj. euroa talousarviota parempi. Toimintatuotot ylittyivät talousarviosta 4,5 milj. euroa Kiinteistö-KYS Oy:n ja Vapaarahoitteinen-KYS Oy:n osakkeiden myyntivoiton sekä 0,4 milj. euroa työterveyshuollon korona-avustusten takia. Toimintakulut ylittyivät talousarviosta 0,5 milj. euroa keskitetyissä talous- ja palkkahallinnon tukipalveluissa ja ICT-palveluissa. Toimintakulut alittuivat talousarviosta 0,4 milj. euroa eläkemenoperusteisissa maksuissa ja 0,5 milj. euroa maaomaisuuden purkukohteiden kustannuksissa.

Hankkeet

1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
TOIMINTATUOTOT	2 168	-1 327	841	776	-65	92,3 %
TOIMINTAKULUT	-4 301	1 414	-2 887	-1 767	1 120	61,2 %
TOIMINTAKATE	-2 133	87	-2 046	-991	1 055	48,4 %

Hankkeiden toimintakatteen toteuma oli 1,1 milj. euroa talousarviota parempi.

Muiden kehittämishankkeiden toimintakatteen toteuma oli 0,5 milj. euroa talousarviota parempi. Kehittämishankerahoitusta käytettiin kaupungin toteuttamiin EU-hankkeisiin (Living Lab, FutureSavo, Ihmisläheinen Digi-taalinen kunta, Talent Hub) sekä osarahoituksena muiden toimijoiden toteuttamiin EU-hankkeisiin (maaseudun Leader-ohjelma, Saimaa-ilmiö 2026, International retailing, Hop-on Hop-off konseptin kehittäminen, Farm-Gas-PS2, Digituki Arkeen). Lisäksi määrärahasta rahoitettiin muita kehittämishankkeita ja selvityksiä (energia-tehokkuushanke, OmaKunta, ekosysteemisopimuksen hankkeet, strategian tarkistus, omistajapoliittiset selvitykset) sekä kehittämisverkostoja (USO5, Nopeat Itäradat).

Määräraha ei toteutunut budjetoidun mukaisena, koska uusia hankerahoituspäätöksiä tehtiin vähän, seutuyh-teistyö rahoitettiin toiselta kustannuspaikalta ja leaderohjelman rahoitustarve jäi puoleen budjetoidusta. Koronatilanteen vuoksi myös hankkeiden kulut eivät toteutuneet täysimääräisinä.

Digikehittämisen toimintakatteen toteuma oli 0,7 milj. euroa talousarviota parempi. ICT-kehittämishankerahoitusta käytettiin käyttövaltuushallintajärjestelmän, kassajärjestelmän ja verkkokaupan jatkokehittämiseen. Li-säksi toteutettiin tiedolla johtamista tukeva tekninen tietoaalratkaisu, opetusverkon tietosuojan sekä auditoin-nin kehittämistoimenpiteet, Kuopion tietoliikenneverkkokonsepti 2050 sekä terveydenhuollon vanhojen tietojen arkistointi. Uusina kehityshankkeina käynnistettiin asianhallinnan, sähköisen arkiston, sähköisen allekirjoitus-palvelun käyttöönotot sekä valmisteltiin kiinteistönhallintajärjestelmän uudistamista, tilavarausten tehosta-mista tukevien ratkaisujen määrittelyä ja henkilöstön kehittämisen järjestelmän (HDR) käyttöönottoa.

Useita suunnitelluista ICT-kehittämishankkeista ei ehditty käynnistää tai niiden kustannukset jäivät budjetoitua pienemmäksi vuoden 2021 aikana. Kokonaisuutena ICT-kehityshankkeiden toimintakulut olivat 0,6 milj. euroa budjetoitua pienemmät. Toimintatuottojen osalta Valtiovarainministeriön digitalisaation edistämishankkeesta maksettava tuki oli 0,1 milj. euroa budjetoitua pienempi hankkeen tulojen jaksoituksen vuoksi. Useammalle vuodelle jakaantuneen hankkeen tulot on jaksotettu toteutuneiden kustannusten mukaan ja tuloja jaksotettiin budjetoitua enemmän vuoden 2020 puolelle.

Keskitetyt varaukset

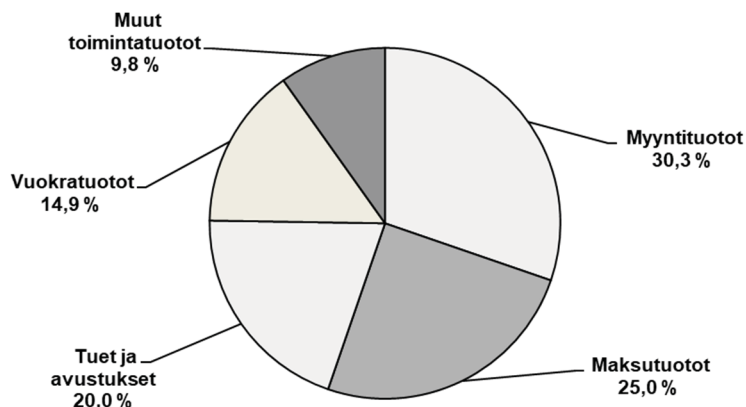
Keskitetyt varaukset sisälsivät KVTES:n ja TS:n sopimusalojen järjestelyvaraerän keskitetyn määräraha-va-rauksen 1,3 milj. euroa ja kaupunkitasoisen kertaluonteisten henkilöstömenojen sopeutuksen 1 milj. euroa. Varaukset kohdistettiin palvelualueille ja taseyksiköille talousarviomuutoksella.

Yleishallinto 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Myyntituotot	478		478	305	-173	63,7 %
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset	2 064	-1 327	737	1 310	573	177,7 %
Vuokratuotot	547		547	548	1	100,2 %
Muut toimintatuotot	4 551		4 551	9 033	4 482	198,5 %
TOIMINTATUOTOT	7 640	-1 327	6 313	11 195	4 882	177,3 %
Palkat ja palkkiot	-2 437	517	-1 920	-1 525	395	79,4 %
Eläkemenot	-3 077	105	-2 972	-2 492	480	83,8 %
Muut henkilösivukulut	-76	23	-53	-45	8	85,1 %
Henkilöstökulut	-5 590	645	-4 945	-4 062	883	82,1 %
Palvelujen ostot	-23 275	705	-22 570	-21 456	1 114	95,1 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-25		-25	-101	-76	403,4 %
Avustukset	-1 297		-1 297	-1 015	282	78,2 %
Vuokratulot	-611		-611	-587	24	96,1 %
Muut toimintakulut	-798		-798	-568	230	71,2 %
TOIMINTAKULUT	-31 596	1 350	-30 246	-27 788	2 457	91,9 %
TOIMINTAKATE	-23 956	23	-23 933	-16 594	7 339	69,3 %

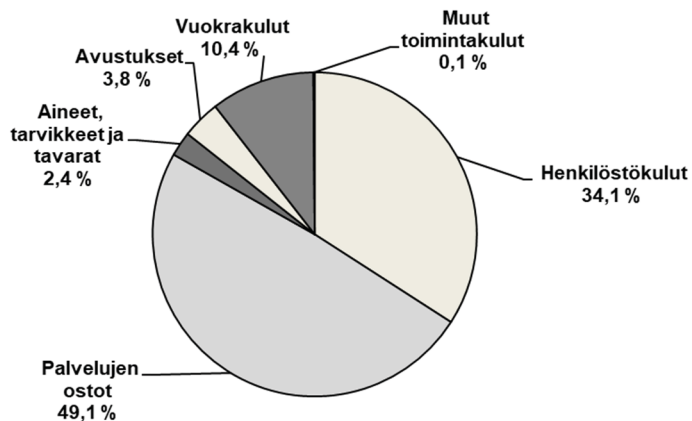
Ydinkaupungin käyttötalous yhteensä (ilman taseyksiköitä)

TULOSLASKELMAOSA 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Myyntituotot	48 108	4 583	52 691	51 477	-1 214	97,7 %
Maksutuotot	43 818	-3 802	40 016	42 488	2 472	106,2 %
Tuet ja avustukset	14 679	10 217	24 896	33 974	9 078	136,5 %
Vuokratuotot	25 547	600	26 147	25 360	-787	97,0 %
Muut toimintatuotot	13 928	680	14 608	16 728	2 120	114,5 %
TOIMINTATUOTOT	146 080	12 278	158 358	170 027	11 669	107,4 %
Palkat ja palkkiot	-244 116	-4 797	-248 913	-245 062	3 851	98,5 %
Eläkemenot	-56 619	-852	-57 471	-56 293	1 178	98,0 %
Muut henkilösivukulut	-9 923	-190	-10 113	-9 832	281	97,2 %
Henkilöstökulut	-310 657	-5 839	-316 496	-311 187	5 310	98,3 %
Palvelujen ostot	-428 141	-26 910	-455 051	-447 899	7 152	98,4 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-19 254	-2 666	-21 920	-22 343	-423	101,9 %
Avustukset	-35 033	-350	-35 383	-35 012	371	99,0 %
Vuokrakulut	-95 040	38	-95 002	-94 765	236	99,8 %
Muut toimintakulut	-2 180	-225	-2 405	-1 229	1 177	51,1 %
TOIMINTAKULUT	-890 305	-35 952	-926 257	-912 434	13 823	98,5 %
TOIMINTAKATE	-744 225	-23 674	-767 899	-742 407	25 492	96,7 %
Poistot ja arvonalentumiset	-28 166		-28 166	-26 048	2 118	92,5 %

Toimintatuottojen 170,0 milj. € jakautuminen

Toimintakulujen 912,4 milj. € jakautuminen

Kuopion Tilapalvelut

Toimitilajohtaja Hannu Väänänen

Toimintakertomus 2021

Toiminta

Kaupunginhallitus nimesi uuden Tilatyöryhmän, jonka toimintakausi alkoi syyskuussa 2021. Tilatyöryhmä on ohjannut Kuopion Tilapalveluiden toimintaa tavoitteiden ja suunnitelmien mukaisesti. Toimintavuodelle asetettut toiminnalliset tavoitteet saavutettiin ja ne raportoitin kuukausittain Tilapalveluiden johtoryhmälle ja Tilatyöryhmälle.

Tilapalveluissa valmisteltiin loppuvuonna kunnossapito- ja kiinteistöpalveluyksiköiden yhdistämistä Ylläpito- palveluiksi, joka aloitti toimintansa 1.1.2022. Muutoksella vastataan paremmin rakennusten ennakoidun ylläpidon vaatimuksiin ja toimintaympäristön haasteisiin. Samassa yhteydessä Tilapalvelut uudisti Servican ja muiden urakoitsijoiden palvelu- ja puitesopimukset, joilla tavoitellaan parempaa kustannustehokkuutta ja toiminnan laatua.

Toimitilainvestoinneista valmistuivat tilikauden aikana Nilsin pelastusasema, Lippumäen uimahallin peruskorjaus ja Länsi-Puijon koulun laajennus. Vuokrahankkeista valmistuivat Männistön päiväkotikoti, Kurkimäen ja Mölymäen viipalepäiväkodit sekä Petosen ja Itkonniemen pelastusasemat. Kuopion taidelukio Lumitin ja Alavan päiväkodin rakennustyöt jatkuivat ja kohteet valmistuvat vuoden 2022 aikana. Savilahden liikunta- ja tapahtumakeskuksen lousintatyöt käynnistyivät. Talonrakennusinvestoinnit olivat 42,6 milj. euroa (talousarvio 48,2 milj. euroa).

Olennaiset poikkeamat talousarvioon

Merkittävimmät erot olivat talousarviota 1 milj. euroa pienemmät tuotot (vuokrat ja työpalvelut) ja 2,2 milj. euroa pienemmät kulut. Henkilöstökulujen ylitys johtui eläkevastuumenojen talousarviota suuremmasta määrästä. Toimintakate ylittyi talousarvioon verrattuna 1,2 milj. euroa. Suunnitelman mukaiset poistot olivat 21,3 milj. euroa ja rakennusten tasearvojen alaskirjaukset 0,4 milj. euroa. Tilikauden alijäämä oli 1 milj. euroa.

Henkilöstö

Toimintavuoden aikana vakiinnutettiin Tilapalveluiden uusi organisointi ja toimintamalli, johon sisältyi myös vastuiden ja työtehtävien uudelleen järjestely. Loppuvuoden aikana avoimiin tehtäviin rekrytoitiin uudet henkilöt ja resurssointi saatiin toiminnan edellyttämälle tasolle.

Henkilöstön lisäkoulutuksella tuettiin Tilapalveluiden henkilöstön työhyvinvointia ja työssä kehittymistä. Tilapalvelut järjesti koko henkilöstölle kuukausittain yhteisen tapaamisen, jossa käsiteltiin ajankohtaisia asioita.

Suunniteltuja toimenpiteitä tehtiin koronan sallimissa rajoissa työhyvinvoinnin parantamiseksi. Sairauspoissaolot ovat pienentyneet 7,7 pv:stä/htv 7,1 pv:ään/htv.

Arvio tulevasta kehityksestä

Tilapalvelut järjestää toimitiloja kaupungin palvelutuotannon tarpeeseen. Tässä tehtävässä menestyminen edellyttää entistä ennakoidumpaa palveluverkostosuunnittelua, palvelutarpeen muutoksen ennakointia, väestöennusteiden ja väestön ikärakenteen muuttumisen huomioimista. Ajantasainen palveluverkostosuunnitelma mahdollistaa ennakoidun ja suunnitelmallisen tilahallinnon toteuttamisen.

Kaupungin kiinteistöjen ylläpidon ja huollon painopistettä siirretään ennakoidumpaan suuntaan. Kuntotutkimusten kautta saatua tietoa rakennusten todellisesta kunnosta hyödynnetään korjausohjelmien sisällön ja ajoituksen suunnitteluun ja toteutukseen.

Toimitilojen investointitarve säilyy korkealla tasolla lähivuosien aikana. Tämä edellyttää parempaa ennakointia kaupungin talouden suunnittelussa ja investointien rahoituksessa. Hankkeiden tehokas läpivienti edellyttää myös riittäviä henkilöstöresursseja Tilapalveluissa ja niiden edellyttämässä kaavoitustehtävissä.

Kuopion Tilapalvelut on ollut mukana Pohjois-Savon hyvinvointialueen valmistelutyössä osallistumalla omaisuus- ja toimitilat toimintaan. Hyvinvointialueelle vuokrattavat toimitilat edustavat noin 20 % Tilapalveluiden

hallinnassa olevista tiloista ja niiden osuus nykyisistä vuokrista on 21 milj. euroa. Hyvinvointialueelle siirtyvien hankkeiden etenemisestä ja vastuista tullaan sopimaan yhdessä vuoden 2022 aikana.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Kaupunkitasoisten sisäisen valvonnan painopisteiden toteutuminen

Kuopion kaupungin sopeuttamistoimien mukaiset säästötavoitteet toteutuivat Tilapalveluissa suunnitelman mukaisesti.

Tilapalvelut on tukenut henkilöstön etä- ja monipaikkaista työskentelymallia tietoteknisillä ja työpisteisiin liittyvillä ratkaisuilla.

Tilapalvelut järjesti keskitetyn työturvallisuuskoulutusohjelman, johon osallistui Tilapalveluiden henkilöstö.

Säännösten ja määräysten noudattaminen

Kuopion Tilapalveluissa noudatetaan hyvää hallinto- ja johtamistapaa, viranomaisohjeita, säädöksiä sekä lain-säädäntöä. Näiden vastaisia kanne- tai oikeusseuraamuksiin johtaneita tapahtumia ei vuonna 2021 ole ollut.

Yksittäiset, mm. liukastumisista aiheutuneet vahingot, on käsitelty ja korvattu kaupungin ohjeiden mukaisesti.

Tavoitteiden toteutuminen, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus, varojen valvonta

Kuopion Tilapalvelut on saavuttanut vuoden 2021 käyttösuunnitelmassa määritellyt toiminnalliset tavoitteensa. Kuopion Tilapalveluiden johtoryhmä seuraa ja ohjaa kuukausittain toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamista. Tilapalvelut laatii välitilinpäätökset ja vuosittaisen tilinpäätöksen kaupungin ohjeistuksen mukaisesti. Mahdollisista poikkeamista sekä niiden johdosta tehdyistä toimenpiteistä on raportoitu toimitilajohtajan katsauksissa. Varojen käytön valvontaa on tehty sisäisen valvonnan suunnitelman mukaisesti ja esille ei ole tullut puutteita tai väärinkäytöksiä.

Riskienhallinnan järjestäminen

Kaupunginhallituksen nimeämä tilatyöryhmä ohjaa ja raportoi kaupunginhallitukselle kuukausittain Kuopion Tilapalvelun operatiivisesta toiminnasta.

Kuopion Tilapalvelun vuoden 2021 käyttösuunnitelmassa on kuvattu kaupunginvaltuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Kuopion Tilapalveluiden hallinnassa olevien rakennusten strateginen tavoitetila ratkaistaan tilasalkutuksen avulla ja sen päivitys käsitellään vuosittain kaupunginhallituksessa. Tilapalvelut raportoi rakennuskannan sal-kutuksesta tilinpäätöksen yhteydessä kaupunginhallitukselle.

Kuopion Tilapalvelut toteuttaa kaupunginvaltuuston hyväksymää investointiohjelmaa. Tilapalvelut on asettanut kaikille hankkeille hankkeen johtajan, joka vastaa hankkeen resursoinnista ja eteenpäin viemisestä.

Omaisuuksien luovutus hoidetaan kaupunginvaltuuston ohjeistuksen mukaisesti yhteistyössä maanhallinnan sekä kaupungin talous- ja omistajaohjauksen kanssa.

Kaupungin omistamien rakennusten kiinteistönhoidon toteutuksesta vastasi vuonna 2021 puitesopimustoimi-jat, suurimpana Servica Oy. Tilapalvelut ohjaa, seuraa ja mittaa toiminnan onnistumista kiinteistöpalveluissa. Toimijan kanssa pidetään kuukausittain seurantalaverieita.

Sopimusten hallinta

Kuopion Tilapalveluiden merkittävimmät sopimuskumppanit ovat puitejärjestelmän tai hankekohtaisen kilpai-lutuksen kautta valittuja yhteistyökumppaneita. Puitejärjestelmähankinnat kilpailutetaan säännöllisesti, en-nalta suunnitellun aikataulun mukaisesti.

Hankinnoissa noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä, kaupungin ohjeistusta ja Tilapalveluiden toimin-tasääntöä.

1. KASVAVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.3. Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta	Viestintää ja edunvalvontaa kehitetään systemaattisesti edelleen (vaikuttamisen kohteet, vaikuttavuusviestintä, yhteistyö).	Kuopion Tilapalvelut on ollut mukana valtakunnallisessa hyvinvointialue valmistelussa.	●	(etenee suunnitellusti) Pidetty säännöllisiä tapaamisia puitesopimustoimittajien kanssa. Osallistuttu hyvinvointialueen (toimitilat) valtakunnalliseen valmisteluun.	Kasvava Kuopio -ohjelma

2. HYVINVOIVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	Tilojen suunnittelussa otetaan huomioon tilojen monikäyttöisyys ja -käyttäjäisyys sekä omatoimiratkaisut. Osallistetaan asukkaat suunnitteluun tarveselvityksen yhteydessä.	Tarveselvityksen ja hankesuunnittelun yhteydessä etsitään ratkaisuja tilojen moni- ja yhteiskäyttöisyyteen sekä omatoimiratkaisujen toteuttamiseen.	●	(etenee suunnitellusti) Yhdessä käyttäjien kanssa on Tarveselvityksen ja hankesuunnittelun yhteydessä etsitty ratkaisuja tilojen moni- ja yhteiskäyttöisyyteen sekä omatoimiratkaisujen toteuttamiseen.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

3. RESURSSIVIISAS KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.1. Viisas liikkuminen	Edistetään etä- ja monipaikkaista työskentelyä ja uusien etätyöratkaisujen käyttöönottoa ja kehitetään näitä tukevaa työkalutuuia.	Mahdollistetaan etätö Tilapalvelujen henkilöstölle.	✓	(valmis) Tilapalvelut on mahdollistanut kaikille halukkaille työskentelyn etänä. Toimitilojen käyttöä seurataan erillisen sovelluksen avulla.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma
3.2. Kiertotalous ja resursien viisas käyttö	Kaupungin omistamissa toimitiloissa muovinkeräys hoidetaan mahdollisimman tehokkaasti.	Järjestetään muovijätteen lajittelu kiinteistöjen jätekatoksiin.	✓	(valmis) Tilapalvelu on järjestänyt tarvittavat muovijätteen keräysastiat jätekatoksiin.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma
	Sisällytetään resurssiviisaus hankintaprosesseihin koko konsernissa ja koulutetaan henkilökunta.	Huomioidaan resurssiviisaus toimitilahankkeiden elinkaaren eri vaiheissa: suunnittelu, rakentaminen, ylläpito ja purku.	✓	(valmis) Tilapalvelut on huomioinut resurssivisausohjelman tavoitteet hankkeiden kaikissa vaiheissa.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.3. Energiatehokkuus ja uusiutuva energia	Hyödynnetään älyenergiaverkkoja ja automaatiota entistä paremmin energiatehokkuuden lisäämiseksi.	Jatketaan aurinkovoimaloiden rakentamista ja tavoitteen on yksi aurinkovoimala/vuosi.	✓	(valmis) Aurinkovoimalat on asennettu Nilsiä uuteen pelastusasemaan ja Juankosken päiväkodin asennus on siirtynyt vuodelle 2022.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma
	Kuljetushankintojen kilpailutuksessa suositetaan vähäpäästöisiä käyttövoimia. Ajoneuvohankinnoissa tulee selvittää ensisijaisesti vähäpäästöisten ajoneuvojen hankintamahdollisuus.		✓	(valmis) Seurantajaksolla ei ole tehty kuljetus- tai ajoneuvohankintoja.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma
	Tarkastellaan uusiutuvien energiamuotojen hyödyntämismahdollisuudet kaikissa peruskorjaus- ja uudiskohteissa sekä uusilla rakentamisalueilla.	Tarkastellaan uusiutuvien energiamuotojen hyödyntämismahdollisuudet kaikissa peruskorjaus- ja uudiskohteissa sekä uusilla rakentamisalueilla.	✓	(valmis) Uusiutuvien energiamuotojen tarkastelu on tehty kaikissa uusissa peruskorjaus- ja uudiskohteissa.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma

4. UUDISTUVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	Henkilöstön työhyvinvointi ja työturvallisuus paranevat. Sairauspoissaolot vähenevät kaupunkitasoisesti - 1pv/htv.	Koko henkilöstön kuukausipalaveri säännöllisesti.	✓	(valmis) Etätöystä huolimatta yksikköpalaverit ja henkilöstön kuukausipalaverit on pidetty säännöllisesti.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Kehitetään tiedolla johtamista (tiedon kerääminen, analysointi ja hyödyntäminen) kaupunkitasoisesti, jotta se palvelee paremmin toiminnan, palvelujen ja palveluverkoston suunnittelua ja seurantaa. Pannostetaan eri toimenpiteiden (mm-investoinnit, verkostoratkaisut, palvelutarjonnan muutokset) vaikutusten arviointiin.	Vaikutusten arviointi tehdään kaikkien toimitilahankkeiden päätöksentekoprosessissa.	✓	(valmis) Vaikutusten arviointi on tehty kaikissa hankkeissa.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Palvelujen saavutettavuuden ja sujuvuuden parantaminen digitalisaation avulla. Viedään eteenpäin toimintaa ja palveluja uudistavia digihankkeita.		✓	(valmis) Tilapalvelut on ollut mukana palveluiden digitalisointi hankkeissa.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Parannetaan esimiesten ja henkilöstön digitaalista kyvykkyyttä.	Osallistutaan aktiivisesti kaupungin järjestämiin koulutuksiin.	✓	(valmis) Tilapalveluiden henkilöstölle on annettu mahdollisuus osallistua kaupungin järjestämiin koulutuksiin. Etätyön myötä digivalmiudet ovat parantuneet.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Toteutetaan koko kaupungin palveluverkostoa ja toimitilatarvetta koskeva tarkastelu, jonka tavoitteena toiminnallisesti ja taloudellisesti tehokkaampi verkostoratkaisu.	Tilapalvelut tuottaa olemassa olevien rakennusten kuntotietoa palveluverkosto tarkastelua varten.	✓	(valmis) Kuopion Tilapalvelut on systemaattisesti kerännyt kuntotietoa kaupungin rakennuksista sekä omana asiantuntijatyönä että ostopalveluna kuntotutkimusten muodossa.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.3. Kestävä talous	Investointien hankesuunnitteluprosessin kehittämistä jatketaan, investointien käyttötalousvaikutukset otetaan paremmin huomioon prosessissa.	Päivitetään hankesuunnittelu- ja toteutussuunnitteluohje.		 (etenee hitaasti tai osittain) Toimitilahankkeiden hankeohjeen päivitys on käynnistynyt ja valmistuu vuoden 2022 aikana.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Selvitetään vaihtoehtoisia investointimalleja kokonaistalous huomioiden investointitaso pienentämiseksi. Investointitaso hallinta (vaikutusarvioinnit, priorisointi, lykkääminen).	Hankesuunnittelun yhteydessä esitetään useampia hankintavaihtoehtoja.		(valmis) Hankesuunnittelun yhteydessä on esitetty useampia hankintavaihtoehtoja.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Talousarvioon vuosille 2020-2021 asetettu 8,8 milj. euron henkilöstömenosäästö toteutuu. Henkilötyövuosien kasvua hillitään kehittämällä toimintatapoja ja ennakkoivaa henkilöstösuunnittelua sekä edistämällä henkilöstön sisäistä liikkuvuutta ja kokoamalla hallinto- ja tukipalveluja.	Noudatetaan vuoden 2021 henkilöstöraamia.		(valmis) Kuopion Tilapalvelut on pysynyt henkilöstöraamissa.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Toteutetaan kaupungin talouden tasapainotussuunnitelman mukaisia toimenpiteitä, jotta kaupungin talous on tasapainossa vuonna 2025.	Toteutamme suunnitelman mukaisia toimenpiteitä.		(valmis) Suunnitellut rakennusten purkamiset on toteutettu.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

KUOPION TILAPALVELUT

TALOUSARVION TULOSLASKELMAOSAN TOTEUMAVERTAILU

1 000 €	Alkuperäinen talousarvio 2021	Talousarvio- muutokset 2021	Talousarvio 2021 muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Liikevaihto	98 494		98 494	97 303	-1 191
Liiketoiminnan muut tuotot	250		250	222	-28
Tuet ja avustukset kunnalta	12		12	59	47
	98 756		98 756	97 583	-1 173
Materiaalit ja palvelut					
Aineet tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana	-11 543		-11 543	-11 401	142
Palvelujen ostot	-30 714		-30 714	-29 062	1 651
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-42 257		-42 257	-40 464	1 793
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-2 295	3	-2 292	-2 201	91
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-897		-897	-1 128	-231
Muut henkilösivukulut	-105		-105	-87	18
Henkilöstökulut yhteensä	-3 298	3	-3 294	-3 416	-122
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-19 061	-2 289	-21 350	-21 301	49
Kertaluonteiset poistot				-414	-414
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-19 061	-2 289	-21 350	-21 715	-365
Liiketoiminnan muut kulut	-19 177		-19 177	-18 513	664
Liikelylijäämä (-alijäämä)	14 964	-2 286	12 678	13 476	798
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot				12	12
Korvaus peruspääomasta kunnalle	-14 550		-14 550	-14 550	
Muut rahoituskulut				-2	-2
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-14 550		-14 550	-14 540	10
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	414	-2 286	-1 872	-1 063	809
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	414	-2 286	-1 872	-1 063	809
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	42		42	42	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	456	-2 286	-1 830	-1 021	808

Pohjois-Savon pelastuslaitos

Pelastusjohtaja Jukka Koponen

Toimintakertomus 2021

Toiminta

Pelastuslaitoksen toimintaa ohjasi toimialan säädösten lisäksi vuosille 2021–2023 laadittu palvelutasopäätös ja strategia sekä OPohjois-Savon sairaanhoitopiirin kanssa tehty yhteistoimintasopimus ensihoitopalvelujen tuottamisesta. Pelastustoimen palvelutasopäätös päivitettiin vuoden 2021 alussa.

Pelastustoimessa ja ensihoidossa on pääosin saavutettu niille asetetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Koronavirusepidemian vuoksi osa onnettomuuksien ehkäisytehtävistä siirrettiin tehtäväksi myöhemmin. Pelastustoimen palvelut ja ensihoitopalvelut on tuotettu hyvätasoisina palvelutasopäätösten sekä sopimusten mukaisesti.

Pelastuslaitos on suorittanut koronavirusepidemiasta johtuviin poikkeusoloihin mukautetun toimintasuunnitelman mukaisesti tehtäviä onnettomuuksien ennaltaehkäisyssä ja pelastustoiminnassa sekä varautumisessa. Pelastustoiminnassa tehtäviä on ollut 5 053 mikä on edellisvuoteen verrattuna 1,9 % enemmän. Ensivasteteh- täviä oli 628, mikä on 18,7 % enemmän kuin vuonna 2020. Ensihoitotehtävien määrä oli 26 114, mikä on edellisvuoteen verrattuna 2,3 % enemmän.

Hoito- ja huoltolaitosten palotarkastukset suoritettiin 100 %:sti ja myös muiden rakennusten osalta päästiin 100 % toteutumaan. Omavalvontakohteiden valvonnasta toteutui 82 %. Pelastuslaitos järjesti turvallisuusvies- tinnän tapahtumia tai koulutustilaisuuksia yhteensä 405, joihin osallistui 14 048 henkilöä (n. 5,7 % alueen väestömäärästä). Vuonna 2020 turvallisuusviestinnän tapahtumiin ja koulutustilaisuuksiin osallistui 12 336 henkilöä ja vuonna 2019 osallistujia oli 41 544 henkilöä. Turvallisuusviestinnän tapahtumia ja koulutustilai- suuksia järjestettiin 14 % enemmän kuin edellisenä vuotena.

Valtioneuvosto päätti muuttaa pelastustoimen aluejakoa, jotta pelastustoimen aluejako vastaisi muuttunutta maakuntajakoa. Joroisten kunta siirtyi 1.1.2021 Etelä-Savon pelastustoimen alueesta Pohjois-Savon pelas- tustoimen alueeseen.

Etelä-Karjalan, Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan sekä Pohjois-Savon pelastuslaitosten yhteistoimintasopimuk- sen mukainen tilannekeskustoiminta (ISTIKE) siirtyi 1.4.2021 alkaen Pohjois-Savon pelastuslaitoksen järjes- tämisvastuulle. Pohjois-Savon pelastuslaitos myös tuottaa tilannekeskuspalvelut neljän maakunnan alueelle. Tilannekeskuksessa työskenteli vuonna 2021 tilannekeskustoiminnasta vastaava palomestari sekä viisi tilan- nekeskuspäivystäjää.

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen toiminnassa on mukana koulutus- ja resurssikeskus. Koulutus- ja resurssi- keskuksen tehtävänä on operatiivisen henkilöstöresurssien hallinnointi, työvuoro- ja vuosilomasuunnittelu, si- jaisrekrytointi ja sisäisen liikkuvuuden kehittäminen. Päätoimisen ja sivutoimisen pelastustoimen sekä ensihoi- don rekrytoinnissa vakiintuneet mallit ovat koulutus- ja resurssikeskuksen käytössä. Rekrytoinnit toteutetaan henkilöstösuunnitelman mukaisesti sisäistä liikkuvuutta hyödyntäen. Vuoden 2021 aikana on kehitetty yhte- näistä, sisäistä koulutusta. Sisäisen koulutuksen ympärille laadittiin koulutuksen vuosikello, jonka mukaisesti kaikilla Pohjois-Savon pelastusasemilla toteutetaan yhtäläinen harjoitus- tai koulutussuunnitelma. Lisäksi yh- tenäiset päätoimisten ja sivutoimisten henkilöstön Teams-koulutukset vakiintuivat osaksi toimintaa.

Pelastuslaitos on aloittanut tieto- ja toimitilaturvallisuuden parantamisen Neulamäen paloasemalla ottamalla käyttöön tilaturvaluokituksen, henkilöiden turvallisuus selvitykset ja vienyt eteenpäin TUVE-turvallisuusverkon käyttöönottoa. Samalla on kehitetty johtokeskus- ja tilannekeskustoimintaa.

Pelastuslaitoksen toimitilahankkeita jatkettiin vuonna 2021 Kuopion Petosen, Itkonniemen ja Nilsin ja Sii- linjärven ja Varkauden paloasemien uudistamiseksi. Pielaveden uusi pelastusasema otettiin käyttöön 1.7.2021.

Pelastuslaitos on mukana valtakunnallisissa pelastustoimen kehittämishankkeissa, joissa valmistellaan yh- denmukaisia ja entistä vaikuttavampia toimintatapoja pelastustoimeen.

Hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudis- tusta koskeva laki hyväksyttiin eduskunnassa 23.6.2021. Pohjois-Savon hyvinvointialueen väliaikainen

valmistelutoimielin perustettiin ja se piti ensimmäisen kokouksensa 5.7.2021. Pelastusjohtaja Jukka Koponen toimi väliaikaisen valmistelutoimielimen jäsenenä ja muutosjohtajana, myös muita pelastuslaitoksen henkilöitä osallistui valmistelutyöhön useissa eri jaostoissa ja työryhmissä.

Koronavirusepidemian toiminnalliset vaikutukset

Pelastuslaitoksen valmiutta seurattiin ja siitä raportoitiin sisäministeriöön ja aluehallintovirastoon. Henkilöstö- vahvuuksien ylläpitämiseksi laadittiin suunnitelma, missä henkilökunnan riittävyys varmistetaan työaikajärjestelyin ja mahdollisilla hajasijoituksilla. Hallinnon henkilöstöä oli etätöissä ja kokoukset järjestettiin pääasiassa etäkokouksina. Pelastuslaitoksen henkilöstölle lähetettiin henkilöstötiedotteita aktiivisesti.

Kokoontumista edellyttävät turvallisuuskoulutukset järjestettiin pelastuslaitoksen ulkopuolisissa tiloissa sekä sisäiset koulutukset järjestettiin pääasiassa Teams-koulutuksina.

Maakunnan asukkaiden turvallisuusviestintää lisättiin sosiaalisen median kanavissa sekä pelastuslaitoksen internet-sivuilla. Päivä paloasemalla -tapahtuma päädyttiin vallitsevan koronatilanteen vuoksi järjestämään virtuaalisesti. Paloturvallisuusviikko-hanke tuotti virtuaalisen paloaseman, jonka sisältöjen kautta pyrittiin lisäämään kotien paloturvallisuutta.

Olennot poikkeamat talousarvioon

	Talousarvio	Toteuma	Toteuma
	sis. ta-muut.		
	1000 €	1000 €	%
Toimintatuotot	27 945	27 842	99,6
Toimintamenot	26 548	26 491	99,8
Toimintakate	1 397	1 350	96,7
Poistot	1 173	1 038	88,5
Investoinnit, netto	2 489	1 805	72,5

Tulot eivät toteutuneet täysin talousarvion mukaisesti. Ensihoitopalveluiden tuottamisesta sairaanhoitopiirille muodostunut lisälasku 221.070 euroa sisältyy tuloihin. Palvelujen myyntituotoista ensivastetehtävien myyntituotot olivat 87.215 euroa budjetoitua pienemmät ja pelastustoiminnan palvelujen myyntituotot 13.899 euroa budjetoitua suuremmat. Koulutuspalveluiden myyntituotoista toteutui 70 %, mikä on 36.199 euroa budjetoitua vähemmän. Öljyntorjunnan avustuksista öljynsuojarahastolta toteutui 88 %, 13.058 euroa budjetoitua vähemmän ja tilannekeskuksen kehittämishankkeen avustuksesta 53 %, 84.722 euroa budjetoitua vähemmän. Hyvinvointialuevalmistelusta tulleet avustukset olivat 49.125 euroa.

Henkilöstömäärärahoista syntyi säästöä 214.127 euroa. Lopullinen vuoden 2020, vuonna 2021 maksettu, tapaturmavakuutusmaksu oli 83.724 euroa ennakkomaksuja pienempi. Lomapalkkavelan muutos oli -26.404 euroa ja eläkemenoperusteinen maksu -32.776 euroa budjetoitua suurempi. Ylitystä tapahtui tavaroiden ja palvelujen ostoissa yhteensä -166.659 euroa. Kuluja ovat lisänneet mm. koronavirusepidemian varautumiseen liittyvät menot ja lisäksi hoitotarvike-, puhdistusaine- sekä polttoainekulut. Ambulanssien suuret korjauskustannukset sisältyvät varaosien ja huoltotarvikkeiden kustannuksiin.

Kirjanpito- ja palkanlaskentapalvelujen ostot Monetra Pohjois-Savo Oy:ltä olivat 4 % suuremmat kuin ohjeen mukaisesti talousarvioon varatut määrärahat, nousua oli 10,5 % vuoden 2020 kuluihin verrattuna. Työterveyshuollon määrärahat ylittyivät -33.022 eurolla. Liiketoiminnan muihin kuluihin sisältyvät luottotappiot myyntisäämisistä olivat -26.795 euroa, mikä on -18.795 euroa budjetoitua enemmän.

Investoinneista ajoneuvohankintojen ja pelastuskaluston loppuun saattaminen jäi osittain vuodelle 2022 ja lisäksi pelastuslaitos jätti toteuttamatta investointeja 182.711 euron arvosta. Rahoitusosuuksia jäi toteutumatta 28.760 euroa.

Koronavirusepidemian aiheuttamat kustannukset

Koronavirusepidemian aiheuttamat suorat lisäkustannukset olivat pelastustoimessa 34.602 euroa ja ensihoidossa 39.119 euroa, yhteensä 73.720 euroa. Pelastustoimen koronavirusepidemian aiheuttamiin kustannuksiin saatiin sisäministeriöltä avustusta 22.399 euroa ja ensihoidon kustannuksiin Kuopion kaupungin kautta sosiaali- ja terveysministeriöltä 37.000 euroa. Koronavirusepidemian aiheuttamien kustannusten lisäksi on huomioitava epidemian aiheuttamat tulonmenetykset.

Henkilöstö

Pelastuslaitoksen palveluksessa oli 31.12.2021 vakinaisessa ja väliaikaisessa virka- tai työsuhteessa yhteensä 325 henkilöä. Sivutoimista henkilöstöä oli palveluksessa 449. Toimintavuonna eläkkeelle jäi 4 työntekijää ja irtisanoutuneita oli 15. Sairauspoissaolojen määrä oli 11,2 kal.pv/htv tavoitteen ollessa 13,4 kal.pv/htv. Pelastuslaitos maksoi palkkoja palkkioita yhteensä 15.649.872 euroa, vuonna 2020 vastaava luku oli 14.982.038 euroa. Pelastuslaitos tekee erillisen henkilöstökertomuksen vuodelta 2021.

Arvio tulevasta kehityksestä

Toiminnan rahoitus tulee pääasiassa kunnilta ja sairaanhoitopiiriltä. Pelastuslaitoksen tavoitteena on pitää hyvää huolta toiminnan taloudellisuudesta ja toiminnan kustannuskehitys on ollut maltillista. Kustannustehokkuudesta huolehtiminen on kuitenkin haasteellista mm. toiminnan luonne ja sille asetetut resurssivaatimukset huomioon ottaen.

Pelastuslaitoksen toimitilojen uusimistarve on tulevinakin vuosina merkittävä kustannuksia lisäävä tekijä eikä vuokratulujen nousua voida kattaa karsimalla muita kuluja. Toiminnan ICT-palvelujen valtakunnalliset ja alueelliset kehittämishankkeet tulevat vaatimaan lisäystä määrärahoihin, jotta ne saadaan toteutettua. ICT-hankkeissa samoin kuin tilanne- ja johtokeskusratkaisuissa pyritään laajaan yhteistyöhön muiden viranomaisten kanssa.

Pelastuslaitos pitää tärkeänä turvallisuuden ylläpitämistä julkisen sektorin vaikeasta taloustilanteesta huolimatta. Pelastuslaitos tuottaa sisäisen turvallisuuden palveluita mm. onnettomuuksien ja tulipalojen ehkäisyssä, pelastustoiminnassa, varautumisessa, ensivaste- ja ensihoitopalveluissa sekä tukee kuntien varautumista ja jatkuvuudenhallintaa. Tavoitteena on maakunnan kattavan pelastusasemaverkoston säilyttäminen.

Hyvinvointialueista säädetyn lain mukaisesti sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestäminen siirtyy itsehallinnollisille hyvinvointialueille. Myös pelastustoimen järjestäminen siirretään hyvinvointialueiden tehtäväksi 1.1.2023.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Säännösten ja määräysten noudattaminen

Pohjois-Savon pelastuslaitos arvioi, että sisäinen valvonta on hyvällä tasolla. Sisäisen valvonnan toteutumista seurataan säännöllisesti pelastuslaitoksen johtoryhmässä muun muassa osavuositarkastusten yhteydessä. Pelastuslaitoksen sisäisen valvonnan raportissa on tunnistettu merkittävimmät Pohjois-Savon pelastuslaitoksen toimintaan liittyvät riskit ja kerrottu, kuinka Pohjois-Savon pelastuslaitos toteuttaa tunnistettujen riskien riskienhallintaan liittyviä toimenpiteitä.

Pelastuslaitokselle on esitetty henkilöstön ammattijärjestön toimesta vaatimus maksamattomista palkkasatavista ja yksittäisten työntekijöiden toimesta vaatimukset varallaoloajan kuulumisesta työaikaan. Vaatimukset yhteensä muodostavat huomattavan rahallisen korvausvaatimuksen. Pohjois-Savon pelastuslaitoksen/Kuopion kaupungin varallaolovaatimuskäsittelyitä on vireillä työtuomioistuimessa ja KT:n keskusneuvottelussa.

Tavoitteiden toteutuminen, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus, varojen valvonta

Talousarvion toteutumisesta, toiminnan ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta tai poikkeamista sekä niiden johdosta tehdyistä toiminnoista on kerrottu toimintakertomuksessa. Toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet melko hyvin talousarviossa määriteltynä mukaisesti. Henkilöstön sairastavuuden vähentämisessä on onnistuttu, sairauspoissaolojen ollessa alle tavoitteen. Toiminnan sopeuttaminen käytettävissä oleviin määrärahoihin on vuosi vuodelta vaikeampaa uusien tila- ja kehittämishankkeiden vaatimien rahoitusten vuoksi.

Toiminnassa ei ole havaittu puutteita varojen valvontaan liittyen.

Riskienhallinnan järjestäminen

Tilikaudella ei ole raportoitu sellaisia tapahtumia, joista olisi aiheutunut vahinkoa tai menetystä toiminnalle. Vakuutusturvassa ei ole havaittu puutteita.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Tilikauden aikana ei ole todettu hankinnoissa, omaisuuden luovutuksessa tai käyttöarvossa menetyksiä, merkittäviä arvon alennuksia tai jouduttu korvausvastuuseen tai muuhun oikeudelliseen vastuuseen.

Sopimusten hallinta

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen sopimukset on tallennettu D360-järjestelmään. Pelastuslaitoksen voimassa olevat sopimukset siirrettiin syksyn 2021 aikana Pohjois-Savon hyvinvointialueen Cludia-sopimushallintajärjestelmään. Sopimusten käsittelyprosessista on keskusteltu pelastustoimen johtotiimissä ja sopimusten käsittelyprosessi on vastuuhenkilöiden tiedossa. Sopimuksia päivitetään tarvittaessa. Sopimushallintaa tulisi kehittää digitalisaatiota ja automaatiota hyödyntäen. Sopimusvalmistelussa tulee huomioida Pohjois-Savon hyvinvointialueen sopimushallinnan tarpeet. Sopimusrekisteriä olisi kehitettävä edelleen niin, että sopimushallintajärjestelmä hälyttää vastuuhenkilöitä, kun sopimuksen voimassaoloaika on päättymässä.

Oma arvio riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan nykytilasta ja kehittämistarpeista

Pelastuslaitoksen mielestä riskienhallinta ja sisäinen valvonta on hyvällä ja riittävällä tasolla. Kehitystarpeena on kehittää asiantuntemusta ja sisäisen valvonnan kohteiden tunnistamista etupainotteisesti järjestämällä esim. keskitettyä koulutusta.

Tilikauden tuloksen käsittely

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen tilikauden ylijäämä, 387.127,06 euroa, kirjataan taseeseen oman pääoman eräksi kohtaan edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä.

2. HYVINVOIVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	Ensihoitopalveluita tuotetaan ensihoidon palvelutasopäätöksen ja yhteistoimintasopimuksen mukaisesti.	Ylläpidetään ja kehitetään ensihoitopalvelun vahvuutta ja valmiutta palvelutasopäätöksen mukaisesti. Ensihoito ja Ensi-vastepalveluiden toiminnan analysointia suunnitellaan.		(etenee suunnitellusti) Ensihoitopalvelua on tuotettu voimassa olevan palvelutasopäätöksen sekä yhteistoimintasopimuksen mukaisesti niin yksiköiden määrän kuin tasojenkin osalta. Ensihoidon tehtävämäärät kasvaneet vuodesta 2021 vs 2020 +2,1%. Varsinkin syksy 2021 ollut todella kiireinen. Alkuvuoden aikana kehitetty toimintaa koulutuksella työvuoroissa. Ensihoitopalvelua kuormittanut covid-19-epidemia koko vuoden ajan, jonka haasteet lisääntyneet loppuvuotta kohti. Ensihoitopalveluissa otettu käyttöön viranomaisten yhteinen kenttäjohtojärjestelmä KEJO loppuvuoden 2021 ja alkuvuoden 2022 aikana. Kuopion kanta-kaupungin alueella ensihoidon toiminta hajaantunut kolmella asemalla vuodenvaihteessa 2021–2022.	
	Kehitetään pelastustoimea kansallisten verkostojen avulla ja osallistamalla kansainväliseen pelastustoimintaan.	Kansainvälinen asiantuntija koordinoi ja kehittää ulkopuolisen avun antamista ja vastaanottamista.		(etenee hitaasti tai osittain) Kehitetty pelastustoiminnan johtokeskuksen toimintaa ja valmiuksia ulkopuolisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen. Nimetty kv-yhteyshenkilö ja osallistuttu Itä-Suomen laitosten yhteisen EU-metsäpalomoduulin kehittämiseen.	
	Pelastustoimella on riskejä vastaat resurssit ja riittävä palvelukyky koko maakunnan alueella.	Päivitetään riskienarvioinnin tilastotieto-osuudet vuosittain, ja muuttuneiden tietojen arviointi kokonaisuuteen.		(etenee hitaasti tai osittain) Riskienarvioinnin tilastotieto-osuudet päivitetään keväällä 2022. Osa pohjamateriaaleista TUVE-verkossa, johon tarvittavilla henkilöillä ei ole ollut pääsyä.	

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	Pelastustoimi seuraa aktiivisesti yhteiskunnan turvallisuuskehitystä sekä ennakoii ja tuottaa tietoa. Suuronnettomuuksiin on varauduttu riskejä vastaavasti.	Huomioidaan toiminnassa kansalliset ohjeet ja riskienarvioinnit. Vastuhenkilöt toteuttavat tavoitteellisesti suuronnettomuussuunnittelun ja -harjoitukset.	●	(etenee suunnitellusti) Toiminnassa on huomioitu kansalliset ohjeet ja riskienarvioinnit. Pelastuslaitos toteuttanut 2021 UPS-kohteiden harjoitukset toimintasuunnitelman mukaisesti.	
	Sopimushenkilöstö (sopimuspalokunnat, sivutoiminen henkilöstö) on tärkeä osa pelastustoimen järjestelmää.	Toimintakykytestaus ja koulutustoiminta toimivat sopimushenkilöstöllä tavoitteellisesti. Vapaaehtoiset järjestöt osallistuvat harjoituksiin ja yhteistoiminta on sujuvaa.	■	(etenee hitaasti tai osittain) Toimintakykytestaus ja koulutustoiminta on toteutettu toimintasuunnitelman mukaisesti. Sopimushenkilöstön osallistuminen FireFit-testauksiin ollut osittain haasteellista. Koulutuksessa käytössä on sisäisen harjoitusten vuosisuunnitelma, jonka mukaisesti toteutetaan asemien viikkoharjoituksia. Korona on vaikuttanut myös asemien viikkoharjoitusten toteuttamiseen. Sopimuspalokunnat ovat osallistuneet harjoituksiin ja yhteistoiminta on sujuvaa.	

3. RESURSSIVIISAS KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.1. Viisas liikkuminen	Edistetään etä- ja monipaikkaista työskentelyä ja uusien etätyöratkaisujen käyttöönottoa ja kehitetään näitä tukevaa työkalutuuia.	Pelastuslaitos edistää etätyöskentelyä ja uusien etätyöratkaisujen käyttöönottoa	●	(etenee suunnitellusti) Pelastuslaitos on toiminut Kuopion kaupungin etätyöohjeistuksen ja tarpeen mukaisesti hallinto- ja tiimityöskentelyssä. Pelastuslaitoksen hallinto- ja toimistohenkilökunta on työskennellyt ja toiminut Kuopion kaupungin etätyöohjeiden mukaisesti. Lisäksi tiimityössä on hyödynnetty etätyötä. Kokoukset on pidetty pääsääntöisesti etäkokouksina. Operatiivinen toiminta on toteutettu paolasemaverkoston kautta.	

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.2. Kiertotalous ja resursien viisas käyttö	Edistetään etätyöskentelyä, verkko-opiskelua ja etäkokouksia.	Pelastuslaitos toteuttaa ulkoista ja sisäistä koulutusta verkko-opiskeluna ja kokouksista etäkokouksina.	●	(etenee suunnitellusti) Pelastuslaitos on toteuttanut ulkoista turvallisuuskoulutusta ja sisäistä oman henkilöstön koulutusta verkko-opiskeluna säännöllisesti. Kokoukset ovat järjestetty lähtökohtaisesti etäkokouksina.	

4. UUDISTUVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	Henkilöstön saatavuus turvataan koko toimialueella.	Kehitetään päätoimisen ja sivutoimisen pelastustoimen sekä ensihoidon rekrytointia.	●	(etenee suunnitellusti) Päätoimisen ja sivutoimisen pelastustoimen sekä ensihoidon rekrytoinnissa vaikiintuneet mallit ovat koulutus- ja resurssikeskuksen käytössä. Käytössä on koulutus- ja resurssikeskuksen toimiohje. Rekrytoinnit toteutetaan henkilöstösuunnitelman mukaisesti. Sisäistä liikkuvuutta hyödynnetään.	
	Henkilöstön työhyvinvointi paranee ja sairauspoissaolot vähenevät kaupunkitasoisesti -1 pv/htv	Sairaus- ja tapaturmapoissaolot vähenevät pelastuslaitoksella 12,4 pv/htv tasolle. Pelastuslaitos laatii työhyvinvointisuunnitelman.	●	(etenee suunnitellusti) Pelastuslaitoksen sairauspoissaolot ovat olleet vuonna 2021 yhteensä 1,6 kal.pv/htv. Pelastuslaitokselle on laadittu työhyvinvointisuunnitelma, jonka etenemistä on käsitelty työsuojelutoimikunnan kokouksissa.	

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähteen sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	Pelastuslaitoksen tavoitteena on nolla työtapaturmaa.	Työtapaturmiin liittyvä läheltä piti -tilanteiden käsittelyprosessi on kunnossa. Johdon sisäinen kouluttaminen.	■	(etenee hitaasti tai osittain) Vuonna 2021 kirjattiin 15 työpaikalla tapahtunutta tapaturmaa, 4 työmatkalla tapahtunutta tapaturmaa sekä 2 ammattitautia. Tapaturmat vähenivät 32 % edellisvuoteen verrattuna. Pelastuslaitoksen henkilöstöllä on työtapaturman johdosta ollut poissaolopäiviä yhteensä 148 kal.pv. Läheltä piti -tilanteisiin ja sattuneisiin tapaturmiin liittyvä PERA-raportointijärjestelmä on esimiesten aktiivisessa käytössä. Lähiesimiehiä on koulutettu PERAn käyttöön.	
	Pelastustoimen henkilöstöllä on korkeatasoiseen koulutukseen pohjautuva, toiminnan tarpeita vastaava, jatkuvaan osaamiseen arviointiin ja kehittämiseen perustuva osaaminen ja ammattitaito.	Henkilöstön osaamista kehitetään koordinoimalla ja kehittämällä sisäistä koulutusta yhdenmukaiseksi. Pelastustoimen ja ensihoidon tehtäväalueiden henkilöstön osaamista kehitetään synergiaedun vahvistamiseksi. Esimiesten henkilöstöjohtamisen tukeminen ja koulutus.	●	(etenee suunnitellusti) Henkilöstön osaamista kehitetty säännöllisillä harjoituksilla ja koulutuksilla koronatilanteen sallimissa rajoissa. Koulutusmestari on yhdenmukaistanut sisäisen koulutuksen sisältöjen toteuttamista ja Joroisten harjoitusalueen käyttöönottoa.	
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Kehitetään tiedolla johtamista (tiedon kerääminen, analysointi ja hyödyntäminen, mittarit) kaupunkitasoisesti, jotta se palvelee paremmin toiminnan, palvelujen ja palveluverkoston suunnittelua ja seuranta.	Pelastuslaitos toteuttaa kumppanuushankkeen valmistelun mukaisten mittarien käyttöönoton ja on mukana ICT-hankkeessa ja onnettomuuksien ehkäisyhankkeessa.	■	(etenee hitaasti tai osittain) Pelastuslaitos on ollut mukana pelastustoimen kumppanuusverkoston tiedolla johtamisen, ICT-hankkeiden ja onnettomuuksien ehkäisyn hankkeissa hankkeiden etenemisen mukaisesti.	
	Palvelujen saatavuuden ja sujuvuuden parantaminen digitalisaation avulla. Laaditaan digitalisaation tiel kartta ja viedään toimintaa eteenpäin.	Internetsivustojen kehittäminen. Liitytään kansallisesti yhtenäiseen asuinkiinteistöjen arviointijärjestelmään.	●	(etenee suunnitellusti) Internetsivustossa liitetty pelastustoimi.fi sivustoon kansalliseen rakenteeseen kaikkien laitosten yhteisten osuuksien osalta, ja paikallisten osuuksien päivittäminen menossa. Asuinkiinteistöjen it-searviointin otettu käyttöön kansallinen aineisto.	

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Parannetaan esimiesten ja henkilöstön digitaalista kyvykkyyttä	Secapp viesti- ja hälytysjärjestelmä on pelastustoimen käytössä maakunnallisesti.	●	(etenee suunnitellusti) Secapp viesti- ja hälytysjärjestelmä on pelastustoimen käytössä kaikilla paloasemilla.	
4.3. Kestävä talous	Talousarvioon vuosille 2020-2021 asetettu 8,8 milj. euron henkilöstömenosäästö toteutuu. Henkilötyövuosien kasvua hillitään kehittämällä toimintatapoja ja ennakkoivaa henkilöstösuunnittelua sekä edistämällä henkilöstön sisäistä liikkuvuutta ja kokoamalla hallinto- ja tukipalveluja.	Pelastuslaitos toteuttaa sille asetetut henkilöstömenojen säästötavoitteet.	●	(etenee suunnitellusti) Pelastuslaitos on toteuttanut sille asetetut henkilöstömenojen säästötavoitteet. Toimintakatteen toteuma oli 96,7 %.	

POHJOIS-SAVON PELASTUSLAITOS

TALOUSARVION TULOSLASKELMAOSAN TOTEUMAVERTAILU

1 000 €	Alkuperäinen talousarvio 2021	Talousarvio- muutokset 2021	Talousarvio 2021 muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Liikevaihto	27 229		27 229	27 121	-108
Liiketoiminnan muut tuotot	323		323	234	-89
Tuet ja avustukset kunnalta	393		393	487	94
	27 945		27 945	27 842	-103
Materiaalit ja palvelut					
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-1 118		-1 118	-1 159	-41
Ostot tilikauden aikana					
Palvelujen ostot	-2 513		-2 513	-2 638	-125
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-3 631		-3 631	-3 798	-167
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-15 626	-58	-15 684	-15 541	143
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-2 857	-10	-2 867	-2 891	-24
Muut henkilösivukulut	-770	-2	-772	-676	95
Henkilöstökulut yhteensä	-19 253	-69	-19 322	-19 108	214
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 173		-1 173	-1 038	135
Arvonalentumiset					
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-1 173		-1 173	-1 038	135
Liiketoiminnan muut kulut	-3 595		-3 595	-3 586	9
Liikelylijäämä (-alijäämä)	293	-69	224	312	88
Rahoitustuotot ja -kulut					
Muut rahoituskulut	-20		-20	-21	-1
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-20		-20	-21	-1
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	273	-69	204	291	-87
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	273	-69	204	291	-87
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	95		95	96	1
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	368	-69	299	387	-88

Isäntäkuntapalvelut

Terveysjohtaja Pertti Lipponen

Toiminta

Lääkärin vastaanoton-, kuntoutuksen-, terveydenhoidon-, suun terveydenhuollon- ja sairaalan palvelut toteutettiin toimintasuunnitelman mukaisesti.

Lääkäri työvoiman saanti Tuusniemen terveysasemalle oli erittäin haasteellista. Molemmat lääkärinvirat oli täytetty, mutta virkavapaalla olevan lääkärin virkaa täyttivät ostolääkärit, joiden saamisessa oli ongelmia. Äkilliset vajeet lääkäri työvoimassa jouduttiin paikkaamaan Juankosken vastaanotolta käsin. Myös hoitajatyövoiman saatavuus heikentyi. Koronatestaaminen ja rokottaminen toteutuivat oman henkilökunnan turvin. Perusterveydenhuollon vastaanottokäynnit (lääkäri- ja hoitajakäynnit) lisääntyivät n. 45 % verrattuna edelliseen vuoteen. Rokotuskattavuus vuoden lopussa oli (THL) 1 annos 88,8%, 2 annos 85,2% ja 3 annos 41,7% Tuusniemen väestöstä.

Tuusniemen hammashoitolassa työskenteli yksi hammaslääkäri-hoitajatyöpari. Suuhygienisti kävi kerran kuu-kaudessa. Esikoululaisten ja yhteiskoulun oppilaiden suun terveystarkastukset toteutettiin koulun tiloissa pop up -yksiköllä. Käyntien määrä kasvoi 20 % ja asiakkaiden määrä 19 % edelliseen vuoteen verrattuna.

Tuusniemen osastotoiminta siirtyi 1.1.2021 sairaalapalveluiden alaisuuteen. Yhteistoimintasopimuksen mukaisia tavoitteita on hitaasti edistetty. Heinäkuussa osaston sairaansijamäärä laski 15 sairaansijaan. Osaston koko vuodelle laskettu täyttöaste oli 93,7 %. Tuusniemeläisten potilaiden käytössä on ollut keskimäärin 11,4 sairaansijaa ja hoitojakson keskimääräinen pituus on ollut 17,5 vrk. Vastaavasti kuopiolaisien potilaiden käytössä on ollut 4,0 sairaansijaa hoitojakson ollessa n. 33,6 vrk. Yksittäisiä potilaita hoidettiin Harjulan tai Juankosken osastoilla yhteensä 132 vrk:n ajan. Henkilöstön rekrytointi oli haasteellista kuten alueellisesti kaikkialla.

Olennaiset poikkeamat talousarvioon

Toiminta järjestettiin suunnitellun toiminta- ja taloussuunnitelman mukaisesti. Menot ylittyivät 0,4 milj. euroa (13 %) talousarviosta. Henkilöstökustannukset ylittyivät 0,1 milj. euroa (4 %) talousarviosta. Palvelujen ostot toteutuivat 0,2 milj. euroa (25 %) talousarviota suurempana ja aineet ja tarvikkeet ylittyivät 0,1 milj. euroa (44 %). Koronakorvauksia tuloutettiin Tuusniemen kunnalle 0,2 milj. euroa. Toteutuneet kustannukset on tasattu Tuusniemen ja Kuopion välillä tilinpäätöksen yhteydessä. Tuusniemen kunta suoritti perusterveydenhuollon vuoden 2021 maksuosuutta Kuopiolle 149.207 euroa arvioitua enemmän.

Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestäminen

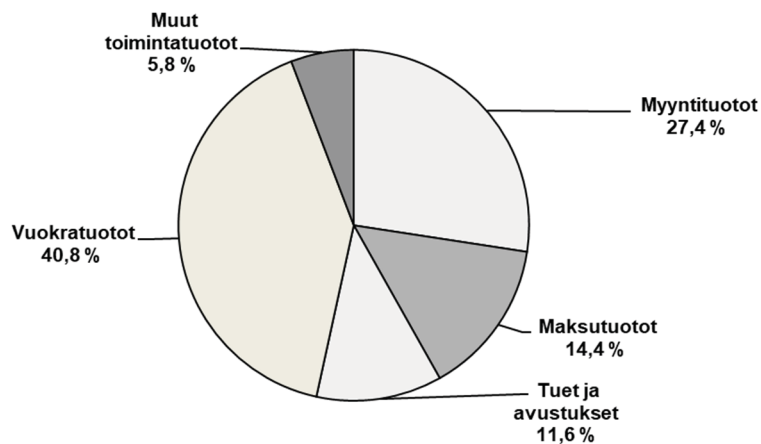
Tuusniemen perusterveydenhuollon sisäinen valvonta ja riskien hallinta on toteutettu Kuopion kaupungin toimesta. Kuopion kaupungin terveydenhuollon sisäisen valvonnan raportointiin sisältyy myös Tuusniemen perusterveydenhuollon raportointi (ks. kohdasta Terveysterveyspalvelualue).

Isäntäkuntapalvelut 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Myyntituotot	2 820		2 820	3 101	281	109,9 %
Maksutuotot	355		355	319	-36	89,7 %
Tuet ja avustukset				177	177	
Muut toimintatuotot				1	1	
TOIMINTATUOTOT	3 175		3 175	3 597	422	113,3 %
Palkat ja palkkiot	-1 638		-1 638	-1 702	-65	104,0 %
Eläkemenot	-295		-295	-303	-9	102,9 %
Muut henkilösivukulut	-66		-66	-67	-1	102,0 %
Henkilöstökulut	-1 998		-1 998	-2 073	-75	103,7 %
Palvelujen ostot	-882		-882	-1 104	-222	125,2 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-280		-280	-403	-123	143,9 %
Vuokrakulut				-3	-3	
Muut toimintakulut	-15		-15	-14	1	91,0 %
TOIMINTAMENOT	-3 175		-3 175	-3 597	-422	113,3 %
TOIMINTAKATE						

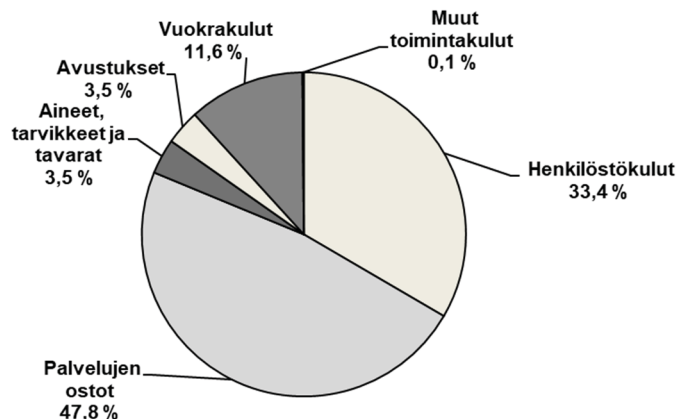
Käyttötalous ydinkaupunki ja taseyksiköt yhteensä

TULOSLASKELMAOSA 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Myyntituotot	78 775	4 583	83 358	82 029	-1 329	98,4 %
Maksutuotot	44 492	-3 802	40 690	43 153	2 463	106,1 %
Tuet ja avustukset	15 084	10 217	25 301	34 660	9 358	137,0 %
Vuokratuotot	123 057	600	123 657	122 000	-1 657	98,7 %
Muut toimintatuotot	14 548	680	15 228	17 362	2 134	114,0 %
TOIMINTATUOTOT	275 956	12 278	288 234	299 204	10 969	103,8 %
Palkat ja palkkiot	-263 674	-4 853	-268 527	-264 506	4 020	98,5 %
Eläkemenot	-60 667	-862	-61 529	-60 615	914	98,5 %
Muut henkilösivukulut	-10 864	-191	-11 055	-10 662	393	96,4 %
Henkilöstökulut	-335 206	-5 905	-341 111	-335 783	5 328	98,4 %
Palvelujen ostot	-462 250	-26 910	-489 159	-480 706	8 453	98,3 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-32 195	-2 666	-34 861	-35 307	-445	101,3 %
Avustukset	-35 097	-350	-35 447	-35 090	357	99,0 %
Vuokratulut	-117 317	38	-117 279	-116 718	560	99,5 %
Muut toimintakulut	-2 626	-225	-2 851	-1 465	1 386	51,4 %
TOIMINTAKULUT	-984 690	-36 018	-1 020 708	-1 005 069	15 639	98,5 %
TOIMINTAKATE	-708 734	-23 740	-732 474	-705 866	26 608	96,4 %
Poistot ja arvonalentumiset	-48 400	-2 289	-50 689	-48 800	1 889	96,3 %

Toimintatuottojen 299,2 milj. € jakautuminen

Toimintamenojen 1 005,1 milj. € jakautuminen

Talousarvion toteutumisvertailu vastualueittain

1 000 €

Vastuualue	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Tot. %
ELINVOIMA- JA KONSERNIPALVELUT					
Yrityspalvelu					
TOIMINTATUOTOT	284		284	133	46,7
TOIMINTAKULUT	-2 073	10	-2 063	-1 649	79,9
TOIMINTAKATE	-1 788	10	-1 778	-1 516	85,2
Työllisyyspalvelu					
TOIMINTATUOTOT	3 392		3 392	2 339	68,9
TOIMINTAKULUT	-20 660	1	-20 659	-19 540	94,6
TOIMINTAKATE	-17 268	1	-17 267	-17 202	99,6
Strategia ja kehittäminen					
TOIMINTATUOTOT	2		2	10	491,5
TOIMINTAKULUT	-480	6	-474	-439	92,5
TOIMINTAKATE	-478	6	-472	-429	90,9
Markkinointi ja viestintä					
TOIMINTATUOTOT	4		4	50	1250,5
TOIMINTAKULUT	-1 822	12	-1 809	-1 903	105,2
TOIMINTAKATE	-1 818	12	-1 805	-1 853	102,6
Lomituspalvelu					
TOIMINTATUOTOT	10 410		10 410	10 855	104,3
TOIMINTAKULUT	-10 410	9	-10 402	-10 643	102,3
TOIMINTAKATE		9	9	211	2488,0
Kaupunginkanslia					
TOIMINTATUOTOT	67		67	76	113,9
TOIMINTAKULUT	-1 980	10	-1 970	-1 851	93,9
TOIMINTAKATE	-1 913	10	-1 903	-1 774	93,2
Työnantajapalvelu					
TOIMINTATUOTOT	3		3	1	23,9
TOIMINTAKULUT	-956	6	-950	-835	87,9
TOIMINTAKATE	-953	6	-947	-834	88,1
Talous- ja omistajaohjaus					
TOIMINTATUOTOT	2		2	3	130,1
TOIMINTAKULUT	-984	5	-979	-909	92,8
TOIMINTAKATE	-982	5	-977	-906	92,8
Tietohallinto					
TOIMINTATUOTOT	2		2	12	598,8
TOIMINTAKULUT	-751	4	-747	-665	89,0
TOIMINTAKATE	-749	4	-745	-653	87,6

Vastuualue	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Tot. %
Elinvoima- ja konsernipalvelut yhteensä					
TOIMINTATUOTOT	14 166		14 166	13 478	95,1
TOIMINTAKULUT	-40 114	62	-40 052	-38 433	96,0
TOIMINTAKATE	-25 948	62	-25 886	-24 955	96,4

KAUPUNKIYMPÄRISTÖN PALVELUALUE

Kaupunkisuunnittelupalvelut

TOIMINTATUOTOT	16 036	-300	15 736	17 623	112,0
TOIMINTAKULUT	-26 628	340	-26 287	-25 272	96,1
TOIMINTAKATE	-10 592	40	-10 551	-7 649	72,5

Rakentamisen ja kunnossapidon palvelut

TOIMINTATUOTOT	7 659		7 659	10 149	132,5
TOIMINTAKULUT	-19 233	19	-19 214	-20 188	105,1
TOIMINTAKATE	-11 574	19	-11 555	-10 039	86,9

Maaomaisuuden hallintapalvelut

TOIMINTATUOTOT	33 399	-3 000	30 399	28 537	93,9
TOIMINTAKULUT	-5 310	3	-5 307	-4 539	85,5
TOIMINTAKATE	28 089	-2 997	25 092	23 998	95,6

Ympäristö ja rakennusvalvontapalvelut

TOIMINTATUOTOT	2 786		2 786	2 953	106,0
TOIMINTAKULUT	-6 164	32	-6 133	-5 427	88,5
TOIMINTAKATE	-3 378	32	-3 347	-2 474	73,9

Kaupunkiympäristön johdon tukipalvelut

TOIMINTATUOTOT	365		365	363	99,6
TOIMINTAKULUT	-3 319	28	-3 291	-2 517	76,5
TOIMINTAKATE	-2 954	28	-2 926	-2 154	73,6

Kaupunkiympäristön palvelualue yhteensä

TOIMINTATUOTOT	60 245	-3 300	56 945	59 626	104,7
TOIMINTAKULUT	-60 653	422	-60 231	-57 944	96,2
TOIMINTAKATE	-408	-2 878	-3 286	1 682	51,2

HYVINVOINNIN EDISTÄMISEN PALVELUALUE

Omatoimisen hyvinvoinnin palvelut

TOIMINTATUOTOT	5 229		5 229	4 510	86,3
TOIMINTAKULUT	-29 211	84	-29 127	-28 712	98,6
TOIMINTAKATE	-23 982	84	-23 898	-24 201	101,3

Ohjatun hyvinvoinnin ja omaehtoisen oppimisen palvelut

TOIMINTATUOTOT	2 260		2 260	2 251	99,6
TOIMINTAKULUT	-11 616	4	-11 612	-11 244	96,8
TOIMINTAKATE	-9 356	4	-9 352	-8 993	96,2

Taidepalvelut

TOIMINTATUOTOT	3 050		3 050	1 945	63,8
TOIMINTAKULUT	-11 993	7	-11 986	-11 075	92,4
TOIMINTAKATE	-8 943	7	-8 936	-9 129	102,2

Vastuualue	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Tot. %
------------	--------------------------	-----------------------	----------------------	---------	--------

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualueen tukipalvelut

TOIMINTATUOTOT	2	1 327	1 329	304	22,9
TOIMINTAKULUT	-283	-1 413	-1 696	-747	44,1
TOIMINTAKATE	-281	-86	-367	-443	120,7

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue yhteensä

TOIMINTATUOTOT	10 541	1 327	11 868	9 011	75,9
TOIMINTAKULUT	-53 103	-1 318	-54 421	-51 778	95,1
TOIMINTAKATE	-42 562	9	-42 553	-42 767	100,5

KASVUN JA OPPIMISEN PALVELUALUE

Varhaiskasvatuspalvelut

TOIMINTATUOTOT	4 596	818	5 414	5 539	102,3
TOIMINTAKULUT	-83 297	-798	-84 095	-85 288	101,4
TOIMINTAKATE	-78 701	20	-78 681	-79 749	101,4

Perusopetus ja nuorisopalvelut

TOIMINTATUOTOT	6 752	1 000	7 752	7 986	103,0
TOIMINTAKULUT	-117 344	-934	-118 278	-117 527	99,4
TOIMINTAKATE	-110 592	66	-110 526	-109 541	99,1

Lukiokoulutus ja toisen asteen yhteistyö

TOIMINTATUOTOT	1 481		1 481	1 484	100,2
TOIMINTAKULUT	-19 071	1	-19 070	-18 971	99,5
TOIMINTAKATE	-17 590	1	-17 589	-17 487	99,4

Kasvun ja oppimisen tuen palvelut

TOIMINTATUOTOT	29		29	97	334,4
TOIMINTAKULUT	-2 445	-41	-2 486	-2 642	106,3
TOIMINTAKATE	-2 416	-41	-2 457	-2 545	103,6

Kasvun ja oppimisen palvelualueen tukipalvelut

TOIMINTATUOTOT	36		36	30	84,2
TOIMINTAKULUT	-1 623	4	-1 619	-1 576	97,4
TOIMINTAKATE	-1 587	4	-1 583	-1 546	97,7

Kasvun ja oppimisen palvelualue yhteensä

TOIMINTATUOTOT	12 894	1 818	14 712	15 136	102,9
TOIMINTAKULUT	-223 779	-1 768	-225 547	-226 004	100,2
TOIMINTAKATE	-210 885	50	-210 835	-210 868	100,0

PERUSTURVAN PALVELUALUE

Vanhuspalvelut

TOIMINTATUOTOT	21 742	1 000	22 742	24 613	108,2
TOIMINTAKULUT	-118 834	-2 266	-121 100	-119 324	98,5
TOIMINTAKATE	-97 092	-1 266	-98 358	-94 711	96,3

Vammaispalvelut

TOIMINTATUOTOT	2 847		2 847	2 781	97,7
TOIMINTAKULUT	-40 451	-3 184	-43 635	-43 438	99,5
TOIMINTAKATE	-37 604	-3 184	-40 788	-40 657	99,7

Vastuualue	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Tot. %
------------	--------------------------	-----------------------	----------------------	---------	--------

Lapsiperhepalvelut

TOIMINTATUOTOT	3 297		3 297	3 139	95,2
TOIMINTAKULUT	-31 060	-4 152	-35 212	-35 710	101,4
TOIMINTAKATE	-27 763	-4 152	-31 915	-32 571	102,1

Aikuissosiaalityöpalvelut

TOIMINTATUOTOT	1 006		1 006	855	85,0
TOIMINTAKULUT	-5 963	-97	-6 060	-5 552	91,6
TOIMINTAKATE	-4 957	-97	-5 054	-4 697	92,9

Perusturvan tukipalvelut

TOIMINTATUOTOT	3		3	163	5429,5
TOIMINTAKULUT	-2 315		-2 315	-2 302	99,4
TOIMINTAKATE	-2 312		-2 312	-2 139	92,5

Perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueen johdon tukipalvelut

TOIMINTATUOTOT	308	9 400	9 708	14 535	149,7
TOIMINTAKULUT	-5 551	-9 393	-14 944	-12 260	82,0
TOIMINTAKATE	-5 243	8	-5 236	2 275	-43,5

Perusturvan palvelualue yhteensä

TOIMINTATUOTOT	29 203	10 400	39 603	46 085	116,4
TOIMINTAKULUT	-204 174	-19 091	-223 266	-218 585	97,9
TOIMINTAKATE	-174 971	-8 691	-183 663	-172 500	93,9

TERVEYDENHUOLLON PALVELUALUE

Avohoidon palvelut

TOIMINTATUOTOT	7 979	-825	7 154	7 630	106,7
TOIMINTAKULUT	-63 718	301	-63 417	-62 009	97,8
TOIMINTAKATE	-55 739	-524	-56 263	-54 379	96,7

Sairaalapalvelut

TOIMINTATUOTOT	2 588	-255	2 333	2 323	99,6
TOIMINTAKULUT	-24 712	-757	-25 470	-24 996	98,1
TOIMINTAKATE	-22 124	-1 012	-23 137	-22 673	98,0

Mielenterveys- ja päihdepalvelut

TOIMINTATUOTOT	343	25	368	366	99,6
TOIMINTAKULUT	-7 415	-426	-7 840	-7 658	97,7
TOIMINTAKATE	-7 072	-401	-7 472	-7 291	97,6

Terveydenhuollon tukipalvelut

TOIMINTATUOTOT	111		111	187	168,7
TOIMINTAKULUT	-1 354	-14	-1 368	-1 382	101,0
TOIMINTAKATE	-1 243	-14	-1 257	-1 195	95,1

Erikoissairaanhoidon ostopalvelut

TOIMINTATUOTOT	370	4 415	4 785	4 823	100,8
TOIMINTAKULUT	-178 870	-14 715	-193 585	-194 877	100,7
TOIMINTAKATE	-178 500	-10 300	-188 800	-190 054	100,7

Vastuualue	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Tot. %
Terveystenhuollon palvelualue yhteensä					
TOIMINTATUOTOT	11 391	3 360	14 751	15 330	103,9
TOIMINTAKULUT	-276 069	-15 611	-291 679	-290 922	99,7
TOIMINTAKATE	-264 678	-12 251	-276 928	-275 591	99,5

Keskusvaalilautakunta

TOIMINTATUOTOT				167	
TOIMINTAKULUT	-532		-532	-774	145,4
TOIMINTAKATE	-532		-532	-607	114,0

Tarkastustoimi

TOIMINTATUOTOT					
TOIMINTAKULUT	-284	2	-282	-207	73,3
TOIMINTAKATE	-284	2	-282	-207	73,3

Yleishallinto

TOIMINTATUOTOT	7 640	-1 327	6 313	11 195	177,3
TOIMINTAKULUT	-31 596	1 350	-30 246	-27 788	91,9
TOIMINTAKATE	-23 956	23	-23 933	-16 594	69,3

YDINKAUPUNKI YHTEENSÄ

TOIMINTATUOTOT	146 080	12 278	158 358	170 027	107,4
TOIMINTAKULUT	-890 305	-35 952	-926 257	-912 434	98,5
TOIMINTAKATE	-744 225	-23 674	-767 899	-742 407	96,7

KUOPION TILAPALVELUT

Toimitilapalvelut

TOIMINTATUOTOT	98 021		98 021	97 216	99,2
TOIMINTAKULUT	-37 560	-1	-37 561	-36 051	96,0
TOIMINTAKATE	60 461	-1	60 460	61 166	101,2

Hankepalvelut

TOIMINTATUOTOT	648		648	382	59,0
TOIMINTAKULUT	-2 577	8	-2 569	-2 506	97,6
TOIMINTAKATE	-1 929	8	-1 921	-2 124	110,6

Ylläpitopalvelut

TOIMINTATUOTOT	87		87	140	160,6
TOIMINTAKULUT	-24 595	-3	-24 598	-23 990	97,5
TOIMINTAKATE	-24 508	-3	-24 511	-23 850	97,3

KUOPION TILAPALVELUT YHTEENSÄ

TOIMINTATUOTOT	98 756		98 756	97 738	99,0
TOIMINTAKULUT	-64 731	3	-64 728	-62 547	96,6
TOIMINTAKATE	34 025	3	34 028	35 191	103,4

Vastuualue	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Tot. %
------------	--------------------------	-----------------------	----------------------	---------	--------

POHJOIS-SAVON PELASTUSLAITOS

Pelastustoimi

TOIMINTATUOTOT	21 961		21 961	21 572	98,2
TOIMINTAKULUT	-20 756	-53	-20 808	-20 470	98,4
TOIMINTAKATE	1 205	-53	1 153	1 102	95,6

Ensihoitopalvelut

TOIMINTATUOTOT	5 984		5 984	6 269	104,8
TOIMINTAKULUT	-5 723	-17	-5 740	-6 021	104,9
TOIMINTAKATE	261	-17	244	248	101,7

POHJOIS-SAVON PELASTUSLAITOS YHTEENSÄ

TOIMINTATUOTOT	27 945		27 945	27 842	99,6
TOIMINTAKULUT	-26 479	-69	-26 548	-26 491	99,8
TOIMINTAKATE	1 466	-69	1 397	1 350	96,7

Isäntäkuntapalvelut

TOIMINTATUOTOT	3 175		3 175	3 597	113,3
TOIMINTAKULUT	-3 175		-3 175	-3 597	113,3
TOIMINTAKATE					

KUOPION KAUPUNKI YHTEENSÄ

TOIMINTATUOTOT	275 956	12 278	288 234	299 204	103,8
TOIMINTAKULUT	-984 690	-36 018	-1 020 708	-1 005 069	98,5
TOIMINTAKATE	-708 734	-23 740	-732 474	-705 866	96,4

2.3 Talousarvion toteutumisvertailu

2.3.1 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Tuloslaskelmaosassa seurattavia määrärahoja ja tuloarvioita ovat toimintakate, verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustulot ja -menot sekä satunnaiset erät. Tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu sisältää kolme eri toteutumisvertailua: ydinkaupungin, ydinkaupungin ja taseyksiköiden sekä yrityksittäin (ydinkaupunki, Tilapalvelut, Pohjois-Savon pelastuslaitos ja Isäntäkuntapalvelut). Toteutumisvertailut sisältävät sisäiset erät. Jäljempänä tarkastellaan koko kaupungin (sisältää ydinkaupungin ja taseyksiköt) toteutumisvertailua.

Toimintatuotot, toimintakulut ja toimintakate

Toimintatuottojen toteuma oli 296,5 milj. euroa ja valmistus omaan käyttöön 2,7 milj. euroa. Toimintatuotot toteutuivat 8,2 milj. euroa muutettua talousarviota suurempina. Alkuperäiseen talousarvioon verrattuna ne toteutuivat 20,5 milj. euroa suurempina.

Toimintakulujen toteuma oli 1 005,1 milj. euroa, ne toteutuivat 15,6 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä, mutta 20,4 milj. euroa alkuperäistä talousarviota suurempina. Suurimmat poikkeamat olivat henkilöstökuluissa, toteuma 5,3 milj. euroa ja palvelujen ostoissa, toteuma 8,5 milj. euroa pienempi kuin muutetussa talousarviossa.

Toimintakate oli -705,9 milj. euroa. Toimintakate toteutui sekä muutettua että alkuperäistä talousarviota parempana. Poikkeama muutettuun talousarvioon oli 23,9 milj. euroa ja alkuperäiseen talousarvioon 2,9 milj. euroa. Tilinpäätösvuoden aikana hyväksytyt määrärahamuutokset heikensivät toimintakatetta 23,7 milj. euroa, kun lisättiin toimintatuottoja 12,3 milj. euroa ja toimintakuluja 36 milj. euroa. Talousarviomuutosten merkittävimmät muutokset toimintakatteissa olivat perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueilla. Perusturvan toimintakate heikkeni 8,7 milj. euroa ja terveydenhuollon 12,3 milj. euroa.

Verotulot

Milj. €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Kunnan tulovero	418,4	18,3	436,8	437,8	1,1
Osuus yhteisöveron tuotosta	32,6	4,9	37,5	41,7	4,2
Kiinteistövero	45,6	-2,0	43,6	44,7	1,1
Yhteensä	496,6	21,3	517,9	524,2	6,4

Verotulojen toteuma oli 524,2 milj. euroa, 6,4 milj. euroa (1,2 %) muutettua talousarviota suurempi. Alkuperäiseen talousarvioon nähden toteuma oli 27,7 milj. euroa suurempi. Talousarviomuutoksena verotulokertymään lisättiin 21,3 milj. eurolla. Kunnallisvero- ja yhteisöverotuotto ylittyivät 1,1 milj. euroa muutetusta talousarviosta, yhteisöverotuotto 4,2 milj. euroa. Yhteisöverotulojen kertymää kasvatti yhteisöveron jako-osuuden korotus 10 prosenttiyksiköllä, sen vaikutus oli lähes 9 milj. euroa. Kiinteistöverotulojen toteuma oli 44,7 milj. euroa. Vaki-
tuisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosenttia korotettiin 0,1 prosenttiyksiköllä vuodelle 2021. Korotuksen vaikutus oli noin 2,8 milj. euroa.

Verovuosi	Tulovero%	Verotettava tulo M€	Muutos %
2017	20,5	1 836	-2,4
2018	20,5	1 906	3,8
2019	20,5	1 975	3,6
2020	20,75	2 036	3,1
2021	20,75	2132*	4,7

*Suomen Kuntaliiton arvio

Valtionosuudet

Milj. €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus, ml. tasaukset	179,8	0,0	179,8	180,4	0,6
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-2,8	0,0	-2,8	-3,1	-0,3
Verotulomenetysten korvaus	53,5	0,0	53,5	53,5	0,0
Yhteensä	230,5	0,0	230,5	230,8	0,3

Valtionosuudet toteutuivat lähes alkuperäisen talousarvion mukaisesti, 0,3 milj. euroa suurempina.

Rahoitustuotot ja -kulut

Korkotuotot olivat 11 milj. euroa, ne toteutuivat lähes talousarvion mukaisesti. Suurimmat erät olivat Kuopion Energia Oy:n ja Kuopion Vesi Oy:n antolainojen korkotuottoja.

Muut rahoitustuotot toteutuivat 5,2 milj. euronä. Suurin kertymä oli osinkotuotoissa 3,8 milj. euroa. Taseyksi-
köiden peruspääoman tuotto oli 14,6 milj. euroa talousarvion mukaisesti, mikä oli Tilapalveluiden peruspää-
oman tuotto.

Korkokulut toteutuivat 0,9 milj. euroa budjetoitua pienempinä, 4,1 milj. euronä.

Vuosikate, poistot ja satunnaiset erät

Vuosikate oli 61,1 milj. euroa. Se oli selvästi parempi sekä muutettua että alkuperäistä talousarviota. Alkupe-
räisessä talousarviossa vuosikate oli 28,4 milj. euroa ja muutetussa talousarviossa 25,9 milj. euroa. Suunni-
telman mukaiset poistot olivat 48,8 milj. euroa, 1,9 milj. euroa talousarviota pienemmät.

Tilikauden yli-/alijäämä

Tilikauden ylijäämä oli 12,4 milj. euroa, kun alkuperäinen talousarvio oli 19,9 milj. euroa alijäämäinen ja muu-
tettu talousarvio 24,6 milj. euroa alijäämäinen.

TALOUSARVION TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU 2021

YDINKAUPUNKI ILMAN TASEYKSIKÖITÄ

Sisältää sisäiset erät

	Alkuperäinen talousarvio 1 000 €	Talousarvio- muutokset 1 000 €	Talousarvio- yhteensä 1 000 €	Toteuma 1 000 €	Poikkeama 1 000 €
Toimintatuotot					
Myyntituotot	48 108	4 583	52 691	51 477	1 214
Maksutuotot	43 818	-3 802	40 016	42 488	-2 472
Tuet ja avustukset	14 679	10 217	24 896	33 974	-9 078
Vuokratuotot	25 547	600	26 147	25 360	787
Muut toimintatuotot	13 928	680	14 608	16 728	-2 120
	146 080	12 278	158 358	170 027	-11 669
Toimintakulut					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-244 116	-4 797	-248 913	-245 062	-3 851
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-56 619	-852	-57 471	-56 293	-1 178
Muut henkilösivukulut	-9 923	-190	-10 113	-9 832	-281
Palvelujen ostot	-428 141	-26 910	-455 051	-447 899	-7 152
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-19 254	-2 666	-21 920	-22 343	423
Avustukset	-35 033	-350	-35 383	-35 012	-371
Vuokrakulut	-95 040	38	-95 002	-94 765	-236
Muut toimintakulut	-2 180	-225	-2 405	-1 229	-1 177
	-890 305	-35 952	-926 257	-912 434	-13 823
Toimintakate	-744 225	-23 674	-767 899	-742 407	-25 492
Verotulot	496 572	21 278	517 850	524 225	-6 375
Valtionosuudet	230 471	0	230 471	230 764	-293
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	10 906	0	10 906	10 957	-51
Muut rahoitustuotot	4 208	0	4 208	5 183	-975
<i>Peruspääoman tuotto taseyksiköiltä</i>	14 550	0	14 550	14 550	0
Korkokulut	-5 007	0	-5 007	-4 094	-913
Muut rahoituskulut	-29	0	-29	-57	28
	24 628	0	24 628	26 537	-1 909
Vuosikate	7 446	-2 396	5 050	39 119	-34 069
Suunnitelman mukaiset poistot	-28 166	0	-28 166	-26 048	-2 118
Tilikauden tulos	-20 720	-2 396	-23 116	13 071	-36 187
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0	0	8	-8
Tilikauden yli- tai alijäämä	-20 720	-2 396	-23 116	13 079	-36 195

TALOUSARVION TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU 2021

YDINKAUPUNKI JA TASEYKSIKÖT YHTEENSÄ

Sisältää sisäiset erät

	Alkuperäinen talousarvio 1 000 €	Talousarvio- muutokset 1 000 €	Talousarvio yhteensä 1 000 €	Toteuma 1 000 €	Poikkeama 1 000 €
Toimintatuotot					
Myyntituotot	78 775	4 583	83 358	79 361	3 997
Maksutuotot	44 492	-3 802	40 690	43 088	-2 398
Tuet ja avustukset	15 084	10 217	25 301	34 660	-9 358
Vuokratuotot	123 057	600	123 657	122 000	1 657
Muut toimintatuotot	14 548	680	15 228	17 362	-2 134
	275 956	12 278	288 234	296 470	-8 236
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	2 734	-2 734
Toimintakulut					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-263 674	-4 853	-268 527	-264 506	-4 020
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-60 667	-862	-61 529	-60 615	-914
Muut henkilösivukulut	-10 864	-191	-11 055	-10 662	-393
Palvelujen ostot	-462 250	-26 910	-489 159	-480 706	-8 453
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-32 195	-2 666	-34 861	-35 307	445
Avustukset	-35 097	-350	-35 447	-35 090	-357
Vuokrakulut	-117 500	38	-117 462	-116 718	-743
Muut toimintakulut	-2 443	-225	-2 668	-1 465	-1 203
	-984 690	-36 018	-1 020 708	-1 005 069	-15 639
Toimintakate	-708 734	-23 740	-732 474	-705 866	-23 874
Verotulot	496 572	21 278	517 850	524 225	-6 375
Valtionosuudet	230 471	0	230 471	230 764	-293
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	10 906	0	10 906	10 969	-63
Muut rahoitustuotot	4 208	0	4 208	5 183	-975
<i>Peruspääoman tuotto taseyksiköiltä</i>	14 550	0	14 550	14 550	0
Korkokulut	-5 027	0	-5 027	-4 115	-912
Muut rahoituskulut	-14 579	0	-14 579	-14 609	30
	10 058	0	10 058	11 977	-1 919
Vuosikate	28 367	-2 462	25 905	61 099	-35 194
Suunnitelman mukaiset poistot	-48 400	-2 289	-50 689	-48 800	-1 889
Tilikauden tulos	-20 033	-4 751	-24 784	12 299	-37 083
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	137	0	137	145	-8
Tilikauden yli- tai alijäämä	-19 896	-4 751	-24 647	12 444	-37 091

TULOSLASKELMA YRITYKSITTÄIN 2021

Sisältää sisäiset erät

	Ydinkau- punki	Taseyksiköt			Yhteensä
		Tilapalvelut	P-S pelas- tuslaitos	Isäntäkunta- palvelut	
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
TOIMINTATUOTOT	167 659	97 372	27 842	3 597	296 470
Myyntitulot	49 175	117	26 968	3 101	79 361
Maksutulot	42 423		346	319	43 088
Tuet ja avustukset	33 974	22	487	177	34 660
Muut toimintatuotot	42 088	97 233	41	1	139 362
Valmistus omaan käyttöön	2 368	366			2 734
TOIMINTAKULUT	-912 434	-62 547	-26 491	-3 597	-1 005 069
Henkilöstökulut	-311 187	-3 416	-19 108	-2 073	-335 783
Palvelujen ostot	-447 899	-29 064	-2 638	-1 104	-480 706
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-22 343	-11 401	-1 159	-403	-35 307
Avustukset	-35 012		-78		-35 090
Muut toimintakulut	-95 994	-18 665	-3 507	-17	-118 183
TOIMINTAKATE	-742 407	35 191	1 350		-705 866
Verotulot	524 225				524 225
Valtionosuudet	230 764				230 764
Rahoitustuotot yhteensä	16 139	12			16 151
Korkotuotot	10 957	12			10 969
Muut rahoitustuotot	5 183				5 183
Rahoitusmenot yhteensä	-4 152	-2	-21		-4 174
Korkokulut	-4 094		-21		-4 115
Muut rahoituskulut	-57	-2			-59
Liikelaitosten peruspääoman tuotto	14 550	-14 550			
VUOSIKATE	39 119	20 652	1 329		61 099
Poistot ja arvonalentumiset	-26 048	-21 715	-1 038		-48 800
TILIKAUDEN TULOS	13 071	-1 063	291		12 299
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	8	42	96		145
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	13 079	-1 021	387		12 444

2.3.2 Investointien toteutuminen

Investoinnit 1 000 €		TA 2021	TA-muutos	TA + muutos	Toteuma 2021	Poikkeama
Atk-ohjelmat, projektit ja laitteet	Menot	-701		-701	-682	-19
Maa- ja vesialueet	Myynnit	500		500	239	261
	Menot	-2 000		-2 000	-1 430	-570
	Netto	-1 500		-1 500	-1 190	-310
Yhdyskuntarakentaminen						
Lähiliikuntapaikat	Menot	-430		-430	-571	141
Satamat	Menot	-80		-80	-213	133
Kunnallistekniikka	Rah.osuus	1 224		1 224	1 366	-142
	Menot	-27 430		-27 430	-25 120	-2 310
	Netto	-26 206		-26 206	-23 755	-2 451
Yleiset alueet, puistot ja virkistysalueet	Rah.osuus	400		400	54	346
	Menot	-3 550		-3 550	-3 091	-459
	Netto	-3 150		-3 150	-3 037	-113
Liikuntapaikat	Rah.osuus	250		250		250
	Menot	-1 415		-1 415	-1 664	249
	Netto	-1 165		-1 165	-1 664	499
	Rah.osuudet yht.	1 874		1 874	1 420	454
	Menot yht.	-32 905		-32 905	-30 660	-2 245
	Netto	-31 031		-31 031	-29 240	-1 791
Koneet ja kalusto						
Kaupunkirakennelautakunta	Menot	-55		-55	-66	11
Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta	Menot	-2 218		-2 218	-1 627	-591
Kasvun ja oppimisen lautakunta	Menot	-1 390		-1 390	-1 376	-14
Perusturva- ja terveystalokunta	Menot	-897		-897	-568	-329
	Menot yht.	-4 560		-4 560	-3 637	-923
Muut aineelliset hyödykkeet						
	Menot	-80		-80	-79	-1
Osakkeet ja osuudet						
	Myynnit	2 200		2 200	2 386	-186
	Menot	-500		-500	-576	76
	Netto	1 700		1 700	1 810	-110

Investoinnit 1 000 €		TA 2021	TA-muutos	TA + muutos	Toteuma 2021	Poikkeama
Ydinkaupungin investoinnit yhteensä						
	Myynnit	2 700		2 700	2 625	75
	Rah.osuudet	1 874		1 874	1 420	454
	Menot	-40 746		-40 746	-37 063	-3 683
	Netto	-36 172		-36 172	-33 019	-3 153
Tilapalvelut						
Talonrakennus						
Koko hanke						
Kasvun ja oppimisen palvelualue (koulut ja nuorisotilat)						
Lumit, musiikki- ja ilmaisutaidon lukio	27 200	-13 600	-1 150	-14 750	-11 401	-3 349
Niiralan koulun peruskorjaus koulu- ja päiväkotikäyttöön	15 500	-9 200	2 500	-6 700	-6 065	-635
Länsi-Puijon koulun lisätilat	2 150	-1 450		-1 450	-1 084	-366
Riistaveden kouluratkaisu	13 600	-400		-400	-430	30
Syvänniemen alakoulu ja päiväkoti (0-2)	500	-100		-100	-14	-86
	58 950	-24 750	1 350	-23 400	-18 994	-4 406
Kasvun ja oppimisen palvelualue (päiväkodit)						
Männistön päiväkoti, 8 r	250	-250		-250	-79	-171
Mölymäen määrääaikainen päiväkoti, 10 r	750	-700	-500	-1 200	-1 279	79
Lastentien päiväkoti (Alava), 6 r	5 800	-2 200		-2 200	-2 179	-21
Kurkimäen viipalepäiväkoti	450	-450	-900	-1 350	-1 372	22
Uudiskohteet (korvaavat nykyisiä peruskorjauskuntoisia)	34 800	-100		-100	-9	-91
	42 050	-3 700	-1 400	-5 100	-4 918	-182
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue						
Keskuskentän jalkapallostadion					-28	28
Savilahden liikunta ja tapahtumakeskus	35 500	-9 000	5 200	-3 800	-2 644	-1 156
Lippumäen jäähallin muutos sisäliikuntahalliksi ja uimahallin peruskorjaus	6 000	-2 400		-2 400	-2 133	-267
Väestösuojien peruskorjaukset	2 800	-200		-200		-200
	44 300	-11 600	5 200	-6 400	-4 805	-1 595
Perusturvan palvelualue						
Turvakoti	2 915	-50		-50	-41	-9
	2 915	-50		-50	-41	-9

Investoinnit 1 000 €		TA 2021	TA-muutos	TA + muutos	Toteuma 2021	Poikkeama
Palo- ja pelastustoimi		Koko hanke				
Nilsin pelastusasema, uudisrakennus	3 600	-2 800	-250	-3 050	-3 304	254
Neulamäen pelastusaseman uudisrakennus			-70	-70	-70	
	3 600	-2 800	-320	-3 120	-3 374	254
Kalusto- ja valmiussuunnitelmahankinnat		240	-60	-60		-60
Kiinteistöjen ostot			-50	-50	-50	
Pienet peruskorjauskohteet		-10 000		-10 000	-10 464	464
Tulot						
Kiinteistöjen myynnit	Myynnit	400	46	446	446	
Savilahden liikunta- ja tapahtumakeskus	Rah.osuus				-75	75
Lippumäen uimahalli / sisäliikuntahallimuutostyö, OKM:n avustus	Rah.osuus	160		160	560	-400
Nilsin uusi pelastusasema, palosuojaarahasto	Rah.osuus	220		220	224	-4
Tulot yhteensä		780	46	826	1 155	-329
Tilapalvelut yhteensä		Myynnit	400	46	446	
		Rah.osuudet	380	380	709	-329
		Menot	-52 960	4 780	-42 646	-5 534
		Netto	-52 180	4 826	-41 490	-5 864
Pohjois-Savon aluepelastuslautakunta		Myynnit			8	-8
		Rah.osuudet	110	156	249	17
		Menot	-1 565	-1 190	-2 054	-701
		Netto	-1 455	-1 034	-1 798	-691
Investoinnit yhteensä		Myynnit	3 100	46	3 078	68
		Rah.osuudet	2 364	156	2 378	142
		Menot	-95 271	3 590	-81 764	-9 918
		Netto	-89 807	3 792	-76 307	-9 708

2.3.3 Investointien seurantatekstit

Atk-ohjelmat, projektit ja laitteet

Investointirahoitusta käytettiin tietoliikenneverkkojen laajentamiseen rakentamalla valokuituyhteyksiä infran uudisrakentamisen ja saneerauksien yhteydessä. Lisäksi rakennettiin Savilahden alueen mikrokanavaputkiston keskeiset ristikytkeänpisteet. Rakentamisen kustannukset jäivät 40.000 euroa alemmaksi budjetoidusta.

Terveystuhoon ohjelmistopäivityksiin varatut investoinnit jäivät budjetoitua pienemmäksi hankkeiden viivästyksen vuoksi. Esitystekniikoiden uusimiset, kirjastojen asiakaslaitteiden hankinnat sekä oppilaslaitteiden lisenssihankinnat olivat budjetoitua suuremmat. Näiden yhteisvaikutuksesta hankinnat olivat 20.000 euroa budjetoitua suuremmat.

Maa- ja vesialueet

Maanhankintaa on jatkettu kaupungin tulevilla kasvualueilla ja mm. Tahkon alueella ja Saaristokaupungissa. Neuvotteluiden kohteena ovat olleet mm. Hiltulanlahdessa ja Ranta-Toivalassa sijaitsevat maa-alueet. Tahkon alueelta on hankittu katualueita, virkistysalueita ja tulevia rinnealueita Välimäestä. Saaristokaupungin Lehtoniemestä on hankittu uuden Lehtorinteen asemakaavan mukaista virkistysaluetta. Vehmasmäestä hankittiin ulkoilu- ja virkistysalueita etuostolla. Neuvottelun kohteena on lisäksi Savon koulutuskuntayhtymän Puijonlaaksossa sijaitseva tontti, jota tutkitaan Hatsalan koulun korvaavaksi sijoituspaikaksi. Neuvottelutulos saavutettiin ja kauppa etenee päätöksentekoon alkuvuodesta 2022.

Menot toteutuivat arvioitua pienempinä. Maanhankintamenot olivat vuonna 2021 noin 1,4 milj. euroa. Investointitulot toteutuivat myös arvioitua pienempinä myytävien kiinteistöjen tasearvojen alhaisen tason takia.

Yhdyskuntarakentaminen

Savilahti, netto 11,1 milj. euroa

Alueella on jatkettu yhdyskuntatekniikan rakennustöitä. Savilahdentien Valosali-urakka Prisman ja Novapoliksen välissä on saatu valmiiksi. Yliopistorannan kohdalla olevan Hehkun Sydän on edennyt suunnitelmien mukaan. Lisäksi töitä on käynnissä Sarastuskaaren alueella. Savilahdentien osalta seuraavaa urakka Volttikadun risteykseen on kilpailutuksessa. Urakoitsija on valittu 110 kV:n linjasiirtoon. Varsinainen siirto tehdään vuoden 2022 aikana. Suunnittelun alla on lisäksi Vanhan Varikon alue sekä Niiralankadun jk+pp-tien rata-alitus.

Ydinkeskustan hankkeet, netto 1,0 milj. euroa

Asemanseudun osalta on linja-autokenttä ja siihen liittyvät rakenteet saatu valmiiksi. Väylävirasto suunnittelee tällä hetkellä ratapihan saneerausta. Tässä yhteydessä kaupungin on huolehdittava omien suunnitelmien valmistumisesta, jotta tarvittavat katujärjestelyt voidaan toteuttaa ratapihan saneerauksen yhteydessä.

Matkustajasatamassa on suunnittelun alla Satamatorin uudistaminen lavan osalta sekä Maljapuron ranta-alueet samanaikaisesti Osuuskauppa PeeÄssän S-market-hankkeen kanssa.

Puijonkadun saneeraus johtosiirtoineen on saatu valmiiksi. Koljonniemenkatu voidaan ennallistaa sen jälkeen, kun Lumitin rakennus valmistuu.

Opistokujan ja Hannes Kolehmaisen kadun työt ovat edenneet suunnitelmien mukaan.

Katujen peruskorjaukset, 1,5 milj. euroa

Pihlajajarjuntien saneeraus on tehty. Niuvantien jk+pp-tien saneeraus on siirtynyt vuodelle eteenpäin. Kohteisiin liittyy vesihuoltosaneerausta.

Täydennysrakentaminen, 2,5 milj. euroa

Puijonlaakson alue

Puijonlaakson alueella Sammakkolammenpuiston saneeraustyöt ovat jatkuneet. Vuodelle 2022 jää kuitenkin vielä viimeistelytöitä. Taivaanpankon katutöiden viimeistelyt ovat valmistuneet alueen talonrakennustöiden tahdissa.

Niiralan, Haapaniemen ja Siikalahden alueet

Tasavallankadun varren alueella on käynnistynyt asemakaavamuutos, jossa yhteydessä järjestelyjä tulee Tasavallankadun ja Kumpusaarentien väliselle alueelle. Alueen suunnittelutyöt ovat käynnissä ja varsinaiset rakennustyöt on aloitettu Kumpusaarentien kohdalla.

Mölymäki

Mölymäellä on alkuvuonna jatkettu kunnallistekniikan rakentamista Sakkyn kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti.

Asuinalueiden rakentaminen, 3,4 milj. euroa

Saaristokaupunki

Saaristokaupungin alueella Lehtorinteen alueen toteuttamista on aikaistettu. Muualla Saaristokaupungissa tehdään alueiden viimeistelyitä.

Hiltulanlahden alue

Työt ovat jatkuneet Hiltulanlahden 2-alueella moottoritien länsipuolella. Hiltulanlahdessa tehdään myös viimeistelyitä (1- ja 2-alue). Hiltulanlahden 3-alueen suunnittelu Puutossalmentien varteen on valmistumassa.

Yhteishankkeena ELY-keskuksen kanssa on aloitettu maantielle 553 kevyen liikenteen väylän rakentaminen välillä Hiltulanlahti – Pellesmäki. Hanke jatkuu vuonna 2022.

Liikuntapaikat, 1,5 milj. euroa

Puijon alue

Puijon urheilulaakson alueella on jatkettu saneeraustöitä mm. alueen valaistuksen osalta. Puijon vanhan hiihtohissin uusiminen monikäyttöisemmäksi hissiksi, lakialueen saneeraaminen ja luontopolkujen toteuttaminen on kilpailutettu. Vuoden 2021 työt aloitettiin Puijon lakialueella.

Puijon maalialueen tekonurmikentän ja pesäpallokentän tekonurmikentän uusinnan rakennustöitä valmistellaan.

Puijon luonto- ja maastopyöräreittejä on peruskunnostettu ja täydennysrakennettu YM:n avustamalla lähivirkistysalueiden rakentamishankkeella. Hanke jatkuu heinäkuun 2022 loppuun asti.

Lähiliikuntapaikat sekä ulkoilu- ja leikkipaikat, netto 1,7 milj. euroa

Petosella on saneerattu Tiilipuiston leikkipaikka. Haarakastien leikkipaikan saneeraus on siirtynyt vuodelle 2022.

Etelä-Kallaveden saariston palveluvarustusta on täydennetty ja peruskorjattu rakentamalla mm. kota, laavu, laitureita, opastusta ja sääksen tekopesiä. Rahoituksessa on käytetty YM:n avustusta kansallisten kaupunkipuistojen rakentamishankkeisiin. Hanke jatkuu kesäkuun 2022 loppuun asti.

Elinkeinoiniin liittyvät hankkeet, 0,5 milj. euroa

Pienessä Neulamäessä ja Kylmämäessä ovat tehty viimeistelyitä. Matkuksen logistiikka-alueen osalta työt eivät edenneet vuoden 2021 aikana.

Maaseututaajamat, 0,9 milj. euroa

Karttulan alueet, Kurkimäki

Syvänniemen ja Pihkainmäen alueella on tehty yksityisten teiden rakentamista yhteistyössä vesihuoltotoimijoiden kanssa.

Nilsinä

Nilsinässä osallistuttiin Sääskiniementien saneeraukseen. Työ tehtiin yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa.

Tahkon länsirinteillä on käynnissä EU-hanke, jossa tehdään yksityistiejärjestelyjä. Kaupungin tehtävänä on koordinoita hanketta.

Maaninka

Maaningalla on tehty Hallitien yksityinen tie Käärmelahdessa. Keskustan kohdalla on parannettu maantielle johtavia portaita.

Juankosken alueet

Juankoskella on saatu Pikonniemen uimarannan saneeraus tehtyä.

Muuruvedelle toteutetaan vuonna 2022 kevyen liikenteen väylä yhteistyönä ELY-keskuksen kanssa. Hankkeen kilpailutus on tehty.

Muut kohteet, netto 5,1 milj. euroa

Yksittäisten kohteiden investointimäärärahaa on käytetty pieniin parannuskohteisiin, kuten mm. kävelyn ja pyöräilyn sekä joukkoliikenteen edistämiseen ja liikenneturvallisuuden parantamiseen.

Suurimpina kohteina on ollut hulevesiverkoston rakentaminen ja ulkovalaistuksen kehittäminen.

Moottorikelkkareittiverkoston virallistaminen ja rakentaminen on viivästynyt valitusten takia. Rakentamista jatketaan vuonna 2022 välillä Kaislastenlahti–Tervon kunnan raja ja virallistamista edistetään välillä Kuopio–Tahko.

Koneet ja kalusto

Kaupunkirakennelautakunta

Ilmanlaadun mittauskalustoa uusittiin (Niiralan otsonimittalaite, Tasavallankadun hiukkasmittalaite, Jyskän mitauskoppi).

Kiinteistönmuodostus- ja paikkatietopalveluihin hankittiin uusi miehittämätön ilma-alus (drone) kaavan pohjakartan sekä kunnallisteknisten rakennushankkeiden lähtötietojen tuottamista varten.

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta

Suurimmat hankinnat kohdistuivat vuonna 2021 peruskorjattuun Kuopion museon uusittaviin perusnäyttelyiden hankintoihin (sisältäen mm. valaistuksen, sisällöntuotannon, rakenteet ja erilaiset atk- ja viestintälaitteet). Tähän varattua investointirahaa jäi käyttämättä n. 0,5 milj. euroa johtuen mm. maailmanlaajuisesta komponenttipulasta. Liikuntapalveluissa hankinnat kohdistuivat vielä Kuntolaakson täydennyshankintoihin sekä Lipumäen liikuntahallin kalustamiseen sekä asiointirannekkeiden hankintaan. Teatterin investoinnit sisälsivät valo- ja äänitekniikan sekä näyttämö- ja työtilojen uudistamiseen liittyvät hankinnat (mm. Maria-näyttämön katsomon istuimet ja ääniosaston Tracking-järjestelmän). Musiikkikeskukselle hankittiin mm. uusi harppu, 2 kpl Bb-kornettia, 2 flyygelitorvea sekä striimauskalustoa. Lisäksi kansalaisopiston hankinnat painottuivat eri tilojen kalustukseen sekä AV-laitteiden uusimiseen.

Kasvun ja oppimisen lautakunta

Suurimmat hankinnat kohdistuivat mm. Mölymäen, Männistön ja Kurkimäen päiväkotien kalustamiseen sekä koulujen AV-laitteiden ja teknisten koneiden uusimiseen ja työympäristön ergonomian parantamiseen.

Perusturva- ja terveyslautakunta

Investoinnit kohdistuivat seuraaviin kohteisiin; Liito-oravan asumisyksikkö 0,3 milj. euroa, avohoidon tutkimuslaitteet 0,1 milj. euroa, suun terveydenhuollon tutkimuslaitteet 0,1 milj. euroa sekä sairaalan laitteet ja kalusteet 0,1 milj. euroa. Suun terveydenhuollon investointirahaa jäi käyttämättä, sillä hoitokoneyksiköitä hankittiin leasing-rahoituksella.

Muut aineelliset hyödykkeet

Määräraha käytetty taidehankintoihin, taidekuljetuksiin sekä taidekokoelmin konservointitöihin.

Osakkeet ja osuudet

Tuloihin on kirjattu mm. Kuopion Energia Oy:n pääoman palautus 1,6 milj. euroa, Itä-Suomen Päihdehuollon kuntayhtymän peruspääoman palautus 0,2 milj. euroa, Kiinteistö-KYS Oy:n osakkeiden myynti 0,4 milj. euroa ja Vapaarahoitteinen-KYS Oy:n osakkeiden myynti 0,1 milj. euroa.

Menoihin on kirjattu Kiinteistö Oy Kuopion Luukkaan ja Kiinteistö Oy Kuopion Palolaakson rahastoidut rahoitusvastikkeet yhteensä 0,5 milj. euroa sekä pääomasijoitukset Pohjois-Savon pääomarahastoon 0,1 milj. euroa.

Tilapalvelut

Talonrakennusinvestoinnit

Lumit, musiikki- ja ilmaisutaidon lukio

Rakentaminen aloitettiin maanrakennustöillä 28.10.2020. Hanke etenee urakkasopimuksissa sovitun mukaisessa hanke aikataulussa. Kohde valmistuu heinäkuun 2022 loppuun mennessä. Hankemuotona on jaettu urakka ja kokonaiskustannusarvio on 27,2 milj. euroa. Kohde on erittäin vaativa sekä rakennus- että taloteknisten töiden ja muiden järjestelmien (mm. esitystekniikan ja -mekaniikan) osalta.

Niiralan koulun peruskorjaus koulu- ja päiväkotikäyttöön

Hankkeen toteutusmuotona on yhteistoiminnallinen rakennusurakka ja palveluntuottajan (urakoitsijan) valinta tapahtui syksyn 2020 aikana. Kohteen rakennustyöt käynnistyivät purkutöillä vuoden 2020 lopulla. Hankkeen rakennustyöt ovat käynnissä ja hanke on edennyt aikataulussa. Peruskorjaus valmistuu kesäkuussa ja koulu voidaan ottaa suunnitelmien mukaisesti käyttöön elokuussa 2022.

Länsi-Puijon koulun lisätilat

Rakennustyöt ovat edenneet suunnitellusti siten, että laajennusosa otettiin käyttöön elokuussa 2021. Hankkeelle asetetut aikataulu- ja laatutavoitteet saavutettiin. Hankkeelle varattu investointimääräraha ylittyi noin 0,1 milj. euroa.

Riistaveden yhtenäiskoulu

Hankesuunnitelma on hyväksytty kaupunginhallituksessa 1.6.2020. Hanke toteutetaan yhteistoiminnallisena KVR-urakkana. Hankemuodon kehitysvaihe on valmistunut ja rakennustyöt käynnistyvät keväällä 2022. Rakennus valmistuu kesällä 2023 siten, että uudet tilat otetaan käyttöön elokuussa 2023.

Lastentien päiväkotiki (Alava)

Urakoitsijavalinnat on hyväksytty kaupunginhallituksessa 21.6.2021. Hankemuotona on jaettu urakka. Rakennustyöt käynnistyivät maanrakennustöillä syyskuussa. Rakentaminen etenee aikataulussa. Kohde valmistuu vuoden 2022 loppuun mennessä.

Savilahden liikunta- ja tapahtumakeskus

Hankkeen päivitetty hankesuunnitelma hyväksyttiin kaupunginhallituksessa maaliskuussa 2021. Hanke toteutetaan kaksivaiheisesti. Ensimmäisessä vaiheessa toteutetaan kalliorakennusurakka ja toisessa vaiheessa suoritetaan rakennus- ja talotekniset työt. Kalliorakennusurakka alkoi kesäkuussa 2021. Toisen vaiheen palveluntuottajan hankinta on tehty ja toisen vaiheen kehitysvaihe on käynnissä. Vuoden 2021 rahoitusosuuksiin on tehty oikaisu 74.635 euroa ja tämä koskee vuotta 2020. Vastaava euromäärä on kirjattu pitkäaikaisiin saatuihin ennakkoihin vuonna 2021 ja tämä liittyy laskutukseen väestönsuojapaikoista Savon koulutuskuntayhtymälle vuonna 2020.

Lippumäen jäähallin muutos sisäliikuntahalliksi ja uimahallin peruskorjaus

Lippumäen jäähalli on muutettu sisäliikuntatilaksi ja otettu käyttöön vuoden 2020 lopussa. Samalla käynnistyi uimahallin peruskorjaus, joka valmistui kesäkuussa 2021 altaiden käyttöönoton valmistelua varten. Uimahalli otettiin käyttöön elokuussa 2021. Hankkeelle asetetut aikataulu- ja laatutavoitteet saavutettiin.

Nilsin pelastusasema, uudisrakennus

Kohteen rakennustyöt alkoivat joulukuussa 2020 ja pelastusasema valmistui joulukuussa 2021. Hankkeen urakamuoto oli jaettu urakka.

Väestösuojien peruskorjaukset

Väestönsuojien kokonaisvaltainen selvitys on aloitettu tammikuussa 2021. Vuonna 2021 hankkeelle ei syntynyt kuluja.

Kalusto- ja valmiussuunnitelmahankinnat

Vuonna 2021 kalusto- ja valmiussuunnitelmahankintoja ei ole tehty.

Pienet peruskorjauskohteet

Hankkeet ovat edenneet suunnitellusti. Hankkeen toteutussisältöä, aikatauluja ja kustannuksia on tarkennettu normaalimenettelyn mukaisesti hankkeiden aikana.

Vuokratilahankkeet

Syvänniemen alakoulu ja päiväkot

Hankesuunnitelma on hyväksytty toukokuussa 2021. Rakennus toteutetaan vuokratilahankkeena. Kohteen suunnittelutyö on rakennuslupavaiheessa ja rakentaminen käynnistyy maanrakennustöillä keväällä 2022. Koulu ja päiväkot aloittavat toimintansa tammikuussa 2023.

Männistön päiväkot

Kohde on toteutettu vuokramallilla. Vuokrasopimuksen kesto on 20 vuotta. Kohteen rakennustyöt alkoivat kesäkuussa 2020 ja kohde valmistui kesällä 2021. Päiväkot aloitti toimintansa elokuussa 2021.

Mölymäen määräaikainen päiväkot

Työmaavaihe alkoi loppuvuodesta 2020 ja siirtokelpoisen rakennuksen elementtien asennus aloitettiin maaliskuussa 2021. Talvityönä tehtyjen perustusten korjaustöiden ja tilamoduulien uudelleen kohdistamisen vuoksi tilojen käyttöönotto viivästyi alkuperäisestä aikataulusta vuoden 2023 alkuun. Päiväkot on mitoitettu 10 ryhmälle eli noin 180 lapselle.

Kurkimäen viipalepäiväkot

Työmaavaihe alkoi loppuvuodesta 2020 ja siirtokelpoisen rakennuksen elementtien asennus aloitettiin maaliskuussa 2021. Talvityönä tehtyjen perustusten korjaustöiden ja tilamoduulien uudelleen kohdistamisen vuoksi tilojen käyttöönotto viivästyi alkuperäisestä aikataulusta. Päiväkodin tilat otettiin käyttöön elokuun alussa ja kirjaston tilat marraskuun alussa. Päiväkodissa on tilat neljälle päiväkotiryhmälle ja yhdelle esiopetusryhmälle.

Turvakoti

Turvakodin hankinnan kilpailullinen neuvottelumenettely on käynnissä. Rakennus on suunniteltu valmistuvan heinäkuussa 2023.

Elinkaarikohteet

Rajalan koulun laajennus

Rajalan koulun laajennuksen rakennustyöt ovat käynnistyneet elinkaaresopimuksen laajennushankkeena. Laajennus valmistuu 30.6.2022. Lisätilat otetaan käyttöön elokuussa 2022.

2.3.4 Rahoitusosan toteutuminen

Rahoitusosan toteutumisessa osoitetaan, miten kaupungin menot on rahoitettu. Sen avulla kootaan tulorahoitus, investoinnit, anto- ja ottolainaus sekä muu rahoitustoiminta yhteen laskelmaan. Toteutumisvertailut sisältävät sisäiset erät.

Rahoitusosa sisältää sellaisia eriä, joiden toteutumisen seuranta tapahtuu talousarvion tuloslaskelma- ja investointiosassa sekä sellaisia eriä, joiden toteutumista seurataan rahoitusosassa. Viimeksi mainittuja eriä ovat mm. antolainasaamisten lisäykset ja vähennykset, lainojen lisäykset ja vähennykset sekä oman pääoman muutokset.

Toiminnan ja investointien rahavirta

Ydinkaupungin (kaupunki ilman taseyksiköitä) vuosikate oli 39,1 milj. euroa ja koko kaupungin 61,1 milj. euroa. Vuosikate on tulorahoituksen perusta. Tulorahoituksen korjauserät ovat tuloslaskelmaan kirjatut käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot sekä satunnaiset erät. Koska nämä sisältyvät myös rahoituslaskelman ”pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloihin”, korjataan kaksinkertainen vaikutus pois.

Toiminnan rahavirta koko kaupungissa oli 43,7 milj. euroa. Toteutunut toiminnan rahavirta on siten 27,7 milj. alkuperäistä talousarviota parempi. Toiminnan rahavirta toteutui parempana, koska vuosikate oli 35,2 milj. euroa alkuperäistä talousarviota korkeammalla tasolla.

Koko kaupungin investointimenot olivat 81,8 milj. euroa, toteutuma jäi 9,9 milj. euroa muutettua talousarviota pienemmäksi. Talousarviomuutoksissa investointimenoja vähennettiin 3,6 milj. euroa. Toteutuma jäi talousarvioon merkittävästi pienemmäksi maanhankinnan investoinneissa ja talonrakennusinvestoinneissa mm. Lumitin ja Savilahden liikunta- ja tapahtumakeskuksen rakentamisen kustannusten siirtyessä seuraavalle vuodelle sekä joidenkin hankkeiden suunnittelun lykkääntyessä.

Rahoitusosuudet investointeihin olivat 2,4 milj. euroa ja omaisuuden luovutuksia toteutui yhteensä 15,0 milj. eurolla. Omaisuuden myyntituloja kertyi 10,7 milj. euroa osakkeiden ja osuuksien myyntivoitoista (Kiinteistö-KYS Oy ja Vapaarahoitteinen-KYS Oy) sekä maa- ja vesialueiden (3,7 milj. euroa) sekä kiinteistöjen (0,7 milj. euroa) myynneistä. Koko kaupungin investointien rahavirta oli 64,3 milj. euroa. Tämä oli 11,8 milj. euroa muutettua talousarviota pienempi.

Erittely investointimenojen toteutusta kohteittain on esitetty investointimenojen toteutumisvertailussa sekä taseyksiköiden tilinpäätöksissä.

Ydinkaupungin toiminnan ja investointien rahavirta oli poikkeuksellisesti 0,7 milj. euroa positiivinen.

Koko kaupungin toiminnan ja investointien rahavirta oli 20,7 milj. euroa alijäämäinen. Se merkitsee sitä, että tämän verran oli rahoitettava velkamäärän lisäyksenä tai muilla rahoitusjärjestelyillä.

Rahoituksen rahavirta

Koko kaupungin antolainasaamisten lisäykset olivat 1,0 milj. euroa ja vähennykset 7,1 milj. euroa.

Koko kaupungin pitkäaikaiset lainat vähenivät 22,5 milj. euroa. Pitkäaikaisia lainoja nostettiin 40,6 milj. euroa ja lyhennettiin 63,1 milj. euroa. Lyhytaikaisten lainojen lisäys oli 21,2 milj. euroa. Lisäys johtuu Tilapalveluiden yhdistyksellä olleesta velasta ydinkaupungille, joka käsitellään taseessa lyhytaikaisena lainana kunnalta. Kokonaisuudessaan lainakanta väheni 1,3 milj. euroa. Talousarvioon verrattuna lainakanta pieneni 55,6 milj. euroa, koska lainanottotarve pieneni hyvän kassatilanteen ja parantuneen tulorahoituksen myötä.

Muutetussa talousarviossa oli varauduttu siihen, että rahavarojen muutos on 0,2 milj. euroa positiivinen. Toteutuma oli kuitenkin 55,1 milj. euroa negatiivinen.

Koko kaupungin rahoituksen rahavirta oli -34,4 milj. euroa, kun se muutetussa talousarviossa oli 60,6 milj. euroa.

Rahavarojen muutos

Kassavarat pienenevät vuoden 2020 lopun tilanteeseen verrattuna 55,1 milj. euroa

TALOUSARVION RAHOITUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU 2021

YDINKAUPUNKI ILMAN TASEYKSIKÖITÄ

Sisältää sisäiset erät

	Alkuperäinen talousarvio 1 000 €	Talousarvio- muutokset 1 000 €	Talousarvio- yhteensä 1 000 €	Toteuma 1 000 €	Poikkeama 1 000 €
Toiminnan ja investointien rahavirta					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	7 446	-2 396	5 050	39 119	-34 069
Tulorahoituksen korjauserät	-9 700	0	-9 700	-17 185	7 485
Toiminnan rahavirta yhteensä	-2 254	-2 396	-4 650	21 934	-26 584
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-40 746	0	-40 746	-37 063	-3 683
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 874	0	1 874	1 420	454
Pysyvien vast. hyödykk. luovutustulot	12 400	0	12 400	14 364	-1 964
Investointien rahavirta yhteensä	-26 472	0	-26 472	-21 280	-5 192
Toiminnan ja investointien rahavirta	-28 726	-2 396	-31 122	654	-31 776
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset muille	0	0	0	-10	10
<i>Antolainasaamisten lisäykset taseyksiköille</i>	-250	-390	-640	-627	-13
Antolainasaamisten vähennykset muilta	6 400	0	6 400	6 725	-325
<i>Antolainasaamisten vähennykset taseyksiköiltä</i>	252	0	252	238	14
Antolainauksen muutokset yhteensä	6 402	-390	6 012	6 326	-314
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	125 000	0	125 000	40 000	85 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-71 100	0	-71 100	-62 898	-8 202
Lainakannan muutokset yhteensä	53 900	0	53 900	-22 898	76 798
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0	0	0	-246	246
Vaihto-omaisuuden muutos	0	0	0	-24	24
Saamisten muutos	0	0	0	-33 121	33 121
Korottomien velkojen muutos	0	0	0	-5 760	5 760
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	0	0	0	-39 151	39 151
Rahoituksen rahavirta	60 302	-390	59 912	-55 723	115 635
Rahavarojen muutos	31 576	-2 786	28 790	-55 069	83 859
Rahavarojen muutos					
Rahavarat 31.12.				44 578	
Rahavarat 1.1.				99 647	
Muutos				-55 069	

TALOUSARVION RAHOITUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU 2021

YDINKAUPUNKI JA TASEYKSIKÖT YHTEENSÄ

Sisältää sisäiset erät

	Alkuperäinen talousarvio 1 000 €	Talousarvio- muutokset 1 000 €	Talousarvio- yhteensä 1 000 €	Toteuma 1 000 €	Poikkeama 1 000 €
Toiminnan ja investointien rahavirta					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	28 367	-2 462	25 905	61 099	-35 194
Tulorahoituksen korjauserät	-9 915	0	-9 915	-17 405	7 490
Toiminnan rahavirta yhteensä	18 452	-2 462	15 990	43 695	-27 705
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-95 271	3 590	-91 681	-81 764	-9 918
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 364	156	2 520	2 378	142
Pysyvien vast. hyödykk. luovutustulot	13 015	46	13 061	15 037	-1 976
Investointien rahavirta yhteensä	-79 892	3 792	-76 100	-64 348	-11 752
Toiminnan ja investointien rahavirta	-61 440	1 330	-60 110	-20 653	-39 456
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	0	-347	347
<i>Antolainasaamisten lisäykset taseyksiköille</i>	-250	-390	-640	-627	-13
Antolainasaamisten vähennykset	6 400	0	6 400	6 852	-452
<i>Antolainasaamisten vähennykset taseyksiköiltä</i>	252	0	252	238	14
Antolainauksen muutokset yhteensä	6 402	-390	6 012	6 116	-104
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	125 250	390	125 640	40 627	85 013
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-71 352	0	-71 352	-63 136	-8 216
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	21 164	-21 164
Lainakannan muutokset yhteensä	53 898	390	54 288	-1 345	55 633
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0	0	0	-246	246
Vaihto-omaisuuden muutos	0	0	0	-24	24
Saamisten muutos	0	0	0	-34 707	34 707
Korottomien velkojen muutos	0	0	0	-4 209	4 209
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	0	0	0	-39 187	39 187
Rahoituksen rahavirta	60 300	0	60 300	-34 416	94 716
Rahavarojen muutos	-1 140	1 330	190	-55 069	55 259
Rahavarojen muutos					
Rahavarat 31.12.				44 578	
Rahavarat 1.1.				99 647	
Muutos				-55 069	

RAHOITUSLASKELMA YRITYKSITTÄIN 2021

Sisältää sisäiset erät

	Ydinkau- punki	Taseyksiköt			Yhteensä
		Tilapalvelut	P-S pelas- tuslaitos	Isäntäkunta- palvelut	
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	39 119	20 652	1 329		61 099
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät	-17 185	-222	2		-17 405
Toiminnan rahavirta yhteensä	21 934	20 430	1 331		43 695
Investointien rahavirta					
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-37 063	-42 646	-2 054		-81 764
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 420	709	249		2 378
Pys. vastaavien hyöd. luov. tulot	14 364	668	6		15 037
Investointien rahavirta yhteensä	-21 280	-41 269	-1 799		-64 348
TOIMINNAN JA INV. RAHAVIRTA	654	-20 839	-469		-20 653
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	-637	-337			-974
Antolainasaamisten vähennykset	6 963	127			7 090
Antolainauksen muutokset	6 326	-210			6 116
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	40 000		627		40 627
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-62 898		-238		-63 136
Lyhytaikaisten lainojen muutos		21 164			21 164
Lainakannan muutokset	-22 898	21 164	389		-1 345
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien m.	-246				-246
Vaihto-omaisuuden muutokset	-24				-24
Saamisten muutokset	-33 121	-1 551	-12	-23	-34 707
Korottomien velkojen muutos	-5 760	1 436	92	23	-4 209
Muut maksuvalmiuden muutokset	-39 151	-115	80		-39 187
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-55 723	20 839	469		-34 416
RAHAVAROJEN MUUTOS	-55 069	0	0	0	-55 069

2.3.5 Valtuuston hyväksymien sitovien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

Yhteenvedo talousarvion toteutumisvertailusta 2021

1 000 euroa

Käyttötaloudensa

Palvelualueet (Toimintakate)	Talous- arvio	TA:n muutokset	TA muut. jälkeen	Toteu- tuma	Poik- keama
Elinvoima- ja konsernipalvelujen palvelualue	-25 948	62	-25 886	-24 955	931
Kaupunkiympäristön palvelualue	-408	-2 878	-3 286	1 682	4 968
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue	-42 562	9	-42 553	-42 767	-214
Kasvun ja oppimisen palvelualue	-210 885	50	-210 835	-210 868	-33
Perusturvan palvelualue	-174 971	-8 691	-183 663	-172 500	11 163
Terveystuhoon palvelualue	-264 678	-12 251	-276 928	-275 591	1 337
Keskusvaalilautakunta	-532		-532	-607	-75
Tarkastustoimi	-284	2	-282	-207	75
Yleishallinto	-23 956	23	-23 933	-16 594	7 339
Käyttötaloudensa yhteensä	-744 225	-23 674	-767 899	-742 407	25 492

Tuloslaskelmaosa					
Verotulot	496 572	21 278	517 850	524 225	6 375
Valtionosuudet	230 471		230 471	230 764	293
Rahoitustuotot ja -kulut (netto)	24 628		24 628	26 537	1 909
Tuloslaskelmaosa yhteensä	751 671	21 278	772 949	781 526	8 577

	Tulot, 1 000 €					Menot, 1 000 €				
	Talous- arvio	TA:n muutokset	TA muut. jälkeen	Toteu- tuma	Poik- keama	Talous- arvio	TA:n muutokset	TA muut. jälkeen	Toteu- tuma	Poik- keama
Investointiosa (bruttositovuus)										
Atk-ohjelmat ja laitteet						-701		-701	-682	19
Maa- ja vesialueet	500		500	239	-261	-2 000		-2 000	-1 430	570
Yhdyskuntarakentaminen										
Lähiliikuntapaikat						-430		-430	-571	-141
Satamat						-80		-80	-213	-133
Kunnallistekniikka	1 224		1 224	1 366	142	-27 430		-27 430	-25 120	2 310
Yleiset alueet, puistot ja virkistysalueet	400		400	54	-346	-3 550		-3 550	-3 091	459
Liikuntapaikat	250		250		-250	-1 415		-1 415	-1 664	-249
Yhdyskuntarakentaminen yhteensä	1 874		1 874	1 420	-454	-32 905		-32 905	-30 660	2 245

	Tulot, 1 000 €					Menot, 1 000 €				
	Talous- arvio	TA:n muutokset	TA muut. jälkeen	Toteu- tuma	Poik- keama	Talous- arvio	TA:n muutokset	TA muut. jälkeen	Toteu- tuma	Poik- keama
Koneet ja kalusto										
Kaupunkirakennelautakunta						-55		-55	-66	-11
Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta						-2 218		-2 218	-1 627	591
Kasvun ja oppimisen lautakunta						-1 390		-1 390	-1 376	14
Perusturva- ja terveyslautakunta						-897		-897	-568	329
Koneet ja kalusto yhteensä						-4 560		-4 560	-3 637	923
Muut aineelliset hyödykkeet						-80		-80	-79	1
Osakkeet ja osuudet	2 200		2 200	2 386	186	-500		-500	-576	-76
Investointiosa yhteensä	4 574		4 574	4 045	-529	-40 746		-40 746	-37 063	3 683
RAHOITUSOSA										
Antolainauksen muutokset										
Antolainojen lisäykset						-250	-390	-640	-637	3
Antolainojen vähennykset	6 652		6 652	6 963	311					
Lainakannan muutokset										
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	125 000		125 000	40 000	-85 000					
Pitkäaikaisten lainojen vähennys						-71 100		-71 100	-62 898	8 202
RAHOITUSOSA YHTEENSÄ	131 652		131 652	46 963	-84 689	-71 350	-390	-71 740	-63 535	8 205

Taseyksiköiden kaupunginvaltuustoon nähden sitovien erien toteuma 2021 (1 000 €)

Tilapalvelut

Talous- arvio	TA:n muutokset	TA muut. jälkeen	Toteu- tuma	Poik- keama
------------------	-------------------	---------------------	----------------	----------------

Tuloslaskelma

Korvaus peruspääomasta	-14 550		-14 550	-14 550	
Tilikauden yli-/alijäämä	456	-2 286	-1 830	-1 021	808

Investoinnit

Investointi tulot ja -menot ovat esitetyllä hanketasolla investointiosassa.

Investoinnit yhteensä

Tulot	780	46	826	1 155	329
Menot	-52 960	4 780	-48 180	-42 646	5 534

Pelastustoimi

Käyttötalous

Kaupungin maksuosuus pelastustoimen kustannuksista	8 217		8 217	8 128	-89
Pelastustoimen osuus kaupungin hallintokustannuksista	-542		-542	-542	

Rahoituslaskelma

Pitkäaikaisen lainan lisäys kunnalta	250	390	640	627	-13
Pitkäaikaisen lainan vähennys kunnalle	-252		-252	-238	14
Lainan korko kunnalle	-20		-20	-21	-1

Investoinnit

Investointitulot ja -menot, tulot	110	156	266	257	-10
Investointitulot ja -menot, menot	-1 565	-1 190	-2 755	-2 054	701

Isäntäkuntatapa palvelut

Käyttötalous

Toimintakate	0	0	0	0	0
--------------	---	---	---	---	---

3 Tilinpäätöslaskelmat

3.1 Tuloslaskelma

Toimintakate

Toimintakate osoittaa paljonko toimintakuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

Vuosikate

Vuosikatetta eli kunnan rahoitustulosta tulee arvioida sekä tuloksen muodostumisen että rahoituksen riittävyyden kannalta. Useamman tilikauden tarkastelujaksolla tuloslaskelman tulojen tulisi kattaa tuloslaskelman kulut.

Rahoitusnäkökulmasta vuosikatetta suhteutetaan investointeihin ja lainan lyhennyksiin. Heikkenevässä taloudessa vuosikate ei riitä poistoihin tai korvausinvestointeihin.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus. Vain ylijäämäinen tilikauden tulos voidaan siirtää varauksiin tai rahastoihin.

Tilikauden yli- tai alijäämä

Tilikauden ylijäämä lisää taseen omaa pääomaa ja tilikauden alijäämä vähentää taseen omaa pääomaa.

TULOSLASKELMA

Sisältää liikelaitoksen ja muut taseyksiköt, sisäiset eliminoitu

	2021 €	2020 €
Toimintatuotot		
Myyntituotot	65 773 572,16	69 120 609,26
Maksutuotot	42 841 486,25	46 034 972,45
Tuet ja avustukset	34 659 508,34	14 197 856,46
Vuokratuotot	27 682 688,24	26 453 308,49
Muut toimintatuotot	16 724 253,57	9 151 607,75
	187 681 508,56	164 958 354,41
Valmistus omaan käyttöön	2 733 832,27	17 689 535,29
Toimintakulut		
Palkat ja palkkiot	-264 506 315,38	-261 993 347,22
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-60 614 606,71	-59 904 313,86
Muut henkilösivukulut	-10 662 142,86	-9 628 472,13
Henkilöstökulut yht	-335 783 064,95	-331 526 133,21
Palvelujen ostot	-466 338 684,84	-416 352 225,34
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-35 296 458,07	-40 691 000,46
Ostot tilikauden aikana	-35 335 747,01	-40 646 914,38
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	24 304,93	-44 086,08
Avustukset	-35 090 083,23	-60 122 105,86
Vuokratulot	-22 380 423,59	-21 196 272,45
Muut toimintakulut	-1 392 198,44	-2 310 826,68
	-896 280 913,12	-872 198 564,00
TOIMINTAKATE	-705 865 572,29	-689 550 674,30
Verotulot	524 224 546,71	486 186 722,96
Valtionosuudet	230 763 865,00	248 504 372,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	10 935 562,39	11 056 380,91
Muut rahoitustuotot	5 182 503,97	5 008 569,93
Korkokulut	-4 082 329,93	-3 921 804,05
Muut rahoituskulut	-59 185,83	-61 410,32
	11 976 550,60	12 081 736,47
VUOSIKATE	61 099 390,02	57 222 157,13
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-48 774 518,83	-46 165 276,27
Arvonalentumiset	0,00	-1 666 083,69
	-48 774 518,83	-47 831 359,96
Satunnaiset erät		
Satunnaiset tuotot	0,00	9 213 535,81
TILIKAUDEN TULOS	12 324 871,19	18 604 332,98
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	145 423,56	170 943,28
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00	401 997,53
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	12 470 294,75	19 177 273,79

3.2 Rahoituslaskelma

Tulorahoitus

Tulorahoituksen osatekijät eritellään yksityiskohtaisesti tuloslaskelmassa. Rahoituslaskelmaan otetaan vain varsinaisen toiminnan tulorahoitusjäämän osoittava vuosikate sekä satunnaiset erät, jotka tuloslaskelmassa esitetään vuosikatteen jälkeen. Vuosikatteen korjaukset esitetään rivillä Tulorahoituksen korjauserät. Näitä erä ovat pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot sekä pakollisten varausten käyttö menojen ja menetysten maksamiseen.

Investoinnit

Investointeilla tarkoitetaan rahoituslaskelmassa pysyviin vastaaviin käytettyjä varoja tilivuoden aikana. Investointimenot ja niihin saadut rahoitusosuudet esitetään rahoituslaskelmassa bruttomääräisinä.

Investointien alla esitetään pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnit myyntihintaisina.

Rahoitustoiminnan rahavirta

Antolainauksen muutokset

Kunnan myöntämät lainat, jotka taseessa esitetään pysyvien vastaavien ryhmässä Sijoitukset (Joukkokirjalainasaamiset, Muut lainasaamiset, Muut saamiset). Lainojen lisäykset vähentävät rahavirtaa ja takaisinmaksut lisäävät rahavirtaa.

Lainakannan muutokset

Pitkäaikaisten lainojen lisäys osoittaa, kuinka paljon kunta on tilivuoden aikana ottanut uutta pitkäaikaista lainaa tai uusinnut niitä. Pitkäaikaisten lainojen vähennykseen merkitään kunnan pitkäaikaisten lainojen lyhennykset tilivuoden aikana. Huomattavaa on, että em. lainanlyhennykset on merkitty edellisvuoden tilinpäätöksessä taseen lyhytaikaisiin lainoihin.

Muut maksuvalmiuden muutokset

Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos

Valtion ja muiden toimeksiantojen varat osoittavat kunnan hoidossa olevien varojen ja pääomien muutoksen tilikauden aikana.

Vaihto-omaisuuden muutos

Vaihto-omaisuuden lisäys tilikauden aikana vähennetään rahoituksen rahavirrasta. Vaihto-omaisuuden vähennys tilikauden aikana puolestaan lisää rahoituksen rahavirtaa.

Saamisten muutos

Saamisia ovat vaihtuvien vastaavien saamisten ryhmässä esitetyt pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset (myyntisaamiset, lainasaamiset, muut saamiset ja siirtosaamiset).

Korottomien velkojen muutos

Korottomina velkoina käsitellään saadut ennakot, ostovelat, muut velat ja siirtovelat.

Rahavarojen muutos on Toiminnan ja investointien rahavirran ja Rahoituksen rahavirran summa ja osoittaa joko rahavarojen karttumisen tai vähenemisen.

RAHOITUSLASKELMA

Sisältää liikelaitoksen ja muut taseyksiköt, sisäiset eliminoitu

	2021 €	2020 €
Toiminnan ja investointien rahavirta		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	61 099 390	57 222 157
Satunnaiset erät	0	9 213 536
Tulorahoituksen korjauserät	-17 404 614	-12 767 202
Toiminnan rahavirta yhteensä	43 694 776	53 668 491
Investoinnit		
Investointimenot	-81 763 565	-81 676 604
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 378 266	2 923 290
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	15 037 090	18 319 769
Investointien rahavirta yhteensä	-64 348 208	-60 433 545
Toiminnan ja investointien rahavirta yhteensä	-20 653 432	-6 765 054
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-347 199	-6 594 384
Antolainasaamisten vähennykset	6 851 751	2 482 749
Antolainauksen muutokset yhteensä	6 504 552	-4 111 635
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	40 000 000	115 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-62 897 755	-51 787 653
Lainakannan muutokset yhteensä	-22 897 755	63 212 347
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-245 817	4 031 742
Vaihto-omaisuuden muutos	-24 305	221 910
Saamisten muutos	-13 589 922	4 020 192
Korottomien velkojen muutos	-4 162 410	3 799 733
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	-18 022 454	12 073 577
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-34 415 657	71 174 289
Rahavarojen muutos	-55 069 089	64 409 234
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	44 578 184	99 647 273
Rahavarat 1.1.	99 647 273	35 238 038
Muutos	-55 069 089	64 409 234

3.3 Tase

Sisältää liikelaitoksen ja muut taseyksiköt, sisäiset eliminoitu

VASTAAVAA	31.12.2021 €	31.12.2020 €
A PYSYVÄT VASTAAVAT		
I Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	655 132,91	710 563,91
Tietoliikenneohjelmat	80 934,14	128 440,87
Muut pitkävaikutteiset menot	818 841,18	1 230 715,09
	1 554 908,23	2 069 719,87
II Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	132 210 204,77	130 876 744,10
Rakennukset	230 496 195,41	229 695 540,89
Kiinteät rakenteet ja laitteet	104 054 741,54	107 343 367,69
Koneet ja kalusto	15 247 205,16	14 112 127,18
Muut aineelliset hyödykkeet	2 811 328,14	2 394 299,98
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	58 921 527,24	29 462 229,61
	543 741 202,26	513 884 309,45
III Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	277 816 706,20	279 626 370,29
Muut lainasaamiset	254 045 051,17	260 755 969,53
Muut saamiset	2 149 629,55	1 943 263,66
	534 011 386,92	542 325 603,48
Pysyvät vastaavat yhteensä	1 079 307 497,41	1 058 279 632,80
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	1 594 587,32	1 229 468,83
Lahjoitusrahastojen varat	328 529,52	325 594,64
	1 923 116,84	1 555 063,47
C VAIHTUVAT VASTAAVAT		
I Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	747 343,74	723 038,81
II Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	28 041,22	32 941,31
Lainasaamiset	579 819,99	597 542,47
Muut saamiset	2 483 288,76	2 455 427,86
	3 091 149,97	3 085 911,64
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	8 039 895,79	7 616 090,85
Lainasaamiset	151 804,45	170 457,70
Muut saamiset	7 824 307,58	7 939 462,60
Siirtosaamiset	27 475 051,63	14 180 364,45
	43 491 059,45	29 906 375,60
Saamiset yhteensä	46 582 209,42	32 992 287,24
IV Rahat ja pankkisaamiset	44 578 183,14	99 647 272,53
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	91 907 736,30	133 362 598,58
VASTAAVAA	1 173 138 350,55	1 193 197 294,85

VASTATTAVAA	31.12.2021 €	31.12.2020 €
A OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	432 411 579,72	432 411 579,72
Arvonkorotusrahasto	67 757,35	67 757,35
Muut omat rahastot	672 751,71	672 751,71
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	176 238 350,00	157 061 076,21
Tilikauden yli-/alijäämä	12 470 294,75	19 177 273,79
	621 860 733,53	609 390 438,78
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	358 402,97	503 826,53
	358 402,97	503 826,53
C PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	199 954,02	210 298,02
Muut pakolliset varaukset	1 039 978,27	6 475 520,87
	1 239 932,29	6 685 818,89
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	5 069 066,05	5 189 854,37
Lahjoitusrahastojen pääomat	900 958,19	960 041,22
Muut toimeksiantojen pääomat	2 899 955,34	2 597 847,34
	8 869 979,58	8 747 742,93
E VIERAS PÄÄOMA		
I Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	383 004 955,22	396 608 183,61
Muut velat	227 124,76	25 217,96
	383 232 079,98	396 633 401,57
II Lyhytaikainen		
Lainat vakuutus- ja rahoituslaitoksilta	53 603 228,39	62 897 755,39
Saadut ennakot	8 264 717,38	8 998 615,95
Ostovelat	38 201 635,93	36 449 658,30
Muut velat	13 913 226,81	15 107 878,56
Siirtovelat	43 594 413,69	47 782 157,95
	157 577 222,20	171 236 066,15
Vieras pääoma yhteensä	540 809 302,18	567 869 467,72
VASTATTAVAA	1 173 138 350,55	1 193 197 294,85

3.4 Konsernilaskelmat

Kuopio konserni TULOSLASKELMA

	2021 €	2020 €
Toimintatulot	656 486 047	588 200 612
Toimintamenot	-1 293 592 010	-1 212 591 513
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	2 036 095	2 503 891
TOIMINTAKATE	-635 069 868	-621 887 010
Verotulot	524 224 547	486 186 723
Valtionosuudet	300 271 614	314 358 672
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotulot	376 373	485 031
Muut rahoitustulot	4 244 561	2 934 365
Korkomenot	-12 276 871	-12 983 199
Muut rahoitusmenot	772 303	-208 513
Rahoitustulot ja -menot	-6 883 634	-9 772 316
VUOSIKATE	182 542 658	168 886 070
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-124 778 198	-117 117 123
Omistuksen eliminointierot	802 267	23 350
Arvonalentumiset	-226 724	0
Poistot ja arvonalentumiset	-124 202 655	-117 093 773
Satunnaiset erät	0	609 957
TILIKAUDEN TULOS	58 340 003	52 402 255
Tilinpäätössiirot	-38 072	367 774
Tilikauden verot	-5 028 187	-2 769 606
Laskennalliset verot	-2 154 473	-1 584 798
Vähemmistöosuus	-3 993 853	-2 707 551
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	47 125 418	45 708 074

Kuopio konserni
RAHOITUSLASKELMA

	2021 €	2020 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	182 542 658	168 886 070
Satunnaiset erät	0	609 957
Tilikauden verot	-5 028 187	-2 769 606
Tulorahoituksen korjauserät	-16 427 904	-11 178 496
Toiminnan rahavirta yhteensä	161 086 568	155 547 926
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-238 438 048	-236 446 558
Rahoitusosuudet investointimenoihin	6 537 001	2 948 737
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	68 422 051	49 210 757
Investointien rahavirta yhteensä	-163 478 996	-184 287 064
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 392 428	-28 739 137
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-175 296	-770
Antolainasaamisten vähennys	-139 710	99 994
Antolainauksen muutokset yhteensä	-315 006	99 223
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	68 469 368	174 238 674
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-102 745 949	-78 163 352
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-4 588 660	-4 214 480
Lainakannan muutokset yhteensä	-38 865 241	91 860 842
Oman pääoman muutokset		
Oman pääoman muutokset	18 532	-1 448 469
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-319 701	3 877 480
Vaihto-omaisuuden muutos	-1 245 009	-3 839 557
Saamisten muutos	-35 805 248	947 132
Korottomien velkojen muutos	13 557 715	16 407 441
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	-23 812 242	17 392 496
Rahoituksen rahavirta	-62 973 957	107 904 092
Rahavarojen muutos	-65 366 385	79 164 954
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	231 550 802	296 917 187
Rahavarat 1.1.	296 917 187	217 752 233
Rahavarojen muutos	-65 366 385	79 164 954

Kuopio konserni TASE	12/2021 €	12/2020 €
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	12 520 914	11 595 598
Muut pitkävaikutteiset menot	12 029 186	13 229 608
Ennakkomaksut ja keskeneräiset aineettomat hyödykkeet	4 998	2 394 188
Aineettomat hyödykkeet	24 555 097	27 219 394
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	140 590 255	139 929 985
Rakennukset	1 036 010 369	1 044 603 959
Kiinteät rakenteet ja laitteet	110 706 558	105 732 646
Koneet ja kalusto	156 112 853	164 614 103
Muut aineelliset hyödykkeet	6 348 106	5 635 081
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	133 717 135	79 641 946
Aineelliset hyödykkeet	1 583 485 277	1 540 157 721
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	28 560 342	27 521 643
Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeiden arvonorotukset	60 406 558	47 508 628
Joukkovelkakirjasaamiset	131 922	131 922
Muut lainasaamiset	581 428	704 483
Muut saamiset	2 598 964	2 567 013
Sijoitukset	92 279 214	78 433 690
PYSYVÄT VASTAAVAT	1 700 319 588	1 645 810 804
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	4 595 913	4 943 374
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	1 823 694	1 774 287
Muut toimeksiantojen varat	1 499 035	1 360 127
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	7 918 642	8 077 788
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	19 646 014	18 309 977
Keskeneräiset tuotteet	0	87 948
Muu vaihto-omaisuus	10 633	13 713
Vaihto-omaisuus	19 656 647	18 411 639
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	28 041	32 941
Lainasaamiset	95 270	112 992
Muut saamiset	1 697 338	2 035 802
Siirtosaamiset	4 250	1 273
Pitkäaikaiset saamiset	1 824 899	2 183 008
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	40 346 837	41 928 716
Lainasaamiset	2 744 708	121 626
Laskennalliset verosaamiset	13 318	0
Muut saamiset	28 950 074	15 691 592
Siirtosaamiset	43 516 577	20 740 293
Lyhytaikaiset saamiset	115 571 514	78 482 228
Saamiset	117 396 413	80 665 236
Rahoitusarvopaperit		
Muut arvopaperit	8 459 206	2 073 477
Rahoitusarvopaperit	8 459 206	2 073 477
Rahat ja pankkisaamiset	223 091 596	294 843 710
VAIHTUVAT VASTAAVAT	368 603 863	395 994 061
VASTAAVAA	2 076 842 092	2 049 882 654

Kuopio konserni		
TASE	12/2021	12/2020
	€	€
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	432 411 580	432 411 580
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	14 092	14 092
Ylikurssirahasto	93 167	93 167
Arvonkorotusrahasto	67 757	67 757
Muut omat rahastot	9 994 852	10 497 926
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	55 354 413	9 646 340
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	47 125 418	45 708 074
OMA PÄÄOMA	545 061 279	498 438 935
VÄHEMMISTÖOSUUDET	50 264 300	47 049 912
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	199 954	210 298
Muut pakolliset varaukset	15 175 599	15 206 292
PAKOLLISET VARAUKSET	15 375 553	15 416 590
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	8 128 671	8 270 808
Lahjoitusrahastojen pääomat	2 423 048	3 124 807
Muut toimeksiantojen pääomat	5 496 115	3 970 980
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	16 047 834	15 366 594
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	976 538 716	1 005 190 083
Pääomalainat	9 123 286	9 283 755
Lainat julkisyhteisöiltä	35 749 805	42 066 179
Saadut ennakot	215 438	
Ostovelat		4 857
Liittymismaksut ja muut velat	65 492 946	62 993 006
Siirtovelat	116 093	1 411 443
Laskennallinen verovelka	23 474 838	21 848 994
Pitkäaikainen vieras pääoma	1 110 711 122	1 142 798 318
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Joukkovelkakirjalainat	5 276 892	
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	96 337 975	104 568 674
Pääomalainat	160 469	160 469
Lainat julkisyhteisöiltä	5 331 097	6 520 430
Saadut ennakot	22 272 586	20 494 086
Ostovelat	69 241 427	62 833 337
Muut velat	27 882 322	29 220 876
Siirtovelat	105 054 291	99 731 433
Laskennalliset verovelat	7 824 946	7 282 998
Lyhytaikainen vieras pääoma	339 382 004	330 812 305
VIERAS PÄÄOMA	1 450 093 126	1 473 610 623
VASTATTAVAA	2 076 842 092	2 049 882 654

4 Liitetiedot

4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

4.1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Tilinpäätöksen 2021 laadinnassa on noudatettu Kirjanpitolautakunnan Kuntajaoston antamia ohjeita ”Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta” (13.10.2020) ja ”Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen liitetiedoista” (13.10.2020).

Liitetiedot jakaantuvat kunnan liitetietoihin ja konsernin liitetietoihin. Kunnan liitetiedot sisältävät myös taseyksiköitä koskevat tiedot.

1. Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot kirjataan Verohallinnon tilitysten suoritusajankohdan mukaan kalenterikuukausittain ao. tilikaudelle.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Pysyvien vastaavien osakkeet on merkitty taseessa hankintamenoa tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen FIFO-periaatteen mukaisesti hankintamenoa tai sitä alemman todennäköisen hankintamenoa tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Johdannaisten käsittely

Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia. Kukin koronvaihtosopimus on kohdistettavissa yhteen tai useampaan lainaan. Kaikki koronvaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa ja esitetty liitetiedoissa kohdassa *Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt*. Kaupunki on sitonut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksella kiinteään korkoon. Sopimukset päättyvät vuosina 2022–2029.

Avustukset

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenoa vähennyksenä.

2. Tuloslaskelman ja taseen esittäminen

Tuloslaskelman ja taseen esittämistavassa ei ole muutoksia edelliseen tilikauteen verrattuna.

3. Oikaisut edellisen tilikauden vertailutietoihin

Edellisen tilikauden vertailutietoihin ei ole tehty oikaisuja.

4. Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikauden tietojen vertailussa edelliseen tilikauteen tulee ottaa huomioon, että Kuntatekniikkaliikelaitos lakkautettiin 31.12.2020 ja liiketoiminta siirtyi Mestar Kuopio Oy:lle. Kuntatekniikkaliikelaitoksen luvut sisältyvät

vertailutietoihin. Edellisessä tilinpäätöksessä kunnan vuosikate oli 57.222.157,13 euroa, josta liikelaitoksen osuus oli 2.108.155,05 euroa.

Tuloslaskelman muihin toimintatuottoihin sisältyy maa-alueiden myyntivoittoja yhteensä 3.469.290,95 euroa. Tuloslaskelman muihin toimintatuottoihin sisältyy myös Kiinteistö-KYS Oy ja Vapaarahoitteinen-KYS Oy osakekaupoista syntynyt myyntivoitto 8.311.709,69 euroa.

Tilikauden avustuksiin sisältyy Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän taseeseen kertyneen alijäämän kattamista 120.004,74 euroa. Vuonna 2020 kirjattu 5.500.000,00 euron pakollinen varaus alijäämän kattamisesta on maksettu kuluneella tilikaudella, eikä uutta varausta ole kirjattu.

Savon koulutuskuntayhtymän kanssa on tehty esisopimus kiinteistön määräalojen luovuttamisesta (v. 2018–2024). Tilikaudella esisopimukseen liittyen taseen pitkäaikaisiin saamisiin on kirjattu lisäystä 96.415,00 euroa, joten saamisia on 31.12.2021 yhteensä 2.025.712,00 euroa.

Edellisenä vuonna koronavirusepidemiasta aiheutuneita kompensatioita maksettiin pääosin valtionosuuksien kautta, jolloin peruspalvelujen valtionosuuksien lisäys oli 30 milj. euroa. Vuonna 2021 korona-avustukset 18,6 milj. euroa sisältyvät toimintatuottojen tukiin ja avustuksiin.

5. Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä virheiden korjaukset

Taseen Oman pääoman erään Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ei ole kirjattu tuotto- eikä kulueriä.

4.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt. Lisäksi konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kuntayhtymät, joiden jäsenkunta Kuopion kaupunki on.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja tytäryhteisöjen keskinäinen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tulot ja menot sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tulot ja menot sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Sisäiset vesi-, energia- ja kaukolämpöliittymät on eliminoitu. Olennaiset sisäiset katteet on eliminoitu. Olennaisuuden periaatteella sisäiset kiinteistöverot on jätetty eliminoimatta.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset on vuonna 2021 jaettu kirjanpitolautakunnan kuntajaoston konsernitilinpäätöksen laatimista koskevan yleisohjeen mukaisesti konsernituloslaskelmassa laskennallisten verojen muutokseen ja tilikauden yli- tai alijäämään sekä konsernitaseessa omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Laskennallinen verovelka on jaettu pitkä- ja lyhytaikaiseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemissä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kuopion kaupungin vuoden 2015 suunnitelman mukaisten poistojen perusteiden muutosten takia poisto-oikaisun muutosta tilikaudelle kirjattiin vain niissä tapauksissa, joissa yhtiön jokin pysyvien vastaavien erä muodostui negatiiviseksi aiemmin tehdystä poisto-oikaisusta ja yhtiön vuonna 2021 tekemästä poistosta johtuen tai yhtiö ei tehnyt lainkaan poistoja vuonna 2021. Vuoden 2014 loppuun asti kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu konsernin emoyhteisön aiemmin noudattamien suunnitelman mukaisten poistojen perusteiden mukaisiksi. Jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhtiöt

Osakkuusyhtiöistä Istekki Oy ja Jätekuikko Oy on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen. Muut osakkuusyhtiöt on jätetty yhdistelemättä, koska niiden yhdistely ei ole tarpeen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Konsernirakenteessa tilikauden aikana tapahtuneet muutokset

Konsernin omistusosuus laski Servica Oy:ssä 78,11 %:iin ja kasvoi Asunto Oy Litmasenrinteessä 59,27 %:iin. Kuopion Vesi Oy toteutti tilikauden aikana suunnatun maksuttoman osakeannin Kuopion kaupungille, jolloin konsernin omistusosuus Kuopion Vesi Oy:ssä kasvoi 86 %:iin. Kuopion kaupunki ja Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri myivät tilikauden alussa Kiinteistö-KYS Oy:n ja Vapaarahoitteinen-KYS Oy:n osakkeet konserniin kuuluvalla Niiralan Kulma Oy:lle. Kiinteistö-KYS Oy ja Vapaarahoitteinen-KYS Oy sulautuivat Niiralan Kulmaan 31.12.2021.

Osakkuusyhtiöistä konsernin omistus laski Sansia Oy:ssä 44,07 %:iin ja Istekki Oy:ssä 48,83 %:iin.

Peruspääomaosuus Pohjois-Savon Liitosta nousi vuoden 2021 aikana 51,17 %:iin. Itä-Suomen Päihdehuollon kuntayhtymä purkautui tilikauden aikana.

Oikaisut edellisen tilikauden vertailutietoihin

Kuopion Energia Oy:n edellisten tilikausien yli-/alijäämään tehty -606.132,80 euron korjaus on konsernissa oikaistu vertailutietona esitettävän tilikauden taseeseen. Lisäksi vertailutietona esitettävän tilikauden taseeseen on tehty konsernin oikaisuja 1.500.000,00 euroa sekä muita pienempiä oikaisuja 61.303,66 euroa. Korjaukset kohdistuvat vertailutietona esitettävän tilikauden taseen edellisten tilikausien yli-/alijäämään sekä siirtosaamisiin. Korjauksilla oli vaikutusta myös vertailutiedon taseen tunnuslukuihin.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikaudet eivät ole kaikilta osin vertailukelpoisia, sillä edellä mainitut konsernirakenteen muutokset vaikuttavat vertailtavuuteen.

4.1.3 Tuloslaskelman liitetiedot

Kaupungin toimintatuotot ja -kulut palvelualueittain (6.)

Sisältää liikelaitoksen ja muut taseyksiköt, sisäiset eliminoitu

	Toimintatuotot 2021	Toimintatuotot 2020	Toimintakulut 2021	Toimintakulut 2020
Keskusvaalilautakunta	166 953		736 642	9 120
Tarkastustoimi	-57	2 286	199 248	237 595
Yleishallinto	10 650 182	2 100 638	19 356 464	16 138 847
Elinvoima- ja konsernipalvelu	13 460 943	12 862 118	37 442 562	36 354 747
Kaupunkiympäristön palvelualue	53 093 880	57 043 159	56 541 580	45 412 455
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue	8 526 693	7 398 699	31 277 643	28 249 682
Kasvun ja oppimisen palvelualue	14 889 181	12 676 830	170 637 845	162 080 026
Perusturvan palvelualue	45 984 288	31 839 593	208 280 567	192 126 676
Terveystuhoollon palvelualue	15 219 182	11 668 093	283 158 496	279 803 171
Ydinkaupunki yhteensä	161 991 244	135 591 417	807 631 047	760 412 319
Liikelaitos				
Kuntateknikka		20 161 434		32 051 913
Muut taseyksiköt				
Pohjois-Savon Pelastuslaitos	19 676 297	18 607 040	24 748 128	23 686 965
Tilapalvelut	5 150 907	4 969 528	60 463 821	52 898 525
Isäntäkuntapalvelut	3 596 893	3 318 471	3 437 918	3 148 842
Liikelaitos ja muut taseyksiköt yhteensä	28 424 097	47 056 473	88 649 867	111 786 245
Ed. sis. Valmistus omaan käyttöön	2 733 832	17 689 535	0	0
Ydinkaupunki sekä liikelaitos ja muut taseyksiköt yhteensä	187 681 509	164 958 354	896 280 913	872 198 564

Toimintatuotot tehtäväalueittain (6.)

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Yleishallinto	44 688 756	41 556 693	24 278 021	14 965 042
Sosiaali- ja terveystuvelut	300 114 867	269 965 133	64 800 362	46 826 157
Opetus-, kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelut	43 292 970	41 419 024	23 415 874	20 075 529
Yhdyskuntapalvelut	161 596 711	137 488 244	70 402 399	78 676 541
Vuokralliketoiminta	77 509 952	67 380 657	4 784 853	4 415 084
Tukipalvelut	29 273 095	30 390 860		
Toimintatuotot yhteensä	656 476 351	588 200 612	187 681 509	164 958 354

Verotulojen erittely (7.)

	Kunta	
	2021	2020
Kunnan tulovero	437 817 758	421 596 190
Osuus yhteisöveron tuotosta	41 721 987	27 485 162
Kiinteistövero	44 684 802	37 105 370
Verotulot yhteensä	524 224 547	486 186 722

Valtionosuuksien ja verotulomenetysten korvausten erittely (8.)

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	143 264 978	162 191 006	143 264 978	162 191 006
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	37 096 758	35 770 068	37 096 758	35 770 068
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	66 397 563	62 855 272	-3 110 186	-2 999 028
Muut valtionosuudet		91 506		91 506
Verotulomenetysten korvaus	53 512 315	53 450 820	53 512 315	53 450 820
Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaukset yhteensä	300 271 614	314 358 672	230 763 865	248 504 372

Kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laatimisesta annetun yleisohjeen (v. 2020) mukaisesti, ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen yksikköhintarahoitus, joka on esitetty toimintatuloissa, esitetään konsernituloslaskelmassa kohdassa Valtionosuudet. Vuonna 2021 opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet kohtaan sisältyy ko. yksikköhintarahoitusta 69.507.748,60 euroa.

Palvelujen ostojen erittely (9.)

	Kunta	
	2021	2020
Asiakaspalvelujen ostot	307 941 349	268 420 322
Muiden palvelujen ostot	158 397 336	147 931 904
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	466 338 685	416 352 225

Valtuustoryhmille annetut tuet (10.)

	Kunta	
	2021	2020
Suomen Keskusta	4 082	15 027
Kansallinen Kokoomus	4 500	8 054
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue		5 398
Vihreä liitto	600	7 481
Vasemmistoliitto	2 795	973
Suomen Kristillisdemokraatit	162	942
Valtuustoryhmille annetut tuet yhteensä	12 138	37 875

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet (11.)

Aineettomat hyödykkeet	
Aineettomat oikeudet	2 - 20 vuotta
Liikearvo	2 - 20 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	2 - 20 vuotta
Aineelliset hyödykkeet	
Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa
Rakennukset ja rakennelmat	10 - 50 vuotta
Hallintorakennukset	20 - 50 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 - 50 vuotta
Asuinrakennukset	20 - 40 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 - 50 vuotta
Koneet ja kalusto	3 - 20 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet, luonnonvarat	käytön mukainen poisto
Muut aineelliset hyödykkeet, taide- ja arvoesineet	ei poistoaikaa
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoaikaa

Pakollisten varausten muutokset (12.)

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Eläkevastuu 1.1.	210 298	220 587	210 298	220 587
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella	-10 344	-10 289	-10 344	-10 289
Eläkevastuu 31.12.	199 954	210 298	199 954	210 298
Ympäristövelvotteista johtuva varaus 1.1.	975 521	911 194	975 521	911 194
Lisäykset tilikaudella	64 457	64 327	64 327	64 327
Vähennykset tilikaudella				
Ympäristövelvotteista johtuva varaus 31.12.	1 039 978	975 521	1 039 848	975 521
Potilasvahinkovastuuvaraus 1.1.	14 230 771	11 898 682		
Lisäykset tilikaudella		2 332 089		
Vähennykset tilikaudella	-822 068			
Potilasvahinkovastuuvaraus 31.12.	13 408 703	14 230 771		
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 1.1.			5 500 000	3 734 000
Lisäykset tilikaudella				5 500 000
Vähennykset tilikaudella			-5 500 000	-3 734 000
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 31.12.			0	5 500 000
Muut pakolliset varaukset 1.1.	0	672 000	0	672 000
Lisäykset tilikaudella	726 918			
Vähennykset tilikaudella		-672 000		-672 000
Muut pakolliset varaukset 31.12.	726 918	0	0	0

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot (13.)

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Muut toimintatuotot, luovutusvoitot:				
Maa-alueista	5 946 795	10 197 226	3 469 291	4 567 770
Rakennuksista	8 389 702	22 624	221 594	
Koneista ja kalustosta	191 731	189 234		167 634
Osakkeista ja osuuksista	75 440	22 218	8 317 148	22 218
Luovutusvoitot yhteensä	14 603 668	10 431 301	12 008 034	4 757 622
Muut toimintakulut, luovutustappiot:				
Maa-alueista	5 719	381	5 719	381
Rakennuksista	5 020	12 702		12 702
Koneista ja kalustosta	1 649	1 749		
Osakkeista ja osuuksista	54 775		41 938	
Muut luovutustappiot			1 649	
Luovutustappiot yhteensä	67 164	14 832	49 306	13 083

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely (14.)

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Satunnaiset tuotot:				
Kuopion Kuntatekniikkaliikelaituksen (Mestar)				
myynnin myyntivoitto				9 170 701
(Servica) vuoden 2018 tuloveron tuloutus		42 835		42 835
Savon kky:n oppilastyönä valmistettujen tavaroiden				
ja suoritettavien palveluiden myynti,				
arvonlisäveron palautus Verohallinnolta		567 123		
Satunnaiset tuotot yhteensä	0	609 957	0	9 213 536
Satunnaiset kulut:				
Satunnaiset kulut yhteensä	0	0	0	0

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely (15.)

	Kunta	
	2021	2020
Osinkotuotot muista yhteisöistä	3 824 579	4 087 278
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	48 400	48 400
Yhteensä	3 872 979	4 135 678

Erittely poistoeron muutoksista (16.)

	Kunta	
	2021	2020
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos		
(vähennys)	145 424	170 943
Poistoeron muutokset yhteensä	145 424	170 943

4.1.4 Taseen liitetiedot, vastaavaa

Arvonkorotukset (18.)

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Kuntayhtymäosuudet				
Arvo 1.1.	0	0	67 757	67 757
Arvo 31.12.	0	0	67 757	67 757
Arvonkorotukset yhteensä 31.12.	0	0	67 757	67 757

Kuntayhtymäosuuksien arvonkorotus on tehty Karttulan kunnassa vuosina 1997-1999.

Vaalijalan kuntayhtymän ja Pohjois-Savon Sairaanhoidopiirin kuntayhtymän investointeihin saamista valtionosuuksista johtuva jäsenkuntaosuuden peruspääoman muutos on kirjattu kuntayhtymäosuuksien lisäykseksi ja arvonkorotusrahastoon.

Pysyvät vastaavat / Sijoitukset

Olenneiset kuntayhtymäosuuksien arvomuutokset (19.)

KUNTA, 1 000 €	Tasearvo 1.1. tili-	Lisäykset kaudella	Vähenn. tilikaudella	Tasearvo 31.12.	Kunnan osuus ky:n peruspää-omasta	Ero
Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin ky	60 402	0	0	60 402	57 041	3 361
Savon Koulutuskuntayhtymä	3 376	0	0	3 376	4 840	-1 464
Pohjois-Savon Liitto	14	0	0	14	16	-2
Itä Suomen Päihdehuollon ky	236	0	236	0	0	0
Vaalijalan kuntayhtymä	411	0	0	411	410	1
Yhteensä	64 438	0	236	64 203	62 307	1 896

Pysyvät vastaavat /

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet (19.)

KONSERNI, 1 000 €	Aineettomat hyödykkeet	Maa - ja vesialueet	Raken-nukset	Kiinteät rakenteet	Koneet ja kalusto	Muut aineell. hyödykkeet	Ennakkomak-sut ja keskeneräiset hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yht.	Aineettom. ja aineell. hyödykkeet yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.2021	27 219	139 930	1 044 604	105 733	164 614	5 635	79 642	1 540 158	1 567 377
Lisäykset tilikauden aikana	3 210	1 548	49 366	24 279	15 962	1 681	114 188	207 023	210 233
Vähennykset tilikauden aikana	-337	-725	-5 102	-17	-5	-17	-31 843	-37 709	-38 046
Siirrot erien välillä	25	44	17 588	6 033	3 877	178	-27 759	-39	-15
Tilikauden poistot	-5 510		-68 991	-23 899	-24 564	-1 129	0	-118 582	-124 093
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0	-207	-670	-3	0	0	0	-880	-880
Rahoitusosuudet tilikaudella	-52		-784	-1 420	-3 771		-510	-6 485	-6 537
Poistamaton hankintameno 31.12.2021	24 555	140 590	1 036 010	110 707	156 113	6 348	133 717	1 583 485	1 608 040
Arvonkorotukset 1.1.2021								0	0
Arvonkorotusten muutokset								0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2021	24 555	140 590	1 036 010	110 707	156 113	6 348	133 717	1 583 485	1 608 040

Pysyvät vastaavat / Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet (19.)
KUNTA, 1 000 €

	Aineettomat hyödykkeet	Maa - ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet	Koneet ja kalusto	Muut aineell. hyödykkeet	Keskener. hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yhteensä	Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.2021	2 070	130 877	229 696	107 343	14 112	2 394	29 462	513 884	515 954
Lisäykset tilikauden aikana	34	1 573	10 669	16 119	5 590	417	46 786	81 154	81 188
Rahoitusosuudet tilikaudella			-784	-1 420	-128		-46	-2 378	-2 378
Vähennykset tilikauden aikana		-239	-446	-8				-693	-693
Siirrot erien välillä			12 609	4 260	410		-17 280		
Tilikauden poisto	-549		-21 247	-22 241	-4 737			-48 226	-48 775
Arvonlennukset ja niiden palautukset									
Poistamaton hankintameno 31.12.2021	1 555	132 210	230 496	104 055	15 247	2 811	58 922	543 741	545 296
Arvonkorotukset 1.1.2021									
Arvonkorotusten muutokset									
Kirjanpitoarvo 31.12.2021	1 555	132 210	230 496	104 055	15 247	2 811	58 922	543 741	545 296

Pysyvät vastaavat / Sijoitukset (19.)
KONSERNI, 1 000 €

	Osakkeet ja Osuudet					Jvk-, muut laina- ja muut saamiset				
	Konserni- yhtiöt	Omistusyht. yhteisöt	Kuntayhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Jvk -laina- saamiset	Saamiset Konserni-yhtiöt	Saamiset Kunta- yhtymät	Saamiset Muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2021	0	27 522	0	46 613	74 135	132	0	0	3 271	3 403
Lisäykset		8		28 661	28 669				175	175
Vähennykset		-1 006		-16 692	-17 697				-266	-266
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta/tappiosta		2 036			2 036					0
Siirrot erien välillä					0					0
Hankintameno 31.12.2021	0	28 560	0	58 583	87 143	132	0	0	3 180	3 312
Arvonlennukset				-92	-92					
Arvonkorotukset				1 916	1 916					
Kirjanpitoarvo 31.12.2021	0	28 560	0	60 407	88 967	132	0	0	3 180	3 312

Pysyvät vastaavat / Sijoitukset (19.)
KUNTA, 1 000 €

	Osakkeet ja Osuudet					Jvk-, muut laina- ja muut saamiset				
	Konserni- yhtiöt	Omistusyht. yhteisöt	Kuntayhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Jvk -laina- saamiset	Saamiset Konserni-yhtiöt	Saamiset Kunta- yhtymät	Saamiset Muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2021	205 411	5 476	64 438	4 301	279 626	0	261 892	0	807	262 699
Lisäykset	483	0		95	578		175		81	256
Vähennykset	-2 146	-6	-236	0	-2 388		-6 716		-45	-6 761
Hankintameno 31.12.2021	203 748	5 470	64 203	4 396	277 817	0	255 352	0	843	256 195
Arvonlennukset					0					0
Kirjanpitoarvo 31.12.2021	203 748	5 470	64 203	4 396	277 817	0	255 352	0	843	256 195

Omistukset muissa yhteisöissä (20. - 22.)

TYTÄRYHTEISÖT, KUNTAYHTYMÄT SEKÄ OSAKKUUSYHTEISÖT

12/2021

	Y-tunnus	kunnan omistus- osuus %	konsernin omistus- osuus %	kuntakonsernin osuus		
				Omasta pääomasta euroa	Vieraasta pääomasta euroa	Tilikauden tuloksesta euroa
TYTÄRYHTEISÖT						
Järviseudun Työterveys Oy	2951894-6	60,40	70,82	2 391 485	892 433	352 037
Karttulan Virastokeskus Oy	0474036-4	75,80	75,80	334 180	6 259	-9 818
Kiinteistö Oy Juankosken Pankkitalo	0234966-0	63,00	63,00	340 287	5 268	-21 452
Kiinteistö Oy Juankosken Virastotalo	0588657-6	65,20	65,20	3 218 363	13 634	436
Kiinteistö Oy Kuopion Koulutilat	2303597-8	100,00	100,00	587 077	66 349 468	0
Kiinteistö Oy Kuopion Luukas	2240172-9	87,29	87,29	5 878 851	697 293	-15 160
Kiinteistö Oy Kuopion Palolaakso	1765712-1	100,00	100,00	1 094 769	1 950 596	0
Kiinteistö Oy Kelloniemen Teollisuustalo	0238496-8	57,21	57,21	764 008	7 387	-428
Kiinteistö Oy Kuopion Keskusenttä	1892294-3	100,00	100,00	330 963	2 004 370	28 630
Koillis-Savon Ympäristöhuolto Oy	0921933-2	64,00	64,00	746 458	239 092	62 715
Kuopion Energia Oy (alakonsernitp)	2064700-4	100,00	100,00	120 478 332	267 948 463	18 907 219
Kuopion Sähköverkko Oy	2654781-3		100,00			
Kuopio Innovation Oy	2178569-5	68,00	70,04	46 507	1 135	4 149
Kuopion Opiskelija-asunnot Oy (alakonsernitp)	0171192-0	100,00	100,00	33 229 343	58 019 763	1 654 020
Kiinteistö Oy Turontalo	1902473-1					
Kuopion Pysäköinti Oy	2064442-8	100,00	100,00	42 061 784	5 829 209	-31 607
Kuopion Vesi Oy	3095280-3	86,00	86,00	32 830 543	153 368 356	-656 938
Kys Invest Oy	0793176-4	48,78	76,03	217 603	982	-7 098
Mestar Kuopio Oy	3167564-1	99,94	100,00	5 941 732	12 210 029	439 478
Niiralan Kulma Oy	0171260-8	100,00	100,00	5 631 294	240 565 250	-10 058 991
As Oy Litmasenrinne	0791832-4		59,27	380 160	117 523	0
Asunto Oy Ruukkimäki	0170647-8	24,25	82,37	195 403	3 161	-14 670
Vapaarahoitteinen-KYS Oy	3134298-6		100,00	0	0	111 002
Nilsin Teollisuuskylä Oy	0172357-7	99,66	99,66	209 163	1 218 694	20 814
Savonia-ammattikorkeakoulu oy	2629463-3	51,00	51,00	32 813 816	5 302 963	3 356 236
Servica Oy	2947618-4	50,87	78,11	14 745 176	16 566 647	1 179 137
			Yhteensä	304 467 297	833 317 975	15 299 710
KUNTAYHTYMÄT						
P-Savon sairaanhoitopiirin kuntayht.(alakonsernitp)	0171495-3	55,86	55,86	67 332 777	271 760 383	3 274 693
Itä-Suomen Päihdehuollon ky	0207252-6	20,75	20,75	0	0	-17 963
Vaalijalan kuntayhtymä	0207327-0	19,53	19,53	4 799 235	5 657 360	1 488 436
Pohjois-Savon Liitto	0827616-7	51,17	51,17	638 621	293 784	82 958
Savon Koulutuskuntayhtymä (alakonsernitp)	1852679-9	43,97	43,97	27 802 225	27 914 145	58 026
			Yhteensä	100 572 859	305 625 673	4 886 150
OSAKKUUSYRITYKSET						
Istekki Oy	2292633-0	31,46	48,83	9 327 186	10 891 895	992 274
Jätekuukko Oy	1710559-7	49,51	49,51	6 521 768	3 145 999	911 425
YHDISTELEMÄTTÖMÄT OSAKKUUSYRITYKSET						
As Oy Pirtinketosato	0850858-9	36,45	36,45	405 405	336 897	0
Sansia Oy	2364760-8	24,60	44,07	1 529 581	687 910	74 755
Kiinteistö Oy Kuopion Studentia	1934145-4	23,39	23,39	282 291	3 542	0
Koillis-Savon Vesi Oy	0829759-0	25,20	25,20	89 941	350 394	10 038
Kuopio-Tahko Markkinointi Oy	2592787-3	29,00	29,00	3 906	9 224	-94
Kuopion Ravirata Oy	0282917-0	29,00	29,00	66 719	242 999	14 754
Savon Kuituverkko Oy	2370910-0	26,49	26,49	919 722	700 731	-19 610
			Yhteensä	19 146 519	16 369 590	1 983 542
			Kaikki yhteensä	424 186 675	1 155 313 238	22 169 403

Saamisten erittely (23.)

	Kunta 2021		Kunta 2020	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		202 641		411 372
Lainasaamiset	484 550	84 094	484 550	84 094
Siirtosaamiset		2 512 903		2 551 396
Muut saamiset		116 799		116 799
Yhteensä	484 550	2 916 436	484 550	3 163 660
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		203 543		100 524
Siirtosaamiset		1 607 847		978 644
Muut saamiset	2 025 712		1 929 297	
Yhteensä	2 025 712	1 811 389	1 929 297	1 079 168
Saamiset osakkuusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset		3 129		296
Siirtosaamiset		143 022		98 043
Muut saamiset	17 095	1 554	18 649	1 554
Yhteensä	17 095	147 705	18 649	99 893
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset	28 041	7 630 583	32 941	7 103 898
Lainasaamiset	95 270	67 710	112 992	86 364
Siirtosaamiset		23 211 280		10 552 283
Muut saamiset	440 481	7 705 955	507 481	7 821 110
Yhteensä	563 792	38 615 529	653 415	25 563 655
Saamiset yhteensä	3 091 150	43 491 059	3 085 912	29 906 376

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät (24.)

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Pitkäaikaiset siirtosaamiset				
Muut tulojäämät	4 250	1 273		
Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä	4 250	1 273		
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Kelan korvaus työterveyshuollosta	4 602 816	3 206 954	3 189 333	2 159 516
Avustukset ja rahoitusosuudet	21 191 867	7 097 101	12 393 560	2 201 929
Menoennakot	5 344 108	611 457	3 309 570	43 381
Muut tulojäämät	12 377 785	9 824 780	6 879 256	8 238 338
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	43 516 577	20 740 293	25 771 718	12 643 164

Vertailutietona esitettävään konsernin vuoden 2020 siirtosaamisiin on tehty -251.874,64 euron korjaus edellisen vuoden virheestä johtuen. Korjaus kohdistuu muihin tulojäämiin.

4.1.5 Taseen liitetiedot, vastattavaa

Oman pääoman erittely (25.)

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Peruspääoma 1.1.	432 411 580	432 411 580	432 411 580	432 411 580
Peruspääoma 31.12.	432 411 580	432 411 580	432 411 580	432 411 580
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma 1.1.	14 092	14 092	0	0
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma 31.12.	14 092	14 092	0	0
Ylikurssirahasto 1.1.	93 167	93 167	0	0
Ylikurssirahasto 31.12.	93 167	93 167	0	0
Arvonkorotusrahasto 1.1.	67 757	67 757	67 757	67 757
Arvonkorotusrahasto 31.12.	67 757	67 757	67 757	67 757
Rakennusrahasto 1.1.	3 747 757	4 094 105	0	0
Rakennusrahasto, vähennykset	-94 862	-346 348		
Rakennusrahasto 31.12.	3 652 896	3 747 757	0	0
Muut omat rahastot 1.1.	6 750 168	6 819 809	672 752	1 074 749
Muut omat rahastot lisäykset	224 001	44 332		
Muut omat rahastot vähennykset	-632 213	-460 320		-401 998
Muut omat rahastot siirrot erien välillä		346 348		
Muut omat rahastot 31.12.	6 341 957	6 750 168	672 752	672 752
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 1.1.	55 354 413	10 746 195	176 238 350	157 061 076
Osingonjako		-1 207 046		
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä muutos		-847 981		
Aikaisempiin tilikausiin liittyvät korjaukset tytäryhtiöt		-606 133		
Aikaisempiin tilikausiin liittyvät korjaukset konserni		1 500 000		
Aikaisempiin tilikausiin liittyvät muut oikaisut		61 304		
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	55 354 413	9 646 340	176 238 350	157 061 076
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 31.12.	55 354 413	9 646 340	176 238 350	157 061 076
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	47 125 418	45 708 074	12 470 295	19 177 274
Oma pääoma	545 061 279	498 438 935	621 860 734	609 390 439

Vertailutietona esitettävään konsernin vuoden 2020 omaan pääomaan on tehty 955.170,86 euron korjaus edellisen vuoden virheestä johtuen. Korjaus kohdistuu edellisten tilikausien ylijäämään/alijäämään.

Poistoeron erittely (26.)

	Kunta	
	2021	2020
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	358 403	503 827
Poistoero yhteensä	358 403	503 827

Velat, jotka erääntyvät viiden vuoden tai sitä pitemmän ajan kuluttua (27.)

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	648 693 514	609 751 959	169 499 163	187 509 327
Lainat julkisyhteisöiltä	30 175 813	34 264 242		
Yhteensä	678 869 327	644 016 201	169 499 163	187 509 327

Pakolliset varaukset (29.)

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Eläkevaraukset				
Eläkevastuuvaraus	199 954	210 298	199 954	210 298
Eläkevaraukset yhteensä	199 954	210 298	199 954	210 298
Muut pakolliset varaukset				
Ympäristövastuu, jätehuolto	1 039 978	975 521	1 039 978	975 521
Potilasvahinkovastuuvaraus	13 408 703	14 230 771		
Osuus kuntayhtymän alijäämästä				5 500 000
Muut pakolliset varaukset	726 918			
Muut pakolliset varaukset yhteensä	15 175 599	15 206 292	1 039 978	6 475 521

Vieras pääoma (30.)

	Kunta		Kunta	
	2021	2021	2020	2020
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat		6 228 841		4 868 994
Liittymismaksut ja muut velat			25 218	
Siirtovelat		-135 277		37 214
Velat kuntayhtymille, joissa kunta jäsenenä				
Saadut ennakot	74 635			
Ostovelat		1 980 122		2 913 538
Siirtovelat		239 443		4 128 118
Velat osakkuus- ja omistusyhteisöille				
Ostovelat		1 274 282		2 510 131
Siirtovelat		37 992		1 525
Velat muille				
Saadut ennakot	128 005	8 264 717		8 998 616
Ostovelat		28 718 392		26 156 995
Liittymismaksut ja muut velat	24 485	13 913 227		15 107 879
Siirtovelat		43 452 256		43 615 301
Vieras pääoma yhteensä	227 125	103 973 994	25 218	108 338 311

Sekkitililimiitti (31.)

	Kunta	
	2021	2020
Luotollisen sekkitilin limiitti 31.12.	50 000 000	10 000 000
-siitä käyttämättä oleva määrä	50 000 000	10 000 000
	50 000 000	10 000 000

Muiden velkojen erittely (32.)

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Muut velat				
Liittymismaksuvelat				
- Kuopion Vesi Oy	24 853 626	23 402 545		
- Kuopion Energia Oy	40 614 835	39 161 123		
Muut velat, pitkäaikaiset	24 485	429 338	24 485	25 218
Muut velat, lyhytaikaiset	27 882 322	29 220 876	13 913 227	15 107 879
Muut velat yhteensä	93 375 268	92 213 882	13 937 712	15 133 097

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät (33.)

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	915 119	901 353	240 375	268 550
Menojäämät				
Lomapalkkajaksotus	78 230 074	76 333 385	39 298 433	39 695 619
Palkkojen ja henkilös.kulujen jaksotukset	7 715 574	5 322 939	294 902	591 336
Korkojaksotus/ottolainojen siirtyvät korot	1 676 296	1 777 272	576 001	568 603
Muut menojäämät	16 749 414	18 219 371	3 184 703	6 658 049
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	105 286 476	102 554 319	43 594 414	47 782 158

4.1.6 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot
Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin (34.)

	Konserni	
	2021	2020
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	233 950 361	241 444 702
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	363 765 117	365 040 660
Lainat julkisyhteisöiltä	27 099 708	34 287 181
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	145 346 799	179 215 948
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	509 111 916	544 256 609

Vakuudet (35. - 37.)

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Sitoumusten vakuudeksi annetut:				
Kiinteistökiinnitykset	31 000 000	12 000 000		
Yrityskiinnitykset	22 000 000	21 420 537		
Kiinnitykset vuokraoikeuteen	391 002	391 002		
Pantatut pankkisaamiset	2 379 685	1 217 732		
Muut omasta puolesta annetut vakuudet	1 262 512	1 032 512		
Yhteensä	57 033 199	36 061 782	0	0
Muiden puolesta annetut vakuudet				
Takaukset	13 600 000	17 714 000		
Yhteensä	13 600 000	17 714 000	0	0
Vakuudet yhteensä	70 633 199	53 775 782	0	0

Kiinteistökiinnityksistä 16.000.000 euroa, yrityskiinnityksistä 22.000.000 euroa ja pantatuista pankkisaamisista 2.180.685 euroa sähkökaupan vakuutena.

Vuokravastuut (38.)

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Vuokravastuut, voimassa 31.12.2052 asti				
Toimitilojen vuokravastuut	129 943 293	124 246 308	75 622 739	77 712 502
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut	5 324 153	5 421 068	1 760 782	2 537 274
Maa-alueiden vuokravastuut	1 454 066	17 994 792	707	309
Muut vuokravastuut	96 024	80 239		
Vuokravastuut yhteensä	136 817 536	147 742 406	77 384 228	80 250 085
- siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	22 577 802	17 866 531	11 664 352	9 748 369
- siitä PPP-hankkeet (public-private partnerships)				
- siitä sopimuksiin sisältyvät lunastusvelvoitteet				
- siitä kiinteistöihin liittyvät rahoitusleasingvastuut	40 880 115	47 774 145	40 507 726	47 358 814

Vuokravastuiden lisäksi kunnan leasing sopimuksiin sisältyy muita vastuuta 2.635,21 euroa. Muut vastuut koostuvat jäljellä olevista laitevakuutusmaksuista. Kunnan kiinteistöihin liittyvät rahoitusleasingvastuut koostuvat kiinteistöistä; Nilsin ja Melalahden päiväkotit, Pikkulinnan päiväkotit, Länsi-Puiston esiopetustila sekä Kuntolaakson uima- ja jäähalli.

Vastuusitoumukset (39. - 40.)

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma			354 063 072	340 403 072
Jäljellä oleva pääoma			181 873 100	199 260 407
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	20 833 765	22 124 470	20 722 050	22 012 755
Jäljellä oleva pääoma	7 685 264	8 600 606	7 573 549	8 488 891
Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista				
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	849 911 071	795 684 737	849 911 071	795 684 737
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.				
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuustakauskeskuksen rahastosta 31.12.	556 738	495 784	556 738	495 784

Samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta annettuihin takauksiin sisältyy takaus Kuopion Energia Oy:n lainavastuista Euroopan Investointipankille. Kyseiseen takaukseen sisältyy sopimusvakuuksia eli kovenantteja. Sovitut kovenanttiehdot koskevat kaupungin maksuvalmiutta, omaisuuden vallintaa ja tietojenantovelvollisuutta takauksen voimassaoloaikana. Kovenanttien rikkoutuminen voi johtaa lisävakausvaateisiin tai takauksen kohteena olevan luoton irtisanomiseen ja takausvastuun realisoitumiseen. Kovenanttiehdot ovat täyttyneet ja niitä seurataan.

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt (41.)

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Sopimusvastuut (alveineen)				
Ohjelmistopalvelusta Kuopion Vesi Oy:lle aiheutuva vastuu	123 367	114 640		
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	123 367	114 640		
Yhteistyö- ja kumppanuussopimukset yht.	105 337 289	99 248 928	105 337 289	99 248 928
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	4 920 000	4 740 000	4 920 000	4 740 000
<i>Elinkaarimallilla toteutettujen kiinteistöjen palvelumaksu yht. v. 2040 loppuun asti</i>	61 127 112	53 185 743	61 127 112	53 185 743
<i>Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus</i>	2 820 000	2 790 000	2 820 000	2 790 000
<i>Ylläpitosopimus Kuntolaakso v. 2040 asti</i>	44 210 178	46 063 186	44 210 178	46 063 186
<i>Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus</i>	2 100 000	1 950 000	2 100 000	1 950 000
Sopimusvastuut yhteensä	105 460 657	99 363 568	105 337 289	99 248 928
Osuus kuntayhtymän alijäämästä				
Arvonlisäveron palautusvastuu	30 998 297	35 047 045	1 971 078	2 082 154
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuut, päättyvät vuosina 2022-2036	15 336 462	14 546 683	12 646 349	11 862 429

Yhteistyö- ja kumppanuussopimukset

Elinkaarimallista tulevat sopimusvastuut

Martti Ahtisaaren, Puijonsarven, Rajalan ja Pohjantien koulut, Puijonlaakson päiväkot.

Kiinteistöpalvelut (22 715 885 euroa alv 0) ja PTS-investoinnit (8 243 169 euroa alv 0), yhteensä 30 959 054 euroa ovat vuoden 2008 hintatasossa. Kiinteistöpalvelut ja PTS-investointi -maksut alkavat, kun kohteet valmistuvat. Martti Ahtisaaren ja Puijonsarven koulut valmistuivat 15.7.2011. Rajalan koulu ja Puijonlaakson uusi päiväkot valmistuivat 15.7.2012 ja Pohjantien koulu 15.7.2013. Palvelumaksujen vastuut tulevat alenemaan vuosittain ja ne nollautuvat, kun sopimus päättyy v. 2037.

Jynkän ja Karttulan Koulu

Jynkän ja Karttulan uusien koulujen elinkaarisopimuksista tulevia vastuita kiinteistöpalvelut yht. 8 389 094 euroa (alv 0) ja PTS-investoinnit yht. 1 825 400 euroa (alv 0), yhteensä 10 214 494 euroa. Jynkän koulu valmistui kesällä 2017. Karttulan koulu valmistui kesällä 2018. Palvelumaksujen vastuut tulevat alenemaan vuosittain ja ne nollautuvat, kun sopimus päättyy v. 2038.

Hiltulanlahden koulu ja päiväkot

Hiltulanlahden koulun ja päiväkodin elinkaarisopimuksista tulevia vastuita kiinteistöpalvelut yht. 7 232 870 euroa (alv 0) ja PTS-investoinnit yht. 1 515 700 euroa (alv 0), yhteensä 8 748 570 euroa. Hiltulanlahden koulu ja päiväkot valmistui kesällä 2019. Palvelumaksujen vastuut tulevat alenemaan vuosittain ja ne nollautuvat, kun sopimus päättyy v. 2040.

Optio Hiltulanlahden koulun laajennus

Hiltulanlahden koulun ja päiväkodin elinkaarisopimukseen sisältyy optio laajennuksesta. Optio on käytettävissä 30.9.2022 saakka ja se toteutetaan vuosien 2022 - 2023 aikana.

Elinkaarisopimusten kiinteistöpalvelujen ja PTS-investointien vastuut v. 2021 yhteensä 2.820.000 euroa ja vuosina 2022-2040 yhteensä 58.307.112 euroa (alv 0).

Johdannaissopimukset

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Koronvaihtosopimukset yht. 7 kpl				
Koronvaihtosopimuksista 5 kpl on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi.				
Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimukset erääntyvät vuosina 2022-2029.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yht.	78 200 000	88 300 000	78 200 000	88 300 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-2 470 959	-4 430 378	-2 470 959	-4 430 378
Koronvaihtosopimus 1680667				
Johdannainen on suojaava ja sopimuksella suojataan koko lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuva korko kiinteäksi ajalle 2018-2026. Sopimus on alkanut 29.6.2018 ja päättyy 30.6.2026.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yht.	30 000 000	30 000 000	30 000 000	30 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-934 801	-1 615 197	-934 801	-1 615 197
Koronvaihtosopimus KUOPIO1				
Koronvaihtosopimuksella suojataan koko lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuva korko kiinteäksi ajalle 2017-2026. Sopimus on alkanut 30.6.2017 ja päättyy 30.6.2026.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yht.	35 000 000	35 000 000	35 000 000	35 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-1 255 404	-2 089 013	-1 255 404	-2 089 013
Koronvaihtosopimukset 4 kpl				
Koronvaihtosopimukset 4 kpl on kukin tehty kiinteistöleasingosopimuksen korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Johdannaiset ovat suojaavia kohdistuen suoraan leasing-sopimuksiin, joiden pääoma (90 %:sti), eräpäivä ja koronmaksupäivät vastaavat johdannaissopimuksia. Sopimukset erääntyvät vuosina 2029 ja 2030.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yht.	41 331 906	42 639 309	41 331 906	42 639 309
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-3 277 043	-5 475 384	-3 277 043	-5 475 384
Niiralan Kulma Oy				
Ehdollinen koronvaihtosopimus on tehty lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuva korko kiinteäksi. Sopimus erääntyy vuonna 2032.				
Nimellisarvo	6 013 100	6 452 700		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-1 681 644	-1 584 722		
Koronvaihtosopimukset on tehty lainojen korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimukset erääntyvät vuosina 2025-2026.				
Nimellisarvo	27 036 924	34 656 212		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-995 146	-1 880 599		

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Tulevaisuudessa voimaan tulevat koronvaihtosopimukset on tehty lainojen korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimus alkaa 4.6.2023 ja erääntyy vuonna 2028.				
Nimellisarvo	11 431 131	11 431 131		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	121 574	-188 311		
Kiinteistö-KYS Oy:ltä fuusiossa siirtynyt koronvaihtosopimus on tehty lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuva korko kiinteäksi. Sopimus erääntyy vuonna 2026.				
Nimellisarvo	675 000	825 000		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-64 059	-93 827		
Vapaarahotteinen-KYS Oy:ltä fuusiossa siirtyneet koronvaihtosopimukset on tehty lainojen korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimukset erääntyvät vuosina 2026-2027.				
Nimellisarvo	8 462 728	8 534 264		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-1 267 970	-1 747 997		
Kuopion Opiskelija-asunnot Oy -konserni Koronvaihtosopimukset on tehty lainojen korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimukset erääntyvät vuosina 2024-2049.				
Nimellisarvo	40 000 000	103 414 516		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-4 892 039	-8 284 565		
Tulevaisuudessa voimaan tulevat koronvaihtosopimukset on tehty lainojen korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksilla muutetaan vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimukset erääntyvät vuosina 2026-2044.				
Nimellisarvo	40 000 000	40 000 000		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-2 526 742	-4 598 179		
Kiinteistö Oy Kuopion Koulutilat Koronvaihtosopimus on tehty lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuva korko kiinteäksi. Sopimus erääntyy vuonna 2024.				
Nimellisarvo	14 424 000	15 104 000		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-315 723	-618 573		
Kuopion Energia Oy -konserni Koronvaihtosopimukset on tehty lainojen korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimukset erääntyvät vuosina 2023-2029.				
Nimellisarvo	13 161 626	23 353 074		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-750 695	-1 414 549		

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Pohjois-Savon Sairaanhoidopiirin kuntayhtymäkonserni				
Koronvaihtosopimukset on tehty lainojen korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimukset erääntyvät vuosina 2022-2053.				
Nimellisarvo	51 333 651	59 653 129		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-1 770 913	-2 993 050		
Jatko-oikeudelliset koronvaihtosopimukset suojaavat koko lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Kuntarahoitus Oyj:llä on yksipuolinen oikeus eräännyttää koronvaihtosopimukset 2025-2027. Sopimukset erääntyvät 2035-2037.				
Nimellisarvo	16 757 220	16 757 220		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-1 297 394	-1 385 363		
Savon Koulutuskuntayhtymä				
Koronvaihtosopimukset on tehty lainojen korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimukset erääntyvät vuosina 2020-2021.				
Nimellisarvo	0	65 149		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	0	-119		

Kaupunginhallitus on 5.11.2018 § 304 hyväksynyt rahoitusriskien hallintapolitiikan, joka on tullut voimaan 1.1.2019. Rahoitusriskien hallintapolitiikan mukaan korkoriskiltä suojaudutaan kiinteäkorkoisilla lainoilla tai korkojohdannaisten avulla. Johdannaisia voidaan käyttää olemassa olevan lainasalkun tai yksittäisen lainan korkoprofiilin muuttamiseen. Kuopion kaupungin lainakannan suojaustaso voi vaihdella markkinatilanteen mukaan. Myös leasingrahoitukselle voidaan tehdä korkosuojaus muuttamatta leasingsopimuksen ehtoja. Leasingsopimuksia koskee sama suojaustaso kuin lainasalkkua, eli 30 – 80 prosenttia leasingsopimuksesta tulee olla suojattuna. Johdannaissopimuksia voidaan tehdä koronvaihto-, korkokatto- ja korkolattiasopimuksina sekä korkoputkisopimuksina. Käytettävien johdannaissopimusten tulee olla yksiselitteisiä, joihin ei sisälly ennakoimattomia elementtejä. Johdannaissopimuksia käytetään ainoastaan korkoriskin suojaamiseen.

Kuopion kaupungin lainakantaa on mainittua suojautumispolitiikkaa noudattaen suojattu sekä pitkäaikaisilla kiinteillä lainakoroilla että koronvaihtosopimuksilla vaihtuvien korkojen muutoksia vastaan. Koronvaihtosopimuksissa osapuolet ovat sopineet, että Kuopion kaupunki maksaa rahalaitokselle kiinteää korkoa. Vastineena rahalaitos maksaa Kuopion kaupungille sovittua euribor-korkoa.

Kuopion kaupungin koronvaihtosopimuksista kohde-etuudeltaan yhteensä 78.200.000 euron määräiset sopimukset (5 kpl) on tehty tiettyä yksiköityä lainaa varten. Koronvaihtosopimusten ja lainojen ehdot vastaavat toisiaan.

2 kpl sopimuksia kohde-etuudeltaan yhteensä 65.000.000 euroa, on tehty koko lainasalkun korkovirtojen suojaamiseksi. Lainasalkusta löytyy sopimuksia vastaavat vaihtuvakorkoiset lainat. Molemmat näistä koronvaihtosopimuksista ovat korkolattiallisia siten, ettei kaupungilla ole maksuvelvoitetta rahoituslaitokselle, mikäli vaihtuva markkinakorko on negatiivinen.

4 kpl sopimuksia kohde-etuudeltaan yhteensä 41.331.906 euroa on tehty kiinteistöleasingin korkovirtojen suojaamiseksi. Näiden koronvaihtosopimusten ja leasingsopimusten ehdot vastaavat toisiaan.

Jos koronvaihtosopimuksia ei pureta ennen alkuperäistä eräpäivää, realisoitumattomat markkina-arvot eivät aiheuta tulosvaikutteisia kirjauksia. Sopimuksen markkina-arvoon vaikuttaa arvostushetken korkotaso, jäljellä oleva pääoma ja jäljellä olevan koronvaihtosopimuksen maturiteetti. Kiinteään koron maksajan kannalta suurin koronvaihtosopimukseen liittyvä riski on lyhyiden ja pitkien korkojen yleinen lasku, joka kasvattaa tulevan maksuvelvollisuuden nykyarvoa. Sen sijaan kun korot nousevat, kiinteään koron maksajan maksuvelvollisuuden nykyarvo laskee.

Kuopion kaupungin koronvaihtosopimuksille on markkina-arvon määrittämisen lisäksi tehty korkoherkkyyssanalyysit 31.12.2021 tilanteen mukaan. Korkoherkkyyssanalyysissa on määritetty -1 %-yksikön ja +1 %-yksikön markkinakorkojen paralleelimuutoksen vaikutus sopimusten markkina-arvoon. Markkinakorkojen +1 %-yksikön paralleelimuutos vaikuttaa markkina-arvoon positiivisesti 7.592.068 euroa siten, että markkina-arvo on muutoksen jälkeen -346.139 euroa. Markkinakorkojen -1 %-yksikön paralleelimuutos vaikuttaa markkina-arvoon negatiivisesti 5.950.710 euroa siten, että markkina-arvo on muutoksen jälkeen -13.888.917 euroa. Koronvaihtosopimusten maksuvelvoitteiden kassavirrat ajoittuvat vuosille 2022-2030.

Niiralan Kulma Oy:llä on kuusi lainoihin liittyvää koronvaihtosopimusta, jotka on tehty korkomenojen suojaamisen tarkoituksessa. Pitkäaikaisten lainojen vaihtuva korko on tällöin sidottu koronvaihtosopimuksella kiinteään korkoon.

Kiinteistö-KYS Oy:n fuusiossa Niiralan Kulma Oy:lle on siirtynyt yksi lainaan liittyvä koronvaihtosopimus, jolla yhtiö suojaa vaihtuvakorkoisen lainan korkoriskiä. Koronvaihtosopimuksella vaihdetaan yhtiön rahalaitoslainan vaihtuva korko kiinteäksi koroksi.

Vapaarahoitteinen-KYS Oy:n fuusiossa Niiralan Kulma Oy:lle on siirtynyt kolme lainoihin liittyvää koronvaihtosopimusta, joilla yhtiö suojaa vaihtuvakorkoisten lainojen korkoriskiä. Koronvaihtosopimuksilla vaihdetaan yhtiön rahalaitoslainojen vaihtuva korko kiinteäksi koroksi.

Kuopion Opiskelija-asunnot Oy -konsernilla on kuusi lainoihin liittyvää koronvaihtosopimusta, joilla suojataan yhtiön lainasalkkua. Sopimukset ovat perinteisiä koronvaihtosopimuksia, joilla vaihdetaan korko kiinteäksi, eikä niissä ole erityisehtoja.

Kiinteistö Oy Kuopion Koulutiloilla on yksi koronvaihtosopimus, jolla suojataan yksittäisen lainan korkoriskiä. Koronvaihtosopimuksella vaihdetaan vaihtuva korko kiinteäksi koroksi eikä se sisällä erityisehtoja.

Kuopion Energia Oy -konsernilla on kolme lainoihin liittyvää koronvaihtosopimusta, joilla suojataan yhtiön lainakantaa. Koronvaihtosopimuksilla on suojauduttu vaihtuvien korkojen muutoksiin vaihtamalla korko kiinteäksi.

Pohjois-Savon Sairaanhoidopiirin kuntayhtymäkonsernilla on 14 koronvaihtosopimusta, joilla suojataan yksittäisten lainojen ja lainasalkkujen korkoriskiä. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Suurin osa koronvaihtosopimuksista erääntyy ennen suojattavaa lainaa.

Muut johdannaisopimukset

Kuopion Energia Oy käyttää sähköjohdannaisia suojaamaan sähkön tuotannosta ja myynnistä aiheutuvaa sähkön markkinahintariskiä. Kuopion Energia Oy:llä oli tilinpäätöshetkenä ainoastaan forward- ja futuurisopimuksia. Forward- ja futuurisopimuksilla voidaan kiinnittää vaihteleva spot-hinta kiinteähintaiseksi. Forward-sopimuksien markkina-arvo tuloutuu sopimuksen toimitusjakson aikana. Futuurisopimusten markkina-arvon muutokset selvitetään käteisellä päivittäin kaupankäyntipäivästä alkaen.

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Myyntisopimukset				
Määrä MWh	522 778	523 028		
Käypä arvo	-15 460 272	-1 583 207		
Kirjaamaton käypä arvo	-15 460 272	-1 583 207		
Ostosopimukset				
Määrä MWh	0	0		
Käypä arvo	0	0		
Kirjaamaton käypä arvo	0	0		

Sähköjohdannaisten käyvät arvot perustuvat tilinpäätöshetken markkinahintoihin. Kaikki sähköjohdannaissopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Sopimuksilla on suojattu sähkön tuotantoa. Suojaamistarkoituksessa tehtyjen sopimusten tulos kirjataan tuotoksi ja kuluksi, kun vastaava tuotto tai kulu toteutuu.

Sähköjohdannaisten ajoittuminen

Määrä, MWh

alle 1 vuosi	1-5 vuotta	yli 5 vuotta
487 738	35 040	0

Sähköjohdannaiset

Käypä arvo, euroa

alle 1 vuosi	1-5 vuotta	yli 5 vuotta
-15 431 348	-28 924	0

Sähköjohdannaiset kohdistuvat ajallisesti suojaamaan konsernin kokonaissähköpositiosta aiheutuvaa sähkön markkinahintariskiä. Konsernin sähköjohdannaispositio on ostopainotteinen, koska suojattavien myyntisopimusten määrä ylittää sähkön tuotantomäärän.

Sähköjohdannaisten herkkyystarkastelu

Sähkön markkinahinnan muutoksen vaikutus sähköjohdannaisten käypiin arvoihin.

Herkkyystarkastelussa oletetaan, että sähköjohdannaisten hintataso muuttuu +/- 1 euron koko pohjoismaisella markkinalla. Systeemi hinta muuttuu ja aluehintaerot säilyvät muuttumattomina.

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Hinnanmuutos +/- 1 EUR/MWh				
Sähköjohdannaisten käypien arvojen muutos, euroa	522 778	268 141		

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Päästöoikeudet	tonnia (CO ₂)	tonnia (CO ₂)	tonnia (CO ₂)	tonnia (CO ₂)
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 1.1.	45 142	59 129		
Päästöoikeuksien osto tai taseesta kirjaus	143 807	117 480		
Toteuneiden päästöjen määrä	187 455	174 285		
Päästöoikeuksien myynti	0	0		
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 31.12.	1 494	2 324		

Muita vastuita

Kuopion kaupunki

Kuopion kaupunki on sitoutunut osallistumaan Pohjois-Savon pääomasijoitusrahaston toimintaan enintään 1,2 milj. euron osuudella 10 milj. euron rahastosta ja enintään 12 prosenttia perustettavan rahaston koosta. Vuoden 2021 loppuun mennessä sitoumuksesta on käytetty 370.784 euroa.

Kuopion Tilapalvelut on tehnyt sopimukset, joilla Kuopion kaupunki varaa kiinteistölle 297-13-9903-13 rakennettavasta kallioväestönsuojasta Savon koulutuskuntayhtymälle ja FinVector Oy:lle niiden Savilahden alueelle rakennettavia rakennuksia varten väestönsuojelulain mukaisen tarpeellisen väestönsuojatilan.

Kuopion kaupunki sai Helsingin hallinto-oikeuden 7.6.2021 tekemällä päätöksellä H2810/2021 takaisin nk. asfalttikartellitapaukseen liittyneen maksamansa arvonlisäveron. Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö on pyytänyt asiassa valituslupaa KHO:lta 10.12.2021.

Pohjois-Savon pelastuslaitos

Pohjois-Savon pelastuslaitoksella on saapunut varallaolovaatimuksia Korkeimman oikeuden (KKO:2015:48) ratkaisuun perustuen. Vaatimuksissa on vaadittu varallaolon luettavaksi työajaksi. Vaatimusten esittäneiden henkilöiden lukumäärä on 137, vaatimussumma yhteensä 12 075 813 euroa. 70 henkilöä ei ole vaatimuksessaan esittänyt vaatimaansa summaa. Kokonaisvaatimussumma on arvioitu olevan noin 30.000.000 euroa. Pohjois-Savon pelastuslaitoksen/Kuopion kaupungin varallaolovaatimuskäsittelyitä on vireillä työtuomioistuimessa ja KT:n keskusneuvottelussa.

Kiinteistö Oy Kuopion Koulutilat

Tonttiin 297-33-19-1 kohdistuu pysyvä autopaikkarasite, joka oikeuttaa viereisen tontin 297-33-18-1 sijoittamaan rasitetulle tontille 26 kpl autopaikkoja. Rasitesopimuksen mukaan autopaikat ovat sekä rasitetun että oikeutetun tontin yhteiskäytössä.

Hiltulanlahden koulu- ja päiväkotikiinteistön elinkaariurakkasopimus (vaihe 1.) allekirjoitettiin 22.12.2017. Sopimus sisältää tilaajan option laajennusvaiheeseen mikäli ko. alueenpalvelutarve niin edellyttää. Optio on käytettävissä 30.9.2022 saakka. Hiltulanlahden kiinteistön rakennustyöt alkoivat tammikuussa 2018 ja kohde luovutettiin käyttöön kesällä 2019. Hiltulanlahden elinkaarikohteen sopimuksen mukainen urakkahinta on 17.815.000 euroa (alv 0), josta vaiheen 1 osuus 16.055.000 euroa (alv 0) ja vaiheen 2 osuus 1.760.000 euroa (alv 0).

Savonia-ammattikorkeakoulu oy

Valtio on luovuttanut korvauksetta Kuopion kaupungille Opistotie 2:n kiinteistön (kiinteistötunnus 297-6-14-2) rakennuksineen ja irtaimistoineen 13.2.1995. Kuopion kaupunki on siirtänyt mainitun kiinteistön rakennuksineen ja irtaimistoineen sekä palautusvelvollisuuksineen Pohjois-Savon ammatillisen korkeakoulutuksen kuntayhtymälle 21.6.1995. Lisäksi valtio on luovuttanut korvauksetta Pohjois-Savon ammatilliselle korkeakoulutuksen kuntayhtymälle 29.1.1996 Sairaalakatu 6-8:n kiinteistön rakennuksineen ja irtaimistoineen (kiinteistötunnus 297-5-6).

Pohjois-Savon ammatillisen korkeakoulukuntayhtymän nimi muuttui Savonia-ammattikorkeakoulu kuntayhtymäksi 1.10.2004. Savonia-ammattikorkeakoulun kuntayhtymä yhtiöitettiin ammattikorkeakoulu-uudistuksen myötä Savonia-ammattikorkeakoulu osakeyhtiöksi 1.1.2015 lukien.

Luovutukset perustuvat lakiin eräiden valtion ammatillisten oppilaitosten kiinteistöjen luovuttamisesta kunnalle tai kuntayhtymälle (1094/1994), joka sisältää ehdon, jonka mukaan Opistotie 2:n ja Sairaalakatu 6-8 kiinteistöjä voi koskea lain mukainen palautusvelvollisuus.

Savonia-ammattikorkeakoulu Oy on hakenut palautusvelvollisuudesta luopumista. Valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnan puollon ja opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksen 26.1.2018 (Dnro 3 ja 4/511/2015) mukaan valtion luovuttaman omaisuuden suhteelliseen osaan 13.371.777 euroon ei liity palautusvelvollisuutta, kun Savonia-ammattikorkeakoulu oy käyttää valtiolta vastikkeetta saatujen kiinteistöjen vastaavan suhteellisen osan hakemuksessa tarkoitettujen kiinteistöjen käyvästä arvosta Savilahden kampuksen toteuttamiseksi edellyttäen, että kampus on valtionavustuksen oikeuttavassa käytössä vähintään vuoteen 2026 saakka. Alkuperäisiin luovutussopimuksiin sisältyy ehto palautusvelvollisuudesta tilanteissa, joissa valtion luovuttama omaisuus luovutetaan toiselle, sen käyttötarkoitus muutetaan pysyvästi, toiminta lopetetaan, omaisuus tuhoutuu tai vahingoittuu eikä omaisuutta käytetä muuhun valtionosuuteen oikeuttavaan toimintaan.

Kuopion Pysäköinti Oy

Kiinteistö Oy Kuopion Kauppakatu 26-30 (kiinteistötunnus 297-4-27-5), kulkuoikeusrasite ja sopimus kulkuyhteyden toteuttamisesta.

As. Oy Kuopion Pankkitalo (kiinteistötunnus 297-4-29-1), oikeus toteuttaa pysyviä pohjarakenteita.

Oy Carlson (kiinteistötunnus 297-4-19-5), sopimus hissiyhteyden rakentamisesta, käyttöoikeudesta ja ylläpidosta.

Kiinteistö Oy Kuopion Valtakulma (kiinteistötunnus 297-4-14-3) kulkuyhteys-/kulkuväylärasite.

Kiinteistö Oy Kuopion Kauppakatu 41 (kiinteistötunnus 297-4-18-3) kulkuyhteys-/kulkuväylärasite.

Käynnissä olevat oikeudenkäynnit

Markkinaoikeus

LVI-puitehankinta. Oikeudenkäyntikuluriski 10.000-20.000 euroa. Kuopio-konsernin vastuu 142.995 euroa.

Pohjois-Savon käräjäoikeus

Työntekijöiden palkkasaatavat. Oikeudenkäyntikuluriski 30.000 euroa. Kuopio-konsernin vastuu 55.857 euroa.

Työntekijöiden palkkasaatavat. Oikeudenkäyntikuluriski 30.000 euroa. Kuopio-konsernin vastuu 111.715 euroa.

Työntekijöiden palkkasaatavat. Oikeudenkäyntikuluriski 30.000 euroa. Kuopio-konsernin vastuu 83.786 euroa.

4.1.7 Henkilöstöä, tilitarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä 31.12. (42.)

	Kunta	
	2021	2020
Palvelualue		
Tarkastustoimi	2	2
Yleishallinto	6	4
Elinvoima- ja konsernipalvelut	355	353
Kaupunkiympäristön palvelualue	221	226
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue	419	401
Kasvun ja oppimisen palvelualue	2 847	2 786
Perusturvan palvelualue	1 780	1 784
Terveystieteiden palvelualue	1 035	1 013
Ydinkaupunki yhteensä	6 665	6 569
Liikelaitokset		
Kuopion kuntateknikkaliikelaitos	0	205
Liikelaitokset yhteensä	0	205
Taseyksiköt		
Pohjois-Savon pelastuslaitos	309	304
Tilapalvelut	41	44
Isäntäkuntapalvelut	45	49
Taseyksiköt yhteensä	395	397
Yhteensä	7 060	7 171
Työllistämisvaroin palkatut	59	39
Oppisopimuskoulutus	54	18
Kunta yhteensä	7 173	7 228

Henkilöstökulut (43.)

	Kunta	
	2021	2020
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan		
Palkat ja palkkiot	268 737 407	266 477 348
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	60 614 607	59 904 314
Muut henkilösivukulut	10 662 143	9 628 472
Henkilösivukulut yhteensä	71 276 750	69 532 786
Henkilöstökorvaukset ja muut korjauserät	-4 231 091	-4 484 001
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	335 783 065	331 526 133
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin *)	0	9 867
Henkilöstökulut yhteensä	335 783 065	331 536 000

*) Summa sisältää vain ydinkunnan, liikelaitoksen ja taseyksiköiden omat aktivoidut henkilöstökulut, ei em. yksiköiden välisten investoinneille myyntien sisältämiä henkilöstökuluja.

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut (44.)

	Kunta	
	2021	2020
Suomen Keskusta	29 882	30 697
Kansallinen Kokoomus	30 287	27 437
Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue	23 141	21 455
Perussuomalaiset	4 379	3 098
Vihreä liitto	12 952	10 690
Vasemmistoliitto	7 858	10 494
Suomen Kristillisdemokraatit	3 794	2 475
Sydän-Savon Siniset	690	2 025
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	112 983	108 370

Tilintarkastajan palkkiot (45.)

	Kunta	
	2021	2020
Tilintarkastusyhteisö BDO Auditor Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	20 262	63 135
Tilintarkastajan lausunnot	17 612	42 905
Palkkiot yhteensä	37 874	106 040

	2021	2020
Tilintarkastusyhteisö Talvea Julkishallinnon Palvelut Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	22 078	
Tilintarkastajan lausunnot	1 775	
Palkkiot yhteensä	23 853	0

Intressitaholiiketoimet (46.)

Intressitaholiiketoimet ovat liiketoimia konsernin tytäryhtiöiden ja osakkuusyhtiöiden kanssa.

1 000 euroa	2021	2020
Kaupungin tavaroiden ja palveluiden myynti intressitahoille		
Myyntituotot	686	6 513
Maksutuotot	329	4 316
Vuokratuotot	3 220	3 104
Liiketoiminnan muut tuotot	9 406	508
Kaupungin tavaroiden ja palveluiden ostot intressitahoilta		
Palvelujen ostot	77 613	64 120
Muut ostot	11 967	10 874
Maksetut vuokrat	9 949	9 522
Kaupungin korot ja osingot intressitahoilta		
Korkotuotot	10 857	10 935
Osinkotuotot	1 550	2 000
Korko- ja rahoituskulut	-4	-2
Lainoja yhteensä	254 049	260 760
Lainojen korot ovat 0% - 6%		
Avustukset konserniyhtiöille	105	66

Muut liiketoimet intressitahojen kanssa

Kaupunkikonsernissa on käytössä konsernitili

Intressitaho	Liiketoimen arvo € ja luonne	Intressisuhteen luonne
Kuopio-Tahko Markkinointi Oy	550 000€, avustus	Kuopion ja Tahkon alueen matkailun yhteismarkkinoinnin tukeminen, osakkuusyritys
Riuttalan Talonpoikaiskulttuurin suojelusäätiö	37 000€, yleisavustus toimintaan	määräysvaltayhteisö
Tahkovuoren koulutus- ja valmennuskeskusyhdistys ry	190 000 €, yhteistyösopimukseen perustuva avustus	määräysvaltayhteisö

5 Eriytetyt tilinpäätökset

5.1 Eriytettyjen yksiköiden tilinpäätökset

5.1.1 Kuopion Tilapalvelut

TULOSLASKELMA (eliminoitu)	1.1.-31.12.2021 €	1.1.-31.12.2020 €
Liikevaihto	97 524 557,80	92 879 179,06
Liiketoiminnan muut tuotot	58 843,92	24 342,05
	97 583 401,72	92 903 521,11
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-11 401 409,62	-10 198 268,43
Palvelujen ostot	-29 062 095,99	-26 592 121,34
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-40 463 505,61	-36 790 389,77
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-2 201 379,11	-2 329 440,32
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-1 127 803,40	-1 200 130,76
Muut henkilösivukulut	-86 753,03	-82 767,16
Henkilöstökulut yhteensä	-3 415 935,54	-3 612 338,24
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-21 300 696,45	-20 267 182,48
Arvonalentumiset, kertaluonteiset poistot	-414 176,93	0,00
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-21 714 873,38	-20 267 182,48
Liiketoiminnan muut kulut	-18 512 619,08	-16 273 018,00
Liikeliikäämä (-alijäämä)	13 476 468,11	15 960 592,62
Rahoitustuotot ja -kulut		
Kunnalta saadut korkotuotot	11 959,28	4 415,14
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista	0,00	-12 401,72
Korvaus peruspääomasta	-14 550 000,00	-14 550 000,00
Muut rahoituskulut	-1 610,00	-1 040,35
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-14 539 650,72	-14 559 026,93
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-1 063 182,61	1 401 565,69
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-1 063 182,61	1 401 565,69
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	41 923,08	41 923,08
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 021 259,53	1 443 488,77
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT:		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	5,9 %	6,9 %
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	5,9 %	6,9 %
Voitto, %	-1,10 %	1,52 %

RAHOITUSLASKELMA

	2021 €	2020 €
Toiminta ja investoinnit		
Toiminnan rahavirta		
Liikelyljäämä (-alijäämä)	13 476 468,11	15 960 592,62
Poistot ja arvonalentumiset	21 714 873,38	20 267 182,48
Rahoitustuotot ja -kulut	-14 539 650,72	-14 559 026,93
Tulorahoituksen korjauserät	-221 594,40	12 701,81
	20 430 096,37	21 681 449,98
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-42 645 659,10	-36 486 956,81
Rahoitusosuudet investointimenoihin	709 285,00	2 101 010,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	667 565,45	-9 563,35
	-41 268 808,65	-34 395 510,16
Toiminnan ja investointien rahavirta	-20 838 712,28	-12 714 060,18
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset muilta	-336 798,95	-65 854,00
Antolainasaamisten vähennykset muilta	126 764,66	44 716,02
	-210 034,29	-21 137,98
Lainakannan muutokset		
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta/kuntayhtymältä	21 164 185,28	11 546 138,05
	21 164 185,28	11 546 138,05
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset		
Saamisten muutos muilta	-1 551 317,01	-335 941,99
Korottomien velkojen muutos muilta	1 435 878,30	1 525 002,10
	-115 438,71	1 189 060,11
Rahoituksen rahavirta	20 838 712,28	12 714 060,18
Rahavarojen muutos	0,00	0,00
Tunnusluvut:		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-54 691 235	-29 920 407
Investointien tulorahoitus, %	50,1 %	65,1 %
Current ratio	0,06	0,04
Quick ratio	0,06	0,04

TASE	31.12.2021	31.12.2020
VASTAAVAA	€	€
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	968 166,71	1 042 166,63
Muut pitkävaikutteiset menot	99 777,49	195 801,20
	<u>1 067 944,20</u>	<u>1 237 967,83</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet, kiinteistöjen liittymismaksut	251 086,55	152 000,00
Rakennukset	230 145 180,73	229 211 355,61
Koneet ja kalusto	1 075 036,78	1 392 606,67
Muut aineelliset hyödykkeet	101 075,07	50 000,00
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	34 234 110,01	15 054 973,56
	<u>265 806 489,14</u>	<u>245 860 935,84</u>
Sijoitukset		
Muut saamiset	1 644 429,98	1 434 395,69
	<u>1 644 429,98</u>	<u>1 434 395,69</u>
Pysyvät vastaavat yhteensä	268 518 863,32	248 533 299,36
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Siirtosaamiset	2 333 587,51	782 270,50
	<u>2 333 587,51</u>	<u>782 270,50</u>
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	2 333 587,51	782 270,50
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>270 852 450,83</u>	<u>249 315 569,86</u>
VASTATTAVAA	€	€
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	210 271 560,77	210 271 560,77
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	20 143 988,44	18 700 499,67
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 021 259,53	1 443 488,77
	<u>229 394 289,68</u>	<u>230 415 549,21</u>
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	87 881,76	129 804,84
	<u>87 881,76</u>	<u>129 804,84</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Saadut ennakot	202 639,80	0,00
	<u>202 639,80</u>	<u>0,00</u>
Lyhytaikainen		
Lainat kunnalta/kuntayhtymältä	33 327 899,93	12 163 714,65
Ostovelat	6 643 719,75	5 900 752,72
Muut velat	47 525,70	44 664,50
Siirtovelat	1 148 494,21	661 083,94
	<u>41 167 639,59</u>	<u>18 770 215,81</u>
Vieras pääoma yhteensä	41 370 279,39	18 770 215,81
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>270 852 450,83</u>	<u>249 315 569,86</u>
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT:		
Omavaraisuusaste, %	84,73 %	92,42 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	42,39 %	20,16 %
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1.000 €	19 123	20 144
Lainakanta, 1.000 €	33 328	12 164
Lainat ja vastuut, 1.000 €	103 793	87 066

5.1.2 Pohjois-Savon pelastuslaitos

TULOSLASKELMA	1.1. - 31.12.2021	1.1. - 31.12.2020
	€	€
Liikevaihto	27 121 408,82	26 262 638,10
Liiketoiminnan muut tuotot	720 347,15	379 914,92
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-1 159 408,52	-1 142 367,89
Palvelujen ostot	-2 638 250,98	-2 565 673,24
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-3 797 659,50	-3 708 041,13
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-15 540 831,56	-14 862 311,20
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-2 890 736,21	-2 741 488,97
Muut henkilösivukulut	-676 405,10	-599 363,00
Henkilöstökulut yhteensä	-19 107 972,87	-18 203 163,17
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 037 974,35	-1 017 311,78
Arvonalentumiset		
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-1 037 974,35	-1 017 311,78
Liiketoiminnan muut kulut	-3 585 772,30	-3 523 493,53
Liikeliiketoiminta (-) (alijäämä)	312 376,95	190 543,41
Rahoitustuotot ja -kulut		
Kunnalle/kuntayht. maksetut korkokulut	-20 997,78	-15 076,56
Muille maksetut korkokulut	-178,07	-6,56
Muut rahoituskulut		
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-21 175,85	-15 083,12
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	291 201,10	175 460,29
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	291 201,10	175 460,29
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	95 925,96	119 552,05
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	387 127,06	295 012,34
Tunnusluvut		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	6,32	4,13
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	6,32	4,45
Voitto, %	1,07	0,67

RAHOITUSLASKELMA	2021	2020
	€	€
Toiminta ja investoinnit		
Toiminnan rahavirta		
Liikelyljäämä (-alijäämä)	312 376,95	190 543,41
Poistot ja arvonalentumiset	1 037 974,35	1 017 311,78
Rahoitustuotot ja -kulut	-21 175,85	-15 083,12
Tulorahoituksen korjauserät	1 649,38	-128 477,45
	<u>1 330 824,83</u>	<u>1 064 294,62</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2 054 428,67	-922 820,94
Rahoitusosuudet investointimenoihin	249 120,00	177 240,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	5 950,00	128 477,45
	<u>-1 799 358,67</u>	<u>-617 103,49</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-468 533,84	447 191,13
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta	627 000,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle	-238 066,80	-197 883,47
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta		
	<u>388 933,20</u>	<u>-197 883,47</u>
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	20 533,12	-478 602,51
Saamisten muutos muilta	-32 492,30	-9 631,34
Korottomien velkojen muutos muilta	91 559,82	238 926,19
	<u>79 600,64</u>	<u>-249 307,66</u>
Rahoituksen rahavirta	468 533,84	-447 191,13
Rahavarojen muutos	0,00	0,00
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	0,00	0,00
Rahavarat 1.1.	0,00	0,00
Tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	216 169,49	477 218,88
Investointien tulorahoitus, %	73,63	159,98
Laskennallinen lainanhoitokate	12,6	23,2
Lainanhoitokate	5,21	5,67
Quick ratio	0,96	1,11
Current ratio	0,96	1,11

TASE	31.12.2021 €	31.12.2020 €
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	2 750,00	16 555,50
	2 750,00	16 555,50
Aineelliset hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	18 058,62	31 430,49
Koneet ja kalusto	4 767 676,12	3 834 021,71
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	0,00	146 742,10
	<u>4 785 734,74</u>	<u>4 012 194,30</u>
Pysyvät vastaavat yhteensä	4 788 484,74	4 028 749,80
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Saamiset kunnalta	3 604 118,20	3 624 651,32
Muut saamiset	0,00	124,70
Siirtosaamiset	677 586,68	644 969,68
	<u>4 281 704,88</u>	<u>4 269 745,70</u>
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	4 281 704,88	4 269 745,70
VASTAAVAA YHTEENSÄ	9 070 189,62	8 298 495,50
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	-861 451,12	-861 451,12
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	-3 106 274,48	-2 811 262,14
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-387 127,06	-295 012,34
	<u>-4 354 852,66</u>	<u>-3 967 725,60</u>
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	-240 223,13	-336 149,09
	-240 223,13	-336 149,09
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat kunnalta/kuntayhtymältä	0,00	-147 422,73
	0,00	-147 422,73
Lyhytaikainen		
Lainat kunnalta	-684 572,73	-148 216,80
Ostovelat	-630 019,50	-554 568,14
Siirtovelat	-3 160 521,60	-3 144 413,14
	<u>-4 475 113,83</u>	<u>-3 847 198,08</u>
Vieras pääoma yhteensä	-4 475 113,83	-3 994 620,81
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	-9 070 189,62	-8 298 495,50
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	50,7	51,9
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	16,1	15,0
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	3 493	3 106
Lainakanta 31.12., 1000 €	685	296
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 €	5 152	3 694
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	42	31

5.2 Taseyksiköiden vaikutus kunnan talouteen

TASEYKSIKÖIDEN VAIKUTUS KUNNAN TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMISEEN 2021

1 000 €

	Tuloslaskelmaosa toteutumisvertailussa		Eliminoinnit			Kunnan tuloslaskelma tilinpäätöksessä
	Ydin- kaupunki	Taseyksiköt	Ydin- kaupunki	Taseyksiköt	Kunta yhteensä -taso	
Toimintatuotot						
Myyntituotot	51 477	30 552	-5 432	-8 156	-2 668	65 774
Maksutuotot	42 488	665	-231	-15	-66	42 841
Tuet ja avustukset	33 974	686	0	0	0	34 660
Vuokratuotot	25 360	96 640	-1 763	-92 554	0	27 683
Muut toimintatuotot	16 728	634	-610	-28	0	16 724
Toimintatuotot yhteensä	170 027	129 177	-8 036	-100 753	-2 734	187 682
Valmistus omaan käyttöön					2 734	2 734
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-311 187	-24 596				-335 783
Palvelujen ostot	-447 899	-32 807	13 385	982		-466 339
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-22 343	-12 964	10			-35 296
Avustukset	-35 012	-78	0			-35 090
Vuokratulot	-94 765	-21 953	91 342	2 996		-22 380
Muut toimintakulut	-1 229	-237	66	7		-1 392
Toimintakulut yhteensä	-912 434	-92 635	104 803	3 985	0	-896 281
Toimintakate	-742 407	36 542	96 768	-96 768	0	-705 865
Verotulot	524 225					524 225
Valtionosuudet	230 764					230 764
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	10 957	12	-21	-12		10 936
Muut rahoitustuotot	5 183	0		0		5 183
Taseyks. korvaus peruspääomasta	14 550	0	-14 550	0		
Korkokulut	-4 094	-21	12	21		-4 082
Muut rahoituskulut	-57	-14 552		14 550		-59
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	26 537	-14 561	-14 559	14 559	0	11 977
Vuosikate	39 119	21 981	82 208	-82 208	0	61 099
Suunnitelman mukaiset poistot	-26 048	-22 753			26	-48 775
Poistoeron lisäys/vähennys	8	138				145
Tilikauden ylijäämä	13 079	-634	82 208	-82 208	26	12 470

TASEYKSIKÖIDEN VAIKUTUS KUNNAN TOIMINNAN RAHOITUKSEEN 2021
1 000 €

	Rahoituslaskelmaosa		Eliminoinnit			Kunnan rahoituslaskelma tilinpäätöksessä
	Ydin- kaupunki	Taseyksiköt	Ydin- kaupunki	Taseyksiköt	Kunta yhteensä -taso	
Toiminnan ja investointien rahavirta						
Tulorahoitus						
Vuosikate	39 119	21 981				61 099
Tulorahoituksen korjauserät	-17 185	-220				-17 405
	21 934	21 761	0	0	0	43 695
Investoinnit						
Investointimenot	-37 063	-44 700				-81 764
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 420	958				2 378
Pysyvien vast. hyödykk. luovutustulot	14 364	674				15 037
	-21 280	-43 068			0	-64 348
Toiminnan ja investointien rahavirta	654	-21 307	0	0	0	-20 653
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset	-637	-337	627			-347
Antolainasaamisten vähennykset	6 963	127	-238			6 852
	6 326	-210	389		0	6 505
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	40 000	627		-627		40 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-62 898	-238		238		-62 898
Lyhytaikaisten lainojen muutos		21 164				21 164
	-22 898	21 553	0	-389	0	-1 734
Oman pääoman muutokset						0
	0	0	0		0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset						
Toimeksiant. varojen ja po:n muutoks.	-246					-246
Vaihto-omaisuuden muutos	-24					-24
Saamisten muutos	-33 121	-1 586	21 164	-47		-13 590
Korottomien velkojen muutos	-5 760	1 550	47			-4 162
	-39 151	-36	21 211	-47	0	-18 023
Rahoituksen rahavirta	-55 723	21 307	21 600	-436	0	-13 252
Rahavarojen muutos	-55 069	0	21 600	-436	0	-33 905
Rahavarojen muutos						
Rahavarat 31.12.	44 578	0				44 578
Rahavarat 1.1.	99 647	0				99 647
Muutos	-55 069	0				-55 069

5.3 Kilpailulain 30 d §:n mukaiset eriytetyt tilinpäätökset

TULOSLASKELMA

Kino Kuvakukon ja Kino Mantun toiminta kilpailutilanteessa markkinoilla

	2021 €	2020 €
Toimintatuotot		
Myyntituotot	284,65	
Maksutuotot	84 828,06	91 268,01
Tuet ja avustukset	9 167,00	6 811,00
Vuokratuotot	2 399,19	2 694,34
Muut toimintatuotot	2 426,34	2 142,45
	99 105,24	102 915,80
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-84 302,11	-75 942,57
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-15 241,80	-13 555,77
Muut henkilösivukulut	-3 303,35	-2 688,40
Henkilöstökulut yhteensä	-102 847,26	-92 186,74
Palvelujen ostot	-20 369,47	-11 404,49
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 558,96	-10 416,60
Vuokrakulut	-167 675,81	-177 127,11
Muut toimintakulut	-354,55	-331,07
	-295 806,05	-291 466,01
Toimintakate	-196 700,81	-188 550,21
Vuosikate	-196 700,81	-188 550,21
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 967,47	-1 561,78
	-2 967,47	-1 561,78
Tilikauden tulos	-199 668,28	-190 111,99
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-199 668,28	-190 111,99

Kustannuslaskennan kuvaus

Toiminta on eritetty omalle kustannuspaikalleen.

Kustannuspaikalle kirjataan toimintaan välittömästi liittyvät henkilöstömenot: elokuvatoiminnan ohjaaja (100%) ja kaksi esitysvastaavaa (85% ja 80%).

Lisäksi kirjataan muut menot, jotka koostuvat pääasiassa tilan sisäisestä vuokrasta, ICT-menoista ja elokuvavuokrista.

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta päättää vuosittain elokuvatoiminnan lippujen hinnoittelun perusteet. Toiminta saa vuosittain tukea EU-rahoitteisen Europa Cinemas -elokuvateatteriverkostosta, jonka jäsen Kuvakukko on ollut vuodesta 2012 lähtien.

TULOSLASKELMA

Musiikkikeskuksen toiminta kilpailutilanteessa markkinoilla

	2021 €	2020 €
Toimintatuotot		
Maksutuotot		26 589,00
Tuet ja avustukset	1 492,07	173,08
Vuokratuotot	170 361,81	192 249,84
Muut toimintatuotot	19 838,64	26 493,74
	191 692,52	245 505,66
Toimintakulut		
Palkat ja palkkiot	-242 222,89	-273 196,22
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-69 195,78	-55 311,95
Muut henkilösivukulut	-9 517,03	-9 653,69
Henkilöstökulut yhteensä	-320 935,70	-338 161,86
Palvelujen ostot	-57 173,51	-96 484,81
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-37 890,34	-59 071,44
Vuokrakulut	-746 792,83	-744 150,49
Muut toimintakulut	-4 469,09	-7 348,20
	-1 167 261,47	-1 245 216,80
Toimintakate	-975 568,95	-999 711,14
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoituskulut	-55,56	-10,60
	-55,56	-10,60
Vuosikate	-975 624,51	-999 721,74
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-130 654,53	-135 738,74
	-130 654,53	-135 738,74
Tilikauden tulos	-1 106 279,04	-1 135 460,48
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 106 279,04	-1 135 460,48

Kustannuslaskennan kuvaus

Toiminta on eriytetty omalle kustannuspaikalleen.

Hinnoittelu perustuu alueen hintatasoon, sekä valtakunnallisesti vastaavaan hintatasoon, huomioiden todelliset kustannukset, monipuoliset tilat sekä tarvittava tekniikka, henkilöstö ja muu palvelu.

Toimintasäännön mukaan teatterinjohtaja ja musiikkikeskuksen johtaja päättävät pääsylippujen ja tilavuokrien hinnoitteluperusteista.

TULOSLASKELMA

Tilapalveluiden toiminta kilpailutilanteessa markkinoilla

	2021 €	2020 €
Liikevaihto	4 559 944,63	4 478 646,87
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-810 315,12	-759 466,68
Palvelujen ostot	-425 145,21	-604 671,94
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-1 235 460,33	-1 364 138,62
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-32 956,00	-66 524,05
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-9 281,64	-19 015,39
Muut henkilösivukulut	-1 294,33	-2 349,24
Henkilöstökulut yhteensä	-43 531,97	-87 888,68
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 571 017,62	-1 537 075,94
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-1 571 017,62	-1 537 075,94
Liiketoiminnan muut kulut	-1 325 640,77	-1 105 441,80
Liikeliikenne (-)alijäämä	384 293,94	384 101,83
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	384 293,94	384 101,83
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	384 293,94	384 101,83
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	384 293,94	384 101,83

Kustannuslaskennan kuvaus

Tilojen vuokraamistoiminnan tulot ja menot on laskettu ulkoisten vuokralaisten suhteellisella osuudella kaikista vuokralaisista.

Alueen ja tilan vuokrausperuste on markkinahintainen, joka kattaa hoitokulut kokonaisuudessaan.

Juankosken vuokrasopimukset on tehty ennen liittymistä Kuopion kaupunkiin ja ne kattavat hoitokulut osittain.

Iso osa ulos vuokratuista tiloista ja niiden vuokrasopimukset ovat vanhoja vuokrasopimuksia.

6 Allekirjoitukset ja merkinnät

Kuopion kaupunki

Tilinpäätöksen allekirjoitus

Kuopiossa 28. maaliskuuta 2022

Alexi Eskelinen
kaupunginhallituksen pj.

Ari (Allu) Koskinen
kaupunginhallituksen I vpj.

Tiina Kaartinen
kaupunginhallituksen II vpj.

Miia Eskelinen-Fingerroos
kaupunginhallituksen jäsen

Kaisa Kantele
kaupunginhallituksen jäsen

Hannu Kokki
kaupunginhallituksen jäsen

Vesa Linnanmäki
kaupunginhallituksen jäsen

Sallamaarit Markkanen
kaupunginhallituksen jäsen

Pekka Niiranen
kaupunginhallituksen jäsen

Minna Reijonen
kaupunginhallituksen varajäsen

Mika Wallius
kaupunginhallituksen jäsen

Jarmo Pirhonen
kaupunginjohtaja

Olemme tarkastaneet tilinpäätöksen
Kuopiossa _____._____. 2022

TALVEA Oy
tilintarkastusyhteisö

Marko Paasovaara
JHT, KHT

7 Luettelot ja selvitykset

7.2 Luettelo käytetyistä tositelajeista

1	Tiliotetositteet	71	Eläkemenoperust. jaks. 1/12
2	Palvelukassat (Ceepos)	72	Muut jaksotukset 1/12
3	Muistiotos. tilinp. (ASTA)	73	Arviopoistot 1/12
4	Muistiotos. tilinp., manuaaliset	74	Sumu-poistot (Kom)
5	Muistiotositteet, manuaaliset	75	Muut käyttöomaisuuskirjaukset
7	Kassatositteet, manuaaliset	79	Tilavuokrat sisäiset (Haahtela)
10	Muistiotositteet (ASTA)	80	EFFICA-YPH Yksilö- ja perhehuolto
12	Muistiotositteet, kuntaliitos	81	Aineistosiirrot (Kys, Islab, Servica)
13	Ostoreskontramaksut	85	Puhelinlaskutus sisäinen
14	Ostoreskontralaskut (Rondo)	87	Aineistosiirrot Servica (Eväs)
15	Or-laskut, kohdistus ja mitätöinti	88	Aineistosiirrot LVS (Sisko)
19	Maksupäätösuoritukset (Ceepos)	89	Sisäinen laskutus (Rondo)
20	Viitesuoritukset	91	Mr-hyvityslaskut kohdistus
21	Mr-suoritukset, manuaaliset	92	Laskennalliset SL
23	Luottotappiot	93	Laskennalliset KP
24	Perintätsto ja uo-suoritukset	94	Vyörytykset SL
25	Myyntilaskut mitätöinti	96	Kirjanpidon tulos
26	Viivästyskorkolaskutus	97	Kirjanpidon tulos lask.
27	Ylioppilastutkintolaskutus	98	Sisäisen laskennan tulos
28	Liikuntapalvelut (Hellewi)	99	Sisäisen laskennan tulos lask.
30	Lomituspalvelulaskutus		
31	Yleislaskutus (IntimeWeb)		
32	Tilavuokrat (Haahtela)		
33	Varaustenhallinta (Timmi)		
34	Kansalaisopisto (Hellewi)		
35	Hammashoito (Effica)		
36	Terveyskeskusmaksut (Aluepegasos)		
38	Hammashoito (Winhit)		
39	Maanvuokrat (Trimble)		
40	Antolainat (Pandia)		
41	Rakennusvalvonta (Facta)		
42	Päivähoito (Effica)		
43	Talvikunnossapito (Trimble)		
44	Lupalaskutus (Trimble)		
45	Venepaikkalaskutus (Trimble)		
47	Viljelypalstat (Trimble)		
48	Laitohoito (Aluepegasos)		
49	Asumispalvelut (Aluepegasos)		
50	Kotihoito (Aluepegasos)		
52	Sairaankuljetus (Codea)		
53	Lasten iltapäivähoito (Primus)		
54	Lumenkaatolaskutus		
55	Hulevesilaskutus (Trimble)		
57	Kuntalaskutus (Aluepegasos)		
58	Palvelukassalaskutus (Ceepos)		
59	VATI-laskutus		
61	KK-palkat ja eläkkeet		
63	Luottamushenk. palkkiot		
64	Matkalaskut (Populus)		